सत्यमेव जयते

DEPARTMENT OF
PERSONAL & TRAINING (DoPT)

Dr. Marri Chenna reddy
Human Resource Development
Institute of Telangana

GOVT. OF TELANGANA
TRIBAL WELFARE DEPARTMENT

భారతదేశ ప్రభుత్వం, వ్యక్తిగత & శిక్షణా విభాగం (DoPT) అందిస్తున్న అందరికి శిక్షణా (TFA):

విస్తృత శిక్షణా కార్యక్రమంలో (ITP) భాగంగా డా. మర్రి చెన్నారెడ్డి మానవ వనరుల అభివృద్ధి సంస్థ, హైదరాబాద్

వారి సహకారంతో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, తెలంగాణ రాష్ట్రం వారిచే రూపొందిచబడిన

పి.యం.ఆర్.సి సిబ్బంది శిక్షణా కరదీపిక

అకాడమిక్ మానిటరింగ్ మరియు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ లో

ACMO, GCDO, & SCRPల పాత్ర పై - శిక్షణా కార్యక్రమం

ITP – TWD

2020-21

INTESIVE TRAINING PROGRAM (ITP-TWD)

TRAINING COURSE ON
DEVELOPMENT OF ACADEMIC & COMMUNITY MOBILIZATION ACTIVITIES
TO
ACMOs, GCDOs & SCRPs

Dr. Marri Chenna Reddy Human Resource Development Institute

&

Tribal Welfare Department, Telangana State

First Edition: 2020

Free Distribution - Not for sale

Published by

Dr. Marri Chenna Reddy

Human Resource Development Institute of Telangana

Road No. 25, Jubilee Hills, Hyderabad – 500033

Phone: +91 40 2354 8487

www.mcrhrdi.gov.in

Concept Design

Sri Harpreet Singh, IAS

Director General (FAC) & Prl. Sectratory to Govt.

Dr. MCRHRDI, Telangana, Hyderabad

Sri Benuhar Mahesh Dutt Ekka, IAS

Additional Director General

Dr. MCRHRDI, Telangana, Hyderabad

Dr. Chritina Z. Chongthu, IAS

Secretary to govt. & Commissioner of Tribal Welfare, Telangana

Smt. Divya Parmar

Prof. & Director (CSDG)

Sri Mahaveer Prasad Sethy

Chief Consultant (Training)

Dr. MCRHRDI, Telangana, Hyderabad

Monitoring and Pioneers

Tribal Welfare Department

Sri V. Sarveswar Reddy

Additional Director

Dr. E. Naveen Nicolas

Additional Secretary (TW Grukulam)

Saida Maloth

Joint Director (Admin)

Dr. P. Kalyan Reddy

Joint Director (TCR & TI)

Smt. P. Samujwala

Joint Director (TCR & TI)

Smt. N. Vijaya Lakshmi

Deputy Secretary (TW Grukulam)

K Priyanka

Deputy Director (Admin)

Chandana Srape

Deputy Director (Edn)

Dr. MCRHRDI, Telangana, Hyderabad

Dr.K Tirupataiah, IFS (Rtd.)

Chief Consultant (Training)

Dr. Sk. Mohammed Nabi

Director (Trining)

Sri Srinivas Madhav

Sr. Faculty

Smt. K. Soumya Rani

Faculty

Sri Srinivas Vadla

Jr. Faculty

Compilation, DTP and Cover Page Design

Sri Ramlal Tejavath

OSD (Trg & Edn)

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

Co-Operation

Sri S. Manohara Swamy

OSD (Education), Acadcell

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

Sri S Bojarao

Principal, PETC, Hyderabad

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

ITP -TWD Co-Ordinators

Sri H David Raj

APO, ITDA (PA)

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

Sri S. Manohara Swamy

OSD (Education)

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

Sri Ramlal Tejavath

OSD (Trg & Edn)

O/o the Commissioner of Tribal Welfare, Hyderabad

ముందుమాట

ఈ శిక్షణా కోర్సు యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం, పాఠశాల విద్యలో అకడమిక్ కార్యకలాపాల పర్యవేక్షణ నైపుణ్యాలను పెంపొందించుట, విద్యా కార్యకలాపాల అమలులో సమాజ భాగస్వామ్య సమర్థతను పెంచడం కొరకు చేపట్టే కార్యకలాపాల అభివృద్ధి పై అవగాహన మరియు నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం.

ప్రాజెక్ట్ రిసోర్స్ సెంటర్స్ (పిఆర్‌సి) టిడబ్ల్యు ఇన్స్టిట్యూషన్స్ యొక్క అకాడెమిక్ కార్యకలాపాలను పర్యవేక్షించడానికి స్థాపించబడ్డాయి, వీటిని ఇప్పుడు ప్రాజెక్ట్ మానిటరింగ్ రిసోర్స్ సెంటర్స్ (పిఎంఆర్‌సి) గా పిలుస్తున్నాం. సీనియర్ మరియు అనుభవజ్ఞులైన ప్యానెల్ గ్రేడ్ హెడ్ మాస్టర్‌ను పిఎంఆర్‌సిల ఎక్స్-అఫిషియో అడ్మినిస్ట్రేటర్‌గా నియమించడం జరిగింది. బాలికల విద్యా కార్యకలాపాల అభివృద్ధికి ఒక గర్ల్ చైల్డ్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ (జిసిడిఓ) ను నియమించడం జరిగింది. పిఎంఆర్‌సి సిబ్బంది యొక్క అధికారాలు, విధులు మరియు బాధ్యతలు ఇప్పటికే పేర్కొనబడ్డాయి. కానీ, ఆ బాధ్యతలను మనం ఎంత వరకు సక్రమంగా నిర్వర్తిస్తున్నమన్నది ఆలోచించాల్సిన అంశం.

ప్రభుత్వ గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలలను (GPS) మానిటర్ చేయడం కొరకు స్కూలు కాంప్లెక్స్ లు/పే సెంటర్ లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఆశ్రమ హైస్కూలు/ఆశ్రమ ఉన్నత ప్రాథమిక పాఠశాల యొక్క హెడ్ మాస్టర్ లు స్కూలు కాంప్లెక్స్ పరిధిలోని గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలలకు ఎక్స్ అఫీషియో అడ్మినిస్ట్రేటర్ ఉన్నారు.

కానీ, ప్రభుత్వ ప్రాథమిక పాఠశాలలు (GPSs) స్కూలు కాంప్లెక్స్/పే సెంటర్ ల HMలు పని భారం ఒత్తిడి వలన సరిగ్గా మానిటర్ చేయడం లేదని గమనించడం జరిగింది. అందువల్ల, GP స్కూళ్ల యొక్క సమర్థవంతమైన పర్యవేక్షణ కొరకు స్కూలు కాంప్లెక్స్ లు/పే సెంటర్ ల్లో SCRPలను (స్కూలు కాంప్లెక్స్ రిసోర్స్ పర్సన్) నియమించడం జరిగింది.

అయితే, పిఎమ్ ఆర్ సి సిబ్బందికి అకడమిక్ & కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ యొక్క కార్యకలాపాల గురించి అంతగా అవగాహన లేకపోవడం, పాఠశాల విద్య ప్రభావంతగా ఉండాలంటే సమాజ భాగస్వామ్యం అవసరాన్ని గుర్తించకపోవడం మరియు గిరిజన సంక్షేమ శాఖ చేపట్టే వినూత్న కార్యక్రమాలను పర్యవేక్షణ చేసే నైపుణ్యత లోపం కలిగి ఉండటాన్ని గిరిజన సంక్షేమ శాఖ గుర్తించింది. దీని దృష్ట్యా గిరిజన సంక్షేమ శాఖలోని అన్ని PMRC సిబ్బందికి శిక్షణను ఇవ్వాలనే ఉద్దేశ్యంతో, డా. మర్రి చెన్న రెడ్డి, మానవ వనరుల అభివృధి సంస్థ, హైదరాబాద్ వారి సహకారంతో, విస్తృత శిక్షణా కార్యక్రమంలో భాగంగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, కింది లక్ష్యాలతో ఈ కరదీపికను రూపొందించుట జరిగనది.

ఈ శిక్షణానంతరం పి.యం.ఆర్.సి.సిబ్బంది కింది లక్ష్యాలను సాధించగలుగుతారు.

(1) PMRC స్థాపన యొక్క ప్రాముఖ్యతను వ్యాఖ్యానించగలరు
(2) పి.యం.ఆర్.సి.సిబ్బందికున్న విధులు మరియు బాధ్యతలను వివరించగలరు
(3) పాఠశాలలో సమాజ భాగస్వామ్యమును పెంచుటలో చేపట్టే కార్యక్రమాల జాబితను రాయగలరు
(4) పర్యవేక్షణ చేయు సమయంలో CCE రిజిస్టర్ రాయడంలో ఉపాధ్యాయులు చేయు తప్పులను గుర్తించగలరు
(5) పాఠశాల విద్యలో విద్యాహక్కు చట్టం ప్రభావంను వ్యాఖ్యానించగలరు
(6) నూతన జాతీయ విద్యా విధానం (NNEP) – 2020 వరకు విద్యావ్యవస్థలో పరివర్తన సంస్కరణల గురించి వివరించగలరు
(7) మానిటరింగ్ చేయాల్సిన అంశాలను/రంగాలను గుర్తించగలుగుతారు

గిరిజన విద్యార్థులకు నాణ్యమైన, గుణాత్మక విద్యను అందిస్తూ ఉత్తమ ఫలితాలను సాధించుటకు మారిన నూతన విద్యా విధానమునకు అనుగుణంగా మానిటరింగ్ వ్యూహాలను మార్చుకోవలసి ఉన్నది. అంతే కాకుండా, గిరిజనులు అన్ని రంగాలలో అభివృధి సాధించడానికి గిరిజన సంక్షేమ శాఖ అమలుపరుస్తున్న విద్య, ఆరోగ్య, గిరిజన సంస్కృతి పరిరక్షణ మరియు ఆర్థికపరమైన కార్యక్రమాలు సరిగ్గా అమలయ్యేలా పర్యవేక్షణ ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. అందుకు ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం దోహదపడుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

విషయ సూచిక

క్ర. సం.	రోజు	విషయాంశం	పేజీ. నెం.
1	మొదటి రోజు	ప్రాజెక్ట్ మానిటరింగ్ రిసోర్స్ సెల్ ఏర్పాటు – ఆవశ్యకత	1-3
2		ప్రాజెక్ట్ మానిటరింగ్ రిసోర్స్ సెల్ – విధులు – బాధ్యతలు	4-8
3	రెండవ రోజు	కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్	9-21
4		నిరంతర సమగ్ర ముల్యాంకన సాధనాలు – గ్రేడింగ్ విధానం పై అవగాహన	22-30
5		పాఠశాల విద్యలో విద్యాహక్కు చట్టం, 2009 – ప్రభావం	31-52
6	మూడవ రోజు	నూతన జాతీయ విద్యావిధానం (NNEP) - 2020 వరకు విద్యా వ్యవస్థలో పరివర్తన సంస్కరణలు – ఒక ఆత్మావలోచనం	53-76
7		అకాడమిక్ మానిటరింగ్	77-85
8		SOP/Guidelines for Health and Safety protocols for Reopening of Schools and Learning with Physical/Social Distancing	86-127
9		చెక్ లిస్ట్ లు (G.Os/CIRCULARs/MEMOs/FORMATs)	

1. ప్రాజెక్ట్ మానిటరింగ్ రిసోర్స్ సెల్ ఏర్పాటు – ఆవశ్యకత

(Project Monitoring Recourse Cell (PMRC) – Establishment – Importance)

కింది వాటిపై మీ ప్రతిస్పందన తెలపండి:-

- PMRC లను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేసారు?
- PMRC లను గతంలో ఏ పేరుతో ఏర్పాటు చేసారు?
- PMRCలను ఏ లక్ష్యాలను సాధించుటకు ఏర్పాటు చేసారు?

తెలుసుకోవాల్సిన అంశాలు (లక్ష్యాలు):-

ఈ అంశమును నుండి మీరు కింది లక్ష్యాలను సాధించగలుగుతారు.........

- PMRC లు ఏర్పడిన విధానాన్ని వివరించగలుగుతారు
- PMRC సిబ్బందిని గుర్తించగలుగుతారు
- PMRC లక్ష్యాలను వ్యాఖ్యానించ గలుగుతారు
- పాఠశాల సముదాయాల ఆవశ్యకతను వివరించగలుగుతారు
- PMRC Organogramను గీయగలుగుతారు

పరిచయం (Introduction) :-

G.O.R.T. No.173 SW/TW.Edn./Dept., Dated:25.03.2000 ప్రకారం ఉమ్మడి ఆధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం (9) **Project Recourse Centers (PMRCs)** లను ITDA పరిధిలో ఏర్పాటు చేయుట జరిగినది.

తేది: 21.07.2010 న ITDA, భద్రాచలం యందు సర్వశిక్షా అభియాన్ (SSA) మరియు ITDA అధికారులతో సంయుక్త సమావేశం నిర్వహించడం జరిగినది. ఇందులో భాగంగా PRC లను బలోపేతం చేసేందుకు గాను ఒక ముసాయిదా కార్యాచరణ (Draft Action Plan) రూపొందించుట జరిగినది. మేమో ఆర్.సి.నెం.D2/8356/2010, తేది: 04.11.2010 ప్రకారం ఈ ముసాయిదా ఆమోదం పొంది Project Recourse Centers (PMRCs) లను పేరు మారుస్తూ Project Monitoring Recourse Cell (PRC) గా నామకరణం చేస్తూ ఉత్తర్వులను జరిచేయుట జరిగినది.

ఈ ఉత్తర్వులలో ముఖ్యంగా విద్యా కార్యక్రమాలను బలోపేతం చేసేందుకు గాను కింది అంశాలను పొందు పరుచుట జరిగినది.

1. సిబ్బంది (Staff):

ఉమ్మడి ఆధ్రప్రదేశ్ లో ఒక్కొక ITDA పరిధిలో చాల ఆశ్రమ పాఠశాలలు ఉండేవి. కావున ఆయ పాఠశాలలో విద్యను మరింత బలోపేతం చేసేందుకుగాను, అకాడమిక్ పరంగా పర్యవేక్షణ చేస్తూ అవసరమైనప్పుడెల్ల ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణా తరగతులు ఏర్పాటు చేయుటకు మరియు విద్యలో, పాఠశాల అభివృధిలో సమాజ భాగాసామ్యమును ఎక్కువగా పాల్గొనేల చేయుటకు కింది సిబ్బందిని ఏర్పాటు చేయుట జరిగింది.

i. Academic & Training Officer (ATO)
ii. Community Mobilizing Officer (CMO)
iii. Girl Child Development Officer (GCDO)
iv. Data Entry Operator (DEO)
v. Attender

2. మౌలిక వసతుల కల్పన (Infrastructure):

ఇందుకు గాను ITDA లోనే ఒక కార్యాలయంను ఏర్పాటు చేస్తూ, అకాడమిక్ పరంగా పర్యవేక్షణ చేయుటకు మరియు ఇతరాత్ర కార్యక్రమాలను చేయుటకు గాను కింది మౌలిక సౌకర్యాలను కల్పించడం జరిగనది.

i. కంప్యూటర్స్, ప్రింటర్స్, ఇంటర్నెట్, & ల్యాండ్ ఫోన్ సౌకర్యం

ii. ఒక హైర్ వెహికిల్ (ఒక అద్దె వాహనం)

iii. మొబైల్ ఫోన్ సౌకర్యం

iv. ఫర్నిచర్ (30,000/- విలువనైనవి)

v. కాంటిజేన్సి (15,000/- సంవత్సరానికి)

3. లక్ష్యాలు (Objectives):

ముఖ్యంగా PMRC లను కింది రెండు లక్ష్యాలతో ఏర్పాటు చేయుట జరిగినది.

- గిరిజన ఆవాస ప్రాంతాలలో ప్రాథమిక మరియు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలను బలోపేతం చేయుట
- గిరిజన ఆవాస ప్రాంతాలలో ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత మరియు ఉన్నత పాఠశాలల విద్యా ప్రమాణాలను మేరుగుపర్చుట

పాఠశాల సముదాయ వ్యవస్థ నిర్వహణ (Establishment of School Complexes):-

G.O.Rt.s.No.173, Dt: 25.03.2000 ప్రకారం అన్ని యాజమాన్య పరిధిలోని కొన్ని కమ్యునిటీ పాఠశాలలను, గిరిజన విద్యా వికాస కేంద్రాలను (GVVK) {గమనిక: ప్రస్తుతము వీటిని ప్రభుత్వ గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలలుగా (GPS) పిలువ బడుతున్నాయి}, ఎయిడెడ్ స్కూల్స్, మండల ప్రాథమిక పాఠశాలలు మరియు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలను కలిపి విద్యా విషయక కార్యకలాపాలు మరియు పరిపాలన నిర్వహణకు ఏర్పాటు చేసిన కేంద్రాలే **పాఠశాల సముదాయాలు (School Complexes).** ఈ సముదాయాలు పాఠశాలలకు, మండల, జిల్లా కార్యాలయాలకు, PMRC లకు వారధిగా పనిచేస్తుంది. పాఠశాల సముదాయాలకు సంబంధిత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఈ సముదాయాలకు ఛైర్మన్ గా వ్యవహరిస్తారు.

పాఠశాల సముదాయ లక్ష్యాలు:-

పాఠశాల సముదాయాలు కింది లక్ష్యాలతో ఏర్పడినది.

i. పాఠశాల సముదాయాల పరిధిలోని పాఠశాల విద్యా ప్రమాణాలను పెంపొందించుట

ii. పాఠశాల సముదాయాల పరిధిలోని పాఠశాల పరిపాలనా సామర్థ్యం పెంపొందించుట

iii. పాఠశాల సముదాయాల పరిధిలోని ఉపాధ్యాయుల బోధనా నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి చెందునట్లు చూడుట

iv. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలకు సంబంధించిన అంశాలకు చర్చ వేదికలను ఏర్పాటు చేయుట (TC Classes)

v. ఉపాద్యాయులకు వృత్యంతర శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించుట

vi. విద్యార్థుల అభ్యసన సామర్థ్యాలను పెంచే విధంగా ప్రణాళికలు రచించుట

vii. గిరిజన విద్యార్థుల ప్రవేశాలు, నిలుపుదల పెంచుటకై నూతన పద్ధతుల ద్వారా విద్యాబోధన నైపుణ్యాలు పెంచుటకు చర్యలు గైకొనుట

viii. పాఠశాలలు లేని ఆవాస ప్రాంతాలు గుర్తించుట, అక్కడ పాఠశాలలు నేకొల్పుటకు చర్యలు గైకొనుట

ix. Village Tribal Development Agencies (VTDA), Community Health Workers లాంటి సామాజిక సంస్థల ఏర్పాటు చేయుట

పై లక్ష్యాలను సాధించుటకు గాను అనుభవజ్ఞులైన ఉపాద్యా యులను (SGTALFL HM) స్కూల్ కాంప్లెక్స్ రిపోర్స్ పర్సన్ (SCRP) గా డిప్యుటేషన్ పై నియమించుట జరిగినది.

పి.ఎం.ఆర్.సిల పునర్వ్యవస్థీకరణ:-

నూతన తెలంగాణా రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత నూతన జిల్లాలను ఏర్పాటు చేయుట జరిగినది, నూతన జిల్లాలు ఏర్పడటం మూలాన ITDA పరిధిలోని పాఠశాలల సంఖ్య తగ్గింది. కావున, Procgs.Rc.No.8012/ACadcell2016, dt 15.12.2016 ప్రకారం అంతకు ముందు ఉన్న తెలంగాణాలోని మూడు ITDA పరిధిలోని PMRC లతో పాటు మరో (7) కొత్త PMRCలను ఏర్పాటు చేస్తూ కింది తెలుపబడిన సిబ్బందితో పునర్వ్యవస్థీకరణ కొరకు ఉత్తర్వులు జరిచేయుట జరిగినది.

i. Academic & Community Mobilizing Officer (ACMO)

ii. Girl Child Development Officer (GCDO)

iii. Data Entry Operator (DEO)

Organogram of PMRC including TWD: -

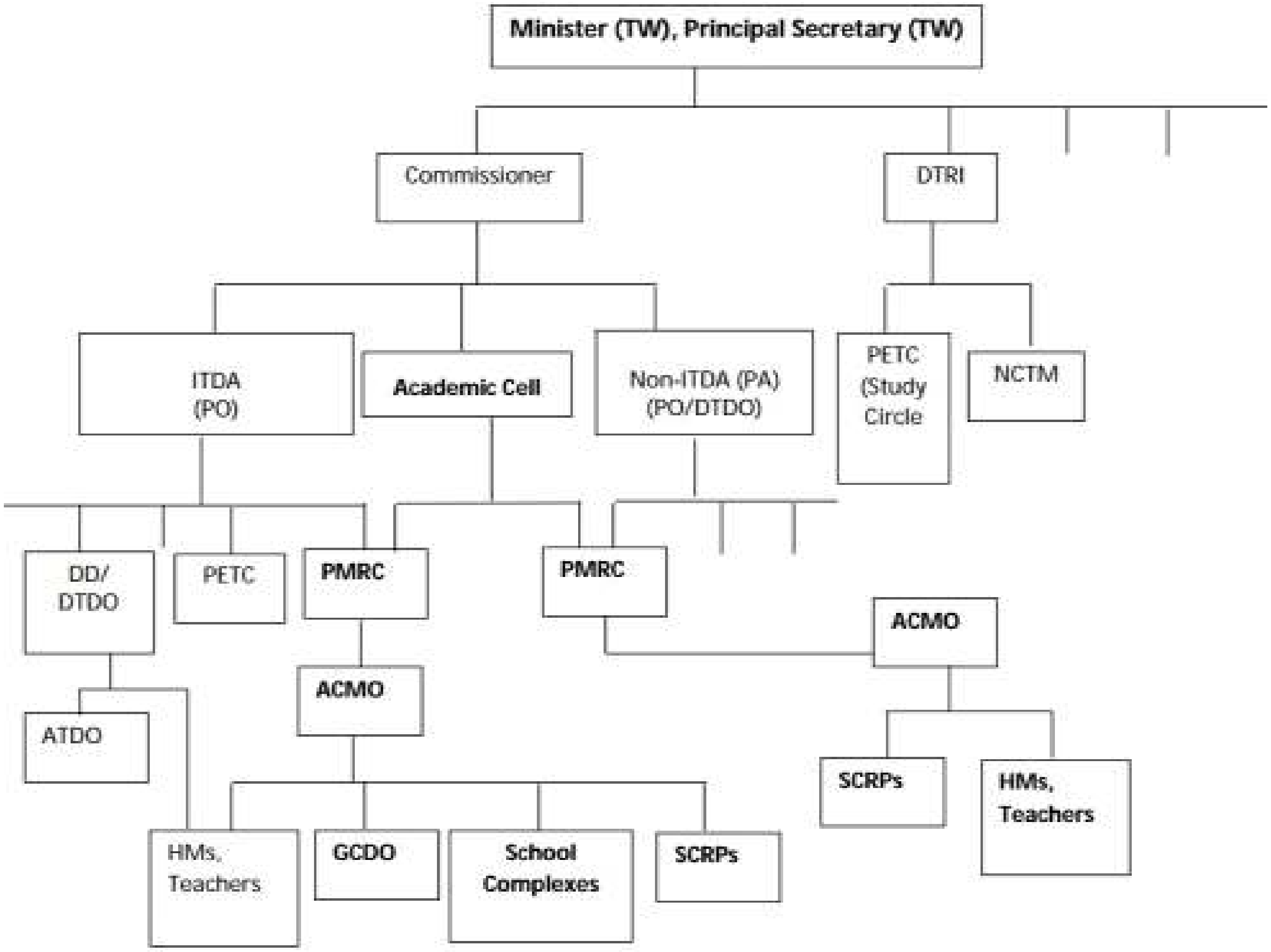

ముగింపు:-

గిరిజన ఆవాస ప్రాంతాలలో ఉన్న గిరిజన విద్యా సంస్థలను బలోపేతం చేసేందుకుగాను ఉన్నతమైన లక్ష్యాలతో PMRC లను వివిధ దశలలో వాటి పని తీరును మెరుగుపరుచటకై గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షిస్తూ మార్గదర్శకాలను జారి చేస్తూనే ఉంది.. కావున, మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా నిర్ధారించిన PMRC లక్ష్యాలను సాధించే దిశగా PMRC సిబ్బంది పనిచేస్తున్నప్పటికీ పనితీరు కొంత పెరుగుపడాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది

2. ప్రాజెక్ట్ మానిటరింగ్ రిసోర్స్ సెల్ – విధులు – బాధ్యతలు

(Project Monitoring Recourse Cell (PMRC) – Functions – Responsibilities)

ఆలోచించి ప్రతిస్పందించండి:-

- PMRC ఎటువంటి కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తుంది?
- PMRC, స్కూల్ కంప్లెక్స్ లు ఉన్నప్పటికీ SCRP లను నియమించుట ఆవశ్యకత ఏమిటి?
- మీరు స్కూళ్ళను సందర్శించు సమయంలో ఏ ఏ విషయంశాలలో విద్యార్థులు సామర్థ్యాలు సాధించలేకపోతున్నారో గుర్తించారా? గుర్తిస్తే మీరు ఆయా సంబంధిత ఉపాధ్యాయులకు ఎటువంటి శిక్షణా ప్రణాళికలు అమలు చేసారు? మీ అభిప్రాయం తెలపండి.

తెలుసుకోవాల్సిన అంశాలు (లక్ష్యాలు):-

ఈ అంశము నుండి మీరు కింది లక్ష్యాలను సాధించగలుగుతారు........

- PMRC లు నిర్వహించాల్సిన కార్యకలపాలను వివరించ గలుగుతారు
- PMRC సిబ్బంది వారి వారి బాధ్యతలను & విధులను వ్యాఖ్యానించ గలుగుతారు
- ACMOలు, GCDOలు , స్కూల్ కంప్లెక్స్ లు & SCRP గిరిజన సంక్షేమ శాఖ చేపట్టే కార్యక్రమాలను సమన్వయంతో నిర్వహించుకో గలుగుతారు

పరిచయం (Introduction):-

ఇంతకు ముందు విషయంశములో PMRC మరియు School Complex ఏర్పడిన విధానం మరియు వాటి లక్ష్యాలు, ఆవశ్యకత గురించి తెలుసుకొని ఉన్నారు. ITDA పరిధిలో ఈ (3) PMRC లతో పాటు మిగిలిన మైదాన ప్రాంతలలో కూడా ఉన్న గిరిజన విద్యా సంస్థలను బలోపేతం చేసేందుకుగాను (7) మిని PMRC అను ఏర్పాటు చేయడం జరిగినది,

గిరిజన ఆవాస ప్రాంతాలలో మరియు మైదాన ప్రాంతాలలో ఉన్న గిరిజన విద్యార్థులలో విద్యా ప్రమాణాలను మెరుగుపరిచేసేందుకు గాను మరియు PMRC లక్ష్యాలను సాధించే దిశగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖా, ACMOలకు, GCDOలకు, స్కూల్ కంప్లెక్స్ లకు మరియు SCRP లకు కొన్ని విధి విధానాలను రూపొందించుట జరిగినది. కావున, ACMOలు, GCDOలు, స్కూల్ కంప్లెక్స్ లు, మరియు SCRPలు కింద తెలిపిన విధంగా తమ తమ విధులు - బాధ్యతలను తప్పక పాటించవలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నది. విషయాంశములో ఆయా విధులు - బాద్యతల గురించి తెలుసుకుందాం.

1. PMRC విధులు (Functions of PMRCs):-

i. గిరిజన ప్రాంతంలోని ప్రాథమిక మరియు ఉన్నత పాఠశాలలను బలోపేతం చేయడం
ii. గిరిజన ప్రాంతంలోని పాఠశాలల అభివృధిలో సమాజు భాగాసమ్యం పెంపొందించే విధంగా కార్యకలాపాలు నిర్వహించడం
iii. గిరిజన ప్రాంతంలోని బాలికల విద్యను బలోపేతం చేయడం
iv. విద్యా ప్రమాణాలను మెరగుపరిచే కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం
v. ఉపాధ్యాయులకు వృత్యంతర శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం
vi. ITDA ప్రాజెక్ట్ అధికారికి, DIDOలకు, DEOలకు మరియు అకాడమిక్ సెల్, గిరిజన సంక్షేమ శాఖకు అనుసంధాన కర్తగా వ్యవహరించడం
vii. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ అకాడమిక్ పరంగా నిర్వహించే విన్నూత్న కార్యక్రమాలను క్షేత్రస్థాయిలో అమలు పరచడం మరియు పర్యవేక్షణ చేయడం
viii. పై అధికారులు ఆమోదించే ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు అమలు పరచటం

3. ACMO ల విధులు – బాధ్యతలు (Role & Responsibilities of ACMO):-

1. RVM (SSA/RMSA) మార్గదర్శకాలను క్షుణ్ణంగా అర్థం చేసుకొని దానికి అనుగుణంగా వ్యవహరించాలి. RVM (SSA / VRMSA) మార్గదర్శకాలలో చెప్పిన విధంగా అన్ని ఆశ్రమ పాఠశాలలలో అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలను ఉండేలా చూడాలి. ఒకవేళ లేనట్లయితే ప్రతిపాదనలను తయారు చేసి RVM (SSAIRMSA)కు PO/DTDO ద్వారా అందేలా చేయాలి.
2. PMRC బృందానికి ACMO సమర్ధవంతమైన నాయకుడిగా వ్యవహరించాలి.
3. ACMO తన పరిధిలోని గిరిజన ప్రాంతంలోని స్కూళ్లలో నాణ్యమైన విద్యను పెంపొందించడంలో క్రియాశీలక పాత్ర పోషించాలి.
4. అకడమిక్ సెల్ తో సంప్రదించి ట్రైనింగ్ లు, తనిఖీలు మరియు మానిటరింగ్ యొక్క వార్షిక యాక్షన్ ప్లాన్ తయారు చేయడం మరియు ఆమోదం కొరకు పి.ఓ.డిటిడిఓలకు సమర్పించడం.
5. విద్యా కార్యకలాపాలు, టీచర్ల, హెచ్.ఎమ్ లు, ఎస్.సి.హెచ్.ఎమ్ లు, MEOలతో సమీక్ష సమావేశాలు మొదలైన వాటి అమలుకు డిటిడివోకు సహాయపడటం మరియు జిల్లామండల/పాఠశాల కాంప్లెక్స్ స్థాయిలో వర్క్ షాపులు మరియు సెమినార్లు నిర్వహించడం.
6. GCD0ల సమన్వయంతో TW డిపార్ట్ మెంట్ యొక్క అన్ని స్కూళ్లు, టీచర్ల, హెచ్ డబ్యువోల, గ్రాంట్ ల యొక్క డేటాను సేకరించడం మరియు నిర్వహించడం.
7. ఉపాధ్యాయులకు, సి అర్ టిలకు, హెచ్ ఎమ్ లకు, హెచ్ డబ్ల్యువోలకు, కమ్యూనిటీ మొదలైన వారికి ట్రైనింగ్ యొక్క అవసరాలను గుర్తించడం మరియు జిల్లా, మండల మరియు స్కూల్ కాంప్లెక్స్ స్థాయిలో ప్రత్యేక ట్రైనింగ్ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం కొరకు ప్రతిపాదనలను చేయడం.
8. TWA స్కూళ్లు/హాస్టల్స్ /జిపి స్కూళ్లలో విద్య నాణ్యతను మెదుగుపరచడం కొరకు RVM (SSA)/RMSACTW ద్వారా నిర్వహించబడ్డ విభిన్న కార్యక్రమాలను మానిటరింగ్ మరియు మదింపు చేయడం.
9. ప్రతి నెలా ప్రాథమిక పాఠశాలలు, ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలు, పాఠశాల సముదాయాలు, ఎంఆర్ సీలను సందర్శించి C & D గ్రేడ్ స్కూళ్లపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించడం, స్కూళ్లను సందర్శించడం కొరకు కనీసం 15 రోజుల టూర్ ప్లాన్ ను ముందుగానే తయారు చేసి ఆయ సంబంధిత అధికారులకు అందిచడం.
10. ప్రతినెలా కనీసం 5 స్కూలు కాంప్లెక్స్ మీటింగ్ లు మరియు 3 MRC మీటింగ్ లకు హాజరు కావడం మరియు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం కొరకు అకడమిక్ గైడన్స్ అందించడం, స్కూలు గ్రాంట్, స్కూలు మెయింటెనెన్స్ గ్రాంట్ మరియు టీచర్ గ్రాంట్ యొక్క రసీదు మరియు వినియోగాన్ని ACMO మానిటర్ చేయలి.
11. స్కూళ్ళు స్కూలు కాంప్లెక్స్ లో లికార్డుల తనిఖీ చేయడం.
12. డిస్ట్రిక్స్ సబ్జెక్ట్ ఫోరమ్ లను ఏర్పాటు చేయడం, వారికి ట్రైనింగ్ లు అందించడం, తద్వారా విభిన్న కార్యక్రమాల్లో వారి సేవలను ఉపయోగించడం.
13. గిరిజన ప్రాంతంలో విద్య నాణ్యతను మెరుగుపరచడం కొరకు జిల్లాలోని డైట్/బి.ఎడ్ అధ్యాపకులతో మరియు ఇతర విద్యావేత్తలతో అకడమిక్ మీటింగ్ లు నిర్వహించడం.
14. గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడుతున్న సబ్జెక్ట్ క్లబ్ లు, డిజిటల్ క్లాసులు, మన టివి, సమ్మర్ సమ్మిట్, స్పోర్ట్స్ & గేమ్స్ మొదలైన కార్యక్రమాలను మానిటరింగ్ చేయడం.
15. పాఠశాలను దత్తత తీసుకోవడం, దత్తత తీసుకున్న పాఠశాలనందు లభించే అన్ని వనరులను వినియోగించుకొని, విద్యలో ఆధునిక సాంకేతిక పద్ధతులను అమలు చేయిస్తూ మోడల్ స్కూల్ గా తయారు చేయడం.

16. స్కూలుకు వెళ్లే పిల్లల యొక్క సమాచారం, బడి బయట పిల్లల సమాచారం సేకరించడం, బడి బయటి పిల్లల కారణాలను సర్వేలు నిర్వహించడం. నారి సమాచారమును ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలిస్తూ వారిని బడికి రప్పించడంలో HM లకు సలహాలు సూచనలు చేస్తూ అడ్మిషన్ లో పురోగతి సాధించడం.
17. గిరిజన సంక్షేమ శాఖలోని అన్ని పాఠశాలల SMC సభ్యులతో సమావేశాలు ఏర్పాటు చేయడం, వారికి అవసరమగు శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహించడం.
18. పిల్లల్లో నాణ్యమైన విద్యను మెరుగుపరచడంలో సమాజ భాగస్వామ్యం పెంపొందించడంలో ప్రముఖ పాత్ర పోషించడం.
19. సమాజ భాగస్వామ్యం సహాయంతో బాలకార్మికులను పాఠశాలల్లో చేరే విధంగా కృషి చేయడం.
20. RVM యొక్క ఇన్ క్లూజివ్ ఎడ్యుకేషన్ సిబ్బందితో సమీక్షా సమావేశాలు నిర్వహించడం. ఇన్ క్లూజివ్ ఎడ్యుకేషన్ మానిటర్ చేయడం మరియు DIDO, SPD (RVM) మరియు CTWWు రిపోర్టింగ్ చేయడం.
21. పిల్లలు క్రమం తప్పకుండా స్కూళ్ళకు హాజరయ్యేలా చూడటం కొరకు వినూత్న కార్యక్రమాలను నిర్వహించడం
22. పై అధికారులు సూచించిన ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు అమలు పరచటం

4. GCDO ల విధులు – బాధ్యతలు (Role & Responsibilities of GCDO):-

1. ప్రాథమిక & బాలికల విద్య కోసం డిటిడి., ఎ.సి.ఎం.ఓలు, ఆర్ వి ఎం ప్రాజెక్టు అధికారుల సమన్వయంతో పనిచేయడం.
2. 0-14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న జాలికల వివరాల సేకరణ చేయడం, విశ్లేషించడం మరియు నిర్వహణ చేయడం.
3. బాలికల అభివృద్ధి కొరకు ప్రత్యేక కార్యక్రమాల రూపకల్పన చేయడం మరియు వాటిని సక్రమంగా అమలు పరచడం.
4. బాలికల విద్య అభివృద్ధికి స్కూల్ హెచ్.ఎం, లకు తగు సూచనలు సలహాలు ఇవ్వడం.
5. బాలికల నమోదు, నిలుపుదల మరియు నాణ్యమైన విద్య కొరకు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యకలాపాలను నిర్వహించడం.
6. బాలికల స్కూళ్లను సందర్శించడం మరియు స్కూలు సమర్థవంతంగా పనిచేయడానికి సూచనలు మార్గదర్శకాలు ఇవ్వడం.
7. బడి మానేసిన బాలికలను (బడి బయటి పిల్లలు) ఆశ్రమ బాలికల పాఠశాలలలో, కేజీబీవీ, మిన్ గురుకులాలలో, TTWREI బాలికల పాఠశాలల్లో బాలికలను నమోదు చేసేలా చర్యలు తీసుకోవాలి.
8. కేజీబీవీల్లో డ్రాప్ అవుట్లు (బాలికలు) తగ్గించేందుకు చర్యలు తీసుకోవడం.
9. బాలికా విద్య అభివృద్ధి కోసం మధర్ కమిటీలు, మహిళా కమిటీలతో సమన్వయ సమావేశాలు నిర్వహించడం.
10. ప్రతినెలా TW ఆశ్రమ బాలికల స్కూళ్లు మరియు హాస్టళ్లను సందర్శించడం.
11. బాలికల టీడబ్ల్యూ ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో సెమినార్లు నిర్వహించడం, బాలికల భద్రత, వ్యక్తిత్వ వికాసంపై విషయ నిపుణులతో అవగాహన సదస్సులు నిర్వహించడం.
12. బాలికాల విద్యాలయాల్లో బాలికల ఆరోగ్య రికార్డులు మరియు రెగ్యులర్ menstruation (రుతుస్రావ) రికార్డులను తనిఖీ చేయడం.
13. ప్రతి నెలా 25 వ తేదీ లోగా సంబంధిత డిటిడిఓలకు ప్రతి నెలా 25 వ తేదీ వరకు తాత్కాలిక టూర్ కార్యక్రమాన్ని ముందుగానే సమర్పించడం,
14. ప్రతి నెలా 5వ తేదీలోగా టూర్ డైరీ సమర్పించడం.
15. టాయిలెట్లు, బాత్ రూమ్ లు, డార్మిటరీలు మరియు డైనింగ్ హాల్ యొక్క మెయింటెనెన్స్ తనిఖీ చేయడం మరియు పరిశుభ్రతను ధృవీకరించడం.
16. పై అధికారులు సూచించిన ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు అమలు పరచటం.

5. పాఠశాల సముదాయ హెచ్.ఎం. ల విధులు (FUNCTIONS OF H.M OF THE SCHOOL COMPLEX /PAY CENTRE):-

1. జిల్లా కలెక్టర్ పి. ఓ డిటిడిఓల సూచనల మేరకు విద్య, ఆరోగ్యం, పోషణ మరియు ఇతర సంబంధిత అంశాలపై సంవత్సరానికి ఒక్కసారి కళాజాతాలను నిర్వహించడం.
2. ప్రతి సంవత్సరం 5 నుంచి 14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లల వార్షిక సర్వే నిర్వహించడం కొరకు జిల్లా కలెక్టర్/పి..ఓ/ డిటిడిలు అవసరమైన మార్గదర్శకాలు, ఫార్మెట్లు మరియు రిజిస్టర్ అను సరఫరా చేయడం జరుగుతుంది. ప్రభుత్వం ద్వారా ఇవ్వబడ్డ ఆదేశాలకు అనుగుణంగా సర్వే చేపట్టి ప్రతి విద్యార్థికి విద్యను అభ్యసించడానికి ఒక నిర్దిష్ట పాఠశాల గుర్తించి, వారి విధ్యాభివృధికై పాటుపడటం.
3. డ్రాప్ అవుట్ విద్యార్థులను గుర్తించడం మరియు వారిని తిరిగి స్కూలుకు తీసుకురావడానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడం కొరకు ఒక ప్రణాళికను అమలు చేయడం
4. జి.పి స్కూళ్ల టీచర్ల వేతనాల చెల్లింపు సకాలంలో అందేటట్లు చూడటం.
5. జి.పి స్కూళ్ల ఉపాధ్యాయులందరికీ రెండు రోజుల ఓరియెంటేషన్ ట్రైనింగ్ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించడం
6. జిల్లా కలెక్టర్)పి.ఓడిటిడివోల ఆదేశాలకు అనుగుణంగా VTDAలకు, CHWలకు, లైజనింగ్ వర్కర్ లకు మొదలైన వారికి అవసరమగు శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం
7. స్కూలు కాంప్లెక్స్, పే సెంటర్ యొక్క ఎక్విప్ మెంట్ మరియు మెటీరియల్ ని మెయింటెన్ చేయడం
8. జిల్లా కలెక్టర్ (పి.ఓ/ డిటిడిఓలు లేదా ప్రభుత్వం ద్వారా అప్పగించబడ్డ ఏదైనా ఇతర పనిని అమలు చేయడం

5. SCRP ల విధులు - బాధ్యతలు (Role & Responsibilities of SCRPS):-

సూలు కాంప్లెక్స్ రిసోర్స్ పర్సన్ యొక్క జాబ్ ఛార్డు లో ఇవి ఉంటాయి

A. విద్యా ప్రమాణాలను మెరుగుపరిచే విధులు
B. పాఠశాల వాతావరణం మెరుగుపరిచే విధులు
C. సమాజ భాగస్వామ్యాన్ని పెంచే విధులు

A. విద్యా ప్రమాణాలను మెరుగుపరిచే విధుల (ACADEMIC IMPROVEMENT RUNCTIONS)

1. SCRPలు ప్రతిరోజూ తమ పరిధిలోని ఒక జిపి స్కూలును తప్పక సందర్శించాలి మరియు రోజంతా అక్కడే ఉంటూ తరగతి గదుల్లో గుణాత్మక బోధనాభ్యసన ప్రక్రియను పరిశీలించి అవసరమైతే టీచర్లకు ఆన్ జాబ్/ఆన్ సైట్ గైడెన్స్ అందించాలి.
2. జి.పి. స్కూలు సందర్శనలో కింది అంశాలు గమనించాలి
   - తరగతి గది నిర్వహణ పరిశీలించడం, లోపాలను గుర్తించడం
   - సందర్శించిన రోజున ఆ పాఠశాల ఉపాధ్యాయులకు ఆదర్శంగా ఉండేందుకు ఒక మోడల్ లెసన్ తయారుచేసుకొని బోధించడం.
   - ప్రతి సందర్శనకు కనీసం 120 నిమిషాల వ్యవధిని కేటాయించాలి (ఒక గంట తరగతి గది నిర్వహణ పరిశీలన, ఒక గంట మోడల్ లెస్సన్ చెప్పుటకు)
3. తమ పరిధిలోని ఉపాధ్యాయుల అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, స్కూలు కాంప్లెక్స్ సెంటర్ రివ్యూ మీటింగ్ ల్లో నమూనా
4. బోధన / డెమానిస్ట్రేషన్ పాఠాలు చెప్పడం
5. SCRPలు తాము పరిశీలించిన అంశాలన్నింటిని క్రోడీకరిస్తూ ఒక నివేదికను తయారు చేసి సంబంధిత స్కూలు కాంప్లెక్స్,పే సెంటర్ ప్రధానోపాధ్యయులకు మరియు PMRC కార్యాలయమునకు సమర్పించాలి. తద్వారా స్కూలు కాంప్లెక్స్ లో అవసరమైన మెరుగుదల కార్యక్రమాలు చేపట్టబడతాయి.

6. అన్ని GP స్కూళ్లలో కనీస అకడమిక్ ప్రోగ్రామ్ (MAP) యొక్క పురోగతిని నివేదించడం

- వార్షిక ప్రణాళిక ప్రకారం పాఠ్యాంశాలు మరియు సహ పాఠ్యాంశాలు సిలబస్ పూర్తయ్యేలా చూడటం
- ఎఫ్ ఎలు మరియు ఎస్ ఎల ద్వారా నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం చేయడం
- తక్కువ స్థాయి సామర్థ్యం గల అభ్యాసకులను / వెనుక బడిన విద్యార్థులను గుర్తించడం మరియు వారి కొరకు ప్రత్యేక శిక్షణా తరుగతులను నిర్వహించేలా కార్యాచరణ రూపొందించడం

B. పాఠశాల వాతావరణం మెరుగుపరిచే విధులు (SCHOOL ENVIRONMENT IMPROVEMENT FUNCTIONS):-

1. ప్రతి సందర్శనకు 60 నిమిషాల సమయంను టీచర్ మరియు కమ్యూనిటీతో ఇంటరాక్షన్ కొరకు కేటాయించడం ద్వారా

- ఎస్ రోల్ మెంట్ డ్రైవ్ లు మరియు కలజాతాల ద్వారా 100% నమోదుపై నివేదికను తయారు చేయుట
- ఇన్సెంటివ్, ఇన్ పుట్ లు మరియు మిడ్ డే మీల్స్ కార్యక్రమం సకాలంలో అందించడం ద్వారా పిల్లల నిలుపుదలపై రిపోర్ట్ తయారు చేయుట
- స్కూలు సుందరికరణ, పరిసరాల పరిశుభ్రత, స్కూలు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి పై నివేదిక తయారు చేయుట
- విద్యార్థుల health check-up పై నివేదిక తయారు చేయుట.

C. సమాజ భాగస్వామ్యాన్ని పెంచే విధులు (COMMUNITY MOBILIZATION IMPROVEMENT FUNCTIONS):-

తమ పరిధిలోని గిరిజన ఆవాసాలను సందర్శించేటప్పుడు, SCRP జిగువ పేర్కొన్న రిపోర్టులను సేకరించాలి

- స్కూలు మేనేజ్ మెంట్ కమిటీ! VIDAS/పొదుపు సంఘాలు/VS యొక్క పనితీరుపై రిపోర్ట్
- కమ్యునిటీ హెల్త్ వర్కర్స్ (CHW) పనితీరుపై రిపోర్ట్
- VIDA యొక్క గుర్తించబడ్డ కమ్యూనిటీ నిర్మాణం యొక్క వినియోగం/నిర్వహణపై రిపోర్ట్

ముగింపు:-

PMRC సిబందికి ACMO నాయకుడు, ACMO బిన్న కోణాలలో నాయకత్వం వహిస్తారు. అవి ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉంటయి. విద్యా పరంగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖ ఆశించిన ఫలితాలను సాధించేలా మిగత బృంద సభ్యులు వారికి సహాయ సహకారాలు అందిస్తూ ముందుకెళ్ళలి.

3. కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్

ఆలోంచి స్పందించండి:-

- మీరు "కమ్యూనిటీ" అనే పదం గురించి ఆలోచించినప్పుడు లేదా విన్నప్పుడు మీ మదిలో మొదట ఏమి వస్తుంది.
- పాఠశాల విద్యలో కమ్యునిటీ మోబిలైజషన్ ప్రాముఖ్యత ఉన్నదా? దిని పై మీ అభిప్రాయాన్ని చెప్పండి.

అభ్యాసన లక్ష్యాలు (LEARNINGOBJECTIVES):-

ఈ యూనిట్ నందు కింది అభ్యాసన లక్ష్యాలను సాధించగలరు......

- స్కూలు వ్యవస్థలో కమ్యూనిటీ యాజమాన్యం మరియు భాగస్వామ్యం యొక్క భావన మరియు ప్రాముఖ్యతను అర్థం చేసుకోగలరు.
- పాఠశాల వ్యవస్థలో ప్రముఖ పాత్ర పోషించే వివిధ కమ్యూనిటీలను గుర్తించగలుగుతారు.
- పాఠశాల వ్యవస్థ కొరకు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ మరియు కమ్యూనిటీ వనరులను ఉపయోగించడానికి ఉదాహరణలు ఇవ్వగలరు.
- మీ పాఠశాలకు అవరసమగు నేపథ్యంలో కొన్ని కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యకలాపాలను సూచించగలరు.
- కమ్యూనిటీలను సమీకరించడంలో కమ్యూనిటీ మొబిలైజర్ యొక్క పాత్రను గుర్తించగలరు
- కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కు అవసరమగు లక్షణాలు మరియు నైపుణ్యాలను గుర్తించగలుగుతారు.

పరిచయం (INTRODUCTION):-

కమ్యూనిటీ అనగా! మానవ మరియు మానవేతర వనరులను కలిసి సుస్థిర అభివృద్ధిని సాధించడంలో చేపట్టే అభివృద్ధి కార్యక్రమాల ప్రయత్నం అని చెప్పవచ్చు.

కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అనేది ఒక కమ్యూనిటీ ద్వారా లేదా ఇతరుల చర్య ద్వారా ప్రేరేపించబడే ప్రక్రియ, ఇది సమాజం యొక్క మొత్తం జీవన ప్రమాణాన్ని పెంపొందించడం కొరకు, ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత మరియు విద్యా స్థాయిలను మెరుగుపరచడం కొరకు ఒక స్థిరమైన ప్రాతిపదికపై కమ్యూనిటీ యొక్క వ్యక్తులు, గ్రూపులు, మరియు సంస్థల భాగస్వామ్యం ద్వారా రూపొందించించిన ప్రణాళికలను అమలు చేస్తుంది. ఒక గ్రూపు వ్యక్తులు తమ విభేదాలను, అవరోధాలను అధిగమించి, సమానమైన రీతిలో నిర్ణయాలు తీసుకునే విధంగా ఒక ప్రక్రియను సులభతరం చేయడానికి దోహదపడుతుంది. మరోవిధంగా చెప్పాలంటే, ఎవరు, ఏమి, మరియు ఏవిధంగా నిర్ణయించబడాలనే విషయాన్ని నిర్ణయించడానికి మరియు ప్రతి ఒక్కరూ తమ జీవితాలను ప్రభావితం చేసే నిర్ణయాలలో పాల్గొనేందుకు ఒక అవకాశం కల్పించే ఒక ప్రక్రియగా దీనిని చూడవచ్చు.

"కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ (సమాజ సమీకరణ)" అనేది అభివృద్ధి రంగంలో తరచుగా ఉపయోగించే పదం. ఇటీవల, కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అనేది విద్యా, ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత, జనాభా, కాలుష్యం మరియు లింగ పక్షపాతం వంటి ప్రాథమిక సమస్యలను వ్యవహరించడంలో, ఒక విలువైన, ప్రభావవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన భావనను కలిగి ఉన్నది అని చూడబడుతుంది.

సమాజంలో సామాజిక, ఆర్థిక అసమానతలను రూపుమాపడానికి విద్యా ఒకటే ఆయుధమని మానందరికి తెలుసు. సమాజమును పాఠశాల వ్యవస్థతో అనుసంధానము చేయడము ద్వారా విద్యా పాలసీల యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు పాలసీ నిబంధనలను కూడా తెలుసుకొని ఒక సంస్థ యొక్క లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఎంతగానో దోహదపడుతుంది. అందుకని, పాఠశాల విద్యాభివృద్ధిలో కమ్యూనిటీని ఒక వనరుగాగుర్తించడం మరియు భాగస్వామ్యం చేయడం ఎంతో అవసరం.

ఈ శిక్షణా అంశములో కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తుంది మరియు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కొరకు వివిధ వ్యూహాలను పొందుపరచడం, ప్రతిపాదించడం జరుగుతుంది. దీనియందు పాఠశాల వ్యవస్థతో సంబంధం ఉన్న వివిధ కమ్యూనిటీ

భాగస్వామ్యల ప్రాముఖ్యతను తెలపడానికి వివిధ కార్యకలాపాలను మరియు ఉదాహరణలను వివరించడం జరుగుతుంది. ఈ యూనిట్ లో ఇవ్వబడ్డ ఉదాహరణలు/కేస్ స్టడీలు కమ్యూనిటీలను స్కూలు వ్యవస్థలో సమన్వయ పరిచే ఒక సమర్ధవంతమైన వనరుగా సూచిస్తుంది. మరిముఖ్యంగా, కమ్యూనిటీలను సమీకరించడానికి ఒక సంధాతగా కమ్యూనిటీ మొబిలైజర్ గా మీ పాత్ర మరియు "టీచర్" పాత్ర యొక్క అవసరం మరియు ప్రాముఖ్యతను ఈ యూనిట్ తెలియజేస్తుంది మరియు విద్యార్థుల ప్రాథమిక లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో కమ్యూనిటీ యొక్క ప్రయోజనాలను తెలియజేస్తుంది.

కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ భావన మరియు ప్రాముఖ్యత (Meaning & Importance Community Mobilization):-

దిగువ ఇవ్వబడ్డ సందర్భాలలో రెండు స్కూళ్ల యొక్క కథను వివరించడం ద్వారా కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ మరియు యాజమాన్యత యొక్క భావన మరియు ప్రాముఖ్యతను మనం అర్థం చేసుకుందాం.

సందర్భం*1:* "రెండు పాఠశాలల కథ"

నేను ప్రాథమిక పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడని. నేను స్కూలులో కొత్తగా డ్యూటీలో చేరాల్సి ఉంది. నేను స్కూల్ ఉండే ఆవాసమునకు కొత్త, అందువల్ల స్కూలుకు చేరుకోవడానికి మార్గమును చెప్పవలసినదిగా చుట్టుపక్కల ఉండే వ్యక్తులను అడగడానికి నేను ప్రయత్నించాను.

case1:-నేను నా పాఠశాలను చేరుకోవడానికి చుట్టూ ఉన్న వ్యక్తులను అడిగాను. కానీ, వారు నన్ను ఏమి అర్థం కానట్టు ఎగాదిగా చూసారు.

చివరికి చాలా శ్రమకూర్చి, నేను వెతుకుతున్న పాఠశాలకు చేరుకున్నాను.

***case 2*:**-నేను నా పాఠశాలను చేరుకోవడానికి చుట్టూ ఉన్న వ్యక్తులను అడిగాను. వారిలో ఒకరు పక్కనున్న మరో వ్యక్తిని పిలిచి ,"మీ పక్కింటి అమ్మాయి చదివే స్కూలు ఎక్కడ ఉందో తెలుసా?" అని అడిగాడు. మరో వ్యక్తి సమాధానం ఇస్తూ, "అవును, పక్కింటి అమ్మాయి వాళ్ళ నాన్న ఆమెను డ్రాప్ చేయకపోతే, నిన్న నేను తననుస్కూలుకు డ్రాప్ చేసాను" అని బదులిచ్చాడు. ఆ వ్యక్తి నన్ను స్కూలు వెళ్ళే మార్గమును చెప్పాడు. నేను స్కూలువద్దకు చేరుకునేకొద్దీ, నేను సరైన దిశలో వెళుతున్నానా? లేదా? అని తెలుసుకోవడానికి ఆ స్కూలు ఆవాసముగురించి నేను ఎంక్వైరీ చేస్తూ వెళ్ళాను. స్కూలు ఎక్కడ ఉన్నదనే విషయం గురించి అడిగినప్పుడుఆస్కూలుకు దగ్గరగా ఉన్న ఇళ్లలో నివసించే ప్రజలు"ఓహ్! మా పిల్లలు చదువుకునే మా స్కూలు ఈ రోడ్డు మీద ఉంది" అని చెప్పారు. వారికి కృతజ్ఞతలు చెప్పి నా గమ్యస్థానానికి చేరుకున్నాను.

పైసందర్భాల నుండి దిగువ తెలిపిన అంశాలను గమనించండి:

In case - 1: ప్రజలకు స్కూలు గురించి తెలియదు లేదా స్కూలు గురించి తెలుసుకునేంత నిమగ్నం కాలేదు, అందువల్ల టీచర్ కు గైడ్ చేయడం జరగలేదు. టీచర్ లేదా టీచర్ కు సాయం చేయమని ఇతర వ్యక్తులను అడగడానికి ఎవరూ ప్రయత్నించలేదు లేదా వ్యక్తులు ఒకరితో ఒకరు సంప్రదింపులు జరపలేదు.

In case - 2:- ప్రజలు పాఠశాలను "వారి పాఠశాల" అని పిలిచారు. అక్కడ చదువుకున్న తమ పిల్లలు గా కూడా గుర్తించారు. ఒక విషయాన్ని పరిష్కరించడం కొరకు వ్యక్తులు ఒకరినొకరు సమన్వయంచేసుకున్నారు (ఈ సందర్భంలో టీచర్ కు స్కూలు చేరుకోవడానికి మార్గ నిర్దేశనం ఇవ్వడం జరిగింది). అలాగే! అవసరం వచ్చినప్పుడు పక్కింటి పిల్లలని స్కూల్లో డ్రాప్ చేయడంలో సహాయం, సహకారం కూడా అందించడం జరిగింది.

మీరు పైన చదివిన దాని ఆధారంగా దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వండి:

1. ప్రజలు పరస్పరం సహకరించుకోగల సమాజాన్ని ఏ సందర్భంలో ఉందని మీరు భావిస్తున్నారు?

   …………………….....……………………………………………………..

2. వనరుల యాజమాన్యతను చూపించడం మరియు దానిని నిర్వహించడం కొరకు వ్యక్తులు కలిసి వచ్చే కమ్యూనిటీని వ్యక్త పరిచే సందర్భం ఏది?

   …………………….....……………………………………………………..

ఇక్కడ సమాజంలో అత్యంత విలువైన వనరు ప్రజలు అని గమనించండి మరియు స్వయం సమృద్ధి, స్వాలంబన అభివృద్ధికి సమాజ ప్రజల మధ్య సహకారం కూడాఎంతో కీలకం.

అందుబాటులో ఉన్న వనరులను గుర్తించి, వాటిని వినియోగించుకోవడం, దానికి అనుగుణంగా ప్రణాళిక రూపొందించుకోవడంలో కమ్యూనిటీ పాత్ర ఉంటుంది. స్థానిక స్వయం పాలన యంత్రాంగం ఉన్న చోట, స్థానిక ప్రజలే స్థానిక స్థాయిలో ముఖ్యమైన నిర్ణయాలు తీసుకుంటారు. సమాజాభివృద్ధికి ఇది అత్యుత్తమ మార్గం. ఎక్కడ ప్రజలు ప్రణాళికలు చేసి, ఆ ప్రణాళికల ప్రకారం పనులు చేస్తారో, దానినే **కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్** అని అంటారు. తమ సమాజాన్ని, వారి జీవితాలను మార్చే బాధ్యత కూడా వారిదే.

ఈ విధంగా కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అనేది ఒక సామర్థ్యాని నిర్మించే ప్రక్రియ, దీని ద్వారా వ్యక్తులు, గ్రూపులు లేదా సంస్థలు తమ స్వంత చొరవ లేదా ఇతరుల ద్వారా ప్రేరేపించబడ్డ లేదా వారి అభివృద్ధి కొరకు పాల్గొనే మరియు స్థిరమైన ప్రాతిపదికన కార్యకలాపాల ప్రణాళికను చేయడం మరియు మదింపు చేయడం జరుగుతుంది.

కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ఎందుకు ముఖ్యమైనది? (WHY IS COMMUNITY MOBILIZATION IMPORTANT?):-

ఏదైనా కార్యక్రమం విజయవంతం కావడానికి కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ఎంతో ముఖ్యమైనది, ఎందుకంటే,..

- వినూత్న కార్యక్రమాల ఆవశ్యకతను తెలియ జేస్తుంది
- వినూత్న కార్యక్రమాల సమర్థతను పెంపొందించడంలో దోహదపడుతుంది
- పాఠశాల వ్యవస్థకు అదనపు వనరుగా ఉపయోగపడుతుంది
- విద్యపై ప్రభావం చూపించే అంతర్లీన సమస్యలను పరిష్కరించడంలో, లింగ అసమానతలను తొలగించడంలో మరియు బాలికల విద్యను పెంపొందించడంలో దోహదపడుతుంది
- సమగ్ర మరియు సుస్థిర అభివృధిలో సహాయపడుతుంది

మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియలో ఇమిడి ఉన్న సమస్యలు:- (COMMUNITY MOBILIZATION: TASKS INVOLVED):-

మీరు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ భావన, అర్థం మరియు ప్రాముఖ్యత గురించి కొంత అవగాహన ఏర్పరచుకొని ఉన్నారు. మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియలో ఇమిడి ఉన్న సమస్యలను (Tasks) మనం ఇప్పుడు అర్థం చేసుకుందాం. దీనిని దిగువ మరో సందర్భంతో అర్థం చేసుకుందాం.

సందర్భం2: ఒక **ఉపాధ్యాయుడు 5వ తరగతికి** గణిత పరీక్ష నిర్వహించాడు. గణిత పరీక్షల్లో సగం మంది ఉత్తీర్ణత సాధించలేకపోయారు. పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులైన పిల్లల్లో అత్యధికులు బోర్డర్ లైన్ కేటగిరీలో నే ఉన్నారు. టీచర్ చాలా నిరుత్సాహపడ్డారు. పిల్లలు నేర్చుకునేలా చూడాలని టీచర్ పట్టుదలగా ఉన్నారు. ప్రతి పిల్లవాడి పనితీరు గురించి, ముఖ్యంగా మంచి మార్కులు పొందని పిల్లలు (ఈ సందర్భంలో దాదాపు క్లాసుమొత్తం) గురించి చర్చించాలనుకున్నారు, అయితే ఇది చాలా సమయం తీసుకుంటుంది, ఇది కేటాయించిన సిలబస్ ను పూర్తి చేయడం సాధ్యం కాదు. అందుకోసం టీచర్ క్లాసులో "మీరు టెస్ట్ లో ఎలా రాసారని అనుకుంటున్నారో నిజాయితీగా ప్రతి ఒక్కరూ Good, average, Poor, Verypoor లలో ఏదో ఒకటి మీ పని తీరుకు రేటింగ్ రాయాలని చెప్పారు మరియు అందుకు గల ఒక కారణాన్ని ఇవ్వమని అడిగారు.

విద్యార్థులందరు రాసిన వాటిని పరిశీలించడానికి ఉపాధ్యాయుడికి అదనపు పని అయినప్పటికీ, టీచర్ ఏదో విధంగా ఆ పని చేయగలిగాడు. విద్యార్థులు రాసిన వాటిలో కింది కారణాలు పరిశీలింపబడ్డాయి.

- బంధువుల వివాహానికి వెళ్ళడం
- స్థానిక పండుగలకు ఇంటికి వెళ్ళడం
- ఇంటి వద్ద వ్యవసాయంలో తల్లిదండ్రులకు సహాయం చేయడం
- అనారోగ్యం సమస్య
- సబ్జెక్ట్ అర్ధం కాకపోవడం
- చదివిన కూడా గుర్తుండకపోవడం
- తరగతికి గైర్హాజరు కావడం
- ఇతర కారణాలు

సరైన కారణం ఇవ్వలేక పోయినవారిని చిన్న చిన్న గ్రూపులుగా తీసుకొని మరియు అసలు కారణం చెప్పలేకపోయిన పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా కొంత మంది పిల్లలతో కలిసి ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల సమస్యలను లేవనెత్తడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయుడు క్లాసులోపిల్లలసమస్యల గురించిచర్చించారు. పిల్లలుసాధారణంగాతమతోటివారిగురించిచాలావిశ్వసనీయమైనసమాచారం అందిస్తారు. కొన్ని క్లిష్టమైన సమస్యలను సమస్యలను తోటి ఉపాధ్యాయులతో చర్చించడం జరిగింది.

ఆ తర్వాత టీచర్ వివిధ సందర్భాల్లో తల్లిదండ్రులతో ఇంటరాక్ట్ అయ్యే అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా ఈ విషయాన్ని వారితో చర్చించారు. క్లాసులో పిల్లలు మెరుగైన పనితీరు కనపరిచేందుకు గ్రూపులను ఏర్పాటు చేయడం, స్టడీ బడ్డీలను రూపొందించడం, Peer Learning ని ప్రోత్సహించడం ఉపాధ్యాయుడు చేయగలిగారు. చాలామంది పిల్లల తల్లిదండ్రులు అక్షరాస్యత లేని వారు. కావున,ఎక్కువ మంది విద్యార్థులు మొదటి తరం అభ్యసకులు కావడంతో, పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థులను సహాయం చేయడానికి పాఠశాలలోని సీనియర్ విద్యార్థులను గుర్తించారు .ఆ తర్వాత మరో పరీక్ష జరిగే రోజు వచ్చింది! **ఇప్పుడు ఈ పరీక్షలో క్లాసు పనితీరు ఎలా ఉంటుందని మీరు భావిస్తున్నారు?** కొంత మంది పిల్లల పని తీరులో మెరుగుదల ఉండే అవకాశం ఉంది. నిరంతర కృషి, ప్రణాళికా బద్ధంగా ఉపాధ్యాయులు వ్యూహాలతో పనిచేస్తే మెరుగైన ఫలితాలు రావడానికి అవకాశాలు ఎక్కువ!

టీచర్ తీసుకున్న ఈ వ్యూహం అన్ని క్లాసులకు ఇది సాధ్యం కాకపోవచ్చు. టీచర్ తన వ్యూహాన్ని ఇతర తోటి ఉపాధ్యాయులతో చర్చించి, వారిలో కొంతమంది తమ సబ్జెక్టులకు అదే వ్యూహాన్ని ప్రోత్సహించారు మరియు ఉపయోగించుకున్నారు. తరువాత దీనిని ప్రిన్సిపాల్ తో జరిగినఒక సమావేశంలో అనదరు సిబ్బందితో చర్చించడం జరిగిందిమరియు పాఠశాల "ఉత్తమ అధ్యయన బడ్డీలను" గుర్తించిఒక వ్యవస్థను ప్రారంభించారు; "అత్యుత్తమ మరియు అత్యంత సహకార సీనియర్/సీనియర్ గ్రూపు," "అత్యంత సహకారమరియు గ్రహీత తల్లిదండ్రులు". ప్రతి వారం, సభలో అటువంటి వ్యక్తులు/ సమూహాలు చప్పట్లతో ప్రోత్సహించడం. తరువాత ప్రతి తరగతికి ఇటువంటి వ్యూహాలనే ఆవలంబించడం జరిగింది.

పై సందర్భంలో మనం ఒక విధమైన సమన్వయాన్ని కలిగి ఉండటం చూశాం మరియు అన్ని సందర్భంలో ఇది పరీక్షలో మెరుగైన పనితీరు యొక్క లక్ష్యాన్ని సాధించటానికి కారణమైంది. ఇప్పుడు సమాజ సమీకరణలో ఇమిడి ఉన్న కీలక సమస్యలను మనం ఇప్పుడు చూద్దాం మరియు పైన ఇవ్వబడ్డ సందర్భంలో వాటిని అర్థం చేసుకుందాం.

మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియలో ఇమిడి ఉన్న కీలక సమస్యలు	పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో మొబిలైజర్/టీచర్ తీసుకున్న చర్యలు
మీ కమ్యూనిటీని మరియు సమస్య / విషయాన్ని గుర్తించడం	• పైన ఇవ్వబడ్డ సందర్భంలో మొబిలైజర్/టీచర్ "గణిత పరీక్షలో విద్యార్థుల పేలవమైన పనితీరు కనబరచడం" అనే సమస్యను గుర్తించడం. • మొబిలైజర్/టీచర్ వివిధ కమ్యూనిటీలను గుర్తించడం మరియు ఇంటరాక్ట్ అవ్వడం/సమన్వయం చేయడం: o విద్యార్థులు (తరగతిలోని వివిధ స్థాయి విద్యార్థులు, సీనియర్ విద్యార్థులు) o టీచర్లు- సహోద్యోగులు మరియు సీనియర్ టీచర్లు, తల్లిదండ్రులు o Superiors- ACMOs/GCDOs/ఎస్‌సిఆర్‌పిలు /ప్రిన్సిపాల్స్
కమ్యూనిటీలో లభ్యం అయ్యే వనరులను గుర్తించడం	• పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో మొబిలైజర్/ టీచర్ దిగువ వనరులను గుర్తించాడు: **విద్యార్థులు***(Students):* • సమవయస్కుల / తోటివిద్యార్థులు మధ్య అభ్యసనం కొరకు (PeerLearning) మెరుగైన పనితీరు కనబర్చిన విద్యార్థులను వనరుగా గుర్తించబడ్డారు. • పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థుల సమాచారాన్ని సేకరించడానికి మెరుగైన పనితీరు కనబర్చిన విద్యార్థులను కూడా ఒక వనరుగా గుర్తించబడ్డారు. • పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థులను సహాయం చేయడానికి సీనియర్ విద్యార్థులు కూడా ఒక వనరుగా గుర్తించబడ్డారు. **ఉపాధ్యాయుడు** (*Teachers):* • పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థుల కొరకు అభ్యసన ప్రణాళికల గురించి చర్చించడానికి సీనియర్ టీచర్లను ఒక వనరుగా గుర్తించారు. • గణిత సబ్జెక్టుల్లో పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థుల యొక్క పనితీరు మరియు వారి బ్యాక్ గ్రౌండ్ పై ఫీడ్ బ్యాక్ అందించడం కొరకు ఇతర సబ్జెక్ట్ టీచర్లను ఒక వనరుగా పరిగణించారు. **తల్లిదండ్రులను/కుటుంబ సభ్యులను** (*Parents/Family Members):* సాధ్యమైనంత వరకు ఇంటి వద్ద ఎలాంటి అకడమిక్ లేదా పర్యావరణ మద్దతులేని పేలవమైన ప్రదర్శన కలిగిన మొదటి తరం అభ్యాసకులకు మద్దతుగా వ్యవహరించడానికి తల్లిదండ్రులను/కుటుంబ సభ్యులను/గ్రామంలో చదువుకున్న విద్యార్థులను ఒక వనరుగా పరిగణించబడ్డారు. *Superiors:* "మంచి కృషి చేసేవారిని" గుర్తుంచి ప్రోత్సహించడానికి మరియు ప్రణాళికలు అమలు చేయడానికి ACMOs/GCDOs/ఎస్‌సిఆర్‌పిలు /ప్రిన్సిపాల్స్ ఒక వనరుగా గుర్తించడం. ఇది ఇతరులకు ప్రేరణగా కూడా ఉపయోగపడింది.
కమ్యూనిటీ సభ్యుల మధ్య చర్చలు చేయడం ద్వారా కమ్యూనిటీ ఆర్గనైజేషన్ లను బలోపేతం చేయడం	వివిధ సందర్భాల్లో విద్యార్థులతో, టీచర్లుతో మరియు తల్లిదండ్రులతో చర్చలు కొనసాగించారు. అధ్యయన కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం మరియు పేలవమైన ప్రదర్శన కనబరచిన విద్యార్థులను సహాయం చేయడానికి సీనియర్ విద్యార్థులు కేటాయింపు; ఇతర సబ్జెక్టుల్లో వ్యూహం యొక్క ఉపయోగం; ఒక నమూనాను సృష్టించడం, అటువంటి నిర్మాణాలను ప్రోత్సహించడం మరియు వాటి పనితీరును గుర్తించడం ద్వారా ఒక బలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి దోహదపడింది.

వ్యక్తులు తమ స్వంత మరియు వారి కమ్యూనిటీ యొక్క అవసరాలను పరిష్కరించడానికి స్వయం సాధికారత కల్పించే వాతావరణాన్ని సృష్టించడం	మొబిలైజర్ /టీచర్ యొక్క వ్యూహంలో భాగంగా, విద్యార్థుల పనితీరుకు రేటింగ్ ఇవ్వాలని మరియు దానికి గలకారణం ఇవ్వాలని విద్యార్థులకు చెప్పడం, ఇది వారి అవసరాలను సాధికారికంగా మరియు అవగాహన కల్పించే ఒక మార్గంగా భావించబడుతుంది. ఇతర ఉపాధ్యాయులతో జరిపిన చర్చలు కూడా విద్యార్థుల తక్కువ అభ్యసన స్థాయిల సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఉమ్మడి చొరవ మరియు సాధికారత భావనను సృష్టించాయి.
కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం	కమ్యూనిటీ వనరులను గుర్తించడం మరియు వివిధ కమ్యూనిటీ సభ్యులు ఇమిడి ఉన్న ఈ వనరులను ఉపయోగించుకోవడం కొరకు ఒక వ్యూహాన్ని చర్చించడం ద్వారా కమ్యూనిటీ పాల్గొనడం మరియు యాజమాన్యత కు భరోసా కల్పించబడింది
కమ్యూనిటీ సభ్యులతో కలిసి పనిచేయడం	సమస్యను అర్థం చేసుకోవడానికి విద్యార్థి గ్రూపులతోమరియు టీచర్లతోచర్చ అనేది సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఒక వ్యూహాన్ని రూపొందించడంలో సహాయపడింది. అలాగే, ప్రతి ఒక్కరూ మద్దతు ఇచ్చే ఒక నమూనాను రూపొందించడంలో సహాయపడింది. సమస్య పరిష్కారం విజయవంతం కావడానికిసమాజభాగస్వామ్యం కారణం కావచ్చు.
విభిన్న వ్యూహాలు మరియు అప్రోచ్ లను అభివృద్ధి చేయడం కొరకు సృజనాత్మక సామర్థ్యం గల కమ్యూనిటీలను గుర్తించడం మరియు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా బాహ్య వనరులతో కమ్యూనిటీలను అనుసంధానం చేయడంలో సహాయపడటం	ఉత్తమ "అధ్యయన బడ్డీలు"ను ఏర్పరచడం; "సీనియర్" మరియు "తల్లిదండ్రులు" సృజనాత్మక బృందాలకు ప్రోత్సాహం ఇవ్వడం, మరియు విద్యార్థులకు విద్యాపరమైన మద్దతును అందించడానికి మరిన్ని చర్యలను ఆవిష్కరించడానికి ఇతరులను ప్రేరేపించడం రెగ్యులర్ స్కూలు సిస్టమ్ లో టీచర్ గా, తల్లిదండ్రులు బడి బయట విద్యార్థులతో అనుసంధానం అయ్యేవిధంగా చేసిన చర్యలు (పొరుగువారి 'పిల్లలకు సహాయపడే సామర్థ్యం కలిగిన తల్లిదండ్రుల యొక్క వ్యవస్థ ఏర్పడటం) విద్యార్థి కమ్యూనిటీని(స్కూలు లోపల) తల్లిదండ్రులతో అనుసంధానం చేయడం కొరకు ఒక సాయంగా చూడవచ్చు. అయితే, బాహ్య అనుసంధానం అనేది చాలా సున్నితమైన అంశం, ఐనప్పటికీఇది సాధ్యం. ఈ యూనిట్ యొక్క తరువాత సెక్షన్ ల్లో కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ఇమిడి ఉన్న వాస్తవ కేస్ స్టడీల్లో అటువంటి లింకేజిలను మీరు గుర్తించగలరు.
కమ్యూనిటీలతో పనిచేయడానికి తగినంత సమయం కేటాయించండం లేదా వారితో పనిచేసే భాగస్వామితో పనిచేయడం	స్కూలు వ్యవస్థలో వివిధ బాధ్యతలను ఒక ఉపాధ్యాయుడిగా పని చేయాల్సి ఉంటుంది. కానీ,టీచర్ కు చాలా తక్కువగా లభ్యం అయ్యే వనరు సమయం. పై సందర్భంలో టీచర్సర్దుబాట్లు చేశాడు మరియు భాగస్వాములతో సమయాన్ని ఉంచడానికి ప్రయత్నించాడు. కానీ, ఒకసమాజ సమన్వయకర్త/కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ సమాజ భాగస్వామ్యం పై ఎక్కువ సమయం దృష్టి సారించడానికిఅవకాశం ఉండవచ్చు.
భాగస్వాములందరినిమగ్నత చేయడం	

గమనిక: పైన ఇవ్వబడ్డ సందర్భం -2 "ఒక సంబంధిత టీచర్" మరియు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ లో ఇమిడి ఉన్న సమస్యలపై చర్చ అనేది టీచర్ కు ఉన్న పరిమిత మైన తక్షణ వాతావరణంలో పరిష్కరించబడింది. తరువాత ఇవ్వబడ్డ ఈ యూనిట్ లోని ఇతర విభాగాల్లో, ఈ పనులను విశాల కోణంలో గుర్తించడానికి మీకు అవకాశం కల్పించబడింది.

ఇవ్వబడ్డ సందర్భంలో వివిధ కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ సమస్యల గురించి మీరు ఇప్పుడు చదివారు మరియు దిగువ ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వండి.:

మీ పురోగతిని మదింపు చేసుకోండి:-

1. మీ అభిప్రాయం ప్రకారం, మీ స్కూలులో అటువంటి వ్యూహం (పైన వివరించిన విధంగా) ఉన్నట్లయితే, పిల్లల యొక్క ఫలితాలు ఏమి జరుగుతాయని మీరు భావిస్తున్నారు?

----------------------.....--..

----------------------.....--..

2. టీచర్ అలాంటి ప్రయత్నం చేయకపోతే ఏమి జరిగివుంటుందని మీరు భావిస్తున్నారు?

----------------------.....--..

----------------------.....--..

3. ఇతర టీచర్లు, తల్లిదండ్రులు లేదా ఇతర విద్యార్థులు ప్రమేయం లేకుండా వారి ఫలితాలను మెరుగుపరచడమే ఏకైక వ్యూహంగా ఒక ఉపాధ్యాయుడు వ్యక్తిగతంగా విద్యార్థులకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ప్రయత్నించగలడం సాధ్యమేనని మీరు భావిస్తున్నారా?

……………………….....…………………………………………………..

……………………….....………………………………………………

కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ యొక్క పాత్ర మరియు నైపుణ్యాలు (COMMUNITY MOBILIZER: ROLE AND SKILLS):-

పై సెక్షన్ ల్లో కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియ మరియు ప్రక్రియలో ఇమిడి ఉండే సమస్యల గురించి మనం అర్థం చేసుకున్నాం. ఇప్పుడు సమాజ భాగస్వామ్యంలో కమ్యూనిటీ మొబిలైజర్ యొక్క పాత్ర మరియు ఉండవలసిన నైపుణ్యాల గురించి తెలుసుకుందాం.

కమ్యూనిటీకి ఒక ఉమ్మడి లక్ష్యాన్ని సాధించడం కొరకు వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ ఒక ఉత్ప్రేరకంగా ఉంటారు. ఒక కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కింది లక్షణాలను / బాధ్యతలను కలిగి ఉంటారు.

- సమాజ భాగస్వామ్యాలను ఒకచోటికి తీసుకురావడం
- సమాజ భాగస్వామ్యులా మధ్య నమ్మకాన్ని పెంపొందించడం
- కమ్యునిటీలో పాల్గొనే వారిని ప్రోత్సహించడం
- చర్చ మరియు నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి ఆవకశాలను కల్పించడం
- పనులు సజావుగా సాగేందుకు సహాయపడటం
- కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియలో సహాయపడటం

ఒక కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కలిగి ఉండే ముఖ్యమైన వైఖరులు, నైపుణ్యాలు మరియు జ్ఞానాన్ని పరిశీలిద్దాం!

వైఖరి (Attitude)	• పరిస్థితిని పరిశీలించడానికి సుముఖత • కమ్యునిటీ సభ్యులను గౌరవించాలి • కమ్యూనిటీలోని విభిన్నఅంశాలను అవగాహనా చేకోగాలగాలి • ప్రభావవంతమైన పని జరగడానికి కమ్యూనిటీసామర్థ్యము పై నమ్మకం కలిగి ఉండాలి • స్వంత నిర్ణయాలను తీసుకోకుండా కమ్యునిటీ సభ్యులు చెప్పే వాటిని పరిశీలించాలి
నైపుణ్యం (Skills)	• మంచి భావప్రసార నైపుణ్యం (వినడం మరియు మాట్లాడం) • కమ్యూనిటీలు తమ స్వంత విశ్లేషణ మరియు సమస్యా పరిష్కారాన్ని నిర్వహించడానికి దోహదపడే నైపుణ్యాలు • నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో మరియు ప్లానింగ్ లో కమ్యూనిటీ యొక్క ప్రతి సభ్యుడు ప్రాతినిధ్యం అయ్యేటట్లు చూసే సామర్థ్యం
జ్ఞానం (Knowledge)	• కమ్యునిటీ మోబిలైజషన్ ప్రక్రియ గురించిమరియు దాని యొక్క మూలం గురించి పూర్తి పరిజ్ఞానం కలిగి ఉండాలి • ప్రతి కమ్యునిటీ యొక్క నైతిక అంశాలను అర్థం చేసునే పరిజ్ఞానం ఉండాలి

ఒక కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కి పైన చెప్పిన **వైఖరులు, నైపుణ్యాలు మరియు జ్ఞానం** ఎంతో ముఖ్యం. ఎందుకంటే, కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ అనేది కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందిస్తుంది, ఉమ్మడి లక్ష్యాన్ని సాధించడం కొరకు వనరులను సమీకరించే విధంగా చూస్తుంది.

కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ ఏమి చేయాలో మనం ఇప్పుడు గుర్తించాం మరియు బలమైన కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కలిగి ఉండే లక్షణాలను కూడా అర్థం చేసుకున్నాం, మనం ఇప్పుడు కమ్యూనికేషన్ ప్రక్రియ గురించి మరియు మంచి కమ్యూనికేషన్ నైపుణ్యాల గురించి తెలుసుకుందాం.

కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కి భావ ప్రసార నైపుణ్యాలు కీలకం:-

భావప్రసారం అంటే ఏమిటి?

- భావప్రసారం అంటే ఆలోచనలు, వాస్తవాలు, అభిప్రాయాలు, సమాచారం మరియు అవగాహనను పంచుకోవడం.
- పంపే వ్యక్తి సందేశాన్ని అందుకున్నప్పుడు మరియు పంపేవ్యక్తి ద్వారా అర్థం చేసుకోబడినప్పుడు, సమర్థవంతమైన కమ్యూనికేషన్ జరుగుతుంది.

భావప్రసార ప్రక్రియ (Communication Process):-

- పంపే వ్యక్తి ద్వారా అందించబడే సందేశం గ్రహించే వ్యక్తి సరిగ్గా అర్థం చేసుకున్నప్పుడు మరియు గ్రహించే వ్యక్తి నుండి పంపిన వ్యక్తికి ఫీడ్ బ్యాక్ అందించినప్పుడు మాత్రమే కమ్యూనికేషన్ ప్రక్రియ పూర్తవుతుంది.
- కమ్యూనికేషన్ ప్రక్రియలో దిగువ తెలిపిన అంశాలు ఉంటాయి:

  Sender, Receiver, Message, Channel and Medium, Feedback andNoise.

a. భావప్రసార ప్రక్రియ సందేశాకునితో / పంపే వ్యక్తితో **(Sender)** ప్రారంభం అవుతుంది. సందేశాన్ని పంపడానికి ముందు**,** పంపేవ్యక్తి గ్రహించే వ్యక్తి **(Receiver)** యొక్క దృష్టి కోణం నుంచి భావప్రరమును వ్యక్తం చేయాలి.

b. కమ్యూనికేషన్ ఉద్దేశించబడ్డ వ్యక్తి లేదా గ్రూపును **గ్రహించే వ్యక్తి (Receiver)**అని అంటారు.

c. **మధ్యమం (Medium/channel)**అనేది సందేశాన్ని తెలియజేయడానికి ఉపయోగించే ఒక సాధనం.

d. **Feedback** అనేది సందేశాన్ని అందుకున్న ప్పుడు గ్రహించే వ్యక్తి (Receiver) యొక్క ప్రతిస్పందన.

e. **Noise** అనేది సందేశం యొక్క స్పష్టత లేదా నాణ్యతను తగ్గించడం లేదా ఏదైనా అంతరాయం కలిగించేది. Noise అనేది భౌతికమైనది కావచ్చు (ఉదా. నిర్మాణ పని నుంచి వచ్చేది), సైకలాజికల్ గా ఉండవచ్చు (వినేవ్యక్తి మనస్సు దృష్టి మళ్లించినప్పుడు మరియు మాట్లాడేవ్యక్తి ఏమి చెబుతున్నాడో లేదా రాశాడో దానిపై అతడు దృష్టి సారించలేడు), శారీరకంగా కావచ్చు (స్పీకర్ లేదా శ్రోత కు శారీరక ఇబ్బంది ఉన్నప్పుడు, ఇది సమర్థవంతమైన కమ్యూనికేషన్ జరగదు. ఉదా: రిసీవర్ కు వినికిడి సమస్య ఉండవచ్చు.)లేదా సెమాంటిక్ కావచ్చు (రిసీవర్ అర్థం చేసుకోలేని పదాలను స్పీకర్ ఉపయోగించినప్పుడు జరుగుతుంది).

భావ ప్రసారంలో వినడం యొక్క ప్రాముఖ్యత *(*Importance of Listening in communication*)*:-

- యాక్టివ్ గా వినడం అంటే, మాట్లాడేవారి ఆలోచనలు, భావనలు మరియు అవసరాలను అర్థం చేసుకునే లక్ష్యంతో వినడం. మన జీవితాల్లో మనం నేర్చుకునే వాటిలో ప్రధాన భాగం మన వినికిడి నైపుణ్యాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.
- వినడం వల్ల ఒకరి ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.
- కొన్నిసార్లు ఒక వ్యక్తి ప్రత్యామ్నాయ ఆలోచన/సూచనను పరిగణనలోకి తీసుకునే ముందు కేవలం వినాల్సి ఉంటుంది మరియు ఆమోదించాల్సి ఉంటుంది.

f. ఒకవేళ మనం ఆ వ్యక్తి యొక్క ఆలోచనలు మరియు ఆలోచనలను చురుగ్గా విని, తరువాత మన సూచనలు/ప్రత్యామ్నాయాలను అందించినట్లయితే, అతడు/ఆమె వాటిని ఆమోదించే అవకాశం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

గత విభాగాల్లో కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ కీలక లక్షణాల గురించి మీరు బాగా తెలుసుకున్నారు. ఈ లక్షణాల ఆధారంగా మీరు నేర్చుకున్న కొన్ని లక్షణాలను **సందర్భం – 2 "సంబంధిత ఉపాధ్యాయుడు"** లో చెప్పిన విధంగా మన ఉపాధ్యాయులలో మీరు గుర్తించగలరా? ఇప్పుడు మీరు సమన్వయ పరిచే విధంగా మీరు భావించే లక్షణాలను జాబితా చేయండి.

1. సందర్భం - 2లోని టీచర్ లో ఉండే లక్షణాలు?(*Scenario*-2):-

   --.......................

2. మీకు ఉన్న లక్షణాలు మిమ్మల్ని కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ ని చేస్తాయా? వాటిని తెలపండి.

   --.......................

కేస్ స్టడీస్: కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ఇమిడి ఉన్న విద్యా కార్యక్రమాలు:-

ఈ యూనిట్ లో ఇప్పటి వరకు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కు సంబంధించిన భావనలను మనం అర్థం చేసుకున్నాం, ప్రధానంగా స్కూలు లేదా ఒక తరగతి యొక్క బ్యాక్ డ్రాప్ తో టీచర్ తో నేరుగా జతచేయబడ్డ "మీరు" అనే భావనలను మనం అర్థం చేసుకున్నాం. విద్యారంగంలో సానుకూల ప్రభావం కనపరిచే కొన్ని విజయవంతమైన కమ్యూనిటీ మొబలైజేషన్ కార్యక్రమాల గురించి మనం ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం!

1. SSA కార్యక్రమంలో కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యం మరియు సమీకరణ (COMMUNITY PARTICIPATION AND MOBILIZATION UNDER SSA):-

సర్వశిక్షా అభియాన్ (SSA) అనేది 6 నుంచి 14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లలందరికీ ఉపయోగకరమైన మరియు అవసరమైన ప్రాథమిక విద్యను అందించడం కొరకు భారత ప్రభుత్వం చేత రూపొందించబడిన ఒక వినూత్న కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమం సమాజాన్ని క్రమబద్ధంగా సమీకరించడం, భాగస్వాములను చేయడం మరియు వికేంద్రీకృత నిర్ణయాలు తీసుకునే సమర్థవంతమైన వ్యవస్థను రూపొందించడంలో అత్యంత ప్రాముఖ్యతను అందిస్తుంది. రాజ్యాంగం (డెబ్బై మూడవ మరియు డెబ్బై నాలుగవ సవరణ) చట్టం, 1992 యొక్క విజన్ కు అనుగుణంగా జాతీయ విద్యా విధానం (NPE) మరియు విద్యా వికేంద్రీకరణ నిర్వహణ కమిటీ యొక్క సిఫార్సులను దృష్టిలో పెట్టుకొని, DPEP (జిల్లా ప్రాథమిక విద్యా కార్యక్రమం) లో భాగంగాగ్రామ విద్యా కమిటీలు (VEC)ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి / పునరుద్ధరించబడ్డాయి. ఈ ప్రక్రియ అన్ని స్కూలు సంబంధిత ఖర్చుల కొరకు కమ్యూనిటీ ఆధారిత సంస్థల ద్వారా నిధుల సేకరణ బలోపేతం చేయబడింది, వాస్తవానికి ఇది SSA యొక్క 50% కంటే ఎక్కువ నిధులను కలిగి ఉంది.

SSA లో భాగంగా కమ్యూనిటీ స్థాయి నిర్మాణాలు దాదాపు అన్ని రాష్ట్రాలు/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో ఉంటాయి. అయితే, ఈ కమ్యూనిటీ స్థాయి నిర్మాణ క్రమం యొక్క సైజు, కాలపరిమితి మరియు దాని యొక్క సరళితో సహా రాష్ట్రాన్ని బట్టి మారుతుంది. విద్యార్థుల నమోదు, నిలుపుదల, బాలికా మరియు ఇతర ప్రతికూల వర్గాల విద్య, వివిధ గ్రాంట్లు మరియు నిర్మాణం యొక్క వినియోగం మరియు కార్యక్రమ లక్ష్యాలను సాధించడంలో సహాయపడటానికి కమ్యూనిటీ ఆధారిత పర్యవేక్షణను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కమ్యూనిటీ స్థాయి నిర్మాణాలు మైక్రో ప్లానింగ్ లో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి, మరి ముఖ్యంగా పాఠశాల అభివృద్ధి ప్రణాళికలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. స్థానిక అవసరాలు మరియు నిర్దిష్టతను పరిగణనలోకి తీసుకొని SSA లో భాగంగా ఈ కమ్యూనిటీలతో వార్షిక వర్క్ ప్లాన్ మరియు బడ్జెట్ ను పార్టిసిపేటరీ ప్లానింగ్ ప్రక్రియ ద్వారా తయారు చేయబడుతుంది మరియు తీసుకుంటారు.

వివిధ రాష్ట్రాల్లో SSA యందు వివిధ కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యక్రమాలు ప్లాన్ చేయబడ్డాయి. వాటిలో కొన్నింటిని దిగువ చూద్దాం:

1. *Mother Sammelan', 'Meena Week' and 'International Women day'* at school, cluster, block, district and state level to promote the girl child- Himachal Pradesh
2. *'Haat- Bazaar'*- Awareness campaigns about the Govt. scheme for women and children in **tribal areas** ofGujarat.
3. *'Literacy Campaign'* for illiterate mothers-Gujarat.
4. *Special enrolment drive* and *Jati Mahasabha* in **tribal pockets.**-Orissa
5. *Enrolment drive* for out of school children- WestBengal
6. *'Mukhyamatri Shiksha Sambal Maha- Abhiyan*- Campaign to improve the academic and infrastructural status of the education system-Rajasthan
7. *Bal Melas*- Himachal Pradesh, Uttaranchal, Rajasthan, Bihar, Jharkhand, Assam,Delhi
8. *Maa Beti Mela*- Uttaranchal, Madhya Pradesh,Gujarat
9. *Puppet shows*- Kerela,WB
10. *Kalajathas*- Uttaranchal, Rajasthan, Bihar,Manipur
11. *Street plays*- Kerela, Bihar, WB,Delhi
12. *School ChaloAbhiyan*-Uttaranchal

13. Melas

- Awareness ofSSA-Haryana
- Pravesh UtsavMela - MP
- Holi Mela - Gujarat
- School Melas - Kerela

ACTVITIY –1

మన రాష్ట్రంలో లేదా ఏదైనా ఇతర రాష్ట్రంలో మీకు తెలిసిన ఇతర SSA కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యకలాపాలు ఏవైనా ఉన్నాయా? ఒకవేళ అవును అయితే వాటిని పేర్కొనండి:

....

....

ఇతర కార్యక్రమాలు:-

- బడి బాట కార్యక్రమం
- 3Rs
- ABC
- Inspire

TWD చేపట్టిన కొన్ని ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు:-

- పునాది
- క్వెస్ట్
- భరత్ దర్శన్
- స్టార్ స్టూడెంట్ లెక్చర్
- చేయూత
- Summar camps
- SSC Special Camps ,...etc.

2. సమాజ సమీకరణ - ప్రథమ్ యొక్క కీలక వ్యూహం (COMMUNITY MOBILIZATION – A VITAL STRATEGY OF PRATHAM):

ప్రథమ్ అనే పేరుతో "ప్రతి పిల్లవాడు స్కూలులో మరియు బాగా నేర్చుకోవడం" అనే లక్ష్యంతో భారతదేశంలోని దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం కొరకు పనిచేస్తున్న అతిపెద్ద ప్రభుత్వేతర సంస్థ. ముంబై నగరంలోని మురికివాడల్లో ఉన్న పిల్లలకు విద్యను అందించడానికి 1994లో దీనిని ఏర్పాటు చేశారు. అప్పటి నుండి, సంస్థ పరిధి మరియు భౌగోళిక కవరేజ్ రెండింటిలో వృద్ధి చెందింది మరియు దేశంలో 34 మిలియన్ల కంటే ఎక్కువ మంది పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అండిచడంలో ముఖ్య పాత్ర పోషించింది. వినూత్నమైనమొబిలైజేషన్టెక్నిక్లద్వారాకమ్యూనిటీపాల్గొనడంఅనేదిదీని యొక్కయొక్కప్రధాన అజెండా. ఈ సంస్థ ముంబై మురికివాడల్లో ప్రీస్కూల్ కార్యక్రమం నుండి ప్రారంభమైంది, స్థలాలను ఇవ్వమని కమ్యూనిటీని కోరడం ద్వారా అక్కడ స్థలం లేకపోవడం వంటి పరిమిత వనరుల సవాళ్ళను అధిగమించడంలో కమ్యూనిటీ నిమగ్నతకు అవకాశాలుగా మార్చారు. ప్రీస్కూల్స్ నుండి రెమిడియల్ అభ్యసన కార్యక్రమాల, బడి బయటి పిల్లల కోసం బ్రిడ్జ్ కోర్స్ లు, మరియు తక్కువ సమయంలో ఎలా చదవాలో పిల్లలకు బోధించడానికి ఒక సరళమైన పద్ధతిని అమలు చేస్తూ పాఠశాలలఅభివృద్ధిలో తోడ్పాటును అందించాయి.Testing Tool of Learning to Read విధానం యొక్క ఫలితంగా AnnualStatusofEducationReport దేశవ్యాప్త సర్వేకు దారినిచ్చింది. మనం పెద్ద సంఖ్యలో స్వచ్ఛంద సేవకులను సమకూర్చుకోగలిగాం కాబట్టి,2005 నుంచి ప్రతి సంవత్సరం దాదాపు 7,00,000 మంది పిల్లలు, 16,000 గ్రామాలు, 320,000 కుటుంబాలను సర్వే చేయడం సాధ్యమైంది. ప్రథమ్ యొక్క రీడ్ ఇండియా ప్రచారం ద్వారా పిల్లల అభ్యసన స్థాయిలో లోపాలనుగుర్తించడం మరియు దేశవ్యాప్తంగా 350,000 గ్రామాలకు ఏమి చేయాలనే విషయాన్ని తీసుకొచ్చింది.

వివిధ ప్రాజెక్ట్ ల్లో ప్రథమ్ ద్వారా చేపట్టబడ్డ కొన్ని కీలక కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యకలాపాలు దిగువ సంక్షిప్తీకరించబడ్డాయి:

- **మ్యాపింగ్:** ఈ కార్యక్రమం జరిగే ప్రాంతంలో లభ్యం అవుతున్న సదుపాయాలు, కమ్యూనిటీ ప్రొఫైల్ మరియు ఇతర వివరాల గురించి నివాసితులతో ఇంటరాక్షన్ అవ్వడానికి సందర్శించడం.
- **ఈ** కార్యక్రమం యొక్క లక్ష్యాన్ని స్పష్టం చేయడం కొరకు ప్రధాన్, ప్రముఖ సభ్యులు, VEC/SMC సభ్యులతో మీటింగ్ లు ఏర్పాటు చేయడం.
- **చిన్న గ్రూపులు/పెద్ద గ్రూపుల్లో మీటింగ్-** ఈ సమావేశాల యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం ప్రథమ్ ప్రోగ్రామ్ గురించి కమ్యూనిటీతో పరిచయం మరియు ప్రాథమిక విద్య మరియు అభ్యసన స్థాయిల గురించి కమ్యూనిటీ లకు అవగాహన కల్పించడం. దీనిలో సాధారణంగా దిగువ పేర్కొన్న కొన్ని కార్యకలాపాలు చేర్చబడతాయి.

  a) On the spot ASER testing of children in Purva / Tola/ Mohalla. ఈ యాక్టివిటీ కమ్యూనిటీని కొంతమేరకు ఆకర్షిస్తుంది మరియు ఇది స్మాల్ గ్రూపు మీటింగ్ కు పునాది.

  b) స్పాట్ టెస్టింగ్ మీద కంపైల్ చేయబడ్డ డేటాను పంచుకోవడం మరియు సంభాషణ ప్రారంభించడం

  c) చిన్న గ్రూపు మీటింగ్ లో పిల్లలతో ప్రథమ్ యొక్క కార్యకలాపాల డెమానిస్ట్రేషన్ చేయడం
- Activities in Schools–ప్రథమ్ మరియు దాని యొక్క కార్యక్రమాన్ని హెడ్ మాస్టర్ కు సరిగ్గా పరిచయం చేయడం, స్కూళ్లతో సత్సంబంధాలు కలిగి ఉండటం మరియు మెటీరియల్ తో ప్రథమ్ కార్యకలాపాలను డెమానిస్ట్రేషన్ చేయడం.

ACTIVITY -2

మీ ప్రాంతంలో ప్రాథమిక విద్యలో భాగమైన ఏదైనా స్వచ్ఛంధ సంస్థ గురించి మీకు తెలుసా? మీ ఆవాసం లేదా స్కూలుకు దగ్గరల్లో ఉండే కమ్యూనిటీలో అటువంటి కార్యకలాపాల గురించి అడిగి తెలుసుకోండి. ఈ స్వచ్ఛంధ సంస్థ ద్వారా చేపట్టబడ్డ కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ కార్యకలాపాలను జాబితా చేయండి.

…………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………

కమ్యూనిటీ మోబిలైజర్ మరియు కమ్యునిటీ మోబిలైజషన్ (TEACHER AND COMMUNITY MOBILIZATION):-

ఇప్పుడు మీరు కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియ, దాని ప్రాముఖ్యత మరియు అటువంటి ప్రక్రియలో ఇమిడి ఉన్న సమస్యల గురించి తెలుసుకున్నారు. ఈ యూనిట్ లో ఇంతకు ముందు ఇవ్వబడ్డ సందర్భం 2, టీచర్ యొక్క సందర్భంలో స్కూలు సెట్టింగ్ లో కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియ గురించి చర్చించబడింది. మీరు ఒక మోబిలైజర్ఒక ప్రాంతవాసిగా ఉన్న వివిధ కమ్యునిటీ ల గురించి ఆలోచించగలరా? అలాంటి అన్ని రకాల కమ్యునిటీ ల జాబితా తయారు చేయండి.

…………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………

మీరు గుర్తించిన ఈ కమ్యూనిటీల్లో ఏదైనా ఒక సాధారణ అవసరాన్ని సూచించండి? గుర్తించబడ్డ అవసరాన్ని తీర్చడం కొరకు కమ్యూనిటీని సమీకరించే మార్గాలను సూచించడానికి కూడా ప్రయత్నించండి. (ఇంతకు ముందు ఇవ్వబడ్డ సంబంధిత టీచర్ యొక్క సందర్భం 2ని రిఫర్ చేయండి)

…………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………

ముగింపు:-

- ఎక్కడ ప్రజలు ప్రణాళికలు చేసి, ఆ ప్రణాళికల ప్రకారం పనులు చేస్తారో, దానినే కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అని అంటారు. తమ సమాజాన్ని, వారి జీవితాలను మార్చే బాధ్యత కూడా వారిదే.
- కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అనేది ఒక సామర్ధ్యాని నిర్మించే ప్రక్రియ, దీని ద్వారా వ్యక్తులు, గ్రూపులు లేదా సంస్థలు తమ స్వంత చొరవ లేదా ఇతరుల ద్వారా ప్రేరేపించబడ్డ లేదా వారి అభివృద్ధి కొరకు పాల్గొనే మరియు స్థిరమైన ప్రాతిపదికన కార్యకలాపాల ప్రణాళికను చేయడం మరియు మదింపు చేయడం జరుగుతుంది.
- కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అనేది విద్య , ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత, జనాభా, కాలుష్యం మరియు లింగ పక్షపాతం వంటి ప్రాథమిక సమస్యలను వ్యవహరించడంలో, ఒక విలువైన, ప్రభావవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన భావనను కలిగి ఉన్నది.
- కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ ప్రక్రియలో వివిధ రకాల సమస్యలు ఇమిడి ఉంటాయివాటిని పరిష్కరించే దిశగా ముందుకు వెళ్ళాలి.
- కమ్యూనిటీ సమన్వయకర్త అనేది కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందిస్తుంది, ఉమ్మడి లక్ష్యాన్ని సాధించడం కొరకు వనరులను సమీకరించేలా చూస్తుంది.
- బలమైన కమ్యూనిటీ సమన్వయకర్తకు ఒక నిర్దిష్ట నైపుణ్యం ఉండాలి. ఈ విషయంలో సమర్థవంతమైన కమ్యూనికేషన్ స్కిల్స్ చాలా ముఖ్యం.
- విద్యార్థుల అభ్యసన సామర్థ్యాలను పెంపొందించడం కొరకు లభ్యం అవుతున్న వనరుల యొక్క వినియోగాన్ని గరిష్టం చేయడం కొరకు టీచర్ ఒక సమర్థవంతమైన కమ్యూనిటీ సమన్వయకర్తగా ఉండవచ్చు.

EXERCISE:-

పైన జాబితా చేయబడ్డ SSA కింద కనీసం ఒక కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ యాక్టివిటీని ఎంచుకోండి మరియు దానికి సంబంధించిన వివరణను మీ స్వంత పదాల్లో రాయండి(కనీసం 500 పదాలు).

4. నిరంతర సమగ్ర ముల్యాంకన సాధనాలు – గ్రేడింగ్ విధానం పై అవగాహన

(Over View on Continues Comprehensive Evaluation (CCE) Tools – Grading Procedure)

కింది వాటి పై మీ స్పందన తెలియజేయండి:-

- నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అంటే ఏమిటి?
- ప్రతి సబ్జెక్టులో వేటిని మూల్యాంకనం చేస్తారు?
- మూల్యాంకనం ఎన్ని విధాలుగా నిర్వహిస్తారు?
- CCE రిజిస్టర్లు ఎన్ని ?

అభ్యాసన లక్ష్యాలు (LEARNINGOBJECTIVES):-

ఈ యూనిట్ నందు కింది అభ్యాసన లక్ష్యాలను సాధించగలరు......

- నిరంతర సమగ్ర ముల్యాంకన ఆవశ్యకతను వివరించగలరు
- ముల్యాంకన విధానంలో వచ్చిన మార్పుల గురించి వ్యాఖ్యానించగలరు
- పర్యవేక్షణ సమయంలో ఉపాధ్యాయులు సిసిఇ రిజిస్టర్లను నింపడంలో చేసే లోపాలను గుర్తించగలరు

పరిచయం (INTRODUCTION):-

నిరంతర మరియు సమగ్ర మూల్యాంకనం (సి.సి.ఇ) అనేది భారతదేశం యొక్క విద్యా హక్కు చట్టం – 2009 ద్వారా నిర్దేశించబడిన ఒక ముల్యాంకన ప్రక్రియ. ఈ విధానాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు 1 నుండి 10 వ తరగతులకు మరియు భారతదేశంలోని సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ (సి.బి.ఎస్.ఇ) 1 నుండి 12 తరగతులకు ప్రవేశపెట్టింది.

సాంప్రదాయిక CHALK మరియు TALK బోధనా పద్ధతి నుండి అపారమైన మార్పులను CCE (మూల్యాంకనం) తీసుకొచ్చింది. దీనిలో భాగంగా, విద్యా ప్రమాణాలతో పాటు పాఠ్య మరియు పాఠ్యేతర మూల్యాంకనంలో విద్యార్థుల మార్కులను **గ్రేడు**లుగా అంచనా వేయబడతాయి.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణలో తరగతి గది మరియు తరగతి గది బయటవిద్యార్థుల అభ్యాసనాభావాలను సరిగ్గా ముల్యాంకనం చేయవలెనన్న C.C.E నిర్వహణపై స్పష్టమైన అవగాహన కలిగి ఉండాలి.C.C.Eలో మూల్యాంకన సాధనాలపై మరియు గ్రేడింగ్ ప్రక్రియ పై తనిఖీ చేయు అధికారులకు స్పష్టమైన అవగాహన లేకపోతే, గ్రేడింగ్ రిజిస్టర్ లో ఉపాధ్యాయులు పొందు పరిచిన అంశాలలోని తప్పిదాలను మరియు వివిధకృత్యాల ద్వారా విద్యార్థులు నేర్చుకునే అవగాహనను గమనించలేరు.

నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనంఅంటే ఏమిటి?

నిరంతరం అంటే పిల్లల ప్రగతిని ఒక సంఘటనకో, సందర్భానికో పరిమితం చేయకుండా ఎల్లప్పుడూ పరిశీలించడం. అనగా! నిరంతరం పాఠశాల లోపల, వెలుపల పిల్లల మానసిక, శారీరక వికాసాలను ఒక క్రమ పద్ధతిలో పరిశీలిస్తున్నామని పిల్లలకు తెలియకుండానే పరిశీలించాలి. అభ్యాసన లోపాలను గుర్తించి సవరణాత్మక చర్యలు చేపట్టడం ద్వారా ఉపాధ్యాయుడు, విద్యార్థి ఇద్దరు చెప్పడం, నేర్చుకోవడంపై స్వీయముల్యంకనాన్ని చేసుకోగలగాలి.

సమగ్రం అంటేపిల్లల సర్వతోముఖాభివృధి, అనగా! పిల్లల శారీరక, నైతిక, ,మాసిక, జ్ఞానాత్మక రంగాలలో అభివృధి అని అర్ధం. ఇందుకోసం విద్యా ప్రణాళికలో సూచించిన పాఠ్య మరియు సహ పాఠ్య అంశాలకు సమాన ప్రాధాన్యత ఇస్తూ సృజనాత్మక, తార్కిక, విశ్లేషణాత్మక అంశాలను మూల్యాంకనం చేయాలి. దీనికోసం కళలు, పనివిద్య, కంప్యుటర్ విద్య, ఆరోగ్యం, విలువల విద్య వంటి సహ పాఠ్యాంశాలు పాఠ్య ప్రణాళికలో చేర్చడం జరిగింది.

బట్టీ విధానం నుండి వేరుపడి విద్యార్థులు స్వంతంగా ఆలోచించి వ్యక్తీకరణం చేయడంపై మూల్యాంకనం దృష్టి పెట్టాలి. అంతేగాక, విద్యార్థుల విద్యా ప్రమాణాలను ఏ మేరకు పొందారో అనేది తెలుసుకోవడం మీద దృష్టి పెట్టాలి.

మూల్యాంకనం ఏ విధంగా నిర్వహించాలి?

పిల్లల ప్రగతిని అంచనా వేయుటకు నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం రెండు దశలలో జరుగుతుంది.

1. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Assessment)
2. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Assessment)

1. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Assessment -FA)

నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనంలో నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం అత్యంత కీలకమైనది. ఇది సాంప్రదాయ పద్ధతిలో నిర్వహించే పరీక్ష కాదు. ఇది పిల్లలకు తెలియకుండానే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించే క్రమంలోనే పిల్లల ప్రగతిని ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలించే పద్ధతి. దీనిలో **నాలుగు సాధనాలుంటాయి.**

I.	నూతన గణిత సమస్యల తయారీ-ప్రదర్శన	– 5 మార్కులు
II.	పిల్లల రాతాంశాలు	– 5 మార్కులు
III.	ప్రాజెక్టు పనులు	– 5 మార్కులు
IV.	లఘు పరీక్ష	– 5 మార్కులు
	మొత్తం	**– 20 మార్కులు**

గమనిక: మొదటి మూడు అంశాలను 10 మార్కులకు నిర్వహించి దానిని 5 మార్కులకు కుదిస్తారు. నాలుగోవ అంశమును 20 మార్కులకు కేటాయించి 5 మార్కులకు కుదిస్తారు.

2. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం)Summative Assessment- SA)

ఇది సాధారణంగా విద్యార్థులు రాసే పరీక్ష దీనిని సంవత్సరంలో రెండుసార్లు నిర్వహిస్తారు. మొదటిది సెప్టంబర్ /అక్టోబర్ మాసాల్లో, రెండవది మార్చిలో నిర్వహిస్తారు. 10వ తరగతి విద్యార్థులకు రెండవ ఎస్.ఎ. పబ్లిక్ పరీక్ష మాత్రమే, 10వ తరగతి పబ్లిక్ పరీక్షలు మినహా మిగిలిన ఎస్.ఎ. పరీక్షలకు డి.సి.ఇ.బి. వారు ప్రశ్నాపత్రాలను తయారుచేసి సరఫరా చేస్తారు. ఈ ప్రశ్నా పత్రం వివిధ సబ్జెక్టులకు ఆయా విద్యా ప్రమాణాల భారత్వం ఆధారంగా తయారు చేస్తారు. సాధారణంగా ప్రశ్నల సరళి కింది విధంగా ఉంటుంది.

- పాఠ్యపుస్తకంలోని ప్రశ్నలు నేరుగా ఇవ్వరు.
- విద్యార్థులు తాము నేర్చుకున్న అంశాలను అవగాహన చేసుకొని స్వంతంగా సమాధానాలు రాసేటట్లుగా ప్రశ్నలు వుంటాయి.
- ప్రశ్నాపత్రం చదివి అర్థం చేసుకోవడానికి అదనంగా 15 నిమిషాల సమయం కేటాయిస్తారు.
- 6-8తరగతులకు 80 మార్కులకు (ప్రతి సబ్జెక్టు ఒక పేపర్) పరీక్ష నిర్వహిస్తారు.
- 9, 10 తరగతులకుహిందీ తప్ప మిగిలిన సబ్జెక్టులన్ని రెండు పేపర్లలో పరీక్ష నిర్వహిస్తారు.
- ప్రతి పేపర్ 40 మార్కులకు, హిందీ 80 మార్కులకు పరీక్ష నిర్వహిస్తారు.
- ప్రశ్న పత్రంలో పాఠాల వారిగా లేదా అధ్యాయం వారిగా భారత్వం ఉండదు. కేవలం విద్యా ప్రమాణాల వారిగా భారత్వం మాత్రమే ఉంటుంది.

మూల్యాంకనం చేయవలసిన అంశాలు?

ప్రతి సబ్జెక్టులో నిర్దేశించబడిన విద్య ప్రమాణాలను విద్యార్థులు సాధించారో లేదో తెలుసుకోవడానికి మూల్యాంకనం చేయాలి. విశాయంశాల వారీగా విద్య ప్రమాణాలు/సామర్ధ్యాలు ఒక్కసారి పరిశీలిద్దాం!

తెలుగు

- వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం
- ధారాళంగా చదవడం, అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం
- స్వీయ రచన (సొంతంగా రాయడం)
- సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ
- ప్రశంస
- పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలు

హిందీ

- సున్ నా , బోల్ నా
- అర్థ గ్రహణ కే సాథ్ పడ్ నా
- స్వీయ రచన
- సృజనాత్మక్ అభివ్యక్తీకరన్
- ప్రశంశ
- వ్యాకరన్, శబ్ద భండాగార్

ఇంగ్లీష్

- Listening, speaking
- Reading comprehension
- Conventions of writing
- Vocabulary, Grammar
- Creative expression

గణితం

- గణిత భావనల అవగాహన, సమస్య సాధన
- కారణాలు చెప్పడం- నిరూపణలు
- గణిత పరిభాషలో వ్యక్తీకరణ
- సంబంధాలు చెప్పడం
- ప్రాతినిధ్య పరచడం - దృశ్యీకరణ

సైన్స్

- విషయ అవగాహన
- ప్రశ్నించడం - పరికల్పనలు చేయడం
- ప్రయోగాలు - క్షేత్ర పరిశీలనలు
- సమాచార నైపుణ్యాలు
- బొమ్మలు గీయడం - నమూనాలు తయారు చేయడం
- ప్రశంశ, విలువలు, సౌందర్యాత్మక స్పృహ, నిత్య జీవిత వినియోగం

సాంఘిక శాస్త్రం

- విషయావగాహన
- విషయాన్ని చదివి అర్థం చేసుకోవడం, వ్యాఖ్యానించడం
- సమాచార నైపుణ్యాలు
- సమకాలీన, సామాజిక అంశాలపై ప్రతిస్పందన
- పట నైపుణ్యాలు
- ప్రశంశా విలువలు

అలాగే, విద్యార్థులకు సహ పాఠ్య కార్యకలాపాలలో కూడా కొన్ని విద్య ప్రమాణాలను/సామర్ధ్యాలను నిర్దేశించడం జరిగినది. కానీ, వీటి పై మన ఉపాధ్యాయులు అంతగా శ్రద్ధ వహించడం లేదు. అన్ని అంశాలలో విద్యార్థులు రాణించినప్పుడే పరిపూర్ణ వికాసం సాధించినట్లు అని అర్థం. అంతేకాకుండా, పదోవ తరగతి విద్యార్థులకు అంతర్గత పరీక్షలలో ఈ అంశాలలో (20) మార్కులను కేటాయిస్తారు అని మనందరికీ తెలుసు! ఆ మార్కులను ఏ ప్రాతిపదికన ఇస్తున్నారో కూడా పరిశీలించవలసిన అవసరం ఉన్నది. కావున, మీరు మానిటరింగ్ చేయునప్పుడు ఈ అంశాలను కూడా పరిగణంలోకి తీసుకోని అవసరమైతే ఆయా ఉపాధ్యాయులకు తగు సూచనలు సలహాలు చేయాలి.

కళలు - సాంస్కృతిక విద్య

- బొమ్మలు గీయడం నమూనాలు చేయడం రంగులు వేయడం అలంకరణలు చేయడం
- ఓరిగామి టాన్ గ్రామ్ కుట్లు-అల్లికలు
- నాటికలు , ఏకాంకిక లు, అభినయించడం, కొరియోగ్రఫీ
- పాటలు పాడడం, వాయిద్య పరికరాల వినియోగం
- నృత్యం, స్థానిక కళారూపాలు ప్రదర్శించడం

ఆరోగ్యం - వ్యాయామ విద్య

- ఆటలలో పాల్గొనడం క్రీడాస్ఫూర్తి
- యోగా ధ్యానం స్కౌట్స్ అండ్ గైడ్స్ ఎన్సిసి
- వ్యక్తిగత , పరిసరాల పరిశుభ్రత, ఆరోగ్య అలవాట్లు
- కుటుంబ సంబంధాలు, భద్రత, ప్రథమ చికిత్స
- ఆరోగ్యం పౌష్టికాహారం మంచి ఆహారపు అలవాట్లు

విలువలు - జీవన నైపుణ్యాలు

- మంచి, చెడు , వివక్షణ జ్ఞానం, సత్ప్రవర్తన
- రాజ్యాంగ విలువలు పాటించడం
- సహనం, దయ, తదానుభూతి మొదలగు వ్యక్తిగత విలువలు
- జీవన నైపుణ్యాలు, ఆలోచన నైపుణ్యాలు
- ఉపాధ్యాయులు, సహోధ్యాయులు పాఠశాల, సమాజం ప్రభుత్వ ఆస్తులు పట్ల సరైన వైఖరులు కలిగి ఉండడం.

పని, కంప్యూటర్ విద్య

- పనిముట్ల వినియోగం వస్తువుల తయారీ
- పాఠశాల కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం, అంతర కరికులం కార్యక్రమాల నిర్వహణ, బాధ్యతలు నిర్వర్తించడం.
- కంప్యూటర్ నైపుణ్యం నేర్చుకోవడం
- కంప్యూటర్ ను వినియోగించడం
- సామాజిక కార్యక్రమాలు, శ్రమదానం

పర్యవేక్షణ సమయంలో ఉపాధ్యాయులు నింపిన సిసిఇ రిజిస్టర్లలో/రిజిస్టర్లలో గుర్తించదగు ఖాళీలు/అంతరాలు:-

ప్రతి పాఠశాలలో విద్యార్థుల ప్రగతి నివేదికను కింద తెలుపబడిన CCE రికార్డులను / రిజిస్టర్ లలో పొందుపరచబడుతున్నాయో? లేదో? పర్యవేక్షణ సమయంలో ముందుగా పరిశీలించాలి.

1. ఉపాధ్యాయుని వ్యక్తిగత మార్క్స్ రిజిస్టర్– Personal Marks Register of teacher (PMR)
2. తరగతి మార్క్స్ రిజిస్టర్ / పిల్లల ప్రగతి నమోదు రిజిస్టర్ – Class Marks Register / Pupil's Grading Register (PGR)
3. విషయయ వారీ ప్రగతి నమోదు రిజిస్టర్ / కేంద్రీయ మార్క్స్ రిజిస్టర్– Central Marks Rigister (CMR)
4. విద్యార్థి సంచిత సమగ్ర ప్రగతి నివేదిక – Cumulative and Comprehensive Progress Record (CR)

మీరు స్కూళ్ళను సందర్శించినప్పుడు CCE రిజిస్టర్/రికార్డుల నమోదులో ఎటువంటి ఖాళీలను / అంతరాలను గుర్తిస్తున్నారో ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం!

1. చాలా మంది ఉపాధ్యాయులకు అసలు ఉపాధ్యాయుని వ్యక్తిగత మార్క్స్ రిజిస్టర్ గురించి తెలియదు.
2. కొంత మందికి తెలిసిన కూడా రాయడం లేదు.
3. కొంత మంది ఉపాధ్యాయులు PMR రాసినా కూడా ఏదో నామా మాత్రగానే రాస్తున్నారు. అందులో ఉండే అన్ని కాలమ్స్ రాయకుండా అసంపూర్ణంగా నమోదు చేస్తున్నారు.
4. పరీక్ష పెట్టి మూల్యాంకనం వెంటనే చేసి వెంటనే విద్యార్థుల ప్రగతి నమోదు చేయకుండా ఆలస్యం చేయడం.
5. రిజిస్టర్లో నమోదు చేసిన మార్కులకు మరియు గ్రేడ్లకు సంబంధం లేకుండా ఉండటం.
6. ప్రతి పరీక్ష ఫలితాల నివేదికకు చివర ప్రధానోపాధ్యాయుని సంతకం లేకుండా ఉండటం.
7. సహ పాఠ్య అంశాలలో పరీక్షను నిర్వహించాకుండానే / మూల్యాంకనం చేయకుండనే విద్యార్థుల ప్రగతిని అంచనా వేసి నమోదు చేయడం.
8. CMR కి CRకి భేదం తెలియకుండా ఉండడటం.
9. విద్యార్థి సంచిత సమగ్ర ప్రగతి నివేదిక (CR)లో మొదటి రెండు పేజీలలో ఉన్న విద్యార్థికి సంబంధించిన ప్రాధమిక వివరాలను పూర్తిగా తెలుపకుండా ఉండటం.
10. CRలో విద్యార్థుల ఆరోగ్య సమాచారం రాయక పోవడం.
11. CRలో సంగ్రహణాత్మక ముల్యాంకనమునకు సంబంధించి విద్యార్థులకు వివరణాత్మక సూచనలను రాయడం లేదు.
12. CRలో గతంలో చదివిన పాఠశాల తాలూకా వివరాలను నమోదు చేసి లేవు. అలాగే, ఈ రికార్డును విద్యార్థి పాఠశాల నుండి వెళ్ళినప్పుడు ప్రస్తుత పాఠశాల వివరాలను కూడా రాసి పంపాలి. కానీ, ఇది జరుగాడంలేదు.
13. చివరిది కానీ ముఖ్యమైనది CRలో ఉన్న స్కూల్ సర్టిఫికేట్ రాయడం లేదు.

అభ్యాసన ఫలితాలపై అవగాహన:-

జాతీయ విద్య విధానం (NEP) – 1986 మరియు 1992 ప్రకారం విద్యార్థులలో కనీస సామర్ధ్యాలను నేర్పించడం కోసం Minimum Level of Learning (MLLs) – కనీస స్థాయి అభ్యసనం అను ముఖ్య కార్యక్రమమును చేపట్టడం జరిగింది. దీనినే ప్రస్తుతం ABC (Attainment of Basic Competences) అను కార్యక్రమముగా రాష్ట్ర విద్యా శాఖ మరియు **పునాది** అను కార్యక్రమమును గిరిజన సంక్షేమ శాఖ చేపట్టడం జరిగింది. కార్యక్రమం పేరు ఏదైనప్పటికి ప్రతి సారి విద్యా విధానంలో **కనీస సామర్ధ్యాలపైనే** ఎక్కువ దృష్టిని కేంద్రీకరించడానికి గల కారణాలను ఉపాధ్యాయులుగా మనం విశ్లేషించుకోవాలి.

విద్యార్థులలో కనీసస్థాయి అభ్యసనం ఎంతవరకు జరుగుతుందో తెలుసుకోవడం కోసం జాతీయ సాధన సర్వే (NAS) నిర్వహించడం జరిగుతుంది. అభ్యసన ఫలితాలు (LOC) అనేది విద్యార్థులు ఆయా తరగతుల్లో ఆశించిన ఫలితాలు సాధించారా? లేదా? అని తెలియజేసే ఒక **"మూల్యాంకన ప్రమాణం"** గా చెప్పచవచ్చు. అభ్యసన ఫలితాలు విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయిలను తెలుసుకోవడంలో ఉపాధ్యాయులకు ఎంతగానో దోహదపడతాయి.

కావున విద్యా హక్కు చట్టం – 2009 ప్రకారం ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యలో భాగంగా **అభ్యసన ఫలితాలను** (LOC) అన్నీ ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వ ఎయిడెడ్ మరియు ప్రైవేట్ పాఠశాలల్లో చేర్చడం జరిగినది.

"The only source of knowledge is experience" – Albert Einstein

విద్యను అభ్యసించే క్రమంలో పిల్లలు తరగతి గదిలోనే కాకుండ వారికి నిజజీవితంలో ఎదురయ్యే ప్రతి సందర్భంలో పొందిన ప్రత్యక్ష అనుభవాల ద్వారా కూడా జ్ఞానాన్ని పొందుతారు. ప్రతి పిల్లవాడికి వ్యక్తిగతంగా సహజ సామర్థ్యాలు ఉంటాయి. వారు నేర్చుకొనే క్రమంలో వారి సహజ నైపుణ్యాలు వారికి దోహదపడతాయి. కానీ ఆసహజ సామర్థ్యాలను నైపుణ్యాలుగా పరివర్తన చేయాల్సి ఉంటుంది. కావున ప్రతి పిల్లవాడిలో ఉన్న సహజ నైపుణ్యాలను మెరుగుపరిచే విధంగా తరగతి గదిని సిద్ధపరచల్సినఅవసరంఉంది.

ఆలోచించి చర్చించండి

- **అభ్యసనలో విద్యా ప్రమాణాలు ఎందుకు తగ్గిపోతున్నాయి?**
- **పిల్లలో అభివృద్ధి పరచవలసిన సామర్థ్యాలు ఏవి?**

విద్యా ప్రమాణాలు, అభ్యసన ఫలితాలు ఒకటేనా? ఎందుకు?

తరగతి గదిలో పిల్ల"లలో అభ్యసనాభివృద్ధిపరచుటకు మనకు గణిత విద్యాలక్ష్యాలను మార్గనిర్దేశనం చేసే ప్రవచనలు /వ్యాఖ్యలనే **విద్యాప్రమాణాలు "అభ్యసన ఫలితాలు** / అంటారుఅభ్యసన ఫలితాలను /వెళ్లేముందు విద్యాప్రమాణాలు ఉపాధ్యాయుడు తగతి గదికి . .నిర్ధారించి రాసుకోవడానికి ముందు వీటిని మరింత క్షుణంగా అర్థం చేసుకోవాల్సి ఉంది

- ఇవి సవివరమైన వాఖ్యాలు.సమాజంలో సాధారణ మనుషులు కూడా వీటిని అర్థం చేసుకొనే విధంగా ఉంటాయి .
- తరగతి గదిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియకు మార్గనిర్దేశనం చేసే విధంగా మరియు పిల్లలు అభ్యసనం తరువాత ఏ నైపుణ్యం ప్రదర్శించాలో తెలుపుతాయి .
- ఇవి కొన్ని సార్లు ఒక అంశంపై గాని, మరి కొన్ని సార్లు ఎక్కువ అంశాలను కలిపిగాని, అలాగే ఒకే నైపుణ్యంగాని, ఎక్కువ నైపుణ్యాలను కలిగిగాని నిర్వచించబడతాయి.

కావున పై విషయాలను బట్టి విద్యా ప్రమాణాలుఅభ్యసన ఫలితాలు ఒకే అంశములోగాని/, కొన్ని విషయాలను కలిపిగాని, ఒకే నైపుణ్యంలో గాని, కొన్ని నైపుణ్యాలలో గాని సాధించడానికి మరియు పిల్లలు వాటిని ప్రదర్శించడానికి ఉపాధ్యాయుడు బాధ్యత తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది .

> ఒక ప్రత్యక్షమైన విషయం గాని, విషయంతో కాని నిర్ధేశించబడిన సమయంలో పిల్లలకు **ఏమి తెలిసి ఉండాలి?వారు ఏమి చేయగల్గాలి? మరియు ఏ నైపుణ్యం ప్రదర్శించగల్గాలి?** అని తెలిపే వివరణాత్మకమైన వ్యాఖ్యలనే విద్యా ప్రమాణాలు .అభ్యసన ఫలితాలు అంటారు /

ఏమి తెలిసి ఉండాలి?

పిల్లలు తమ తమ తరగతిలో నిర్దేశించిన అభ్యసన ఫలితాలు సాధించుటకు వాటి సాధనకు అవసరమైన కనీస సామర్థ్యాలు సాధించగల్గి ఉండాలి. అప్పుడే వారికి అభ్యసన సులువు అవుతుంది. గణితంలో ఏ భావనైన / ఏ అంశాన్నైన అభ్యసించాలంటే ఆ భావనకు /అంశమునకు **అవసరమైన పూర్వభావనలపై** అవగాహన అత్యావశ్యకం. పిల్లలు ఆయా తరగతులకు చెందిన పూర్వ భావనలపై పట్టులేనట్లైతే అభ్యసనలో పాల్గొనడం జరగదు. దీనితో వారు అభ్యసనలో వెనుకబడిపోతారు. కావున ఉపాధ్యాయులుగా మనం ఎప్పటికప్పుడు చెప్పబోయే అంశాలపట్ల పిల్లకు ఏమి తెలిసివుండాలో గుర్తించి అవి కల్గి ఉన్నారో లేదో పరిశీలించాలి. ఒకవేళ ఆ సామర్థ్యాలు లేకపోతే వాటిని కల్పించిన తరువాత ముందుకెళ్ళాలి.

ఉదాహరణ: 10వ తరగతి వాస్తవ సంఖ్యలు నుండి ఒక అభ్యసనాంశాన్ని పరిశీలిద్దాం!

అభ్యసన ఫలితం:-యూక్లిడ్ భాగహార శేష విధిని ఉపయోగించి రెండు సంఖ్యల గా.సా.భా ను కనుగొనుట.

కావలసిన పూర్వభావనలు:- గుణిజాలు , కారణాంకాలు, భాగాహారం మరియు భాగహార న్యాయం.

ఏమి చేయగల్గాలి?

ప్రతి తరగతికి గణితంలో నిర్ధేశించిన వివిధ విభాగలైన సంఖ్యా వ్యవస్థ, బీజగణితం, జ్యామితి, సాంఖ్యక శాస్త్రం, సంభావ్యత, క్షేత్రమితి మొదలైన భావనాలకుతరగతుల్లో నిర్ధేశించిన పిల్లలు ఆయా .అంశాలకు చెందిన అభ్యసన ఫలితాలను పిల్లలు సాధించగల్గాలి/ అభ్యసన ఫలితాల సాధనకు అవసరమైన పూర్వ భావనాలపై అవగాహన పొందడం,**సమస్యలు సాధించడం, గణిత పదజాలంను వినియోగించడం, నిరూపణలు, సాధారణీకరణలు, గ్రాఫులను ప్రదర్శించడం మరియు నిర్మాణాలు చేయడం వంటివి చేయగల్గాలి**.

ఏమి ప్రదర్శించగలగాలి?

విద్యార్థులు ఆయా విషయంశాలకు సంబంధించిన విద్యాప్రమాణాలను / సామర్థ్యాలను ప్రదర్శించాగాలగాలి.

ఈ అభ్యసన ఫలితాలు మన రాష్ట్రంలో SCF – 2011 (State Curriculum Framework) సూచనలననుసరించి అన్ని తరగతుల విషయాలకు సంబంధించి అభ్యసన ఫలితాలను, బోధన వ్యూహాలకు అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించడం జరిగింది. మన పాఠ్యపుస్తకాల్లోనే గణితంలో చివరి పేజిలో సిలబస్, విద్యాప్రమాణాలు/అభ్యసన ఫలితాలు, ఎలా బోధించాలి, వేటిని బోధించాలి? ఏమి సాధించాలి? అనే అంశాలను ఉపాధ్యాయులకు మరియు పిల్లలకు ప్రత్యకంగా సూచనలు కూడా ఇవ్వడమైంది. వీటన్నిటిని అవగాహన చేసుకొని పాఠ్యపుస్తకాలు సమగ్రంగా వినియోగించాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.

ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయులుగా మనం సమగ్రమైన బోధనా వ్యూహాలను రచించుకొని, దానికనుగుణంగా ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలను పిల్లలలో పెపోందించగలిగినప్పుడే నాణ్యమైన విద్యను అందించగలుగుతాం.

అందుకుగాను, విస్తృత శిక్షణా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఉపాధ్యాయులకు రెండు రకాల Assignments ఇచ్చి ఉన్నారు. వీటిని పూర్తి చేసి తగు ప్రధానోపాధ్యాయులతో ధృవీకరణ చేసుకోవాలనిశిక్షణలో చెప్పి ఉన్నారు. అంతేకాకుండా, వాటినిPMRC కూడా పరిశీలించి అందరు ఉపాధ్యాయులు పూర్తి చేసే విధంగా మోనిటరింగ్ చేయాల్సి ఉంది.తదుపరి గిరిజన సంక్షేమ శాఖా, హైదరాబాద్ కార్యాలయమునకు తమరి ద్వారా సమర్పించవలసి ఉన్నది. ఉపాధ్యాయులకు ఇచ్చిన ఫార్మట్స్ కింది రకంగా ఉంటాయి. మీరు తనిఖికి వెళ్లి నప్పుడు ఉపాధ్యయులందు ఇదే విధంగా రాస్తున్నారో?లేదో?పరిశీలించాలి.

ASSIGNMENT-1

అభ్యాసన ఫలితాలనుగుర్తించుట

తరగతి: **సబ్జెక్టు:** **ఉపాధ్యాయుని పేరు:**

విషయాంశం	అభ్యసన ఫలితం	కావలసిన పూర్వ భావనలు

ASSIGNMENT-2

అభ్యాసన ఫలితాల సాధన – వ్యూహం -తరగతి అన్వయం (Lesson Plan)

తరగతి: **సబ్జెక్టు:** **ఉపాధ్యాయుని పేరు:**

విషయాంశం	అభ్యాసన ఫలితం	సంబంధిత భావనలు	కావలసిన పూర్వ భావనలు	బోధన ప్రక్రియ	కావలసిన వనరులు

గమనిక:- పైన తెలిపిన ఫార్మట్స్ సంబంధిచిన సమాచారమును అధ్యాయం(8) (శిక్షణాఅంశం) లో చెప్పిన విధంగా consolidate చేసి గిరిజన సంక్షేమ శాఖా, హైదరాబాద్ కార్యాలయమునకు పంపవలసి ఉన్నది.

ముగింపు:-

NAS సర్వే కు ముందు కేంద్రం అన్ని రాష్ట్రాలకు నిర్దేశించిన సిలబస్ ఆధారంగా అభ్యసన ఫలితాలు రూపొందించి అన్ని రాష్ట్రాల విద్యా శాఖలకు పంపి తమ సిలబస్, అభ్యసన ఫలితాలతో సరిచూడమని సూచించింది. అలాగే అభ్యసన ఫలితాలతో కూడిన పోస్టర్, బ్రోచర్ మరియు ఉపాధ్యాయ కరదీపికలు రూపొందించి అన్ని పాఠశాలలకు, పిల్లలకు, తల్లిదండ్రులకు అందించి వాటి పట్ల అవగాహన కల్పించాలని సూచించింది.

పోస్టర్:

పిల్లలు పాఠ్యాంశాల ఆధారంగా ఆ తరగతి సిలబస్ పూర్తి అయ్యేవరకు సంవత్సరాంతానికి తామేమి చేయగలుగుతున్నామో తెలుసుకోవడానికి వీలుగా వీటిని తరగతి గదిలో గోడలకు వేలాడదీయాల్సి ఉంటుంది. దీని ద్వారా పిల్లలు ఎప్పటికప్పుడు పాఠ్యాంశాలు పూర్తి కాగానే తాము ఏమి చేయగల్గుతున్నమో పోస్టర్ లను చూసి సమీక్షించుకుంటారు.

బ్రోచర్:

అభ్యసన ఫలితాలతో కూడిన బ్రోచర్ ను పిల్లల తల్లిదండ్రులకు పాఠశాల ద్వారా అందజేయడం జరిగింది. ఈ బ్రోచర్ తల్లిదండ్రుల వద్ద ఉంటుంది కావున తమ పిల్లలు గణిత పాఠ్యాంశాల ఆధారంగా ఏమిమి చేయగల్గుతున్నారో ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకోవీలౌతుంద. ఎందులో, ఎక్కడ వెనక బడ్డారో తెలిసుకొని ఉపాధ్యాయులతో చర్చించడానికి తద్వారా తమ పిల్లలకు కావలసిన సహకారం కోరడం సులువు అవుతుంది.

అభ్యసన ఫలితాలు ఎందుకు ? (లేదా) ఎవరికోసం ఉపయోగపడుతాయి?

- ప్రతి తరగతికి సంబంధించిన అభ్యసన ఫలితాలు, ఆశించిన రీతిలో బోధన, అభ్యసనలను నిర్దేశించుకోవడానికి ఉపాధ్యాయులకు సహాయ పడుతాయి.
- నాణ్యమైన విద్యను సమకూర్చడంలో తల్లిదండ్రులు, సమాజం, ప్రభుత్వ అధికారులు బాధ్యతాయుతంగా అప్రమత్తంగా ఉండటానికి తోడుపడుతాయి.
- తరగతి వారీగా నిర్ధారించిన అభ్యసన ఫలితాలు ప్రక్రియధారితమైనవి. ఇవి సమగ్ర శిశు వికాసం కోసం ఆశించిన సంపూర్ణ అభ్యసన ఫలితాల ప్రకారం పిల్లవాడి ప్రగతిని మదింపు చేయడానికి తగిన పరిశీలనంశాలను సమకురుస్తాయి.
- దేశంలో విద్యాలక్ష్యాల సాధనలో గల ప్రాంతీయ వ్యత్యాసాలను నిర్మూలించడానికి తోడ్పడతాయి.
- రాష్ట్రాల వారిగా, జిల్లాల వారిగా పాఠ్యబోధన క్రమ ఆశయాలను తరగతి వారిగా అభ్యసన ఫలితాలను స్పష్టం చేయడానికి ఇవి ఉపయోగపడతాయి
- ఇవి ఉపాధ్యాయులను, తల్లిదండ్రులను, విద్యార్థులను అభ్యసన నాణ్యతను మెరుగు పరిచే విధానానికి ప్రాథమిక స్థాయిలో పాఠశాల విద్యను వికసింప చేసేందుకు సహాయపడతాయి.

అభ్యసన ఫలితాలు –:ప్రాధాన్యతలు –

నాణ్యమైన విద్యను అందించడంలో అభ్యసన ఫలితాలు తోడ్పడతాయి. ఉపాధ్యాయుల, అభ్యాసకుల బాధ్యతలను స్పష్టం చేస్తున్నాయి. అభ్యసన ఫలితాలు పిల్లలు ఏం నేర్చుకోవాలో తెలుపుతాయి పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు తెలుస్తుంది. అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా పిల్లల స్థాయిలను నిర్ధారించవచ్చు ఉపాధ్యాయులు సరైన, అవసరమైన బోధనాభ్యసన వ్యూహాలను రూపొందించడంలో సహకరిస్తాయి. పిల్లలు నేర్చుకున్న అంశాలు ఏ మేరకు లేదా ఎంత మేరకు ఉపయోగించుకుంటున్నారు తెలుసుకోవచ్చు.

అభ్యసన ఫలితాలు – పాఠ్యపుస్తకం సమన్వయం:-

- 2017 లో విద్యాహక్కు చట్టానికి సవరణ చేసిన కారణంగా నాణ్యమైన విద్యను అందించడం బాధ్యతగా మారింది.నాణ్యమైన విద్యను పొందడం పిల్లల హక్కుగా మారింది. అందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించే దిశలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఫలితాలను గుర్తించడం జరిగింది. ఈ విషయంలో మిగతా రాష్ట్రాల కంటే తెలంగాణ రాష్ట్రం NCF -2005, RTE – 2009 ప్రతిపాదనల ఆధారంగా NCF-2011 లో సబ్జెక్టుల వారీగా ఆధార పత్రాలను రాష్ట్ర విద్య ప్రణాళిక చట్టం 2011ను రూపొందించడం జరిగింది విస్తృతస్థాయిలోదానికి అనుగుణంగా నూతన పాఠ్య పుస్తకాలు రూపొందించారు.ఈ పాఠ్యపుస్తకంలోవిద్యాప్రమాణాలు / పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల పేరిట విపులంగా చర్చించారు వాటిపై ఉపాధ్యాయులందరికీ అవగాహన కల్పించారు విద్యార్థులు కూడాసామర్థ్యాలను సాధిస్తున్న నేపథ్యం ఆవిష్కృతమైంది.
- అయితే కేంద్ర స్థాయిలో దేశవ్యాప్తంగా నాణ్యత ప్రమాణాలను గుర్తించే అంశాలను **అభ్యసన ఫలితాలు** అని పేర్కొన్నారు.ఇకమీదట అందరూ అనగా అన్ని రాష్ట్రాలలో కూడా అభ్యసన ఫలితాలు అని వ్యవహరించడం తప్పనిసరి ఈ సందర్భంగా మన రాష్ట్రంలో గత విద్యా సంవత్సరంలో అభ్యసన ఫలితాలను నిర్వచించి పోస్టర్ రూపంలో ముద్రించి పాఠశాలలకు పంపిణీ చేశారు ఉపాధ్యాయులు స్కూల్ కాంప్లెక్స్ సమావేశంలో చర్చించారు కూడా, వీటిని బ్రోచర్ రూపంలో ముద్రించి తల్లిదండ్రులకు పంపిణీ చేశారు.
- రూపొందించిన అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా జాతీయ సర్వే పరీక్షలు 3, 5 మరియు 8వ తరగతి విద్యార్థులకు నిర్వహించారు. ఇక మీదట కూడా జాతీయ స్థాయిలో నిర్వహించే ప్రమాణాల సాధన పరీక్షలు అన్నీ అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా నిర్వహిస్తారు. కావున అభ్యసన ఫలితాలసాధన ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత.

ప్రగతి పర్యవేక్షణాంతర చర్యలు:-

- ఉపాధ్యాయుడు నిర్దేశించుకున్న లక్ష్యాలు సాధించబడినాయో? లేదో? విద్యర్థుల ప్రగతి నివేదిక ఆధారంగా పరిశీలించాలి. అలాగే, ఏ ఏ అంశాలలో విద్యార్థులు వెనుకబడి ఉన్నారో ఆయా సంబంధిత ఉపాధ్యాయులకు తగు సూచనలు చేయాలి.
- వెనుకబడిన విద్యార్థులను ఉపాధ్యాయులు గుర్తించి వారి పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించేలా సూచనలు చేయాలి.
- నెలకు ఒకసారి పేలవ ప్రదర్శన కనబరిచిన ఉపాధ్యాయులతో సమీక్షా సమావేశాలు నిర్వహించాలి, వారికి తగు శిక్షణా తరగతులను నిర్వహించేలా ప్రణాళికలు రచించుకోవాలి.
- ప్రతినెల అందరు ప్రధానోపాధ్యాయులతో సమీక్షా సమావేశాలు నిర్వహించి, మీరు గమనించిన ఆయా పాఠశాల లోటుపాట్లను సరిదిద్దుకోనేల సూచనలు చేయాలి.
- విద్యార్థుల ప్రగతి నివేదికలను సూచించిన సమయంలో రిజిస్టర్ లలో పొందు పరిచేలా ఉపాధ్యాయులకు మరియు ప్రధానోపాధ్యయులకు సూచనలు చేయాలి.
- పాఠశాలను రెండోవసారి సందర్శించినప్పుడు మీరు సూచించిన అంశాలను / తీర్మానాలను పాటిస్తున్నారో లేదో చూడాలి. పాటించని యడల ఉన్నత అధికారులకు తెలియజేసి అట్టి వారిపై తగు చర్యలు తీసుకోనేల చూడాలి.

అదనపు అభ్యాసనం:-

- మీరు పాఠశాలలను సందర్శించినప్పుడు ఎటువంటి అంశాలను పరిశీలిస్తారు?
- CCE అమలులో ఉపాధ్యాయులు చేసే తప్పులను మీరు పరిశీలించారా? పరిశీలించినట్లయితే మీరు గుర్తించిన అంశాలను రాసి ఒక నివేదికను తయారు చేయండి.
- విద్యార్థులు ఆశించిన అభ్యాసన ఫలితాలు సాధించాలంటే ఉపాధ్యాయులకు ఎటువంటి శిక్షణా కార్యక్రమాలు అవసరమో సూచించండి.

5. పాఠశాల విద్యలో విద్యాహక్కు చట్టం, 2009 – ప్రభావం

(Impact of RTE in School Education)

కింది వాటి పై మీ స్పందన తెలియజేయండి:-

- విద్యాహక్కు చట్టం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం ఏమిటి?
- విద్యాహక్కు చట్టం పాఠశాల విద్యలో ఎటువంటి మార్పులను తీసుకొచ్చింది? మీ అభిప్రాయాన్ని తెలపండి.

అభ్యాసన లక్ష్యాలు (LEARNINGOBJECTIVES):-

ఈ యూనిట్ నందు కింది అభ్యాసన లక్ష్యాలను సాధించగలరు......

- RTE చట్టం ప్రకారం పాఠశాల కోసం ప్రమాణాలు మరియు నిబంధనలను వ్యాఖ్యానించగలరు
- నమోదు, ఉపాధ్యాయుడు, నాణ్యత, మౌలిక సదుపాయాలు, మొదలగు వాటిపై RTE ప్రభావాన్ని గుర్తించగలరు
- RTE పై ప్రపంచ విధానాలను పోల్చగలరు
- RTE సిఫార్సులను వివరించగలరు

పరిచయం (INTRODUCTION):-

స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుండి వచ్చిన భారతీయ ప్రభుత్వాల యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలలో సార్వత్రిక విద్యను అందించడం ఒకటి. దీని ఫలితంగా గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా వివిధ విధాన మరియు ఆర్థిక జోక్యాలకు దారితీసిందని చెప్పవచ్చు. అబిడ్జన్ డైరెక్టివ్స్ ప్రకారం, విద్య అనేది ప్రాథమిక హక్కు మరియు 6 నుండి 14 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లలకు ఉచిత మరియు నిర్బంధ పాఠశాల విద్యను అందించేలా చూడటందేశం ప్రధాన లక్ష్యంగా ఉండాలి. ఈ చట్టం పిల్లల వయస్సుకు తగిన నమోదు, పాఠశాలల కోసం మౌలిక సదుపాయాల నిబంధనలు, మరియు విద్యా ప్రక్రియలో కమ్యూనిటీ పాల్గొనడానికి నిబంధనలను కూడా నిర్దేశిస్తుంది.మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ (MHRD) ఇటీవల నైపుణ్యాల అభివృధికి శిక్షణ మరియు ఉన్నత విద్యపై దృష్టి నిలిపింది, RTE భారతదేశం కోసం అత్యంత ముఖ్యమైన "డెమోగ్రాఫిక్ డివిడెండ్" పొందడానికి ఒక ముఖ్యమైన ఉత్ప్రేరకం. ఇది అమలు చేసినప్పటి నుండి, మొత్తం నమోదు రేట్లలో RTE చట్టం విజయం సాధించింది, కానీ పాలనా పరమైన మరియు నిర్మాణపరమైన లోపాలకు విమర్శలను ఎదుర్కొంది. అభ్యసన నాణ్యతను గణనీయంగా మెరుగుపరచడం కొరకు ఉద్దేశించబడ్డ ప్రభావాన్ని సాధించడం లో అనేక నిబంధనలు పడిపోయాయి. కొన్ని నిబంధనలు అమలు అవరోధాల కారణంగా విఫలమయ్యాయి, మరికొన్ని సమన్వయ లోపం మరియు నిధుల కొరత లేదా కేటాయింపులో జాప్యం కారణంగా ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నాయి. అంతేకాక, ఆ చట్టం అప్పటి నుండి చట్టస్ఫూర్తికి విరుద్ధంగా కొన్ని సవరణలను చేసింది.

అమూర్త (Abstract):- విద్యాహక్కు చట్టం - 2009, భారత దేశ విద్య వ్యవస్థలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిగా చెప్పుకోవచ్చు. విద్యాహక్కు చట్టం – 2009 వచ్చి ఇప్పటికే, దశాబ్ద వార్షికోత్సవం పూర్తి చేసుకున్నది. అయినను, పాఠశాలల్లో పేలవమైన అభ్యసన ఫలితాల సమస్య కొనసాగుతూనే ఉంది. విద్యా చట్టం ఇప్పుడు "సులభంగా కొలవడానికి" కొలతలను దాటి, అభ్యసన నాణ్యతపై దృష్టి సారించాలని వాదించింది. అన్నింటిని మించి, భారతదేశంలోని రాష్ట్రాలకు విభిన్న అవసరాలు ఉన్నాయి కనుక, వికేంద్రీకరణ పరిధిని పెంచే దిశగా చట్టం పని చేయాలి. ఈ అధ్యాయం నందు RTE చట్టం యొక్క విజయాలను క్లుప్తంగా వివరించడమే కాకుండా, అది ఎదుర్కొనే సవాళ్లను హైలైట్ చేస్తుంది. అనగా! 25 శాతం రిజర్వేషన్ వ్యవస్థను క్రమబద్ధీకరించడం; నో డిటెన్షన్ పాలసీ అమలు చేయడం; అకారణంగా కఠినమైన నిబంధనలు మరియు చట్టం పరిధిలో బాల్య సంరక్షణ – విద్యను చేర్చాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ సవాళ్ళను చట్టం యొక్క తదుపరి పునరావృతంలో ఎలా పరిష్కరించాలనే దానిపై ఒక విధానపరమైన అంశాలను చేర్చడం జరిగింది.

భారతదేశంలో విద్యా విధానాలు:-

భారతదేశంలో ప్రాథమిక విద్య సార్వత్రికీకరణను దృష్టిలో ఉంచుకొని రాజ్యాంగ మరియు చట్ట పరమైన విధానాలు పని చేశాయి. ఇందులో భాగంగా, కొన్ని కీలక మైలురాళ్లు దిగువ ఇవ్వబడ్డాయి:

భారతదేశంలో విద్యా వ్యవస్థను తీర్చిదిద్దిన ముఖ్యమైన ప్రభుత్వ విధానాలు / Iinterventions:-

సంవత్సరం	పాలసీ	వివరణ
1950	రాజ్యాంగ ఆదేశం	రాజ్యాంగ ఆదేశం విద్యను రాష్ట్ర విధానం యొక్క నిర్దేశక సూత్రంగా మార్చింది. "ఈ రాజ్యాంగం ప్రారంభమైన పది సంవత్సరాల వ్యవధిలో, పిల్లలందరికీ 14 సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తయ్యే వరకు ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను అందించడానికి రాష్ట్రం ప్రయత్నిస్తుంది" అని పేర్కొంది.
1986	జాతీయ విద్యా విధానం	జాతీయ విద్యా విధానం, 1986 ద్వారా, జాతీయ సమైక్యతను ప్రోత్సహించే విద్యావ్యవస్థలో సమూల పరివర్తనను ప్రవేశ పెట్టాలని భారత ప్రభుత్వం సంకల్పించింది. దీని సూత్రాలు 14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లలందరికీ ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్య, ఉపాధ్యాయులకు తగిన మరియు సంతృప్తికరమైన ఎమోల్యూమెంట్స్ మరియు శిక్షణ, భాషల అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం, విద్యా అవకాశాల సమానత్వం, మరియు పరిశోధనలకు అధిక ప్రాధాన్యత, తక్కువ ఖర్చు మరియు అధిక విద్యార్థుల కోసం నాణ్యమైన పాఠ్యపుస్తకాలు మరియు పరీక్షలను నేర్చుకోవడం కోసం నిరంతర మూల్యాంకన ప్రక్రియగా ప్రవేశపెట్టాలి అని పేర్కొంది.
1993	శ్రీ ఉన్నికృష్ణన్ తీర్పు	పిల్లలందరికీ 14 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చే వరకు 'ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్య' యొక్క ప్రాథమిక హక్కు యొక్క హోదాను సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చింది.
1995	మధ్యాహ్న భోజన పథకం	నమోదు, నిలుపుదల మరియు హాజరును పెంచడానికి మరియు పిల్లలలో పోషక స్థాయిలను ఏక కాలంలో మెరుగు పరచడానికి ప్రవేశ పెట్టారు.
1998	విద్యా మంత్రుల సంకల్పం	"యూనివర్సల్ ఎలిమెంటరీ విద్యను మిషన్మోడ్‌లో అనుసరించాలి. ఇది UEE వైపు సమగ్ర మరియు కన్వర్జెంట్ విధానాన్ని అనుసరించాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది"
1999	మిషన్ విధానంలో యు.ఇ.ఇ.పై జాతీయ కమిటీ నివేదిక	యు .ఇ. ఇ కొరకు డిస్ట్రిక్ట్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్లు తయారు చేయడం గురించి నివేదిక నొక్కి వక్కాణించింది.
2001	సర్వశిక్ష అభియన్ (ఎస్ఎస్ఏ)	2010 నాటికి ఆరు నుంచి 14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లలందరికీ ఉపయోగకరమైన మరియు సంబంధిత ఎలిమెంటరీ విద్యను అందించాలని కోరబడింది. ఇది సమాజం యొక్క క్రియాశీల భాగస్వామ్యంతో విద్యా వ్యవస్థను మెరుగుపరచాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించింది మరియు ప్రబలంగా ఉన్న లింగ మరియు సామాజిక అసమానతలను పూడ్చడానికి, జాతీయంగా సమీకృత దేశానికి దారితీసింది.

Source: http://www.educationforallinindia.com/ssa.htm#minis, accessed on 2 March 2016, National Policy on Education 1968, Ministry of Human Resource Development, GoI, http://www.ncert.nic.in/oth_anoun/npe86.pdf, accessed 2 March 2016.

1950 నుంచి నేటి వరకు వరకు, భారతదేశ విద్యా రంగంలో ఎన్నో సంస్కరణలు చేస్తూ విద్య అభివృధిని సాధించడం జరుగుతుంది. అలాగే, విద్య సంస్థల సంఖ్య పెరగడం, ప్రాథమిక మరియు మాధ్యమిక విద్య కొరకు నమోదులు పెరగడం, సమాజంలో బలహీన వర్గాలకు చెందిన బాలికలు మరియు విద్యార్థుల నమోదు పెరగడం మరియు మన రాజ్యాంగం ఏర్పడిన తరువాత టీచర్ మరియు టీచర్ ట్రైనింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్ ల సంఖ్య పెరగడం వంటి విషయాల్లో గణనీయమైన పురోగతిని చూసింది.

అయితే, ప్రస్తుత దృష్టి మరియు ప్రాముఖ్యత ప్రధానంగా నమోదు సంఖ్యలను లక్ష్యంగా చేసుకోవడం మరియు పాఠశాలల మౌలిక సదుపాయాల ప్రమాణాలను మెరుగుపరచడం ఉన్న, నాణ్యమైన విద్యను అందించడంలో దృష్టి కోల్పోవడం ఆందోళన కలిగించే అంశం. ఎప్పుడైతే, అందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించగలుగుతామో సమాజంలోని ఆర్థిక, సామజిక అసమానతలు తొలగి అందరికి సమానమైన విద్య అవకాశాలు వస్తాయి. అప్పుడే, ఉన్నతవర్గాలు మరియు నిరుపేదల మధ్య తారతమ్యం లేని భారత దేశాన్ని చూడగలం.

15 నుంచి 59 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల జనాభాలో దాదాపు 63 శాతం జనాభా ఉన్న భారతదేశం, ఆర్థిక వృద్ధిలో ముందుకు పోతుంది మరియు జనాభా దాని గరిష్ట స్థాయిలో ఉంది. రాబోయే కొన్ని దశాబ్దాలలో ఈ భారీ జనాభాను సమర్థవంతంగా ఉపయోగించుకోవడం దేశానికి సవాలుగా ఉంటుంది.

ఈ సమయంలో దేశానికి ప్రధాన సవాలు, సమర్థవంతమైన విధానాలను ఊహించడం మరియు అమలు చేయడం, ఇది డెమోగ్రాఫిక్ డివిడెండ్ యొక్క ప్రయోజనం కొరకు పనిచేస్తుంది, తద్వారా దేశ ఆర్థిక అభివృద్ధికి దోహదపడుతుంది. ఈ డెమోగ్రాఫిక్ డివిడెండ్ యొక్క ప్రయోజనాలు మరియు సంభావ్యతను పొందడం కొరకు విద్య వంటి సామాజిక రంగాల్లో పెట్టుబడులు కీలకం అవుతాయి. అటువంటి ముఖ్యమైన సందర్భంలో, విద్యకు సంబంధించిన అత్యంత ముఖ్యమైన చట్టం ఒకటి విద్య హక్కు చట్టం. 4 ఆగస్టు 2009 న భారత పార్లమెంటు ఆర్‌టిఇ చట్టం ఆమోదించినప్పుడు విద్యను ప్రతి బిడ్డకు ప్రాథమిక హక్కుగా మార్చిన 135 దేశాలలో భారతదేశం ఒకటిగా మారింది.

ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చి దశాబ్దం పూర్తికా వచ్చింది, ఇప్పుడు మనం ఈ చట్టం సాధించిన విజయ గాథలను మనం ఇప్పుడు చూద్దాం. అంతేకాకుండా, ముఖ్యంగా, ఈ చట్టం ప్రభావితం చేయడంలో ఎక్కడ విఫలమైందో మరియు దానిగల కారణాలను విశ్లేషించుకోవాలి, తద్వారా దేశంలోని ప్రతి బిడ్డకు విద్యపై ప్రాథమిక హక్కు ఉన్న అక్షరాస్యులు మరియు విద్యావంతులైన భారతదేశం యొక్క కలను మనం బలోపేతం చేయవచ్చు.

ఆర్టీఈ చట్టం ప్రకారం పాఠశాల కోసం ప్రమాణాలు మరియు నిబంధనలు :-

(Standards and regulations for a school under the RTE Act):-

ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను ప్రతిబిడ్డకు ప్రాథమిక హక్కుగా మార్చడమే కాకుండా, ఈ చట్టం పాఠశాలలకు నిర్దిష్ట మార్గదర్శకాలను నిర్దేశిస్తుంది. RTE చట్టం యొక్క లక్ష్యాలను నెరవేర్చడానికి ఈ క్రింది ప్రమాణాలు మరియు నిబంధనలు తప్పనిసరి అని చట్టం సూచిస్తుంది:

1. పిల్లవాడిని వయస్సుకి తగిన తరగతిలో చేర్చాలి మరియు ఇతరులతో సమానంగా ఉండటానికి, సూచించిన విధంగా ప్రత్యేక శిక్షణ పొందే హక్కు ఉంటుంది.
2. చట్టం ప్రారంభమైన మూడు సంవత్సరాల కాలంలోగా స్కూల్ లేని ఆవాసంలో పాఠశాలను ఏర్పాటు చేయాలి.
3. ఈ చట్టం యొక్క నిబంధనలను నిర్వహించడానికి నిధులు సమకూర్చడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఏకకాల బాధ్యత ఉంటుంది.
4. ప్రైవేటు పాఠశాలలు తరగతి నమోదు సంఖ్యలో కనీసం 25 శాతంబడుగు, బలహీన వర్గాలకు మరియు వెనుక బడిన వర్గాలకు చెందిన పిల్లలకు కేటాయించడం మరియు చదువు పూర్తయ్యే వరకు ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను అందించడం.
5. ఏ పాఠశాల లేదా వ్యక్తి, పిల్లవాడిని చేర్చేటప్పుడు, ఏదైనా క్యాపిటేషన్ ఫీజును వసూలు చేయరాదు మరియు పిల్లవాడిని, లేదా అతడి లేదా ఆమె తల్లిదండ్రులు లేదా గార్డియన్/లు, ఏదైనా స్క్రీనింగ్ ప్రక్రియకు లోబడి ఉండాలి.
6. ఏ పాఠశాలలో ప్రవేశించిన పిల్లవాడిని ఏ తరగతిలోనైనా తిరిగి ఉంచకూడదు లేదా ప్రాథమిక పాఠశాల పూర్తయ్యే వరకు పాఠశాల నుండి బహిష్కరించకూడదు.

7. తగిన ప్రభుత్వ లేదా స్థానిక అధికారుల ద్వారా స్థాపించబడ్డ, స్వంతంగా ఉన్న లేదా నియంత్రించబడ్డ స్కూలు కాకుండా, సిఫారసు చేయబడ్డ గుర్తింపు సర్టిఫికేట్ పొందకుండా, ఏ స్కూలు కూడా స్థాపించబడదు లేదా విధిని నిర్వహించరాదు. ఈ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు ఒక పాఠశాలను ఏర్పాటు చేసినట్లయితే, అది ప్రారంభమైన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో, అటువంటి నిబంధనలు మరియు ప్రమాణాలను తన స్వంత ఖర్చుతో పూర్తి చేయడానికి చర్యలు తీసుకుంటుంది.
8. అన్ని ప్రభుత్వ మరియు ఎయిడెడ్ పాఠశాలలు స్థానిక అధికారం యొక్క ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధులు, అటువంటి పాఠశాలల్లో ప్రవేశించిన పిల్లల తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయులతో కూడిన పాఠశాల నిర్వహణ కమిటీని ఏర్పాటుచేయాలి, 75 శాతం మంది సభ్యులు తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులుగా ఉంటారు.
9. నిర్దేశిత కనీస అర్హతలున్న ఏ వ్యక్తి అయినా ఉపాధ్యాయునిగా నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉండాలి. ఈ చట్టం ప్రారంభంలో ఉపాధ్యాయుడు కనీస అర్హతలు లేకపోతే, అతడు లేదా ఆమె ఐదు సంవత్సరాల కాల వ్యవధిలో అటువంటి కనీస అర్హతలు పొందాలి.
10. కరిక్యులంను అమలు చేసేటప్పుడు, పిల్లవాడి యొక్క నాలెడ్జ్ మరియు దాని యొక్క అనువర్తించే అతడి లేదా ఆమె యొక్క సామర్థ్యాన్ని సమగ్రంగా మరియు నిరంతరం మదింపు చేసేలా అకడమిక్ అథారిటీ ధృవీకరించాలి.

మౌలిక సదుపాయాలు మరియు మానవ వనరుల ఆవశ్యకతలకు సంబంధించి ప్రతి స్కూలు కూడా కనీస ప్రమాణాలను కలిగి ఉండాలని విద్యా హక్కు చట్టం స్పష్టంగా పేర్కొంటుంది.

Class	Admitted children	Number of teachers
Class I to Class V	0-60	2
	61-90	3
	91-120	4
	121-200	5
	>150	5 plus 1 Head teacher
	>200	PTR(excluding Head teacher)<40
Class VI to Class VIII	At least one teacher per class so that there shall be at least one teacher for science and mathematics, social studies and languages At least one teacher for every 35 children Where admission of children is above 100, a full time teacher and part time instructors for Art education, Health and Physical education and Work Education	
Building		
All weather buildings consisting of at least one classroom for every teacher and an office cum store cum Head teacher's room, barrier free access, separate toilets for boys and girls, safe and adequate drinking water facilities for all children, a kitchen where mid-day meals are cooked in the school, a playground and arrangements for securing the school building by a boundary wall or fencing.		
Minimum number of working days/instructional hours in an academic year		
Working days	Class I to Class V Class VI to Class VIII	200 220
Instructional hours	Class I to Class V Class VI to Class VIII	800 1000
Minimum number of working hours per week for the teacher – 45 teaching, including preparation hours		
Teaching learning equipment shall be provided to each class as required		
Library – a library in each school providing newspapers, magazines and books on all subjects, including story books		
Play materials, games and sports equipment shall be provided to each class as required		

విద్యాహక్కు చట్టం ప్రభావంపై చర్చ (Discussion on Impact of the RTE Act):-

విద్యాహక్కు చట్టం యొక్క ప్రభావం కింద తెలుపబడిన అంశాలలో అధ్యయనం చేయబడింది.

1. నమోదులో పెరుగుదల (Increase in Enrollment)
2. మెరుగైన మౌలిక సదుపాయాల కల్పన/నిబంధన (Improved Infrastructure Norms)
3. నాణ్యమైన విద్య (Quality Education)
4. ఉపాధ్యాయుడు (Teacher)
5. ఆర్థికంగా బలహీనంగా ఉన్నవారికి 25% సీట్లు కేటాయించడం (Reserved seats for Economically Weaker Section (EWS))
6. No Detention ≠ No Assessment

ఇప్పుడు మనం ఒక్కొక్క దానిపై క్షుణంగా చర్చిద్దాం!

1. నమోదులో పెరుగుదల (Increase in Enrollment):-

విద్య హక్కు చట్టం వల్ల ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో (తరగతి 6-8) విద్యార్థుల నమోదు పెరిగింది. జాతీయంగా, 2009 నుంచి 2016 మధ్య ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలో ఉన్న విద్యార్థుల సంఖ్య 19.4 శాతం పెరిగింది (పట్టిక 1 చూడండి). గ్రామీణభారతంలో కేవలం 3.3 శాతం మంది పిల్లలు మాత్రమే 6-14 సంవత్సరాల వయస్సుగలవారు బడి బయట ఉన్నారు.

పట్టిక – 1 : Percentage increase in enrolment in the upper primary levels

Year	No. of students enrolled in class VI-VIII (in %) (upper primary)	Year-on-year increase (in %)
2007-08	50,911,110	NA
2009-10	54,467,415	6.5
2011-12	61,955,154	12
2013-14	66,471,219	6.8
2015-16	67,593,727	1.7

తాజా నివేదిక ప్రకారం భారతదేశం అంతటా ప్రాంతీయ అసమానతలు ప్రముఖంగా ఉన్నాయి. మన దేశంలో వివిధ రాష్ట్రాల ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత మరియు ఉన్నత పాఠశాలలకు మరియు మన దేశ Gross Enrollment Ratio (GER) పట్టిక -2లో పొందుపరచడం జరిగింది. **అన్ని ప్రాంతాలలో లేదా రాష్ట్రాలలో ఈ ఎన్రోల్మెంట్ ఒకేలా ఉన్నాయా? ఎందుకు? దీనిని ఒక్క సారి పరిశీలించి దీనిపై మీ అభిప్రాయాన్ని తెలపండి.**

ఉదాహరణకు: ప్రాథమిక పాఠశాలలకు జీఈఆర్ 101.36, లక్షద్వీప్ లో 80.59 శాతం నుంచి 149.15 శాతానికి పెరిగింది. అసోం, బీహార్, ఢిల్లీ, కెరెలా, ఒడిశా, రాజస్థాన్, తమిళనాడు వంటి రాష్ట్రాలకు వరుసగా 113.43, 97.96, 110.67, 95.42, 105.84, 101.53, 102.56 గా ఉంది.

దీనిని మనం గమనించినట్లయితే, వివిధ ప్రాంతాలు మరియు రాష్ట్రాలకు వేర్వేరు అవసరాలు ఉన్నాయి, ఒక చర్య లేదా పథకాన్ని విశ్వవ్యాప్తం చేయలేము. అవసరాలు మరియు రాష్ట్రాల సామర్థ్యాల ప్రకారం పథకాలను సవరించాలి.

అభ్యసనం:-

- **కింది పట్టిక నుండి ప్రాథమికొన్నత స్థాయిల్లో మొదటి మూడు స్థానాలలో మరియు చివరి మూడు స్థానాలలో GER ఉన్న రాష్ట్రాలను గుర్తించి జాతీయ GER కి రాష్ట్రాల GERకి మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని ఒక పట్టిక రూపంలో రాయండి.**

పట్టిక – 2: Gross Enrolment Ratio (GER):-

State/UT	Primary				Upper Primary				Elementary				Secondary				Higher Secondary			
	Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total	
	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16
A & N Islands	91.13	86.76	90.92	88.93	86.35	81.97	87.62	84.14	89.29	84.91	89.64	87.08	89.07	84.28	92.88	86.69	72.92	76.40	95.65	74.62
Andhra Pradesh	84.88	84.05	88.21	84.48	81.12	81.56	79.47	81.33	83.46	83.11	84.88	83.29	74.63	76.48	72.40	75.51	58.28	62.27	51.63	60.16
Arunachal Pradesh	127.61	125.88	128.13	126.76	127.14	133.20	122.53	130.13	127.47	128.14	126.33	127.80	91.66	87.58	91.62	89.63	62.02	61.60	68.71	61.81
Assam	104.70	107.59	114.96	106.11	87.65	98.75	95.86	93.05	98.82	104.56	108.31	101.62	72.48	83.04	74.78	77.59	38.22	39.47	33.97	38.81
Bihar	104.35	111.30	101.09	107.67	98.21	119.39	98.07	107.89	102.40	113.72	100.14	107.74	72.42	85.43	69.09	78.37	34.76	36.66	31.79	35.62
Chandigarh	77.42	86.57	87.11	81.44	90.42	102.40	98.33	95.53	82.32	92.34	91.28	86.68	85.23	89.84	89.69	87.19	80.86	86.75	90.57	83.28
Chhattisgarh	100.17	99.87	103.08	100.02	101.62	103.08	101.23	102.33	100.70	101.05	102.40	100.87	89.44	94.48	101.82	91.93	53.89	54.11	63.34	54.00
D & N Haveli	84.69	80.21	82.18	82.53	93.71	87.97	92.91	90.96	87.98	83.02	86.08	85.59	91.56	85.17	88.07	88.57	45.29	52.60	37.70	48.49
Daman & Diu	79.68	84.95	85.47	82.03	74.86	84.64	83.72	79.15	77.93	84.84	84.84	80.99	67.05	81.44	74.85	72.97	16.32	32.27	37.48	21.54
Delhi	108.04	113.93	111.75	110.71	118.86	140.55	125.24	128.12	111.82	122.60	116.43	116.61	103.23	111.27	103.56	106.81	73.25	83.60	91.63	77.90
Goa	100.89	104.45	103.97	102.57	96.83	100.93	100.19	98.74	99.34	103.13	102.54	101.12	103.03	105.44	113.63	104.16	70.79	81.59	77.88	75.84
Gujarat	95.64	99.11	98.72	97.24	94.70	96.99	93.56	95.73	95.27	98.31	96.75	96.66	80.26	66.82	74.34	74.13	45.17	41.42	44.93	43.43
Haryana	89.96	93.21	97.57	91.41	87.39	99.22	96.03	92.39	88.98	95.37	97.00	91.77	84.20	84.23	84.25	84.22	59.68	59.48	65.78	59.59
Himachal Pradesh	97.97	99.73	99.43	98.80	103.37	105.47	103.09	104.36	100.01	101.88	100.81	100.89	108.44	105.53	115.87	107.08	94.58	96.60	100.58	95.53
Jammu & Kashmir	84.86	87.24	85.97	85.98	68.77	71.85	70.89	70.20	78.81	81.54	80.35	80.09	67.65	65.88	66.29	66.81	61.01	55.98	59.33	58.60
Jharkhand	108.56	109.92	108.40	109.22	97.75	108.19	99.97	102.73	104.94	109.36	105.58	107.08	70.70	76.93	71.86	73.65	47.75	48.98	48.69	48.32
Karnataka	102.93	103.04	101.86	102.98	92.43	94.39	93.18	93.37	98.96	99.83	98.59	99.38	82.35	84.19	81.80	83.22	37.12	42.87	32.96	39.86
Kerala	95.45	95.44	95.11	95.44	94.55	96.28	96.89	95.39	95.10	95.76	95.80	95.42	102.31	102.58	103.24	102.44	72.88	82.44	76.87	77.56
Lakshadweep	77.90	69.90	76.45	73.80	92.53	75.67	89.96	83.26	83.32	72.24	81.71	77.48	105.39	102.06	123.01	103.66	93.23	102.35	85.99	98.16
Madhya Pradesh	95.35	93.52	101.11	94.47	90.49	98.13	96.63	94.02	93.53	95.18	99.46	94.31	81.54	79.30	80.18	80.49	47.04	43.24	45.48	45.25
Maharashtra	97.86	97.60	98.95	97.74	97.44	101.38	98.82	99.24	97.70	98.98	98.90	98.30	91.97	87.62	89.31	89.95	68.74	66.74	62.20	67.81
Manipur	128.91	132.90	134.37	130.85	127.00	132.94	118.77	129.89	128.31	132.91	129.26	130.55	93.61	92.52	90.62	93.07	71.10	64.81	65.39	67.95
Meghalaya	138.75	143.12	138.40	140.90	126.00	146.20	122.03	135.89	134.90	144.04	133.26	139.39	80.73	93.94	81.05	87.27	39.77	47.03	36.03	43.35
Mizoram	124.91	121.00	122.66	122.99	135.90	133.60	126.83	134.78	128.26	124.78	123.97	126.56	107.26	110.85	108.15	109.02	53.57	57.86	62.11	55.68
Nagaland	98.14	100.96	100.57	99.50	98.55	106.40	97.67	102.28	98.27	102.65	99.62	100.37	68.90	74.57	64.53	71.62	36.42	36.44	33.61	36.43
Odisha	104.91	102.50	105.53	103.73	94.86	93.63	90.13	94.26	101.16	99.20	99.76	100.20	79.40	79.83	77.06	79.61	@	@	@	@
Puducherry	80.20	90.23	88.16	84.79	82.41	92.57	90.18	87.04	81.04	91.12	88.93	85.64	83.59	95.38	95.66	88.95	64.74	86.95	70.87	74.80
Punjab	99.87	103.99	105.11	101.70	95.01	102.92	96.77	98.38	97.99	103.60	101.94	100.44	87.12	86.97	85.59	87.06	69.03	71.69	69.39	70.19
Rajasthan	101.27	99.48	98.64	100.43	91.46	91.21	85.79	91.34	97.77	96.64	94.09	97.24	81.15	70.12	76.16	76.06	66.09	51.59	56.46	59.31
Sikkim	107.27	98.32	112.57	102.87	143.72	157.85	140.66	150.61	119.49	118.04	122.30	118.78	113.52	126.14	111.26	119.78	60.72	75.88	68.55	68.23
Tamil Nadu	103.39	104.43	103.11	103.89	92.55	95.65	94.58	94.03	99.01	100.94	99.71	99.94	91.86	96.18	91.89	93.92	74.14	90.60	77.52	82.03
Telangana	103.13	102.90	103.57	103.02	88.61	90.27	90.89	89.41	97.56	98.04	98.73	97.79	80.73	84.44	82.25	82.53	57.99	64.88	58.33	61.32
Tripura	107.58	108.36	109.98	107.96	125.75	130.33	120.54	127.97	113.38	115.32	113.47	114.32	116.17	120.91	120.57	118.49	45.24	41.53	43.40	43.46
Uttar Pradesh	88.63	96.16	95.00	92.15	68.24	83.49	74.54	75.08	81.30	91.83	87.79	86.15	67.65	67.86	67.79	67.75	62.21	59.26	63.75	60.78
Uttarakhand	98.87	99.76	100.54	99.29	85.84	88.07	85.53	86.89	93.93	95.31	94.84	94.58	85.71	85.73	90.35	85.72	73.36	78.54	80.36	75.83
West Bengal	103.13	104.26	102.33	103.68	97.90	112.64	103.17	105.00	101.20	107.31	102.64	104.16	74.92	92.65	78.17	83.56	48.98	54.36	49.95	51.54
All India	**97.87**	**100.69**	**100.08**	**99.21**	**88.72**	**97.57**	**91.24**	**92.81**	**94.53**	**99.59**	**96.89**	**96.91**	**79.16**	**80.97**	**78.51**	**80.01**	**55.95**	**56.41**	**54.21**	**56.16**

*: 2014-15 ratios includes enrolment in Open Schools provided by NIOS, Noida. +: Enrolment Ratios are based on child population provided by the Department of Higher Education, Ministry of HRD. As per update on (http://mhrd.gov.in/statist?field_statistics_category_tid=163, date of access: 30th June, 2016). @: In a few states such as Odisha higher secondary is part of higher education which may not have been covered under U-DISE.

అయితే, ఈ జాతీయ గణాంకాలు రాష్ట్రాల వారీగా భారీ వ్యత్యాసాలను కనబరుస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు 6 నుంచి 10 ఏళ్ల మధ్య వయసున్న వారు ఒడిశాలో 97 శాతం, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 80 శాతం కంటే తక్కువ మంది నమోదు చేశారు. ఉదాహరణకు, బీహార్, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు రాజస్థాన్

రాష్ట్రాలు, ప్రాథమికోన్నత విభాగంలో వారి నమోదు సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుదలను చూసింది, మధ్యప్రదేశ్, అస్సాం మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ లు అదే కాలంలో గణనీయంగా తగ్గాయి. (పట్టిక 3 చూడండి)

పట్టిక – 3: Age Specific Enrolment Ratio (ASER):-

State/UT	6+ to 10+ years				11+ to 13+ years				6+ to 13+ years				14+ to 15+ years				16+ to 17+ years			
	Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total	
	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16
A & N Islands	84.49	81.68	84.21	83.08	86.85	80.60	85.72	83.70	85.40	81.26	84.79	83.32	88.09	89.08	85.57	88.58	58.68	59.54	67.36	59.10
Andhra Pradesh	71.28	73.07	84.07	72.14	83.14	83.12	78.32	83.13	75.75	76.86	81.87	76.28	77.51	78.79	60.82	78.12	50.99	50.75	33.93	50.87
Arunachal Pradesh	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94.24	93.94	82.43	94.09	56.26	53.97	61.31	55.12
Assam	-	-	-	-	84.40	93.83	90.30	88.99	94.71	99.88	-	97.23	70.84	80.80	71.70	75.66	41.04	46.26	39.87	43.49
Bihar	98.61	-	94.71	-	-	-	-	-	-	-	99.95	-	64.39	75.25	58.32	69.35	30.87	34.65	30.45	32.57
Chandigarh	72.72	82.88	79.33	77.19	85.98	96.60	95.84	90.51	77.72	87.88	85.47	82.14	86.34	91.62	89.05	88.59	69.98	74.66	73.58	71.90
Chhattisgarh	93.91	94.09	95.49	94.00	95.90	97.30	94.29	96.58	94.64	95.27	95.04	94.95	81.99	84.54	85.08	83.25	59.83	62.73	59.05	61.26
D & N Haveli	85.63	83.36	83.39	84.53	91.71	84.89	87.92	88.44	87.85	83.92	85.04	85.95	80.32	75.81	80.70	78.20	41.53	46.05	38.89	43.51
Daman & Diu	72.54	78.70	78.96	75.29	74.55	83.83	80.91	78.61	73.27	80.52	79.66	76.48	60.72	72.47	74.15	65.55	21.82	37.42	36.25	26.92
Delhi	99.25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97.59	-	-	-	63.54	74.81	70.89	68.60
Goa	95.92	99.58	98.92	97.65	92.71	98.37	97.76	95.35	94.70	99.13	98.48	96.78	98.96	-	96.99	-	70.45	77.11	70.97	73.56
Gujarat	90.06	93.34	92.06	91.57	90.59	92.15	89.90	91.29	90.27	92.89	91.23	91.47	73.12	63.04	65.52	68.52	40.30	34.32	39.82	37.53
Haryana	80.45	84.08	86.24	82.06	88.58	98.36	94.45	92.71	83.54	89.20	89.30	86.02	83.00	83.90	84.10	83.39	44.57	42.72	46.73	43.75
Himachal Pradesh	92.50	94.07	93.60	93.24	-	-	-	-	95.50	97.10	96.31	96.25	-	-	90.80	-	66.90	66.75	70.32	66.83
Jammu & Kashmir	77.68	79.46	78.04	78.52	67.25	70.19	68.52	68.62	73.75	76.03	74.50	74.82	63.53	61.30	57.93	62.47	40.79	39.36	42.97	40.11
Jharkhand	98.10	99.47	97.96	98.76	-	-	-	-	-	-	-	-	71.22	76.47	66.11	73.71	41.24	45.72	46.01	43.33
Karnataka	98.96	99.17	97.29	99.06	86.91	88.98	94.24	87.90	94.41	95.39	96.14	94.88	79.90	81.67	65.28	80.74	40.81	45.16	39.39	42.88
Kerala	91.61	91.93	91.45	91.76	94.39	96.28	96.43	95.31	92.69	93.59	93.38	93.13	97.53	99.82	92.65	98.64	62.35	68.20	64.55	65.21
Lakshadweep	85.57	76.69	82.01	81.01	89.96	77.58	83.89	83.15	87.19	77.05	82.74	81.85	86.57	92.06	-	89.42	69.99	80.38	70.69	75.60
Madhya Pradesh	85.04	83.96	89.87	84.53	87.81	94.00	92.56	90.68	86.08	87.58	90.86	86.79	75.04	73.60	68.09	74.37	48.57	46.34	51.08	47.52
Maharashtra	89.20	89.31	89.06	89.25	93.72	97.85	95.23	95.61	90.90	92.43	91.37	91.61	90.79	88.76	85.33	89.85	62.87	61.14	58.99	62.07
Manipur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.76	-	60.79	56.24	61.20	58.51
Meghalaya	97.61	99.77	98.98	98.67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60.90	71.02	58.27	65.90
Mizoram	-	99.06	96.75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71.77	71.75	63.15	71.76
Nagaland	83.01	85.11	86.06	84.02	-	-	-	-	91.33	95.41	95.10	93.28	69.39	74.70	55.65	71.94	42.87	44.09	36.05	43.47
Odisha	-	-	-	-	87.97	87.76	82.61	87.87	97.18	95.55	94.25	96.38	72.56	73.56	58.08	73.06	@	@	@	@
Puducherry	78.58	88.10	85.90	82.93	82.70	92.43	91.47	87.14	80.15	89.74	88.01	84.53	76.23	91.63	74.26	83.22	37.85	50.88	51.66	43.75
Punjab	85.16	90.24	90.74	87.41	-	-	97.83	-	95.29	-	93.44	97.79	67.81	71.49	79.20	69.40	63.33	61.41	60.70	62.49
Rajasthan	83.91	82.56	81.30	83.28	94.09	94.19	90.62	94.14	87.55	86.55	84.60	87.09	82.80	73.30	67.05	78.41	55.69	45.10	51.66	50.74
Sikkim	78.48	76.72	81.28	77.61	-	-	-	-	94.42	93.83	94.43	94.13	-	-	-	-	83.38	93.81	87.30	88.55
Tamil Nadu	-	-	99.42	-	92.04	95.41	92.71	93.65	97.08	99.09	96.74	98.05	89.59	97.62	84.26	93.42	51.20	61.31	58.31	56.04
Telangana	89.77	90.12	91.76	89.94	89.99	92.14	89.60	91.03	89.85	90.89	90.93	90.36	90.75	97.18	77.40	93.86	27.53	29.52	45.59	28.49
Tripura	98.25	99.03	-	98.63	-	-	-	-	-	-	-	-	97.30	-	-	98.68	54.31	52.85	54.60	53.61
Uttar Pradesh	83.24	90.30	89.11	86.54	70.06	84.64	75.89	76.60	78.50	88.37	84.45	83.05	66.53	68.65	61.98	67.52	49.00	46.77	51.45	47.92
Uttarakhand	91.25	92.21	92.68	91.70	84.03	85.53	82.22	84.74	88.52	89.67	88.71	89.06	81.62	81.97	73.34	81.79	57.32	61.13	62.40	59.14
West Bengal	98.68	99.55	96.56	99.10	98.26	-	-	-	98.52	-	98.66	-	76.19	90.76	73.62	83.29	42.56	52.03	48.39	47.06
All India	**90.27**	**93.17**	**92.16**	**91.64**	**89.78**	**98.30**	**91.80**	**93.72**	**90.09**	**94.98**	**92.03**	**92.39**	**76.55**	**79.29**	**70.29**	**77.83**	**47.69**	**48.28**	**48.07**	**47.97**

*: Enrolment of a specific age-group enrolled, irrespective of the level of education, as a percentage of the population of the same age-group. +: Enrolment Ratios are based on child population provided by the Department of Higher Education, Ministry of HRD. As per update on (http://mhrd.gov.in/statist?field_statistics_category_tid=163, date of access: 30th June, 2016). @: In a few states such as Odisha higher secondary is part of higher education which may not have been covered under U-DISE.

అభ్యసనం:-

- పై పట్టిక నుండి ఉన్నత స్థాయిలో, మొదటి మూడు స్థానాలలో మరియు చివరి మూడు స్థానాలలో ఉన్న రాష్ట్రాలను గుర్తించి జాతీయ ASER కి రాష్ట్రాల ASERకి మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని ఒక పట్టిక రూపంలో రాయండి. దీనిపై మీ అభిప్రాయాలను రాయండి.

పట్టిక – 4: Gross Enrolment Ratio for STs (GER for STs):-

State/UT	Primary				Upper Primary				Elementary				Secondary				Higher Secondary			
	Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total		Boys	Girls	Total	
	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16	2015-16		2014-15	2015-16
A & N Islands	115.65	118.04	113.62	116.82	90.43	91.16	95.5	90.78	106.36	108.21	106.97	107.26	76.42	75.00	81.66	75.71	73.74	77.38	85.16	75.54
Andhra Pradesh	97.98	99.02	80.63	98.48	78.97	80.02	57.92	79.47	91.13	92.21	72.24	91.65	64.74	67.17	45.51	65.90	54.94	55.91	38.53	55.40
Arunachal Pradesh	129.71	129.34	131.33	129.53	126.48	135.15	124.31	130.81	128.71	131.17	129.06	129.93	91.96	87.84	85.66	89.88	66.12	64.30	64.89	65.20
Assam	118.96	122.02	133.71	120.46	109.43	115.09	116.43	112.19	115.57	119.56	127.5	117.52	98.28	101.51	96.18	99.88	52.03	49.16	44.86	50.63
Bihar	156.21	157.44	146.9	156.81	124.45	145.55	119.08	134.24	146.24	153.92	138.29	149.92	80.24	91.89	71.14	85.67	61.15	62.30	41.21	61.68
Chandigarh	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Chhattisgarh	99.42	98.12	103.21	98.78	99.79	99.31	98.5	99.55	99.55	98.55	101.53	99.06	81.21	88.58	85.23	84.85	46.58	46.64	47.35	46.61
D & N Haveli	69.83	67.98	69.59	68.92	86.33	81.27	88.73	83.83	76.23	73.11	77	74.68	91.61	80.10	88.03	85.99	45.97	41.07	32.53	43.57
Daman & Diu	82.15	84.68	82.26	83.33	96.76	103.11	115.19	99.63	87.75	91.46	94.65	89.47	114.02	113.25	103.95	113.66	23.24	37.50	32.72	29.33
Delhi	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Goa	68.98	73.35	75.56	71.07	83.04	90.89	91.73	86.71	74.50	80.06	81.83	77.13	104.58	112.85	114.3	108.44	75.41	79.71	79.33	77.51
Gujarat	102.48	100.33	102.71	101.44	91.54	92.76	89.12	92.11	98.34	97.56	97.65	97.96	70.07	66.54	67.82	68.39	35.61	38.00	42.02	36.76
Haryana	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Himachal Pradesh	86.67	89.20	88.48	87.88	93.38	96.41	95.61	94.84	89.20	91.94	91.19	90.52	105.65	99.31	106.55	102.56	98.58	91.13	89.72	94.93
Jammu & Kashmir	98.55	96.21	95.92	97.42	66.49	67.75	67	67.08	86.69	86.12	85.46	86.42	60.58	55.78	57.42	58.35	47.08	42.21	44.65	44.82
Jharkhand	119.61	119.17	119.82	119.39	93.56	101.08	94.05	97.19	110.96	113.28	111.23	112.10	61.58	64.19	61.89	62.84	40.08	41.47	39.15	40.76
Karnataka	105.19	104.06	103	104.64	91.97	93.20	92.6	92.56	100.20	100.05	99.1	100.12	76.38	74.71	74.58	75.59	34.28	37.25	29.68	35.67
Kerala	101.77	102.68	104.55	102.21	102.39	103.74	101.29	103.05	102.01	103.10	103.28	102.53	111.37	114.73	102.29	113.02	72.32	84.38	71.91	78.21
Lakshadweep	78.65	70.49	77.7	74.47	94.06	76.91	91.97	84.62	84.35	73.10	83.25	78.42	107.85	103.15	124.56	105.40	95.38	103.71	83.89	99.92
Madhya Pradesh	96.33	90.67	102.11	93.56	90.42	93.43	93.65	91.86	94.24	91.61	99.17	92.97	63.09	66.79	65.43	64.85	28.56	28.28	29.05	28.42
Maharashtra	98.31	97.58	98.81	97.96	95.44	97.55	93.38	96.42	97.25	97.57	96.83	97.40	78.06	71.55	71.24	75.01	48.42	43.88	40.55	46.28
Manipur	115.75	120.90	123.18	118.22	95.98	104.37	93.2	99.99	109.42	115.64	113.22	112.40	65.08	68.41	64.15	66.70	42.70	42.22	40.03	42.46
Meghalaya	143.55	147.72	143.12	145.61	127.20	148.01	122.92	137.43	138.62	147.81	136.78	143.14	80.83	94.80	79.62	87.79	38.60	46.90	35.27	42.74
Mizoram	127.86	123.86	126.44	125.90	138.78	136.07	130.19	137.46	131.19	127.53	127.62	129.40	108.61	111.58	105.44	110.08	55.39	59.23	51.38	57.29
Nagaland	95.89	99.77	99.72	97.76	97.55	106.61	98.01	101.87	96.42	101.91	99.16	99.06	69.02	74.79	62.31	71.80	36.86	36.30	31.83	36.58
Odisha	116.16	110.78	116.88	113.47	96.06	91.56	86.61	93.84	109.27	104.34	106.56	106.82	67.60	69.65	64.09	68.62	@	@	@	@
Puducherry	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Punjab	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Rajasthan	105.81	99.97	99.74	103.01	92.55	89.36	83.23	91.08	101.29	96.55	94.21	99.06	78.30	73.36	74.45	76.00	62.03	49.30	50.88	55.92
Sikkim	115.62	98.89	117.32	107.37	140.10	163.86	142.82	151.77	123.85	120.60	126.2	122.25	107.99	135.41	111.83	121.58	61.20	79.62	68.23	70.48
Tamil Nadu	130.44	126.53	132.7	128.55	96.95	101.50	105.39	99.12	117.61	117.09	122.38	117.36	82.31	90.49	87.02	86.10	62.18	73.10	59.99	67.26
Telangana	107.25	105.23	146.58	106.28	85.18	84.77	116.91	84.99	98.94	97.62	135.62	98.31	70.81	73.06	96.46	71.88	61.14	62.90	80.92	61.96
Tripura	110.15	111.28	113.19	110.70	123.05	124.73	114.75	123.86	114.28	115.54	113.71	114.89	115.11	114.97	110.91	115.04	34.53	29.28	30.29	32.01
Uttar Pradesh	108.30	111.55	110.46	109.86	86.53	102.74	91.96	94.00	101.03	108.77	104.42	104.70	97.57	101.22	83.19	99.28	78.61	77.11	67.58	77.88
Uttarakhand	102.00	103.07	102.15	102.52	84.34	89.07	88.18	86.62	94.88	97.40	96.51	96.09	85.30	91.88	91.15	88.50	82.69	90.96	84.74	86.79
West Bengal	118.62	118.47	119.91	118.55	100.91	110.13	102.2	105.37	112.20	115.51	113.49	113.82	69.04	80.66	69.43	74.64	39.15	38.84	38.5	39.00
All India	**107.78**	**105.65**	**109.41**	**106.74**	**95.36**	**98.18**	**94.05**	**96.71**	**103.41**	**103.09**	**104.03**	**103.25**	**73.74**	**75.38**	**72.15**	**74.53**	**43.76**	**42.44**	**38.79**	**43.12**

+: Enrolment Ratios are based on child population provided by the Department of Higher Education, Ministry of HRD. As per update on (http://mhrd.gov.in/statist?field_statistics_category_tid=163, date of access: 30th June, 2016). *: State does not have Scheduled Tribes population. @: In a few states such as Odisha higher secondary is part of higher education which may not have been covered under U-DISE.

అభ్యసనం:-

- పై పట్టిక నుండి అన్ని స్థాయిలో, మొదటి మూడు స్థానాలలో మరియు చివరి మూడు స్థానాలలో ఉన్న రాష్ట్రాలను గుర్తించి జాతీయ GER for STsకి, రాష్ట్రాల GER for STsకి మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని ఒక పట్టిక రూపంలో రాయండి. దీనిపై మీ అభిప్రాయాలను రాయండి.

ముగింపు:- విద్యా హక్కు చట్టం మాత్రమే ఈ ఘనత సాధించ లేదని ఖచ్చితంగా చెప్పవలసి ఉంది. అధిక నమోదుకు దోహదపడే వాటిలో పారిశుధ్యం ఒకటి; ప్రాథమిక పారిశుధ్య సదుపాయాల ప్రాప్యత మరియు అధిక నమోదు రేట్ల మధ్య ఒక సానుకూల సంబంధం ఉంది. దీంతో మహిళా విద్యార్థుల నమోదు, మహిళా ఉపాధ్యాయ రిటెన్షన్ పెరిగాయి. పారిశుధ్యం మరియు పరిశుభ్రత మెరుగుపడింది, అస్వస్థత రోజుల్లో తగ్గుదల ఉంది, అందువల్ల విద్యార్థులు మరియు టీచర్లు స్కూలులో ఉండి పోయారు. యూనిసెక్స్ మరుగుదొడ్లు చిన్న పిల్లలకు సరిపోతుంది, కానీ, గోప్యత మరియు భద్రత కారణాల వల్ల, పెద్ద బాలికల కొరకు ప్రత్యేకంగా పరిశుభ్రమైన టాయిలెట్లు ఉండటం ముఖ్యం. పరిశుభ్రమైన మరుగుదొడ్లు ఉన్న పాఠశాలల్లో మహిళా ఉపాధ్యాయులు కూడా ఎక్కువగా ఉంటారు. ఈ మేరకు ప్రభుత్వం అందించే "క్లీన్ ఇండియా: క్లీన్ స్కూల్స్" వంటి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు, తగినంత నీరు, పారిశుధ్య సదుపాయాలు మరియు ఒక స్కూలు యొక్క మొత్తం పరిశుభ్రత, ఆర్టిఈని మరింత మెరుగ్గా అమలు చేయడానికి దోహదపడింది.

2. మెరుగైన మౌలిక సదుపాయాల కల్పన/నిబంధన (Improved Infrastructure Norms):-

ఆర్‌టిఇ చట్టంలోని సెక్షన్- 19 కింద పేర్కొన్న గుణాత్మక నిబంధనలలో ఉపాధ్యాయ-విద్యార్థినిష్పత్తి 1:30, వికలాంగ విద్యార్థులకు ర్యాంప్‌లు, ప్రిన్సిపాల్‌కు కార్యాలయస్థలం, తాగునీటి సదుపాయం మరియు ఆటస్థలం లభ్యత ఉన్నాయి. జిల్లా సమాచార వ్యవస్థ ప్రకారం, భారతదేశంలోని అన్ని పాఠశాలల్లో కేవలం 13 శాతం మాత్రమే ఈఆర్‌టిఇ నిబంధనలను పూర్తిగా పాటించాయి. అసమర్థమైన నిర్వహణ మరియు నిధుల కొరత మాత్రమే కాకుండా, అందుబాటులో ఉన్న మౌలిక సదుపాయాలను ఉత్తమంగా ఉపయోగించుకోవడంలో వైఫల్యం కూడా కారణాలుగా చూపబడ్డాయి. ఉదాహరణకు, పాఠశాలలు తమ ప్రాంగణంలో, ముఖ్యంగా రద్దీగా ఉండే పట్టణ ప్రాంతాలలో ఆటస్థలాన్ని చేర్చడానికి అసమర్థతను పరిగణించబడింది. అటువంటి పాఠశాలను సమ్మతించని కారణంగా పరిపాలించటానికి బదులుగా, మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ విదానాన్ని సమిష్టిగా ఉపయోగించడం సాధ్యమయ్యే పరిష్కారంగా చూపబడింది.

ఆర్టిఇ నిబంధనలను పాటించని పాఠశాలలు దేశంలో అనేకం ఉన్నాయి, ఇవి ఆర్టిఇ నిబంధనలను పాటించనప్పటికీ, సమీపంలో ఉన్న విద్యార్థుల కొరకు పాఠశాల విద్య కొరకు ఏకైక ఆప్షన్ గా మిగిలిపోయాయి. అందువల్ల, నాన్ కాంప్లయన్స్ సబ్ సెక్షన్ ప్రాతిపదికన డీల్ చేయాలి. విద్యార్థులకు అందిస్తున్న విద్యా నాణ్యత, కారణాలను అంచనా వేయకుండా మౌలిక సదుపాయాల నిబంధనలను పాటించడంలో విఫలమైన విద్యా సంస్థను మూసివేయడం ప్రతికూలం. మూల్యాంకనంలో పాఠశాలల పనితీరు, విద్యా హక్కు చట్టం "ఇన్పుట్" కారకాలపై మరియు "అవుట్పుట్"పై ఎక్కువగా దృష్టి సారించాలి, అంటే విద్యార్థుల అభ్యసన ఫలితాలపై దృష్టి సారించాలి.

ఈ చట్టాన్ని అమలు చేయడానికి అన్ని రాష్ట్రాలు బాధ్యత వహిస్తే, వారి సామర్థ్యాలు గణనీయంగా మారుతాయి. అందువల్ల, సమ్మతి కోసం జాతీయ గడువును నిర్ణయించడం చాలా కష్టం, మరియు రాష్ట్రాలు తమ సమయ పాలనను నిర్ణయించడానికి అనుమతించాలి. ఈ కాలక్రమాలు విజయవంతం కావడానికి కేంద్రం తప్పనిసరిగా బడ్జెట్‌లను కేటాయించాలి మరియు కట్టుబడి ఉండటానికి ప్రోత్సహించాలి.

2015-16 లో సామాజిక మౌలిక సదుపాయాల సూచికలను FY2009-10తో పోల్చినప్పుడు స్కూళ్లలో గణనీయమైన మెరుగుదలలు జరిగాయి. ప్లేగ్రౌండ్, బౌండరీ వాల్ మరియు కిచెన్ షెడ్ లు ఇంకా అనేక స్కూళ్లలో అభివృద్ధి చేయబడలేదు. బాలికా విద్యార్థులకు టాయిలెట్లు ఉన్న స్కూళ్ల శాతం గణనీయంగా పెరిగింది, FY2009-10లో 59 శాతం నుంచి FY2015-16లో 85 శాతానికి పెరిగింది, అయితే పూర్తి కాంప్లయన్స్ సాధించడానికి ఇంకా చాలా దూరం ఉంది.

పట్టిక-5:- గ్రామీణ భారతదేశంలో ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో మౌలిక సౌకర్యాల మెరుగుదల (Source: ASER 2014 Report: Main findings)

క్ర.సం.	సూచిక	FY2009-10	FY2015-16
1	త్రాగు నీరు సదుపాయం అందుబాటులో ఉన్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	72.7%	75.6%
2	ఉపయోగించగలమరుగుదొడ్లుఉన్నపాఠశాలలు(శాతాల్లో)	47.2%	65.2%
3	బాలికలు ఉపయోగించగలమరుగుదొడ్లుఉన్నపాఠశాలలు(శాతాల్లో	59%	85%
4	గ్రంధాలయ పుస్తకాలు అందుబాటులో ఉన్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	62.6%	78.1%
5	కంప్యూటర్ సదుపాయం ఉన్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	15.8%	19.6%
6	ఉపాధ్యాయ-విద్యార్థినిష్పత్తినిబంధన పాటిస్తున్న పాఠశాలలు(శాతాల్లో)	38.9%	49.3%
7	ఉపాధ్యాయ-తరగతి గది నిష్పత్తి పాటిస్తున్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	76.2%	72.8%
8	బౌండరీ వాల్స్ ఉన్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	51%	58.8%
9	ఆట స్థలం ఉన్న పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	62%	65.3%

పట్టిక-5 నుండి, 2010 - 2016 వరకు గ్రామీణ భారతదేశంలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో మౌలిక సదుపాయాలలో గణనీయమైన మెరుగుదల లేదని సూచిస్తుంది.సరిహద్దు గోడలు వంటి సౌకర్యాలు మరియు ఉపయోగించగల మరుగుదొడ్లు, ప్రమాణాల ప్రకారం మెరుగుపడలేదు. కంప్యూటర్లు ఉన్న పాఠశాలల శాతం కూడా పెద్దగా కనిపించలేదు. గ్రామీణ ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ప్రాథమిక మౌలిక సదుపాయాలు మెరుగుపడినప్పటికీ, అభివృధి వేగం చాలా నెమ్మదిగా ఉంది మరియు నిర్దేశించుకున్న ప్రమాణాలను సాధించడానికి ఇంకా చాలా చేయవలసిన అవసరం ఉంది.

ఇప్పటికీ, ఆరునుంచి 13 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న 6.04 మిలియన్ల మంది పిల్లలు బడి బయట ఉన్నారు మరియు మరో పది లక్షల మంది విద్యార్థులు ప్రాథమిక విద్యను పూర్తి చేయడానికి ముందే డ్రాప్ ఔట్ అవుతున్నారు. 27 మార్చి 2015న ప్రచురితమైన ఇండియన్ ఎక్స్ప్రెస్ నివేదికల ప్రకారం, దేశ వ్యాప్తంగా 100% సదుపాయాలు ఉన్న పాఠశాలలు కేవలం 10% మాత్రమే.

ప్రభుత్వం **స్వచ్ఛ భారత్: స్వచ్ఛ విద్యాలయం** అనే జాతీయ ప్రచారాన్ని ప్రారంభించింది, అంటే **'క్లీన్ ఇండియా: క్లీన్ స్కూల్'**. ఈ ప్రచారం యొక్క ముఖ్య లక్షణం ఏమిటంటే, ప్రతి పాఠశాలలో చక్కని నీటి సదుపాయం, పారిశుధ్యం మరియు పరిశుభ్రమైన సౌకర్యాలు ఉండడటం. ఆరోగ్యకరమైన పాఠశాల వాతావరణం పిల్లలు నేర్చుకోవటానికి మరియు పెరగడానికి ఒక అవసరం. శుభ్రమైన మరియు ఆరోగ్యకరమైన పాఠశాల పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది, హాజరును పెంచుతుంది మరియు డ్రాప్-అవుట్ రేట్లు తగ్గిస్తుంది, విద్యార్థుల పనితీరును మెరుగుపరుస్తుంది మరియు చివరికి ఆర్థిక వృద్ధికి దారితీస్తుంది. సాంకేతిక భాగాలలో ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులు ఉపయోగించడానికి పాఠశాల కాంపౌండ్‌లో తాగు నీరు మరియు హ్యాండ్వాష్, టాయిలెట్ మరియు సబ్బు సౌకర్యాలు కల్పించడం.

తాగునీరు మరియు టాయిలెట్ సదుపాయాలతో స్కూళ్ల మెరుగుపడింది, అయితే, ఈ సదుపాయాల యొక్క పనితీరు మరియు నిర్వహణ అనేది ప్రధాన సవాళ్లలో ఒకటి. రెండవది, నిర్మాణ నాణ్యత తక్కువగా ఉండటం మరియు ప్రమాణాలు మరియు నిబంధనలకు అనుగుణంగా లేకపోవడం అనేది మౌలిక సదుపాయాల యొక్క జీవితాన్ని తగ్గిస్తుంది. అందువల్ల, దీర్ఘకాలిక ప్రయోజనాలను పొందడం కొరకు తగిన పెట్టుబడి పెట్టడం అవసరం అవుతుంది.

3. నాణ్యమైన విద్య (Quality Education):-

చాలా రాష్ట్రాలు పాఠ్యప్రణాళిక ఆదేశాన్ని ఆర్టీఈ చట్టం కింద స్వీకరించాయని నాణ్యతా సూచికలు సూచిస్తున్నాయి. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో 80 శాతం మంది ఉపాధ్యాయులు బోధనకు నిర్దేశిత వృత్తి నైపుణ్యం కలిగిఉన్నారు. అయితే, ప్రాథమిక మరియు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలల్లో విద్యార్థులు మరియు టీచర్ల సగటు హాజరు ఇప్పటికీ ఆందోళన కలిగిస్తూనే ఉంది.

పట్టిక-6:- నాణ్యత సూచికలు (Source: MHRD Annual Report 2014-15, GoI)

క్ర.సం.	సూచిక	FY2015-16
1	ప్రభుత్వ పాఠశాలలో వృత్తి పరమైన అర్హత ఉన్న ఉపాధ్యాయులు (శాతాల్లో)	80%
2	పాఠ్య ప్రణాళికలు సవరించిన తోరాష్ట్రాలసంఖ్య (శాతాల్లో)	33%
3	ఆర్టీఈ చట్టం ప్రకారం పని గంటల సమయాన్ని పాటిస్తున్న రాష్ట్రాల సంఖ్య (శాతాల్లో)	34%
4	CCE ని అమలుచేస్తున్న రాష్ట్రాల సంఖ్య (శాతాల్లో)	32%
5	ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యార్థుల హాజరు శాతం	76%
6	ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో విద్యార్థుల హాజరు శాతం	78%
7	ప్రాథమిక స్థాయిలో ఉపాధ్యాయుల హాజరు శాతం	84%
8	ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో ఉపాధ్యాయులహాజరు శాతం	81%

చర్చించండి:-

- **మీరు సందర్శించే స్కూళ్ళలో మీరు గమనించిన మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ఎలా ఉంది? దాని నిర్వహణ ఏ ఏవిధంగా ఉన్నదో మీ అభిప్రాయాన్ని తెలియజేయండి.**
- **మీరు గమనించిన వాటిల్లో ఎన్ని స్కూల్స్ RTE చట్టం ప్రకారం 100% మౌలిక సదుపాయాలను కలిగి ఉన్నాయో ఒక నివేదికను తయారు చేసి ప్రదర్శించండి.**
- **నాణ్యమైన విద్యను అందిచడంలో TWD చేపట్టే విద్య కార్యక్రమాలపై మీ స్పందన తెలియజేయండి.**

4. ఉపాధ్యాయుడు (Teacher):-

ప్రభుత్వ మరియు ఎయిడెడ్ పాఠశాలల్లో పనిచేస్తున్న ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య పెరగడమే ఉపాధ్యాయ సూచిక. ఈ చట్టం నిర్దేశించిన విధంగా విద్యార్థుల ఉపాధ్యాయ నిష్పత్తి (పిటిఆర్) నెరవేర్చని పాఠశాలల సంఖ్య తగ్గింది. PTR నిష్పత్తి, విద్యా చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా, స్కూళ్లు చిన్న తరగతి గదులను నిర్వహించేలా చూడటం కొరకు ఉద్దేశించబడింది, ఇది టీచర్ ద్వారా ప్రతి విద్యార్థికి వ్యక్తిగత శ్రద్ధను కల్పిస్తుంది, ఇది నిరంతర మరియు సమగ్ర మదింపు విధానానికి ఆధారంగా పనిచేస్తుంది.

విద్యార్థుల ఉపాధ్యాయ నిష్పత్తి (పిటిఆర్) ప్రమాణాలు చేరుకోని ప్రాథమిక పాఠశాలల శాతం FY2009-10లో 46 శాతం నుండి FY2015-16లో 33 శాతానికి మరియు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలకు, FY2009-10 లో 36 శాతం నుండి FY2015-16లో 31 శాతానికి పడిపోయింది. అయినప్పటికీ, ఈ సంఖ్య ఇప్పటికీ గణనీయంగా ఎక్కువగా ఉంది, ఇది మరింత మానవ వనరులను నియమించుకోవడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి వక్కాణిస్తోంది, అందువల్ల, దేశంలో నాణ్యమైన ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలు అవసరం.

పట్టిక-7:- ఉపాధ్యాయ సూచిక (**Source:** MHRD Annual Report 2014-15, GoI)

క్ర.సం.	సూచిక	FY2009-10	FY2015-16
1	ప్రభుత్వ మరియు ఎయిడెడ్ పాఠశాలల్లో పని చేస్తున్న ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య	44,77,429	45,32,803
2	>30% విద్యార్థుల ఉపాధ్యాయ నిష్పత్తి (పిటిఆర్) పాటిస్తున్న ప్రాథమిక పాఠశాలలు	46%	33%
3	>35% విద్యార్థుల ఉపాధ్యాయ నిష్పత్తి (పిటిఆర్) పాటిస్తున్న ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలు	36%	31%
4	ఏకోపాధ్యాయ పాఠశాలలు (శాతాల్లో)	9%	8%
5	TET (Teacher Eligibility Test) నిర్వహించిన రాష్ట్రాల సంఖ్య]	-	30

చర్చించండి:-

- గిరిజన సంక్షేమ విద్య సంస్థల్లో PTR ప్రమాణాలు ఎలా ఉన్నాయో స్పందించండి
- నాణ్యమైన విద్యను అందిచడంలో ఉపాధ్యాయ వృత్తి నైపుణ్యాన్ని పెంచడంలో TWD చేపట్టే శిక్షణా కార్యక్రమాలపై మీ స్పందన తెలియజేయండి.

5. ఆర్థికంగా బలహీనంగా ఉన్నవారికి 25% సీట్లు కేటాయించడం (Reserved seats for Economically Weaker Section (EWS))

సామాజిక ఆర్థిక హోదాతో సంబంధం లేకుండా పిల్లలందరికీ ప్రాథమిక విద్యలో సమాన అవకాశాలు కల్పించడం అనేది విద్యా హక్కు చట్టం యొక్క అత్యంత సుదూర మరియు సమీకృత భావనల్లో ఒకటి. ఈ లక్ష్యం దిశగా గతంలో చేసిన ప్రయత్నాలు విధాన స్థాయి నిర్ణయాల ద్వారా నడపబడ్డాయి, విద్యా హక్కు చట్టం'**అందరికీ విద్యను**' ఒక ప్రాథమిక హక్కుగా మరియు ఒక చట్టపరమైన మరియు రాజ్యాంగ బాధ్యతగా చేసే ఒక శాసన పర్యావరణ వ్యవస్థను రూపొందించడానికి వీలు కల్పించింది.

ఆర్టిఈ చట్టం సెక్షన్ 12(1)(సి) కింద, అన్ని ప్రయివేట్, ఎయిడెడ్, అన్ ఎయిడెడ్, స్పెషల్ కేటగిరీ స్కూళ్లు, ఆర్థికంగా బలహీన వర్గాలు (EWS) మరియు బలహీన వర్గాల (DG) నుంచి వచ్చే విద్యార్థులకు ఎంట్రీలెవల్ (ఒకటవ తరగతి) వద్ద కనీసం 25 శాతం సీట్లను రిజర్వ్ చేయాలి. 2018–19 లో 3.3 మిలియన్లకు పైగా విద్యార్థులు ఈ నిబంధన కింద అడ్మిషన్ పొందారు. ఈ డబ్ల్యుఎస్ మరియు డిజి కొరకు అర్హత మరియు ఆదాయ స్థాయిలకు సంబంధించి రాష్ట్రాలు తమ స్వంత నిబంధనలను రూపొందించుకోవడానికి అనుమతించబడ్డాయి. ఈ నిబంధన సారాంశం 'అందరికీ విద్య' అనే ఆదర్శం కంటే మించి పోతుంది. ఇది సామాజిక సమైక్యత కోసం కృషి చేస్తుంది: దాని రాజ్యాంగ ఆదేశం పిల్లలను" వివిధ నేపథ్యాల నుండి ప్రయోజనాలను మరియు జ్ఞానాన్ని ఉమ్మడి వేదికపై పంచుకోవడానికి" తీసుకురావడమే.

ఫలితంగా, స్కూళ్లకు అయ్యే ఖర్చును కేంద్ర ప్రభుత్వం తిరిగి చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఈ రీఎంబర్స్ మెంట్ ను, RTE చట్టం ప్రకారం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరించే ప్రతి పిల్లవాడి ఖర్చుకు లేదా ప్రైవేట్ స్కూళ్లద్వారా వసూలు చేసే ఫీజులకు, ఏది తక్కువ అయితే దానికి సమానంగా ఉంటుంది.

2016-17లో ఈ నిబంధన వల్లఈ డబ్ల్యూఎస్, డిజిలనుంచి 2.1 మిలియన్ల కంటే ఎక్కువ సీట్లు పిల్లలకు దక్కాయి. అయితే, ఆర్థిక కేటాయింపులు మరియు వివిధ రాష్ట్ర సందర్భాలతో సహా అమలు అవరోధాల కారణంగా, ఈ సీట్ల యొక్క ప్రవేశ/పూరక రేటు 2013 నుండి 20-26 శాతం మధ్య మాత్రమే ఉంది.

.పట్టిక-8:- ఆర్టిఈ చట్టం సెక్షన్ 12(1) (సి) కింద ఆర్థికంగా & సామాజికంగా బలహీనంగా ఉన్నవారికి 25% సీట్లు కేటాయింపు

నమోదు సంఖ్యల మాదిరిగానే, ఈఇడబ్ల్యుఎస్ మరియు డిజి సీట్లను భర్తీ చేసేటప్పుడు రాష్ట్రాల వారీగా భారీ వ్యత్యాసాలు ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు, 2013-14లో, మధ్యప్రదేశ్ 88.2 శాతం, రాజస్థాన్ 69.3 శాతంగా ఉంది. ఈ రెండు రాష్ట్రాల పనితీరు ఉత్తరప్రదేశ్ పనితీరుకు పూర్తి విరుద్ధంగా ఉంది, ఇది 3.62 శాతం పూరక రేటును కలిగి ఉంది, మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ 0.21 శాతంతో ఉంది. ఈ వైవిధ్యాలు పారామితులలో సంభవిస్తాయి, ఇది రాష్ట్రాల నిర్దిష్ట ఉద్ధారం మరియు పాలసీ జోక్యాల అవసరాలను హైలైట్ చేస్తుంది.

భారతదేశంలో ఉమ్మడి స్కూలింగ్ సిస్టమ్ లేదు కనుక, అమలు అవరోధాలు లేకుండా, 25 శాతం కోటా వ్యవస్థ వివిధ స్థాయిల్లో అసమానతలకు లోనవుతోంది. ఈ నిబంధనకు వ్యతిరేకంగా చేసిన కొన్ని విమర్శలు తల్లిదండ్రుల పట్ల వివక్షాపూరిత ప్రవర్తన, విద్యార్థులు విభిన్న సామాజిక సాంస్కృతిక వాతావరణంతో సమ్మిళితం కావడం, నాణ్యమైన విద్యను అందించడం కొరకు ప్రైవేట్ రంగంపై ఆధారపడటం వంటి అంశాలు ఉన్నాయి. సామాజిక చేరిక సమస్యలతో పాటు, ఆర్టిఇచట్టం యొక్క కోటా నిబంధన యొక్క పూర్తి అమలుకు ఇతర అడ్డంకులు ఉన్నాయి.

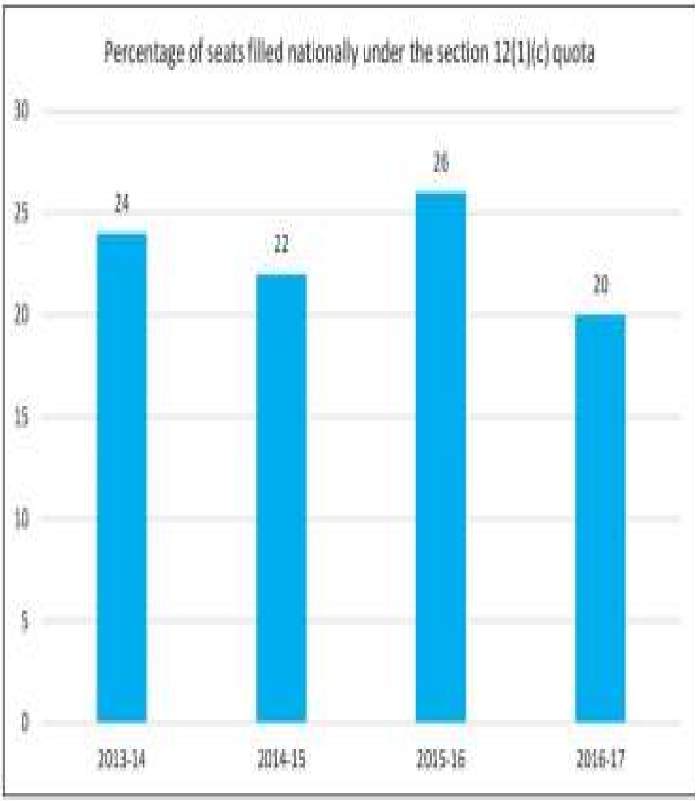

Source: The Bright Spots: Status of Social Inclusion through RTE Section 12(1)(c) 2018, Indus Action

అమలు అవరోధాలు(Implementation Hurdles) :-

25 శాతం నిబంధనను అమలు చేయడానికి, పాఠశాలలు కోటా కింద అందుబాటులో ఉన్న సీట్ల సంఖ్యను విడుదల చేసి, వివిధ మార్గాల ద్వారా ప్రచారం చేయాలి. తల్లిదండ్రులు దగ్గరల్లో ఉన్న స్కూలును గుర్తించి, అడ్మిషన్ కోసం దరఖాస్తును నింపవచ్చు. (కొన్ని రాష్ట్రాల్లో, అడ్మిషన్ ప్రక్రియ ఆన్ – లైన్ ఉంది.) సీట్ల సంఖ్య కంటే ఎక్కువగా దరఖాస్తులు వచ్చిన సందర్భంలో, అన్ని సీట్లు నింపబడే వరకు, స్కూలు అనేక రౌండ్ల లాటరీలను నిర్వహిస్తుంది.

దుర దృష్టవశాత్తు, ఈ ప్రక్రియ ప్రతి దశలో సమస్యలతో నిండి ఉంటుంది. ఒకటి, చాలా రాష్ట్రాలు ఇక్కడ ఒక యంత్రాంగాన్ని అమలు చేయలేక పోయాయి, స్థానిక అధికారం వారి అధికారపరిధిలో పుట్టినప్పటి నుండి 14 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు ఉన్న పిల్లలందరి రికార్డును నిర్వహించాలి. ఇడబ్ల్యుఎస్ లేదా డిజి నుండి పిల్లలు తరచుగా మొదటితరం అభ్యాసకులు మరియు ప్రవేశాల కోసం వెతకడం అవసరం కాబట్టి ఇటువంటి విధానం అత్యవసరం. అంతేకాకుండా, EWS మరియు / లేదాDG నుండి కుటుంబాలు తరచుగా ఫారమ్‌లను పూరించడం గజిబిజిగా అనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు, గుజరాత్‌లో, దాదాపు 33 శాతం దరఖాస్తులు అసంపూర్తిగా లేదా సరికానివిగా గుర్తించబడ్డాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేసిన హెల్ప్ డెస్క్ సంఖ్యలు సరిపోవు లేదా కొన్ని ప్రాంతాలలో మాత్రమే కేంద్రీకృతమై ఉన్నాయి. కొన్ని సందర్భాల్లో, ఆర్టీఈ చట్టాన్ని ప్రత్యక్షంగా ఉల్లంఘించే దరఖాస్తు ఫారం లేదా హెల్ప్ డేస్క్ కోసం చెల్లించమని తల్లిదండ్రులు కోరినట్లు ఆరోపించారు.

మరో పునరావృత సమస్య అడ్మిషన్ ప్రక్రియలో జాప్యం. మొదటి రౌండ్లో విద్యార్థులందరూ అడ్మిషన్ పొందనట్లయితే, రౌండ్ ప్రారంభంకావడం సాధ్యంకాదు మరియు ప్రక్రియ మరింత ఆలస్యం అవుతుంది. తరచూ, ఫైనల్ అడ్మిషన్లలో పాల్గొనే విద్యార్థుల సంఖ్య లాటరీలో పాల్గొనేవారికంటే గణనీయంగా తక్కువగా ఉంటుంది. 2018లో మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని ఇండోర్లో 44 వేలమంది విద్యార్థులకు సకాలంలో అడ్మిషన్లు మంజూరు కాలేదు. కొన్ని నెలల్లో సరిచేసినప్పటికీ అటువంటి ఆలస్యాలు విద్యార్థి యొక్క అకడమిక్ పురోగతిపై తీవ్రమైన ప్రభావం చూపించవచ్చు.

చర్చించండి:-

- మీ ప్రాంతంలో 25 శాతం నిబంధనను అమలు చేయడంలో మీ దృష్టికి ఏమైనా సమస్యలు వచ్చాయా? వచ్చి ఉంటే ఆ సమయంలో మీరు చూపిన పరిష్కారం ఏమిటి? మీ స్పందన తెలియజేయండి.

6. No Detention ≠No Assessment:-

RTE చట్టానికి జనవరి 2019 సవరణ చేయడం జరిగింది. ఒకటి నుండి ఎనిమిది తరగతుల నుండి "not detaining" అనే పూర్వ విధానాన్ని సవరించింది, ఇది విఫలమయ్యే సామాజిక కళంకాన్ని భరించకుండా నిరోధించడానికి ఉద్దేశించబడింది. ఐదు మరియు ఎనిమిది తరగతుల విద్యార్థులు ఇప్పుడు సాధారణ వార్షిక పరీక్షలకు హాజరుకావాలి. విఫలమైతే, ఒక విద్యార్థికి అదనపు శిక్షణ ఇవ్వాలి మరియు రెండు నెలల్లో తిరిగి పరీక్ష నిర్వహిస్తారు. విద్యార్థి రెండోసారి విఫలమైతే వారిని అదుపులోకి తీసుకోవచ్చు. పరీక్షలు లేకుండా పిల్లలను తగినంతగా అంచనా వేయలేమని పలు రాష్ట్రాలు వాదించిన తరువాత, మరియు ఎనిమిదో తరగతి తరువాత నేర్చుకునే స్థాయిలు తరచుగా కోరుకుంటున్నట్లు తేలింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక, కేరళ, గోవా, మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ రాష్ట్రాలు మాత్రమే ఈ సవరణకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నాయి. జాతీయ సగటుతో పోలిస్తే ఈ రాష్ట్రాల్లో విద్యార్థులలో గణనీయంగా అధిక అభ్యసన ఫలితాలు ఉన్నాయి, RTE చట్టంలో తప్పని సరిచేయబడ్డ నిరంతర సమగ్ర మదింపు (CCE) నిసాపేక్షంగా విజయవంతంగా అమలు చేయడం వల్ల, జాతీయంగా, 58.46 శాతం సెకండరీ స్కూళ్లలో 23 మాత్రమే CCE అమలు చేయబడ్డాయి. అందువల్ల, గత దశాబ్దంలో, పరీక్షలు మరియు మూల్యాంకనం రెండూ తొలగించబడ్డాయి, ఇది RTE చట్టం యొక్క ఉద్దేశ్యాలకు విరుద్ధంగా ఉంది. CCE అనేది అభ్యసనను ధృవీకరించడం కొరకు ఒక ఉపకరణం, లెక్కించ దగ్గ ఫలితాలతో. పరీక్షల భారం లేకుండా వివిధ సూచికలపై విద్యార్థుల యొక్క సంవత్సరకాలం మూల్యాంకనం ఉంటుంది. అయితే, రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ప్రస్తుత విద్యా పరిపాలనలు స్కూలింగ్ మరియు అభ్యసనను ధృవీకరించడానికి రూపొందించబడ్డాయి కనుక, కొన్ని పద్ధతులకు అలవాటుపడిన టీచర్ల కేడర్తో చాలా రాష్ట్రాలు CCE రూపంలోకి పరివర్తన చెందడం కష్టంగా మారింది. తగిన ఓరియెంటేషన్ మరియు టీచర్ ట్రైనింగ్ లేకపోవడం వల్ల ఇది ప్రత్యక్ష ఫలితం. అయితే, నిందిత నో డిటెన్షన్ విధానానికి నియమించబడింది, తత్ఫలితంగా అది ప్రస్తుత రూపానికి సంబంధించబడింది. ముందుకు వెళితే, ఆర్టిఈ విధిగా మదింపు కొరకు కొన్ని నిబంధనలను కోడ్రైక్ చేయాలి. ఇవి ప్రకృతిలో అతిగా ఉండాలి మరియు దాని నిర్దిష్ట రూపకల్పన మరియు అమలు ప్రక్రియలను సాధ్యమైనంత వరకు వికేంద్రీకరించాలి.

వివిధ ఆర్థిక మరియు సామాజిక పరిస్థితుల కారణంగా, భారతదేశం యొక్క ప్రాథమిక విభాగం విద్యార్థులను ఎల్లప్పుడూ వయస్సు తగిన తరగతికి అనుమతించరు. తరచుగా పిల్లలు పాఠశాల విద్య యొక్క సరళమైన మార్గాన్ని అనుసరిస్తారు, వారి ప్రారంభ సంవత్సరాల్లో, ఇది అభ్యాస ఫలితాలను తీవ్ర ప్రభావితం చూపుతుంది. వయస్సు లేదా సిలబస్ పూర్తి చేయడానికి బదులుగా, అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా మదింపులు ఉండేలా చట్టం ధృవీకరించాలి. వారి వయస్సుతో పోలిస్తే దిగువ తరగతుల విద్యార్థులు, వారి అభ్యసన స్థాయిలు ఆ తరగతికి అనుగుణంగా ఉన్నంత కాలం, వారి వయస్సుకు అనుగుణంగా ఉండటం అనేది ఆమోదయోగ్యం. విద్యా హక్కు చట్టం విఫలమైన పిల్లల అపోహల నుంచి రక్షణ కల్పించాలి, అదే విధంగా వారు సరైన స్థాయిలో నేర్చుకుంటూ, వాటిని సమర్థవంతంగా లెక్కించేలా చూడాలి.

ముగింపు:- 8వ తరగతి వరకు ఏ విద్యార్థి కూడా స్కూలు నుంచి బయటికి పంపకుండా లేదా స్కూలు నుంచి బహిష్కరించబడకుండా నిరోధించడం కొరకు' నోడిటెన్షన్' విధానం ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. ఒత్తిడి లేని మరియు సంపూర్ణ అభివృద్ధి కొరకు ఒక వాతావరణాన్ని అందించాలనే లక్ష్యంతో విద్యా హక్కు చట్టంలో దీనిని ప్రవేశపెట్టారు, ఇది చాలా రాష్ట్రాల ద్వారా తీవ్రమైన విమర్శలకు లోనయింది. విధాన రూపకర్తలు వాటి అమలులో ఉన్న వాస్తవాలను మరియు అడ్డంకులను ఊహించడంలో విఫలం కావడంతో, ఇటువంటి విధానాలు కేవలం కాగితాలపై మాత్రమే పని చేయడడాన్ని పలువురు విమర్శించారు.

ఒత్తిడి లేని వాతావరణంలో నేర్చుకోవడానికి నో డిటెన్షన్ పాలసీ ఉద్దేశించబడింది, అయితే, అభ్యసన కొరకు విద్యార్థుల యొక్క ప్రేరణను తగ్గించడం ద్వారా వాస్తవానికి ఆ ప్రయోజనాన్ని ఇది ఓడించింది. ఒక ఇంటర్వ్యూలో స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుల్లో ఒకరు మాట్లాడుతూ, ఫైలయితే విద్యార్థులు తిరిగి సంవత్సరం పునరావృతం కాలేరని తెలిసినప్పుడు, అభ్యసన పట్ల తక్కువ సీరియస్ నెస్ మరియు కనీస బెంచ్ మార్క్ లను చేరుకోవడంలో కొంత వెనుకబాటు తనం కనబడుతుంది. ఇది పరోక్షంగా వారి పోటీ నైపుణ్యాలపై ప్రభావం చూపుతుంది. ఒకవేళ స్కూళ్లు లేదా రాష్ట్రం ప్రతి సంవత్సరం విద్యాపరంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల్లో 5 శాతం విద్యార్థులను కూడా నిర్బంధించలేకపోతే, అది కనీసం 40 శాతం (కొన్ని పాఠశాలల్లో 60 నుండి 70 శాతం) పేద విద్యార్థులు IX కు చేరుకుంటుంది. తుది ఫలితం ఏమిటంటే విద్యాపరంగా వెనుకబడిన ఈ విద్యార్థులకు ఎస్ ఎస్ సి/హెచ్ ఎస్ సి స్థాయిలో పదోన్నతులు కల్పించి, వారు ఉద్యోగ మార్కెట్లోకి ప్రవేశిస్తారు. సంభావ్య యజమానులుమరోవైపు, వారి నైపుణ్యాలు ప్రామాణికమైనవి కాదని గ్రహించవచ్చు. ఈ విద్యార్థులు ఉద్యోగం పొందే హక్కును మోసం చేశారని, సామాజిక అసమ్మతికి దారితీస్తుందని భావిస్తారు.

నో డిటెన్షన్ పాలసీ పిల్లలపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపుతుంది, ఎందుకంటే పాఠశాలలో చదివేందుకు మరియు ప్రదర్శించడానికి తక్కువ ప్రేరణ ఉంటుందని వివిధ స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు అభిప్రాయపడ్డారు. తల్లిదండ్రులు ఆసక్తి కూడా తక్కువగా ఉంది మరియు ఈ పిల్లలు తమ మొదటి పరీక్షకు హాజరుకావడం 10 లేదా 12వ తరగతి కాబట్టి ఉపాధ్యాయుల జవాబుదారీతనం కూడా తగ్గవచ్చు.

అదే విధంగా, ఇది విద్యా నిచ్చెన పైకి వెళ్లినప్పుడు 25 శాతం మంది విద్యార్థులపై ఒత్తిడినిస్తుంది, అందువల్ల వారు తరువాత దశలో విద్యా వ్యవస్థ యొక్క ఒత్తిడిని తట్టుకో లేక, ప్రాథమిక విద్య అనంతరం డ్రాప్ అవుట్ అయ్యే అవకాశం ఉంది. విధాన రూపకర్తల యొక్క గొప్ప ఉద్దేశం భారతదేశంలో మానవ మూలధనాన్ని సృష్టించడం, పాల్గొనడం మరియు దేశం యొక్క విజయానికి దోహదపడటం. అనే కథ. అందువల్ల, పోటీ వాతావరణంలో ఎదగడానికి, అతడు లేదా ఆమె సహోద్యోగుల కంటే మెరుగ్గా పనిచేయడానికి మరియు మరింత మెరుగ్గా పనిచేయడానికి అవసరమైన విధంగా విద్యార్థులు ఎదగడానికి తనిఖీలు మరియు మదింపులు నియత విరామాల్లో ఉంచబడ్డాయని ధృవీకరించుకోవడం ముఖ్యం. ఇది పోటీ స్ఫూర్తిని మరియు ప్రారంభ దశలో విజయం సాధించాలనే ఉత్సాహాన్ని కలిగిస్తుంది, ఇది వారి కెరీర్లను తీర్చిదిద్దడంలో కీలక పాత్రపోషిస్తుంది.

చర్చించండి:-

- No Detention విధానం విద్య వ్యవస్థపై ఇంకా ఎటువంటి ప్రభావాన్ని చూపుతుందని మీరు భావిస్తున్నారు చర్చించండి.
- అలాగే, RTE ఆమలులో ఉన్న సవాళ్ళను/సమస్యలను గుర్తించి ఒక నివేదికను తయారుచేసి, దానిపై మీ ప్రతిస్పందనను తెలపండి.

ఉదాహరణకు RTE అమలులో ఉన్న కొన్ని సవాళ్ళు.

1. క్రమశిక్షణాసమస్యలుమరియుప్రేరణలేకపోవడం.
2. విద్యార్థులలో ఆత్మన్యూనత భావన.
3. పాఠశాలల్లోడిజిటలైజేషన్.
4. రింబర్స్మెంట్ ఫీజులు ప్రభుత్వాలు సకాలంలో చెల్లించకపోవడం.
5. మేధస్సు పై కాకుండా వయస్సుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం.
6. ఉపాధ్యాయులపై ఒత్తిడి పెరగడం.
7. CCE అమలులో లోపాలు
8. నాణ్యమైన శిక్షణ మరియు అర్హత పొందిన ఉపాధ్యాయుల కొరత
9. SMC బాధ్యతలు సరిగ్గా అమలు కాకపోవడం
10. గుర్తింపు లేని మరియు తక్కువ నాణ్యత గల ప్రైవేటు స్కూల్స్....etc.

ప్రపంచ విధానాలు (Global Practices):-

- **అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలు (The United States):-**

పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యకు సమాన అవకాశాలను కల్పించాలనే లక్ష్యంతో యునైటెడ్ స్టేట్స్ 1965 లో ఎలిమెంటరీ అండ్ సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ యాక్ట్ (ESEA) అనే విద్య విధానమును అమలులోకి తెచ్చింది. విద్య యొక్క నాణ్యతను మెరుగు పరిచేందుకు K-12 విద్యకు తోడ్పడటానికి రాష్ట్రాలకు గ్రాంట్లు అందించే సమాఖ్య చట్టం ESEA. ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తరువాత చాలా సార్లు సవరణలు చేయబడింది, ఇటీవలిది 2002 లో **నో చైల్డ్ లెఫ్ట్ బిహైండ్ యాక్ట్** (NCLB) గా **అధికరణం చేయబడింది.** ఇది తక్కువ ఆదాయ కుటుంబాలకు చెందిన పిల్లలకు విద్యా అవకాశాలను మెరుగుపరచడం కొరకు, పున:అధికరణల సంఖ్యతో సంబంధం లేకుండా, ఈ చట్టం యొక్క కేంద్ర లక్ష్యం అదే విధంగా ఉంది.

NCLB యొక్క భేదాలు:-

ఎన్సిఎల్బి యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు దిగువ తెలిపిన అంశాలలో భారతదేశంలోని ఆర్టిఈ చట్టం నుంచి వేరుచేస్తుంది.

గణితం మరియు చదవడంపై ఒత్తిడి గణితం మరియు చదవడంపై ఒత్తిడి:-

NCLB ప్రకారం ప్రతి సంవత్సరం గణితం, సైన్స్ మరియు చదవడంలో 3 నుంచి 8 తరగతులకు మరియు 10 నుంచి 12 వ తరగతులకు ఒక్కసారి పరీక్షిస్తారు.

ఫలితాలను ప్రచురించడం కొరకు వ్యక్తిగత స్కూళ్లు, స్కూలు డిస్ట్రిక్ట్ లు మరియు రాష్ట్రాలపై ఆదేశం:-

రాష్ట్రాలు, వ్యక్తిగత స్కూళ్లు మరియు స్కూలు డిస్ట్రిక్ట్ లు, తక్కువ ఆదాయం కలిగిన కుటుంబాలు, ప్రధాన జాతి మరియు జాతి గ్రూపులు మరియు వైకల్యం ఉన్న విద్యార్థులు సహా నిర్దిష్ట విద్యార్థుల ఉపగ్రూపులకు సంబంధించిన పరీక్షా ఫలితాలను బహిరంగంగా ప్రచురించడం తప్పనిసరి.

NCLB, వార్షిక స్కూలు రిపోర్ట్ కార్డుల రూపంలో తమ విద్యార్థి మరియు స్కూళ్లు ఏవిధంగా పనిచేస్తున్నాయని తల్లిదండ్రులకు సమాచారాన్ని అందించడం కొరకు రాష్ట్రాలు మరియు స్థానిక స్కూలు డిస్ట్రిక్ట్ లకు తప్పనిసరి చేయడం ద్వారా తల్లిదండ్రులకు సాధికారత కల్పిస్తుంది. తమ పిల్లల టీచర్ యొక్క అర్హత గురించి తెలియజేయడం కొరకు NCLB కింద తల్లిదండ్రులకు హక్కు ఇవ్వబడుతుంది. అత్యంత అర్హత లేని ఉపాధ్యాయుడు తమ బిడ్డకు నాలుగు వారాలకు మించి బోధించినట్లయితే స్కూలు డిస్ట్రిక్ట్ లు తల్లిదండ్రులకు సమాచారం అందించాల్సి ఉంటుంది.

రాష్ట్రాలు తమ తగినంత వార్షిక పురోగతి రేటును స్వీకరించే వెసులుబాటు:-

రాష్ట్రాలు నిర్వచించిన గ్రేడ్ లెవల్ ప్రదర్శనల ప్రకారం, గణితం మరియు చదవడంలో విద్యార్థులు అందరూ కూడా 100 శాతం నైపుణ్యం సాధించేలా చూడటం కొరకు రాష్ట్రాలు, స్కూలు డిస్ట్రిక్ట్ లు మరియు స్కూళ్లను ఎన్ సిఎల్ బి ఆదేశించింది. ప్రతి రాష్ట్రం తమ తుది లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి తాము పురోగతి సాధించే నైపుణ్యం రేటును ఎంచుకుంటుంది.

అయితే, NCLB ద్వారా తప్పనిసరి చేయబడ్డ నిర్దిష్ట ఆవశ్యకతలను తీర్చడంలో కొన్ని రాష్ట్రాలు మినహాయింపులను అనుమతించాయి. ఆదేశానుసారంగా అటువంటి అవసరాలను తీర్చడంలో రాష్ట్రాలు ఇబ్బందులు ఎదుర్కొన్నప్పటికీ, ఎన్ సిఎల్ బి పునరుద్ధాటింపచేసేవరకు, మినహాయింపులు ఇప్పటికీ డి ఫాక్టో విధానంగా కొనసాగుతాయి. తమ విద్యార్థుల మదింపుల్లో సంస్కరణలు, విద్యా ప్రమాణాలు, జవాబుదారీ వ్యవస్థలను అమలు చేసే విధంగా సంస్కరణలు చేపట్టడాన్ని ప్రదర్శించిన రాష్ట్రాలకు మినహాయింపు ఇచ్చారు.

స్కూళ్ల టార్గెట్ చేరుకోవడం కొరకు కచ్చితమైన మార్గదర్శకాలు మరియు యాక్షన్ ప్లాన్ లు:-

NCLB రాష్ట్రం ఎంచుకున్న వార్షిక పురోగతి (AYP) లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడం కొరకు స్కూళ్లకు సంబంధించి కచ్చితమైన మార్గదర్శకాలను కలిగి ఉంది. మార్గదర్శకాలు దిగువ టేబుల్ కు అనుగుణంగా ఉంటాయి.

Year of default	Action taken
First year	No action
Second consecutive year	Identified for school improvement with school transfer option
Third consecutive year	Identified for school improvement with supplemental services
Fourth consecutive year	Implement corrective action
Fifth consecutive year	Initiate restructuring
Sixth consecutive year	Implement restructuring

పాఠశాల మెరుగుదల (School improvement):-

పాఠశాల మెరుగుదలకొరకు గుర్తించబడ్డ స్కూళ్లకు తక్షణ సాయం అందిచడం. 'పాఠశాల అభివృద్ధి' మొదటి సంవత్సరంలో, పిల్లలను ప్రభుత్వ పాఠశాల ఎంపిక రూపంలో అదే జిల్లాలో ఉన్న మరొక పాఠశాలకు బదిలీ చేసే అవకాశం కల్పించడం. అమలు కొరకు స్థానిక ఏజెన్సీల యొక్క మద్దతుతో స్కూలు అధికారులు స్కూలు మెరుగుదల కొరకు రెండు సంవత్సరాల ప్లాన్ ని అభివృద్ధి చేస్తారు. పాఠశాల అభివృద్ధి యొక్క రెండో సంవత్సరంలో, పిల్లలకు ప్రభుత్వ ఆమోదం పొందిన ప్రొవైడర్ నుంచి అనుబంధ విద్యా సేవలు అందించబడతాయి.

దిద్దుబాటు చర్య(Corrective Action):-

వరసగా నాలుగో సంవత్సరం కూడా అమలులో లేని స్కూళ్ల విషయంలో, 'స్కూలు మెరుగుదల' పథకం కింద విద్యార్థులకు సదుపాయాలను అందించడం కొనసాగించేటప్పుడు, దిగువ పేర్కొన్న దిద్దుబాటు చర్యల్లో కనీసం ఒకదానిని డిస్ట్రిక్ట్ అమలు చేస్తుంది.

* స్కూలులోని సిబ్బందిని మార్చండం
* కొత్త కరిక్యులంను రూపొందించడం
* పాఠశాల స్థాయి పరిపాలన యొక్క అధికారం తగ్గించడం
* సలహా కోసం బాహ్య నిపుణులను నియమించడం
* స్కూలు యొక్క అంతర్గత ఆర్గనైజేషన్ పునర్నిర్మాణం చేయబడటం
* విద్యా సంవత్సరం లేదా స్కూలు రోజు పొడిగించబడటం

పునర్నిర్మాణం (Restructuring):-

ఒక పాఠశాల వరుసగా ఐదవ సంవత్సరం ప్రదర్శనలో విఫలమైనట్లయితే, పాఠశాల పునర్నిర్మాణానికి జిల్లా ప్రారంభిస్తుంది మరియు డిఫాల్ట్ అయిన ఆరవ సంవత్సరంలో, పునర్నిర్మాణం అమలు చేయబడుతుంది. పునర్నిర్మాణంలో భాగంగా, స్కూలు పిల్లలకు లబ్ధి చేకూర్చే పథకాల కొరకు బడ్జెట్ లో కోత విధించబడుతుంది మరియు పోషకాహార లోపం, పిల్లల సంరక్షణ, ఆరోగ్యం, వైకల్యత కలిగిన గ్రూపుకు మద్దతు వంటి సమస్యలను పరిష్కరించడం కొరకు 'స్కూలు మెరుగుదల ప్లాన్'లో విద్యార్థులకు సదుపాయాలను అందించడం కొనసాగించబడుతుంది. పిల్లలకు సంబంధించిన సామాజిక అంశాలను విస్మరిస్తే నాణ్యమైన ప్రాథమిక విద్య సార్వత్రికీకరణ సాధించడం కష్టమవుతుంది.

* పబ్లిక్ చార్టర్ స్కూల్ గా ఈ పాఠశాలను తిరిగి తెరవడం
* స్కూలులోని మొత్తం లేదా ఎక్కువ మంది సిబ్బంది భర్తీ చేయడం
* స్కూలు యొక్క కార్యకలాపాలను రాష్ట్రానికి లేదా బయట అస్థిత్వానికి అప్పగించండం
* పాఠశాల పరిపాలన యొక్క ప్రధాన పునర్నిర్మాణం

ఉన్నత పనితీరు కనబుతున్న స్కూళ్లు మరియు టీచర్లకు రివార్డులు మరియు గుర్తింపు:-

ఎన్ సిఎల్ బి, సాధించిన లక్ష్యాలను చేరుకునే లేదా అధిగమించే స్కూళ్లను ప్రదానం చేయాలని రాష్ట్రాలు కోరాయి. అటువంటి స్కూళ్లలో ని టీచర్లకు రివార్డులు ఇవ్వడానికి రాష్ట్రాలు నిధులను ఉపయోగించవచ్చు. అత్యధిక విజయాలు సాధించిన స్కూళ్లను రాష్ట్రాల 'విశిష్ట పాఠశాలలు'గా పేర్కొంటారు.

- **బంగ్లాదేశ్:-**

ప్రాథమిక మరియు మాధ్యమిక పాఠశాల నమోదులో పురోగతి:-

భారత్ కు పొరుగుదేశమైన బంగ్లాదేశ్ దేశంలో ప్రాథమిక విద్యను సార్వత్రికం చేయడంలో ఎలా విజయం సాధించిందో, అందుకు ఎదురవుతున్న ప్రత్యేక సవాళ్లు ఏమిటో పరిశీలిస్తే ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. 2000 ల ప్రారంభంలో, జాతీయ గృహ సర్వేల ప్రకారం, బంగ్లాదేశ్ స్థూల నమోదు నిష్పత్తి (జిఇఆర్) 86.1 శాతం సాధించింది. ఇదే సమయంలో భారత్ కు 75.2 శాతం జీఈఆర్ ఉంది. బంగ్లాదేశ నికర నమోదు నిష్పత్తి (ఎన్ ఈఆర్) 62.9 శాతం గా ఉంది. అదే సమయంలో భారత్ కు 54.8 శాతం.

బంగ్లాదేశ్ ప్రాథమిక మరియు మాధ్యమిక విద్య స్థాయిలలో లింగ సమానత్వం సాధించింది, మాధ్యమిక స్థాయిలో మహిళల నమోదు 50 శాతం మించి ఉంది. ప్రాథమిక మరియు మాధ్యమిక స్థాయిలో నమోదును పెంచడంలో దేశం గణనీయమైన పురోగతి ని సాధించబడింది.

ప్రభుత్వ జోక్యలు (Government interventions):-

బంగ్లాదేశ్ లో ప్రాథమిక విద్య యొక్క ప్రధాన ప్రదాత మరియు ఫైనాన్సర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం. ప్రభుత్వ ప్రాథమిక పాఠశాలలు మొత్తం పాఠశాలల్లో సుమారు 47 శాతం ఉన్నాయి. ప్రభుత్వేతర ప్రాథమిక పాఠశాలలు (RNGPS) ద్వారా ప్రైవేటుగా 25 శాతం పాఠశాలలు నిర్వహించబడుతున్నాయి. విద్యా సేవలకు డిమాండ్ ను ప్రోత్సహించడానికి స్టైఫండ్లు, ఫీజు రద్దు వంటి కార్యక్రమాలను ప్రవేశపెట్టిన ప్రభుత్వం ఈ తరహా పాఠశాలలకు భారీగా సబ్సిడీ నిస్తుంది. అదేవిధంగా, ప్రాథమిక విద్య మరియు కమ్యూనిటీ ఆధారిత కార్యక్రమాలు ప్రవేశపెట్టడానికి ప్రైవేట్ సెక్టార్ ప్రోత్సాహం అందించబడుతుంది, ఇది స్కూలు నుంచి పిల్లలు స్కూళ్లలో చేర్చబడతారు మరియు ప్రాథమికంగా జనబాహుళ్యసంక్షేమానికి ఉద్దేశించబడ్డ ఎడ్యుకేషన్ సర్వీస్ లను అందుకుంటారు.

యునిసెఫ్ తో ప్రభుత్వ ప్రాథమిక విద్య అభివృద్ధి కార్యక్రమం (పీఈడిపి) – II:-

పాఠశాల స్థాయి మెరుగుదల ప్రణాళికలు (SLIP) ద్వారా పాఠశాల యాజమాన్యం యొక్క వికేంద్రీకరణ PEDP II లో ఒక ముఖ్యమైన కార్యకలాపం. SLIP కార్యకలాపాలు టీచర్లకు స్వయం సాధికారతను మరియు వారి వృత్తిపరమైన ప్రేరణను పెంపొందిస్తాయి, తద్వారా స్కూలు కు యాజమాన్యత భావన ను పెంపొందిస్తుంది. ఈ కార్యక్రమం స్థానిక స్థాయిలో ప్లానింగ్ కు మద్దతు ఇవ్వడం కొరకు ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు స్కూలు మేనేజ్ మెంట్ కమిటీలకు ట్రైనింగ్ అందిస్తుంది. బోధన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి, ఉపాధ్యాయుల యొక్క అర్హతయొక్క కనీస ప్రమాణాలపై మాత్రమే కాకుండా, టీచర్ల యొక్క ఇన్ సర్వీస్ ట్రైనింగ్ పై దృష్టి కేంద్రీకరించబడుతుంది. హెడ్ మాస్టర్లు మరియు స్థానిక ఎడ్యుకేషన్ ఏజెన్సీల కొరకు ప్రొఫెషనల్ డెవలప్ మెంట్ ట్రైనింగ్ లు కూడా PEDP IIలో భాగం. మెరుగైన ఆరోగ్యం ద్వారా మెరుగైన విద్యను సాధించడం కొరకు ప్రభుత్వం విశ్వసిస్తుంది కనుక, పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించడం కూడా PEDP IIలో ఒక భాగం. సామూహిక అవగాహన కార్యక్రమాలు ఈ కార్యక్రమంలో అంతర్భాగం. జాతీయ మరియు ప్రాంతీయ విద్యా కార్యక్రమాలు థియేటర్ లు, టివి సిరీస్ లు, UNICEF యొక్క యానిమేటెడ్ గర్ల్ హీరో మీనాకార్టూన్ ప్రచారం వంటి ప్రసార మాధ్యమాలు, వివిధ ఛానల్స్ ఉపయోగించి అవగాహన ప్రచారాలు నిర్వహించబడుతున్నాయి.

సవాళ్లు:-

ప్రభుత్వం అనేక జోక్యలు చేసినప్పటికీ, అన్ని జోక్యములు పేద ప్రజలను లక్ష్యంగా చేసుకోలేకపోయాయి. దీని కారణంగా, జనాభా యొక్క దిగువ ఆర్థిక వర్గాల నుంచి పిల్లల యొక్క NER కాలక్రమేణా పెద్దగా మెరుగుదలను చూడలేదు. HIES డేటాప్రకారం, పేద క్వింటైల్ నుండి పిల్లల యొక్క NER 2000లో 52.6 శాతం నుండి 2005 లో 56.8 శాతానికి చాలా తక్కువ రేటుకు పెరిగింది. అత్యంత సంపన్న మైన క్వింటైల్ (1.9 శాతం) కంటే పేద క్వింటైల్ (14 శాతం) పిల్లల్లో ప్రాథమిక పూర్తి చేసే రేటు (బాలికలకు అనుకూలంగా) లింగ అంతరం ఎక్కువగా ఉంది. అలాగే అనేక ఇతర అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల వలె, బంగ్లాదేశ్ అభ్యసన విజయాల యొక్క సమర్థవంతమైన అంచనాకు ఒక వ్యవస్థ లేదు, ఇది దేశంలో అభ్యసన విజయాల పురోగతిని పర్యవేక్షించడానికి అత్యావశ్యకం.

- **మన దేశంలో మరియు రాష్ట్రంలో ఏ ఏ విద్యా కార్యక్రమాలు, ఎటువంటి మాధ్యమాల ద్వారా ప్రసారం చేయబడుతున్నాయో చర్చించండి.**

ముందుకు సాగడానికి సిఫారసులు (RECOMMENDATIONS FOR THE WAY FORWARD):-

RTE పై అవగాహనను వ్యాప్తి చేయండి:-

విద్యాచట్టం యొక్క ప్రయోజనాల గురించి తల్లిదండ్రుల్లో అవగాహన పెంచడం అనేది సామాన్య ప్రజల యొక్క విద్యా ప్రమాణాలను పెంచడానికి కీలకం. SMCలు స్కూళ్ల పురోగతిని మానిటర్ చేయడానికి మరియు ప్రభావితం చేసేవిధంగా ధృవీకరించడానికి వారి పాత్ర మరియు బాధ్యతల గురించి SMC సభ్యులకు సమాచారాన్ని అందించడం కీలకం. బోర్డులను స్కూలు గ్రౌండ్ ల లోపల ఉండే ఒక సాధారణ ప్రాంతంలో గోడపై పెయింట్ చేయాలి మరియు సంబంధిత మొత్తం సమాచారాన్ని చేర్చాలి.

ప్రభుత్వ విద్య విధానాలు ఇంకా పట్టణాలు, గ్రామాలకు చేరాల్సిన అవసరం ఉంది. పట్టణాలు, గ్రామాల్లో విద్యను అందించే భావనను పునర్నిర్వచించి, పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. అభివృద్ధి చెందిన మరియు తక్కువ అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాల మధ్య పెరుగుతున్న అసమతుల్యతకు బోర్డింగ్/రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లు పరిష్కారం చేయాలి. ప్రైవేటు రంగాన్ని బోర్డింగ్ స్కూళ్ల అభివృద్ధికి ప్రోత్సహించాలని, ఆ పాఠశాలల్లో పట్టణాలు, గ్రామాల నుంచి పిల్లలను మాత్రమే అనుమతించాల. అటువంటి బోర్డింగ్ స్కూళ్లు ప్రోత్సాహక ఆధారితంగా ఉంటాయి, ఇందులో ప్రభుత్వం ప్రముఖ పాత్ర ను పోషించాలి.

జవాబుదారీతనాన్ని వికేంద్రీకరించడం:-

RTEని వికేంద్రీకరించాలి మరియు SMCలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు స్థానిక అధికారుల పాత్రల్లో సందిగ్ధతను పరిహరించడం కొరకు, ఈ చట్టం పాత్ర మరియు బాధ్యతలను స్పష్టంగా పేర్కొనాలి. ఇది అన్ని ఏజెన్సీలు సమర్థవంతంగా పనిచేయడానికి దోహదపడుతుంది. స్థానిక సంస్థల నైపుణ్యం ఆధారంగా అధికార పంపిణీ, అధికార పంపిణీ స్థాయి ఉండాలి. ఈ సంస్థల జవాబుదారీతనాన్ని పెంచాల్సిన అవసరం ఉంది, ఇది దేశంలో విద్యా స్థితిని మెరుగుపరచడానికి మరియు మెరుగుపరచడానికి దోహదపడుతుంది. అదేవిధంగా, ప్రతి రాష్ట్రం నుంచి అత్యుత్తమ విధానాలను పంచుకోవాలి మరియు అధికారుల మధ్య ఒక ఫాస్ట్ ట్రాక్ లెర్నింగ్ అమలు చేయడం కొరకు రాష్ట్రం యొక్క నిర్ధిష్టతకు అనుగుణంగా స్వీకరించబడాలి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పాఠశాలలు ఏమి చేస్తున్నాయో పర్యవేక్షించాలి, పాఠశాలలకు ఆర్థికంగా సహాయం చేయాలి మరియు చాలా సున్నితమైన వయస్సులో పిల్లలతో వ్యవహరిస్తున్నాము అనే సరళవాస్తవం కోసం మొత్తం RTE బాగా ప్రణాళిక ఉండాలి. తనిఖీ యొక్క నిబంధనలను మరింత ప్రామాణీకరం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది మరియు అన్ని స్కూళ్లకు వాచ్ డాగ్ ఉండాలి, ఎందుకంటే అన్ని స్కూళ్లు కూడా స్వీయ డ్రైవ్ చేయవు.

EWS కేటగిరీ కొరకు ఆదాయ పరిమితిని ఫిక్స్ చేయడం:-

ప్రతి రాష్ట్రం కూడా ఆదాయ పరిమితిని నమోదు చేయాలి, ఎందుకంటే చట్టంలో ఆదాయ పరిమితులను నిర్ణయించే దికాదు. ఒకవేళ కనీస ఆదాయ పరిమితిని అధికారులు పేర్కొననట్లయితే, ప్రయివేట్ అన్ ఎయిడెడ్ స్కూళ్లు కూడా ఈడబ్ల్యుఎస్ కేటగిరీకి విరుద్ధంగా పిల్లలను చేర్చుకోవడానికి అర్హతను నిర్ణయించలేవు. ఈ నిబంధనలు అమలు జరిగేలా చూడటం కొరకు, సముచితమైన హైకోర్టు నుంచి ఒక రిట్ కోరవచ్చు, బలహీన వర్గానికి చెందిన పిల్లలను నిర్వచించే ఉద్దేశ్యం కొరకు వార్షిక ఆదాయ పరిమితులను రాష్ట్రాలకు పేర్కొనాలని ఆదేశించబడింది. ఆదాయ స్థాయిల కొరకు మెరుగైన వర్గీకరణ మరియు అర్హత కలిగిన పిల్లలకు ప్రాధాన్యతలను స్పష్టంగా పేర్కొనాలి. అర్హత కలిగిన తల్లిదండ్రులు వారి ఆదాయం రూ.1 లక్షల (100,000) కంటే తక్కువగా ఉండవచ్చు, వారి బిడ్డ అర్హత కలిగిన అభ్యర్థి అయినప్పటికీ, వారి పిల్లలను ఆర్ టిఇ చట్టం ద్వారా చేర్చలేరు. అలా ఆర్థికంగా వెనకబడని మంచి తల్లిదండ్రులను మనం దూరం చేస్తున్నా వాళ్ళం అవుతాం. అందువల్ల, ఆదాయ పరిమితిని పునర్నిర్వచించి, భావి అభ్యాసకులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఏక విండో ఫిర్యాదుల పరిష్కారాన్ని అందించండం (Provide single window grievance redressal):-

'ఒకే విండో' ఆర్ టిఈ కమిషన్ ఏర్పాటు అనేది RTE యొక్క సామర్థ్యాన్ని వాస్తవంలోకి అనువదించాల్సిన అవసరం ఉంది. కమిషన్ ఒక స్వతంత్ర సంస్థగా ఉండాలి, ఇది అంబుడ్స్ పర్సన్ పాత్రను పోషిస్తుంది, అయితే బైండింగ్ ఆర్డర్ లను పాస్ చేసే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. అటువంటి సంస్థ ఏర్పాటు కూడా భారతదేశ భవిష్యత్ లో విద్య మరియు పెట్టుబడికి ప్రభుత్వం యొక్క నిబద్ధతను సమర్థవంతంగా సూచిస్తుంది.

స్కూళ్లలో ప్రవేశానికి ప్రమాణాలు:-

అందరికీ న్యాయం జరిగేలా చూడటం కొరకు, స్కూళ్లు ఈడబ్ల్యుఎస్ కేటగిరీ కిందకు వచ్చే పిల్లల కొరకు ప్రవేశ పరీక్షలు నిర్వహించడానికి అనుమతించాలి. టాప్ స్కూళ్లు పరీక్ష క్లియర్ చేసే పిల్లలను తీసుకెళ్లవచ్చు మరియు మిగిలిన పిల్లలు ఇతర స్కూళ్లలో చేర్చబడవచ్చు. ప్రీమియర్ స్కూళ్లు ప్రకాశవంతమైన విద్యార్థులను చేర్చుకోవడం, వారికి మద్దతు ఇవ్వడం మరియు వారి పనితీరును ప్రదర్శించడం లో ఏమాత్రం అభ్యంతరం ఉండదు. ఎంపిక కు ప్రమాణాలు అంటే అర్థం, యోగ్యత మాత్రమే. 25 శాతం రిజర్వేషన్ కోసం ప్రైవేటు స్కూళ్లను బలవంతంగా కాకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ పిల్లల కోసం మరో పాఠశాలను నిర్మించడానికి, నిర్మించడానికి ప్రైవేటు స్కూళ్లకు సాయం చేయాలని సిఫార్సుల్లో ఒకటి.

అడ్మిషన్ ప్రక్రియల కొరకు ఓరియెంటేషన్ లు నిర్వహించడం:-

అడ్మిషన్ ప్రక్రియ పాక్షికంగా లేదని మరియు ఎంపిక విధానం నిష్పాక్షికంగా లేదని ధృవీకరించడం కొరకు, సంబంధిత స్కూళ్ల యొక్క అడ్మిషన్ ప్రక్రియలో నిమగ్నమైన మేనేజ్ మెంట్ మరియు టీచర్ల కొరకు ఓరియెంటేషన్ కార్యక్రమం నిర్వహించాలి. గ్రేడ్ ద్వారా కాకుండా లెవల్ వారీగా గ్రూపింగ్ చేయడం వల్ల టీచింగ్ సమర్థవంతమైనది మరియు ప్రాథమిక నైపుణ్యాలు వేగంగా తీసుకోబడతాయి.

భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు మానవ వనరులను మెరుగుపరచడం:-

ఇప్పటికీ మరుగుదొడ్లు, సరైన భవనాలు, తాగునీటి సదుపాయాలు, ఆటస్థలాలు వంటి మౌలిక సదుపాయాలు లేని పాఠశాలలు ఉన్నాయి. పిల్లలు స్కూలుకు హాజరయ్యేలా చూడటం కొరకు మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచాల్సిన అవసరం ఉంది. పాఠశాలలకు హాజరు కావడానికి రవాణా సదుపాయం ఉన్న ప్రదేశాలలో, విద్యార్థులకు రవాణా కు ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాట్లు అమలు చేయాలి. విద్యాచట్టం లో పేర్కొన్న ప్రమాణం నెరవేర్చని గుర్తింపు లేని పాఠశాలలను మూసివేయడం ఒక పరిష్కారం కాదు, ఎందుకంటే ఇది విద్యా సంస్థల కొరతకు దారితీస్తుంది. అటువంటి స్కూళ్లు అవసరమైన ప్రమాణాలను చేరుకునేవిధంగా, మరియు సంబంధిత రాష్ట్ర సంస్థల ద్వారా మద్దతు ను అందించేవిధంగా యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి.

కొత్త పాఠశాలల్లో కూడా పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు ప్రభుత్వం షరతులతో ఆర్థిక విధానాన్ని రూపొందించవచ్చు. ఈ మేరకు పబ్లిక్-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్య నమూనాలను అన్వేషించవచ్చు. ప్రైవేటు పాఠశాలలకు పంపకుండా పిల్లలను తమ సొంత స్థలంలో సౌకర్యవంతంగా ఉండేలా ప్రభుత్వ పాఠశాలలను దత్తత తీసుకోవచ్చు. తక్కువ వడ్డీకి రుణాలు ఇవ్వడం వల్ల మౌలిక సదుపాయాలు మెరుగుపడే అవకాశం ఉంది.

అభ్యసన ఫలితాల నాణ్యతపై దృష్టి సారించండి:-

విద్యాచట్టం అమలులో అభ్యసన ఫలితాల నాణ్యత ఒక పెద్ద సవాలుగా ఉంది. దిగువ తరగతుల్లో పిల్లల భావనాత్మక అవగాహనను పరీక్షించే మూల్యాంకన విధానాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పరిచయం చేయడం అత్యావశ్యకం. బట్టీ వేయడం నుంచి భావనలను అనువర్తించడం వరకు ఇది దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది, తద్వారా అభ్యసన ఫలితాల యొక్క నాణ్యతను మెరుగుపరుస్తుంది. పిల్లలకు పుస్తకాలు, లైబ్రరీ సౌకర్యాలను కల్పించడంపై మెరుగైన దృష్టి పాఠశాల పాఠ్యప్రణాళికలో చదవడంపై దృష్టి సారించడమే కాకుండా, రీడింగ్ లెవల్స్ ను మెరుగుపరుస్తుంది.

అభ్యసన ఫలితాలను మెరుగుపరచడం కొరకు, ఒక లక్ష్యంతో బోధన/ అభ్యసన ప్రసరణ నిర్వచించడం ద్వారా అభ్యసన ఫలితాల సమస్యను ఎదుర్కొనడానికి సహాయపడగలదని వివిధ నిపుణులు సూచించారు. ఉదాహరణకు, 'నాలుగో తరగతి లో, ఒక విద్యార్థి ఒక వార్తాపత్రికచదివి దాని గురించి వివరించగలగాలి లేదా మూడవ తరగతి విద్యార్థి కనీస స్థాయిల అభ్యసన (MLL) మార్గదర్శకాల ప్రకారం మూడు అంకెలను రెండు అంకెలతో గుణించగలగాలి. 1989/90 నివేదిక ప్రకారం MLL మార్గదర్శకాలు స్వీకరించబడ్డాయి. అలాంటి స్పష్టమైన నిర్వచనాలు ఉపాధ్యాయునికి, విద్యార్థులకు కూడా ఒక స్పష్టమైన ప్రయోజనాన్ని ఇస్తాయి. ఇది అభ్యసన ఫలితాలను లెక్కించడం కొరకు తల్లిదండ్రులు ఒక స్పష్టమైన మరియు సరళమైన లక్ష్యం. నాణ్యమైన విద్యను అందించడం కొరకు ఇది స్వీయ నియంత్రణ స్థానిక లూప్ గా పనిచేస్తుంది. సెక్షన్ (24(సి) లో పేర్కొన్న విధంగా టీచర్ యొక్క బాధ్యత ,"నిర్దిష్ట సమయంలోగా మొత్తం కరిక్యులం పూర్తి చేయడం" అనేది ఒక టీచర్ ఫలితాలను ధృవీకరించకుండానే సిలబస్ పూర్తి చేయడానికి అనుమతిస్తుంది. దీనిని సవరించాల్సిన అవసరం ఉంది.

అటువంటి చర్య వల్ల టీచర్ లకు స్పష్టమైన అవగాహన ఉంటుంది మరియు కనీస అభ్యసన స్థాయిలను అందించకుండా ఒక టీచర్ తప్పించుకోగలిగే ఏకైక మార్గం ఏమిటంటే, ఒక పిల్లవాడికి తక్కువ IQ లెవల్స్ ఉన్నట్లుగా క్లెయిం చేయడం. అందువల్ల, అభ్యసన ఫలితాల యొక్క సవాలును పరిష్కరించడం కొరకు, టీచర్లు డెలివరీ చేసేలా ధృవీకరించడం కొరకు స్పష్టమైన నిర్వచనాలు ఎంతో ముఖ్యమైనవి మరియు ASER ఫలితాలను రెండు తరువాత అర్థం చేసుకోవడానికి వేచి ఉండాల్సిన అవసరం లేదు.

NCERT ఫలితాలకు సంబంధించి మంచి ఫ్రేమ్ వర్క్ కలిగి ఉంటుంది మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా అత్యుత్తమ విధానాలతో అలైన్ చేయబడతుంది. అభ్యసన ఫలితాల్లో నాణ్యతను ధృవీకరించడం కొరకు స్కూళ్లు దీనికి కట్టుబడి ఉండాలి.

అర్హత కలిగిన టీచర్లను అందించడం:-

ఒక పిల్లవాడి వ్యక్తిగత ఆవశ్యకతకు అనుగుణంగా అభ్యసనను అర్థం చేసుకోవడం, మదింపు చేయడం మరియు బోధించడానికి నైపుణ్యం కలిగిన శిక్షణ పొందిన టీచర్లు, దేశంలో ప్రాథమిక విద్యా వ్యవస్థను మెరుగుపరచడంలో కీలక పాత్రను పోషిసిస్తారు. నిర్దిష్ట సబ్జెక్టుల్లో పాఠాలు బోధించడం మాత్రమే కాకుండా కమ్యూనికేషన్ మరియు నాయకత్వ నైపుణ్యాలు వంటి ఇతర అంశాల్లో కూడా దృష్టి కేంద్రీకరించేల టీచర్లకు శిక్షణను అందించాలి. బ్లాక్ రిసోర్స్ సెంటర్ యొక్క (బిఆర్ సి) మరియు డిస్ట్రిక్ట్ ఇన్ స్టిట్యూట్ స్ ఫర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రైనింగ్ (DIETS) టీచర్ ట్రైనింగ్ కరిక్యులంలో అటువంటి మార్పులను అమలు చేయడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. ఉపాధ్యాయ అర్హత పరీక్షలు (టెట్) కేవలం జ్ఞాపకశక్తిని పరీక్షించడానికి కాకుండా ఉపాధ్యాయుల మొత్తం సామర్థ్యం అంచనా వేసే యంత్రాంగం ఉండాలి. ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కార్యక్రమాలు కూడా వివిధ సామాజిక వర్గాలకు చెందిన పిల్లలను జాగ్రత్తగా హ్యాండిల్ చేసేవిధంగా ఉపాధ్యాయులను చైతన్యవించాలి. తెలివితేటలు, సున్నితత్వం అనే రెండు కాంబినేషన్ టీచర్లకు అవసరం.

ఉపాధ్యాయుల నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రీ ప్రైమరీ, ప్రైమరీ, మిడిల్ స్కూళ్లకు టీచర్ ట్రైనింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్ లను ఏర్పాటు చేయాలి. ఉదాహరణకు, ఢిల్లీలో, సెంట్రల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ (CIE) కాకుండా, ఉపాధ్యాయుల శిక్షణకోసం మంచి సంస్థలు ఏవీ లేవు. వివిధ స్కూలు హెడ్ లు పేర్కొన్న విధంగా టీచర్ ట్రైనింగ్ లో చాలా మొత్తం మరియు సమయాన్ని పెట్టుబడి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. వారు బాలబాలికలకు శిక్షణ ఇచ్చే దిశగా దృష్టి పెట్టాలి మరియు వారిని బోధనా వృత్తిలోకి ప్రవేశించేందుకు ప్రోత్సహించాలి. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయులను మెరుగ్గా పర్యవేక్షించడం అనేది మెరుగైన అభ్యసన ఫలితాలకు అవసరం.

మరోవైపు ఉపాధ్యాయులు మరింత జవాబుదారీతనంతో ఉండాలి. కార్పొరేట్ ప్రపంచం లాగా, వారు కూడా పనిచేయాలి. ఉపాధ్యాయుల జవాబుదారీతనం కోసం వారికి లక్ష్యాలు ఇవ్వాలి మరియు వారు నిర్దేశించిన లక్ష్యాలను సాధించకపోతే, వారు ఎటువంటి ఇంక్రిమెంట్లకు అర్హులు కాదు. మూడేళ్ల పాటు ఉపాధ్యాయులను పరిశీలించే అవకాశం ఉంది. అప్పటికీ వారు పనిచేయకపోతే వారిని కార్పొరేట్ ప్రపంచంతరహాలో ఉద్యోగం నుంచి తొలగించవచ్చు. మంచి ఉపాధ్యాయుల కొరతను దృష్టిలో వుంచి, నిజాయితీగా అనుసరించడం అత్యావశ్యకం. పాఠశాల మరియు యాజమాన్యం కలిసి ఉపాధ్యాయుల జవాబుదారి తనం పై బాధ్యతను తీసుకోవాలి.

బోధనా వృత్తిని ఆకర్షణీయంగా తీర్చిదిద్దడం:-

పాఠశాలల్లో మంచి ఉపాధ్యాయులను నిలుపుకోవడం కోసం, ఇతర వృత్తుల్లో వలె ఈ వృత్తిని ఆకర్షణీయంగా తీర్చిదిద్దడం చాలా ముఖ్యం. బహిరంగ మార్కెట్ పోటీని అనుమతించడం ద్వారా ప్రైవేటు రంగంలో వలె ఉపాధ్యాయులను వేతనసంప్రదింపులు జరపడానికి అనుమతించాలి. పాఠశాలలు తమ సొంత ఖర్చులకు నిధులు సమకూర్చాల్సి ఉంటుంది మరియు గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ భావన నుండి పాఠశాలలు వైదొలగడానికి ప్రభుత్వం అనుమతించాలి. అంతేకాకుండా అన్ని పాఠశాలలకు ప్రభుత్వం పన్ను నుంచి మినహాయింపు ఇచ్చి ఉపాధ్యాయుల వేతనాలను రెట్టింపు చేయాలి. బోధనను గౌరవప్రదమైన వృత్తిగా భావించే వారికి ఒక సరఫరాను సృష్టించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఉపాధ్యాయుల కొరత సమస్యను పరిష్కరించి తగిన వేతనం ఇస్తే నే వాటిని ఎదుర్కోవచ్చు.

వివిధ భాగస్వాములను నిమగ్నం చేయడం:-

ప్రైవేట్ ప్లేయర్లు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, కార్పొరేట్ ఫౌండేషన్ లు మరియు పౌర సమాజ సంస్థలను ప్రోత్సహించాలి మరియు ఈ చట్టం యొక్క సమర్థవంతమైన అమలును ధృవీకరించాలి. ఇది స్కూళ్ల మధ్య స్థాయి పోటీని ప్రోత్సహిస్తుంది, ఫలితంగా సమర్థవంతమైన మరియు సృజనాత్మక తక్కువ ఖర్చు మోడల్స్ వస్తాయి. **రైట్ మరియు లైక్ మైండెడ్** వ్యక్తులతో అనుసంధానం కావాలి మరియు RTE అమలు చేయడంలో ఎదుర్కొనే సమస్యలకు పరిష్కారాలను అందించడం కొరకు భాగస్వాములందరి నుంచి సమాన భాగస్వామ్యం అవసరం.

ఆరు సంవత్సరాల కంటే తక్కువ మరియు 18 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు ఉన్న పిల్లలు కవర్ చేయండం:-

ఆరు సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లల యొక్క కవరింగ్, ప్రాథమిక విద్యపై అభ్యసన కు బలమైన పునాదిని రూపొందించడం లో ముఖ్యమైనది. 18 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు వయస్సు కలిగిన వారు భారతదేశంలో బాల్య వివాహాలు వంటి సామాజిక నిషేధాలను తగ్గిస్తుంది మరియు దేశంలో అతిపెద్ద ఆస్తి, నైపుణ్యం కలిగిన మానవ శక్తిని నిర్మించాలి.

టీచర్ల సమయాన్ని సమర్థవంతంగా వినియోగించుకోనెల చేయడం:-

బోధనేతర కార్యకలాపాల్లో టీచర్ యొక్క నిమగ్నతను తగ్గించడం కొరకు క్లరికల్ స్టాఫ్ ని నియమించాలి, తద్వారా అభ్యసన వాతావరణం ఉత్తేజాన్ని కలిగిస్తుంది. అలాగే ఎన్నికలు, జనాభా గణన, విపత్తు నివారణ వంటి వివిధ విద్యా◌ేతర ప్రయోజనాల కోసం ఉపాధ్యాయులను తప్పనిసరి గా నియమించకుండా ఉండాలి. బయోమెట్రిక్ హాజరు వంటి జవాబుదారీ వ్యవస్థలను అమలు చేయడం ద్వారా ఉపాధ్యాయుల గైర్హాజరీని అదుపులో ఉంచవచ్చు.

Cross-subsidisation of fees:-

ఫీజుల ను క్రాస్ సబ్సిడీ గా అనుమతించాలి. ఈ నిబంధన ద్వారా, సుమారు 30 శాతం విద్యార్థులు తక్కువ ఫీజులు చెల్లిస్తారు, అయితే, ఈ విద్యార్థులను కామన్ ఆప్టిట్యూడ్ టెస్ట్ ద్వారా ఎంపిక చేయాలి. తద్వారా, ప్రకాశవంతమైన విద్యార్థులు సబ్సిడీ ని పొందుతారు. పేద మరియు అకడమిక్స్ పై అభిరుచి లేని ఇతర విద్యార్థులకు వృత్తి విద్యా కోర్సుల్లో చేరేలా ప్రోత్సహించాలి.

స్వయంచాలక ప్రమోషన్ నిలిపివేయండి (Stop automatic promotion):-

విద్య మరియు అభ్యసన ఫలితాల నాణ్యతను మెరుగుపరచడం కొరకు, 9వ తరగతి వరకు ఆటోమేటిక్ ప్రమోషన్ రద్దు చేయాలి. పిల్లవాడు అతడి/ఆమె యొక్క సామర్థ్యం ఆధారంగా అధ్యయనాలపై దృష్టి సారించాలి. ఒకవేళ పిల్లలకు విద్యపట్ల అభిరుచి లేకపోతే, వారు ప్రధాన స్రవంతి విద్య కంటే ఒక వృత్తి విద్యను అభ్యసించే అవకాశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

ముగింపు:-

భారత ముసాయిదా జాతీయ విద్యా విధానం ఆర్.టి.ఇ చట్టం యొక్క 26 పరిధిలో ఎర్లీ చైల్డ్ హుడ్ కేర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ (ECCE)ను చేర్చడానికి సిఫార్సు చేసింది. భారతదేశంలో ఆరు లేదా అంతకంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలు 164.47 27 మిలియన్ల మంది ఉన్నారు. ఈసిఈని చేర్చడానికి ఆర్ టిఇ చట్టం యొక్క లక్ష్యం పరిధిని పెంచాలనే బలవంతపు వాదన ఉంది. ఆర్ టిఇ, విద్యార్థుల జీవితాలపై ఉన్న పునాదులను, దాని యొక్క దుష్ప్రభావాన్ని విస్మరించడం కొనసాగించరాదు.

భారతదేశం యొక్క ఫ్లాగ్ షిప్ ఇంటిగ్రేటెడ్ చైల్డ్ డెవలప్ మెంట్ సర్వీసెస్ ప్రోగ్రామ్ (ICDS), దీనిలో ECCE ని ఒక భాగంగా కలిగి ఉంది, ఇది ప్రస్తుతం మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క అధికార పరిధి కిందకు వస్తుంది. అన్ని RTE సంబంధిత విషయాలు MHRD ద్వారా నిర్వహించబడతాయి కనుక, సున్నా నుంచి ఆరు సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లల కొరకు ఈ చట్టాన్ని అమలు చేయడం కొరకు నిరంతరంగా పరస్పర సమన్వయం అవసరం అవుతుంది. భారతదేశ అధికారవెబ్ ను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, గ్రౌండ్ లెవల్ లో అటువంటి సమన్వయం సంక్లిష్టతలతో చిక్కులను కలిగి ఉంది.

పిల్లవాడు సంప్రదాయ స్కూలింగ్ సిస్టమ్ లోనికి ప్రవేశించడానికి ముందు తగిన సన్నద్ధతను ధృవీకరించడం కొరకు ప్రతి లెవల్ లో విస్తృత సంప్రదింపులు నిర్వహించాలి. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో, RTE లో ECCEని చేర్చడం అనేది ఆర్థిక పరంగా లేదా కార్యాచరణపరంగా వివేకమైనది కాదు. 'నో డిటెన్షన్' విధానం తరహాలో, ఇది ఒక మంచి ఆలోచన, అయితే క్రోడీకరణకు ముందు జాగ్రత్తగా దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది.

భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన 62 సంవత్సరాల తరువాత, పాఠశాల విద్యను తన చిన్న పిల్లలకు ప్రాథమిక హక్కుగా హామీ ఇవ్వడానికి పట్టింది. విద్యా హక్కు చట్టం ఇప్పుడు విద్యానాణ్యతను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించాలి. చట్టంలో తదుపరి ఏవైనా సవరణలు అమలులో సంక్లిష్టతలను నివారించడానికి కూడా చూడాలి. చట్టం ఎదుర్కొంటున్న అనేక సవాళ్లను దాని తదుపరి డెకాడల్ వార్షికోత్సవం ద్వారా అధిగమించవచ్చు. ఇది ప్రస్తుత లోపానికి సంబంధించినప్పటికీ, విద్యాహక్కు చట్టం భారతదేశ పాఠశాల విద్యలో అత్యంత ముఖ్యమైన సంస్కరణల్లో ఒకటిగా మిగిలిపోయింది, మరియు భవిష్యత్తులో పేదరికం మరియు మినహాయింపుయొక్క అత్యంత ప్రాథమిక సమస్యలను భారతదేశం ఎలా అధిగమించగలదో నిర్ణయిస్తుంది.

Glossary

ASER	Annual Status of Education Report
DISE	District Information System for Education
NCLB	No Child Left Behind
PTR	Pupil Teacher Ratio
SCR	Student Classroom Ratio
SCPCR	State Commission on the Protection of Child Rights
NPE	National Education Policy
SSA	Sarva Shiksha Abhiyan
UEE	Universal Elementary Education
CAGR	Compound Annual Growth Rate
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations Children's Fund
SMC	School Monitoring Committee
CABE	Central Advisory Board of Education
EWS	Economically Weaker Section
NUEPA	National University of Education Planning and Administration
NCERT	National Council of Educational Research and Training
EDI	EducationDevelopment Index
NAS	National Assessment Survey
TET	Teacher Eligibility Test
ESEA	Elementary and Secondary Education Act
CCE	Comprehensive and Continuous Evaluation
JOSH	Joint Operation for Social Help
GER	Gross Enrollment Ratio
NER	Net Enrollment Ratio
DIET	District Institute of Education and Training
BRC	Block Resource Centre
PEDP	Primary Education Development Program
HIES	Household Income and Expenditure Survey

References:-

1. Annual Status of Education Report 2016, Pratham Education Foundation (2016), accessed 30 July 2019, http://img.asercentre.org/docs/Publications/ASER%20Reports/ASER%202016/aser_ 2016.pdf
2. School Education in India - UDISE flash statistics, National Institute of Educational Planning and Administration, September 2018, accessed 15 July, 2019 http://udise.in/Downloads/ Publications/Documents/Flash_Statistics_on_School_Education-2016-17.pdf
3. Ten Years of RTE Act: Revisiting Achievements and Examining Gaps by SANCHAYAN BHATTACHARJEE, issued on August, 2019.
4. Assessing the impact of Right to Education Act, KPMG.COM, Issued on March, 2016.
5. Intenet

6. నూతన జాతీయ విద్యావిధానం (NNEP) - 2020 వరకు విద్యావ్యవస్థలో పరివర్తన సంస్కరణలు – ఒక ఆత్మావలోచనం

(TRANSFORMATIONAL REFORMS IN EDUCATION SYSTEM TILLNEW NATIONAL EDUCATIONAL POLICY (NNEP) 2020 -INTROSPECTION)

అభ్యాసన లక్ష్యాలు (LEARNINGOBJECTIVES):-

ఈ యూనిట్ నందు కింది అభ్యాసన లక్ష్యాలను సాధించగలరు......

- పాఠశాల విద్య నిర్మాణం మరియు కరిక్యులంలో సంస్కరణల గురించి వివరించగలరు
- పరీక్షలలో వచ్చిన మార్పుల గురించి వ్యాఖ్యానించగలరు
- పాఠశాలలో బహుభాషావాదంపై (ద్విభాషా బోధన) దృష్టి సారించడంలో ఉన్న ఉపాయోగాలను వ్యక్తపరచగలరు
- ఉపాధ్యాయ శిక్షణలో సంస్కరణలను వివరించగలరు.

పరిచయం (INTRODUCTION) :-

నూతన జాతీయ విద్యావిధానం)NNEP -(2020, బుధవారం, 29 జూలై నాడు వెల్లడించడం జరిగింది. దేశంలో విద్య ఆవశ్యకత యొక్క అవగాహనతో సహా భారతదేశంలో అన్ని విద్యా స్థాయిల్లో మార్పులను పరిచయం చేయడం మరియు అమలు చేయడానికి ప్రయత్న .జరుగుతుంది ం నూతన విద్య విధానలోని చేపట్టిన మార్పులను ఏ విధంగా అమలు చేయాలో స్కూళ్లు, కాలేజీలు మరియు విద్యను ఏవిధంగా అందిచాలో టీచర్లకు శిక్షణ ఇవ్వాలని ఈ విధానలో పొందుపరచడం జరిగింది .

ఇతర అంశాలతో పాటు, NEP మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ (MHRD) ను విద్యా మంత్రిత్వశాఖగా మార్చింది. ఇది విద్యపై దేశం యొక్క మారుతున్న దృష్టికి సంకేతం.

ఈ విధానం "ప్రాప్యత (Access), సమానత్వం (Equality), నాణ్యత (Quality), Affordability, జవాబుదారీతనం (Accountability" అనే స్తంభాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు భారతదేశాన్ని "Vibrant Knowledge Hub "గా మారుస్తుంది అని మన దేశ ప్రధానమంత్రి ఆవిష్కరించిన వెంటనే అభివర్ణించారు.

జాతీయ విద్యావిధానం -2020 ప్రధాన పరివర్తన సంస్కరణలు (Major Transfermational Reforms in National Education Ppolicy (NEP) -2020):-

ప్రాథమిక బాల్య సంరక్షణ విద్య నుండి ఉన్నత విద్య వ్యవస్థ వరకు అత్యున్నత నాణ్యత, సమానత్వం మరియు సమగ్రత వంటి ప్రధాన పరివర్తన సంస్కరణలు చేపట్టడం ద్వారా, ప్రస్తుత అభ్యసన ఫలితాలకు మరియు అవసరమైన వనరులకు మధ్య ఉన్న అంతరాన్ని తొలగించవచ్చు.

☞ **జాతీయ విద్యా విధానం 2020 – ఏర్పడిన పరిణామ క్రమం (Evaluation of NEP 2020):-**

నూతన జాతీయ విద్యా విధానం –2020, భారతదేశంలో 21వ శతాబ్దంలో ప్రవేశపెట్టిన మొట్టమొదటి నూతన విద్యా విధానం. చివరిసారిగా మన **జాతీయ విద్యా విధానం 1986లో** అమలు చేయబడింది. అనగా! సుమారుగా 34 సంవత్సరాల క్రితం. 1986 లో అమలు చేసిన జాతీయ విద్య విధానమును 1992లో ఒకసారి సవరించబడటం జరిగినది. దానికంటే ముందు **1968లో మొదటి విద్యా విధానం** ఆమోదించబడింది.

విద్యపై గత విధానాల అమలు, ప్రాప్యత మరియు సమానత అంశాలపై ఎక్కువగా దృష్టి సారించింది. 1992లో సవరించబడిన జాతీయ విద్యా విధానం, 1986 యొక్క అసంపూర్ణ అజెండా (NPE 1986/92), ఈ పాలసీలో సముచితంగా చర్చించబడింది. 1986/92 చివరి పాలసీ నుంచి ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్య చట్టం 2009, ఒక ప్రధాన అభివృద్ధి జరిగింది. ఇది సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్యను సాధించడం కొరకు చట్టపరమైన అంశాలను రూపొందించింది.

2015 నుంచి కొత్త విద్యా విధానం కోసం ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి, మరియు మే 2016లో, కమిటీ ఫర్ ఎవల్యూషన్ ఆఫ్ ది న్యూ ఎడ్యుకేషన్ పాలసీ తన నివేదికను సమర్పించింది, దీని ఆధారంగా అప్పటి MHRD 'డ్రాఫ్ట్ నేషనల్ ఎడ్యుకేషన్ పాలసీ, 2016 కొరకు కొన్ని ఇన్ పుట్ స్' ని సిద్ధం చేసింది.

చివరికి 2017 జూన్ లో భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) మాజీ చీఫ్ డాక్టర్ కె కస్తూరిరంగన్ అధ్యక్షతన ముసాయిదా జాతీయ విద్యా విధానం కోసం కమిటీ ఏర్పాటు చేశారు. 2019 మే 31న డాక్టర్ రమేష్ పోఖ్రియాల్ కు జాతీయ విద్యా విధానం 2019 ముసాయిదాను సమర్పించారు. ఈ ముసాయిదాను 2018 డిసెంబర్ లో కూడా సమర్పించినట్లు సమాచారం.

ప్రభుత్వ లెక్కల ప్రకారం, 2.5 లక్షలగ్రామపంచాయితీలు, 6,600 బ్లాకులు, 6,000 Urban Local Bodies (ULB)లుమరియు 676 జిల్లాల నుంచి దాదాపు 2 లక్షల సూచనలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత NEP 2020 రూపొందించబడింది.

నూతన జాతీయ విద్యావిధానం (2020) యొక్క సూత్రాలు (Principles of this Policy):-

వివేకవంతమైన ఆలోచన సామర్థ్యం కలిగిన మంచి మానవులను అభివృద్ధి చేయడం, కరుణ మరియు సహానుభూతి, ధైర్యం మరియు దృఢత్వం, శాస్త్రీయ మైన దృక్పథం మరియు సృజనాత్మక కల్పనలు, మంచి నైతిక విలువలు మరియు విలువలతో కూడిన మంచి మానవ వనరులను అభివృద్ధి చేయడం ప్రస్తుత విద్యా వ్యవస్థ యొక్క ఉద్దేశ్యం. మన రాజ్యాంగం ద్వారా ఊహించిన విధంగా, సమమైన, సమ్మేళన మరియు బహువచన సమాజాన్ని నిర్మించడం కొరకు పౌరులను ఉత్పత్తి చేయడం, ఉత్పాదకత మరియు దోహదపడటం దీని యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం.

ఒక మంచి విద్యా సంస్థ అంటే ప్రతి విద్యార్థి కూడా స్వాగతించే విధంగా మరియు ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించేదిగా ఉండాలి. ఇందులో సురక్షితమైన మరియు ఉత్తేజ పరిచే అభ్యసన వాతావరణం ఉంటుంది. దీనియందు విస్తృత శ్రేణి అభ్యసన అనుభవాలు అందించబడతాయి, మరియు విద్యార్థులు అందరికీ కూడా మంచి భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు తగిన వనరులు లభ్యం అవుతాయి. ఈ లక్షణాలను సాధించడం ప్రతి విద్యాసంస్థ యొక్క లక్ష్యం కావాలి. అయితే, అదే సమయంలో, విద్యాసంస్థలలో మరియు అన్ని దశలలో కూడా అంతరాయం లేని ఏకీకరణ మరియు సమన్వయం ఉండాలి.

విద్యా వ్యవస్థను మరియు దానిలోని వ్యక్తిగత సంస్థలు రెండింటినీ పెద్ద ఎత్తున మార్గనిర్దేశం చేసే ప్రాథమిక సూత్రాలు :-

* విద్యా మరియు విద్యేతర రంగాలలో ప్రతి విద్యార్థి యొక్క సమగ్ర అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి ఉపాధ్యాయులను మరియు తల్లిదండ్రులను సున్నితత్వం చేయడం ద్వారా **ప్రతి విద్యార్థి యొక్క ప్రత్యేక సామర్థ్యాలను గుర్తించడం మరియు ప్రోత్సహించడం.**
* గ్రేడ్ 3 నాటికి విద్యార్థులందరికీ **ఫౌండేషన్ లిటరసీ మరియు న్యూమరసీని** సాధించడానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం.
* **వశ్యత** (Flexibility) ద్వారా అభ్యాసకులు వారి అభ్యాస పథాలు మరియు ప్రోగ్రామ్‌లను ఎన్నుకునే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటారు. తద్వారా వారి ప్రతిభ మరియు ఆసక్తుల ప్రకారం జీవితంలో వారి స్వంత మార్గాలను ఎంచుకుంటారు.
* కళలు మరియు శాస్త్రాల మధ్య, పాఠ్య మరియు పాఠ్యేతర కార్యకలాపాల మధ్య, వృత్తి మరియు విద్యా ప్రవాహాల (Academic Streams) మధ్య, మొదలైన వాటిలో హానికరమైన సోపానక్రమాలను తొలగించడానికి మరియు వివిధ రకాల అభ్యాసన అంశాల మధ్య లోపాలను తొలగించడానికి **ఎటువంటి కఠిన విభజనలు ఉండవు** (No Hard Separations).
* అన్నింట జ్ఞాన ఐక్యత మరియు సమగ్రతను నిర్ధారించడానికి బహుళ విభాగ ప్రపంచానికి శాస్త్రాలు, సాంఘిక శాస్త్రాలు, కళలు, మానవీయ శాస్త్రాలు మరియు క్రీడలలో **బహుళ క్రమశిక్షణ మరియు సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించడం.**
* బట్టీ అభ్యసనం మరియు పరీక్షల కోరకు అభ్యసనం కంటే **భావనాత్మక అవగాహనపై దృష్టి సారించడం.**
* తార్కిక నిర్ణయం తీసుకోవడం మరియు ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడానికి **సృజనాత్మకత మరియు విమర్శనాత్మక ఆలోచన** పెంపొందించడం

* సహానుగుణత్వం, ఇతరుల పట్ల గౌరవం, పరిశుభ్రత, మర్యాద, ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తి, సేవా స్ఫూర్తి, ప్రజా ఆస్తిపట్ల గౌరవం, శాస్త్రీయ స్వభావం, స్వేచ్ఛ, బాధ్యత, బహుళత్వం, సమానత్వం మరియు న్యాయం వంటి **నైతిక విలువలు మరియు మానవ మరియు రాజ్యాంగ విలువలు పెంపొందించడం.**
* బోధన మరియు అభ్యసనలో **బహుభాషావాదాన్ని మరియు భాష యొక్క శక్తిని** పెంపొందించడం
* కమ్యూనికేషన్, సహకారం, జట్టుకృషి మరియు స్థితిస్థాపకత (resilience) వంటి **జీవిత నైపుణ్యాలు పెంపొందించడం**
* నేటి 'కోచింగ్ కల్చర్'ని ప్రోత్సహించే సమ్మేటివ్ అసెస్ మెంట్ కంటే అభ్యసన కొరకు **రెగ్యులర్ ఫార్మెటివ్ అసెస్ మెంట్ పై దృష్టి సారించండి.**
* బోధన మరియు అభ్యసనలో **సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని విస్తృతంగా ఉపయోగించడం**, భాషా అడ్డంకులను తొలగించడం, దివ్యాంగుల విద్యార్థులకు ప్రాప్యతను పెంచడం, మరియు విద్యా ప్రణాళిక మరియు నిర్వహణ
* విద్య అనేది ఒక ఏకకాలిక విషయం అని ఎల్లప్పుడూ దృష్టిలో ఉంచుకొని అన్ని కరిక్యులం, బోధక, మరియు పాలసీలో వైవిధ్యాన్ని గౌరవించడం మరియు స్థానిక సందర్భాన్ని గౌరవించడం.
* విద్యార్థులందరూ విద్యావ్యవస్థలో అభివృద్ధి చెందగలరని నిర్ధారించడానికి అన్ని విద్యా నిర్ణయాలకు మూలస్తంభంగా పూర్తి **ఈక్విటీ మరియు సమ్మేళిత ఉండేలా చూడటం.**
* బాల్య సంరక్షణ మరియు విద్య నుంచి స్కూలు ఎడ్యుకేషన్ నుంచి ఉన్నత విద్య వరకు **అన్ని స్థాయిల విద్యాప్రణాళిక లో సమ్మిళితం.**
* **ఉపాధ్యాయులు మరియు అధ్యాపకులు అభ్యసన ప్రక్రియకు గుండెకాయగా** వారి నియామకం, నిరంతర వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి, సానుకూల పని వాతావరణం మరియు సేవా పరిస్థితులు కల్పించడం.
* **స్వయం ప్రతిపత్తి, సుపరిపాలన మరియు సాధికారత** ద్వారా ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడం మరియు ఆడిట్ మరియు బహిరంగ బహిర్గతం ద్వారా విద్యా వ్యవస్థ యొక్క **సమగ్రత, పారదర్శకత మరియు వనరుల సామర్థ్యాన్ని** నిర్ధారించడానికి ఒక **'తేలికైన కానీ గట్టి' (light but tight) నియంత్రణ చట్రం** ఏర్పాటు.
* అద్భుతమైన విద్య మరియు అభివృద్ధి కొరకు సహ ఆవశ్యకతగా **అద్భుతమైన పరిశోధన.**
* నిరంతర పరిశోధన మరియు విద్యా నిపుణుల ద్వారా నిరంతర మదింపు ఆధారంగా పురోగతి యొక్క నిరంతర సమీక్ష.
* భారతదేశం యొక్క ఘనమైన, వైవిధ్యభరితమైన, పురాతన మరియు ఆధునిక సంస్కృతి మరియు విజ్ఞాన వ్యవస్థలు మరియు సంప్రదాయాలను నెలకొల్పడం.
* **విద్య ప్రజా సేవ**; నాణ్యమైన విద్యను పొందడం ప్రతి పిల్లల ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించబడాలి.
* **బలమైన, శక్తివంతమైన ప్రభుత్వ విద్యావ్యవస్థలో** గణనీయమైన పెట్టుబడి అలాగే నిజమైన పరోపకారి ప్రైవేట్ మరియు సమాజ భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు సులభతరం చేయడం.

నూతన జాతీయ విద్యావిధానం (2020) యొక్క విజన్ (The Vision of this Policy):-

ఈ జాతీయ విద్యా విధానం భారతదేశ నీతి విధానంలో పాతుకుపోయిన విద్యావ్యవస్థను రూపొందిస్తుంది, ఇది భారతదేశాన్ని పరివర్తన చేయడానికి దోహదపడుతుంది, అంటే భారతదేశం, స్థిరమైన మరియు చైతన్యవంతమైన నాలెడ్జ్ సొసైటీగా, అందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించడం ద్వారా, తద్వారా భారతదేశాన్ని ప్రపంచ జ్ఞాన సూపర్ పవర్ గా మారుస్తుంది. మన సంస్థల పాఠ్యప్రణాళిక, విద్యాప్రణాళిక, విద్యావ్యవస్థ మౌలిక విధులు, రాజ్యాంగ విలువల పట్ల ప్రగాఢమైన గౌరవం, దేశంతో బంధం, మారుతున్న ప్రపంచంలో ఒకరి పాత్ర, బాధ్యతల పట్ల అవగాహన పెంపొందించుకోవాలి. ఈ పాలసీ యొక్క విజన్, కేవలం ఆలోచన, మేధస్సు మరియు చేతల్లో మాత్రమే కాకుండా, ఆత్మ, తెలివితేటలు మరియు చేతల్లో కూడా భారతీయుడిగా ఉండటం పట్ల ఒక లోతైన గర్వాన్ని పెంపొందిస్తుంది, అదేవిధంగా మానవ హక్కులకు, ధారణీయ అభివృద్ధి మరియు సజీవమరియు ప్రపంచ శ్రేయస్సుకు బాధ్యతాయుతమైన అంకితభావాన్ని మద్దతు ఇచ్చే నాలెడ్జ్, నైపుణ్యాలు, విలువలు మరియు ఆలోచనలను అభివృద్ధి చేయడం, తద్వారా ప్రపంచ వ్యాప్త పౌరుడిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

పాఠశాల విద్య నిర్మాణం మరియు కరిక్యులంలో సంస్కరణలు (Reforms in Structure & Curriculum of School Education):-

ఇతర విషయాలతోపాటుగా, NEP 2020 పాఠశాల విద్యకు అనేక సంస్కరణలను సూచిస్తుంది, ఇది సబ్జెక్టుల యొక్క సరళత్వం మరియు అభ్యసన ప్రవాహాల మధ్య అవరోధాలను ను తొలగించడంపై దృష్టి సారిస్తుంది. 2030 నాటికి ప్రీస్కూలు నుంచి సెకండరీ లెవల్ వరకు 100% స్థూల నమోదు నిష్పత్తిని (Gross Enrolment Ratio) సాధించడం అనేది NEP యొక్క మరో ప్రధాన లక్ష్యం.

3-18 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్న పిల్లలందరు విద్యను అభ్యసించేల NEP పాఠశాల విద్య యొక్క ప్రస్తుతం ఉన్న 10+2 నిర్మాణాన్ని 5+3+3+4గా మారుస్తు NEP-2020 ను రూపొందించడం జరిగినది. ప్రస్తుతం ఉన్న నిర్మాణంలో కవర్ చేయబడని ముఖ్యంగా 3-6 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లలను NEP- 2020 కవర్ చేస్తుంది.

ప్రస్తుత విద్య నిర్మాణం, సంబంధిత గ్రేడ్ లుగా విభజించబడినప్పుడు, కింది విధంగా ఉంటుంది:

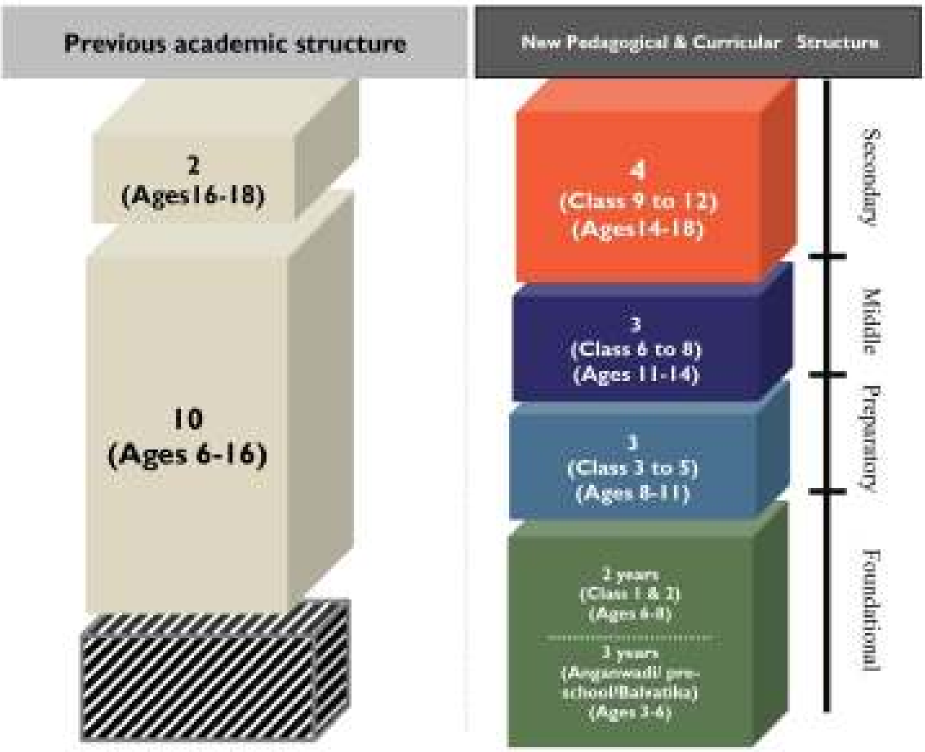

- Three years of anganwadi or preschool + two years in primary school in grades 1-2 covering ages 3 to 8 years
- The 'preparatory stage' covering ages 8 to 11 years or grades 3-5
- The 'middle stage' covering ages 11 to 14 years or grades 6-8
- The 'secondary stage' covering ages 14 to 18 years in two phases – grades 9-10 in the first and grades 11-12 in the second

పిల్లలు మరింత క్లిష్టమైన ఆలోచనను మరియు ఇతర విషయాలతోపాటు, మరింత విశ్లేషణ ఆధారిత అభ్యాసాన్ని అభ్యసించగలిగేలా పాఠ్యాంశాలను దాని ప్రధాన అవసరాలకు తగ్గించడం, ముఖ్య అంశాలు మరియు ఆలోచనలపై దృష్టి పెట్టడం NEP లక్ష్యం. పిల్లలు తాము చదవాలనుకునే సబ్జెక్టుల ఎంపికల్లో, ముఖ్యంగా సెకండరీ దశలో కూడా వెసులుబాటును కల్పించారు.

చర్చనీయాంశాలు:-

- NEP సంస్కరణలు ప్రస్తుత స్కూలు విద్యలో అంతరాలను పరిష్కరించగలదా?
- కొత్త విద్యా విధానంలో 3-భాషా ఫార్ములా అంటే ఏమిటి?
- NEP 2020 యొక్క ఎలాంటి సంస్కరణలు తీసుకురావాలి మరియు భారతీయ అభ్యసన యొక్క ప్రకృతి దృశ్యాన్ని మార్చడానికి ఇది ఏ విధంగా ప్రయత్నిస్తుంది?

పరీక్షలలో మార్పులు మరియు పాఠశాలల్లో బహుభాషావాదంపై దృష్టి (Changes to Examinations & Focus on Multilingualism in Schools):-

- బహుభాషావాదాన్ని పెంపొందించడం మరియు మాతృభాషల అభ్యసనను ప్రోత్సహించడం కూడా ఈ పాలసీ లక్ష్యం. మూల్యాంకన విధానంలో కూడా సంస్కరణలు ఉంటాయని ఈ విధానం చెపుతుంది.
- ఈ విధానం ప్రకారం, బోర్డు పరీక్షలు 'సులభతరం' చేయబడతాయి, రోట్ లెర్నింగ్ (బట్టి విధానం) కంటే **'ప్రధానంగా కోర్ సామర్థ్యాలను'** పరీక్షించబడతాయి. ఒక విద్యార్థి కోరుకుంటే సంవత్సరానికి రెండుసార్లు బోర్డు పరీక్షలు రాయవచ్చు. ప్రధాన పరీక్ష (Main Exam) ఒకసారి మరియు మెరుగుదల కోసం (improvement) ఒకసారి రాయవచ్చు.
- కేవలం పాఠశాల ముగింపులో కాకుండా, పాఠశాల ప్రారంభం నుండే నిరంతరం (పాఠశాల విద్య సంవత్సరం మొత్తం) విద్య యొక్క పురోగతిని ట్రాక్ చేయడం కొరకు 3, 5 మరియు 8 గ్రేడుల్లో standardized school exams ను నూతన విద్య విధానం అమలు చేస్తుంది.

NEP-2020 ప్రయత్నిస్తున్న అతిపెద్ద మార్పులలో ఒకటి పాఠశాలలోని భాషలపై దృష్టి పెట్టడం.

- ఈ విధానం ప్రకారం, సాధ్యమైనంత వరకు ఆవసరమైన చోట "కనీసం 5వ గ్రేడ్ వరకు లేదా 8వ గ్రేడ్ మరియు ఆపైన గ్రేడ్ లకు హోమ్ లాంగ్వేజ్/మాతృభాష/స్థానిక భాష/ప్రాంతీయ భాష'ను బోధనా మాధ్యమంగా ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ స్కూళ్లు రెండింటిలోనూ ఆమలు చేయాలనీ సూచిస్తుంది.
- ఈ విధానం మూడు భాషల సూత్రాన్ని అమలు చేస్తుంది, కానీ కొంత వెసులుబాటు ఉంది. ఒక రాష్ట్రంపై ఏ భాషను విధించకుండా మూడు భాషల్లో కనీసం రెండు భాషలు భారతదేశానికి చెందినవి ఉండాలి. అలాగే, విద్యార్థులు తమంతట తాముగా రాష్ట్రాల, ప్రాంతాల మరియు వారి ఎంపిక ఆధారంగా మూడు భాషలు నేర్చుకోవచ్చు (ఈ విషయంలో రాజకీయ పార్టీల నుంచి నిరసనల అనంతరం హిందీ, ఇంగ్లీషు ప్రస్తావనను ముసాయిదా NEP నుండి తొలగించారు).
- ఈ మూడు భాషల ఫార్ములాలో అందించే భాషలలో ఒకటి సంస్కృతం. తమిళం, తెలుగు, కన్నడ, మలయాళం, ఒడియా, పాళీ, పర్షియన్, ప్రాకృతం వంటి ఇతర క్లాసికల్ భాషలతో పాటు పాఠశాల, ఉన్నత విద్యల్లో అన్ని స్థాయిల్లోనూ ఈ విద్యను అందించనున్నారు. కొరియన్, జపనీస్, థాయ్, ఫ్రెంచ్, జర్మన్, స్పానిష్, పోర్చుగీస్ మరియు రష్యన్ వంటి విదేశీ భాషలు మాధ్యమిక స్థాయిలో కూడా అందించబడతాయి అని పాలసీ పేర్కొంది.

మూల్యాంకనంలో మార్పు (Changes in Evaluation):-

NEP 2020 గ్రేడ్ 12 వరకు స్కూలింగ్ సంవత్సరాల్లో ప్రధాన సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టింది, ఇది విద్యార్థుల సంపూర్ణ అభివృద్ధి దిశగా నిర్దేశించబడింది. కరిక్యులం కీలక భావనలుగా తగ్గించబడుతుంది మరియు క్రిటికల్ థింకింగ్ మరియు ప్రాక్టికల్ నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.

విద్యార్థులు తాము చేపట్టాలనుకుంటున్న సబ్జెక్టులకు సంబంధించి మరింత వెసులుబాటు ఉంటుంది. గ్రేడ్ 6 నుంచి విద్యార్థులకు వృత్తి నైపుణ్యాల్లో ప్రవేశం ఉంటుందని, ఇంటర్న్ షిప్ లను ప్రోత్సహించబడుతుంది.

విద్యార్థులు మూల్యాంకనం చేసే మార్గాలు మారనున్నాయి, ఎందుకంటే విద్యార్థుల యొక్క భావనల స్పష్టత మరియు విశ్లేషణాత్మక నైపుణ్యాలపై మరింత దృష్టి కేంద్రీకరించబడుతుంది. 10, 12 గ్రేడ్ ల బోర్డు పరీక్షలు కొనసాగుతాయి కానీ సంపూర్ణ అభివృద్ధి లక్ష్యంగా అవి కొనసాగుతాయి. సంగీతం, క్రీడలు వంటి సబ్జెక్టులను "ఎక్స్ ట్రా కరిక్యులర్"గా పరిగణించడును, కానీ సైన్స్ మరియు కామర్స్ వంటి ఇతర అకడమిక్ సబ్జెక్టులవలే ఒకే వేదికపై ఉంచబడుతుంది.

ఇప్పటి వరకు, భారతదేశంలో విద్యా వ్యవస్థ బోర్డు పరీక్షల ద్వారా బట్టీ వేయడం మరియు అది బాహ్య ప్రపంచానికి వారి సంసిద్ధతకు దోహదపడటానికి బదులుగా విద్యార్థులపై ఒత్తిడి పెంచడంలో ఎలా ముగిసింది అనే దాని పై విమర్శలు వచ్చాయి. దీనిని ఈ విధానంలో స్వస్తి పలుకనున్నారు.

మాతృభాష మరియు పరిమిత తల్లిదండ్రుల స్వయం ప్రతిపత్తిపై దృష్టి సారించడం (Emphasis on Mother Tongue and Restricted Parental Autonomy):-

ఈ విధానం భాషలకు సంబంధించి కొన్ని ఆందోళనలను లేవనెత్తుతుంది. ఇది 5వ తరగతి వరకు లేదా 8వ తరగతి వరకు మరియు ఆపై గ్రేడ్లకు, హోమ్ లాంగ్వేజ్/ప్రాంతీయ భాష/స్థానిక భాష/మాతృభాష/ను బోధనా మాధ్యమంగా ఉండాలని ప్రాధాన్యత నిస్తుంది. ఇది తప్పనిసరి గా ఉండగలదా అనేది ఖచ్చితంగా తెలియదు, అయితే, అప్పుడు, తల్లిదండ్రుల యొక్క స్వయం ప్రతిపత్తిని ఇది అడ్డుకుంటుంది, ఇది ఇప్పటి వరకు ఇంగ్లిష్-మీడియం మరియు ప్రాంతీయ-మీడియం పాఠశాలల మధ్య ఎంపిక చేసుకునే అవకాశం ఉంది. పైగా, చిన్న వయసులోనే పిల్లలకు భాషలను అర్థం చేసుకోవడం చాలా సులభం. అందువల్ల, 5వ గ్రేడ్ వరకు కేవలం ఒకే ఒక్క భాషకే పరిమితం చేయడం వల్ల భాషా అభివృద్ధికి దూరంగా ఉంటుంది.

The Impact on Foundation Years:-

బాలల దీర్ఘకాలిక అభివృద్ధికి పునాది సంవత్సరాలలో) foundation years .అక్షరాస్యత మరియు విద్య చాలా కీలకమైనది (ECCE యొక్క ప్రాముఖ్యతను హైలైట్ చేసే లక్ష్యంతో, NEP 10 ప్రస్తుతం ఉన్న 2020+5 సిస్టమ్ ని 2+3+3+సిస్టమ్ తో రీప్లేస్ చేస్తుంది 4, ఇది 3 .సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న పిల్లలను స్కూలు కరిక్యులం కిందకు తీసుకొస్తుంది 6 నుంచి

ఈ విధంగా కొత్త విధానం ప్రీ స్కూలింగ్ సంవత్సరాలతో పాటుగా సంవత్సరాల 12సాంప్రదాయ విద్యాసంవత్సరంని కూడా ఏర్పాటు చేస్తుంది.

NEP .ముసాయిదా ఎలా బోధించాలో కంటే ఏమి బోధించాలనే దానిపై ఎక్కువగా దృష్టి సారించిందని విమర్శించబడింది 2019 అయితే, NEP .ఈ ఆందోళనను పరిష్కరిస్తుంది 2020

సంవత్సరాల వయస్సు వరకు పిల్లల కొరకు 8ECCE కొరకు ఒక పెడగోజికల్ ఫ్రేమ్ వర్క్, నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్ అంగన్ వాడీలు .ద్వారా తయారు చేయబడుతుందని ఆశించబడుతోంది (ఎన్ సిఈఆర్ టి), ప్రీ స్కూళ్లు, ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో పటిష్టమైన వ్యవస్థ ద్వారా ఈ ముసాయిదాఅమలు చేయనున్నారు.

ఇది స్వాగతించదగ్గ చర్య ఎందుకంటేఇది పిల్లవాడి యొక్క సామాజిక ,, భావోద్వేగ మరియు అభిజ్ఞా అభివృద్ధికి ECCE ఏవిధంగా అవసరం అవుతుంది మరియు నిలుపుదల రేట్లు మరియు ఉన్నత పాఠశాల సంసిద్ధత స్థాయిలతో ముడిపడి ఉంటుంది.

అధిక అక్షరాస్యత రేటును పెంచడం (Seeking a Higher Literacy Rate):-

2025 నాటికి గ్రేడ్ 3 వరకు అన్ని ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులలో అక్షరాస్యతను సాధించాలనే లక్ష్యంతో నేషనల్ మిషన్ ఆన్ ఫౌండేషన్ లిటరసీ అండ్ న్యూమరసీని NEP – 2020లో చేర్చింది.

వార్షిక విద్య నివేదిక 2018 విషయాంశాల ప్రకారం, భారతదేశ పాఠశాలల్లో అక్షరాస్యత మరియు అభ్యాసం యొక్క పేలవమైన స్థితిని ప్రతిబింబిచాయి. ఈ నివేదిక ప్రకారం గ్రేడ్ 5 (ప్రభుత్వ పాఠశాలలు) విద్యార్థులలో 44.2 శాతం మంది మాత్రమే గ్రేడ్ 2 స్థాయి పాఠాన్ని చదవగలిగారు. అలాగే, గ్రేడ్ 3 విద్యార్థులలో 26.9 శాతం మంది మాత్రమే 9 వరకు సంఖ్యలను గుర్తించగలిగారు.

ఈ పాలసీ ఉపాధ్యాయుల గురించి ఏం చెప్తుంది (What About Teachers)?:-

NEP 2020 కూడా ఉపాధ్యాయుల యొక్క సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి దృష్టి సారిస్తుంది. పాలసీ అమలుకు ఇది ఎంతో అవసరం. ఈ విధానం ఉపాధ్యాయుల నియామక ప్రమాణాలను మరియు వృత్తివిద్యా అభివృద్ధి పథాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది.

అంతేకాకుండా, నేషనల్ కౌన్సిల్ ఫర్ టీచర్ ఎడ్యుకేషన్, టీచర్ ఎడ్యుకేషన్ యొక్క కరిక్యులంను సంస్కరించడానికి ఒక ఫ్రేమ్ వర్క్ ని రూపొందించాల్సి ఉంది. ప్రభుత్వ పాఠశాలల నుంచి ఉపాధ్యాయులు గైర్హాజరు కావడం, పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడంలో ఇది దోహదపడుతుంది.

ఉపాధ్యాయ శిక్షణను సంస్కరించడం (Reforming Training of Teachers):-

ఈ విధానం కేవలం విద్యను పరివర్తన చేయడమే కాకుండా, విద్యను అందించే వారి నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచడానికి కూడా ఉద్దేశించబడింది.

పాలసీ నాణ్యమైన నాలుగు సంవత్సరాల ఇంటిగ్రేటెడ్ బి.ఎడ్ కార్యక్రమాలను అధ్యయనం చేయడం కొరకు దేశవ్యాప్తంగా మెరిట్ ఆధారిత స్కాలర్ షిప్ లను ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతుంది. మెరుగైన టెస్ట్ మెటీరియల్ ని పెంపొందించడం కొరకు టీచర్ అర్హత టెస్ట్ లు (టిఈటిలు) బలోపేతం చేయబడతాయి మరియు రిక్రూట్ మెంట్ ప్రయోజనాల కొరకు దీని యొక్క స్కోర్లు పరిగణనలోకి తీసుకోబడతాయి.

టీచర్లకు స్థానిక, ప్రాంతీయ, రాష్ట్ర, జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ వర్క్ షాప్ లు అదేవిధంగా ఆన్ లైన్ టీచర్ డెవలప్ మెంట్ మాడ్యూల్స్ ని కూడా అందిస్తారు, తద్వారా వారు తమ నైపుణ్యాలు మరియు నాలెడ్జ్ ని మెరుగుపరుచుకుంటారు మరియు సంవత్సరంలో కనీసం 50 గంటలపాటు ఇటువంటి నిరంతర ప్రొఫెషనల్ డెవలప్ మెంట్ అవకాశాల్లో పాల్గొంచుకోవాలని ఆశించబడుతుంది.

2030 నాటికి ఉపాధ్యాయ విద్యను బహుళ క్రమశిక్షణా విశ్వవిద్యాలయాలకు తరలిస్తుందని, అదే సంవత్సరం నాటికి బోధనకు కనీస డిగ్రీ అర్హత నాలుగేళ్ల ఇంటిగ్రేటెడ్ బి.ఎడ్ గా ఉంటుందని ఈ విధానం పేర్కొంది. అయితే, ఈ నిబంధనలో ఇప్పటికే బ్యాచిలర్స్ డిగ్రీ లేదా మాస్టర్స్ డిగ్రీ పొందిన వారు, వారి కోసం విభిన్న అవసరాలు ఉంటాయి.

అదనంగా, ఉపాధ్యాయులు ఎన్నికల వంటి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనకుండా ఉండాలని ఆశించబడుతుంది, తద్వారా వారు తమ సమయాన్ని బోధనకు మరింత మెరుగ్గా కేటాయించగలుగుతారు.

ఉన్నత విద్యావ్యవస్థలో సంస్కరణలు (Reforms in the Higher Education System):-

"వ్యక్తిగత ఉపాధికి గొప్ప అవకాశాలను సృష్టించాలనే లక్ష్యంతో, ఉన్నత విద్యా వ్యవస్థలో కూడా మార్పులను NEP సహజంగానే తీసుకువస్తుంది.

ఉన్నత విద్యలో స్థూల నమోదు నిష్పత్తిని 2018 నాటికి 26.3 శాతం నుంచి 2035 నాటికి 50 శాతానికి పెంచడమే ఎన్.ఈ.పీ లక్ష్యం.

భారతదేశం యొక్క ప్రస్తుత ఉన్నత విద్యా వ్యవస్థ యొక్క ముక్కలైన స్వభావాన్ని అధిగమించడం మరియు దానికి బదులుగా ఉన్నత విద్యా సంస్థలు (HEIలు) పెద్ద మల్టీ డిసిప్లినరీ విశ్వవిద్యాలయాలు, కాలేజీలు, మరియు HEI క్లస్టర్లు/నాలెడ్జ్ హబ్ లుగా తీసుకురావడం అనేది NEP యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం. కాలక్రమేణా సింగిల్ స్ట్రీమ్ HEIs లు దశలవారీగా దశలవారీగా అమలవబడాలని పాలసీ పేర్కొంది.

NEP తీసుకువచ్చే ఒక మార్పు ఏమిటంటే అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ డిగ్రీ మూడు లేదా నాలుగు సంవత్సరాల కాలవ్యవధిలో ఉంటుంది, ఈ కాలంలో అనేక నిష్క్రమణ ఎంపికలు, కోర్సు లో ఒక నిర్దిష్ట సమయంలో డ్రాప్ అయ్యే వారికి తగిన సర్టిఫికేట్లు. HEIs విద్యార్థి యొక్క అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ డిగ్రీ ఆధారంగా వివిధ డిజైన్ ల మాస్టర్స్ కోర్సులను కూడా అందించగలుగుతుంది.

అదనంగా, ఎన్.ఈ.పి 2020 ద్వారా ఎంఫిల్ కార్యక్రమాన్ని నిలిపివేశారు.

ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమిటంటే, విద్యయొక్క బహుళ క్రమశిక్షణా విధానాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని, NEP అమలు చేయాలని కోరుకునే ఒక కొత్త వ్యవస్థ "అకడమిక్ బ్యాంక్ ఆఫ్ క్రెడిట్ (ABC)", ఇది వివిధ గుర్తింపు పొందిన HEIల నుండి సంపాదించిన విద్యా క్రెడిట్ లను డిజిటల్ గా నిల్వ చేస్తుంది. ఇది సంపాదించిన క్రెడిట్ లను పరిగణనలోకి తీసుకొని HEI నుంచి పట్టాలు పొందడానికి అనుమతిస్తుంది.

ప్రస్తుతానికి, కాలేజీలకు అక్రిడిటేషన్ ఆధారంగా గ్రేడెడ్ స్వయంప్రతిపత్తిని మంజూరు చేసే విధానాన్ని అవలంబించాలని NEP పేర్కొంది, చివరికి, వాటిని స్వయంప్రతిపత్తి కలిగిన డిగ్రీ-మంజూరు చేసే కళాశాలగా లేదా ఒక విశ్వవిద్యాలయం యొక్క రాజ్యాంగ కళాశాలగా మార్చడమే లక్ష్యం.

జాతీయ ఉన్నత విద్యా నియంత్రణ మండలి (NHERC) ఉపాధ్యాయ విద్యతో సహా ఉన్నత విద్యా రంగానికి ఒకే ఒక రెగ్యులేటర్ గా పనిచేయడానికి, కానీ వైద్య మరియు న్యాయ విద్య మినహాయిస్తూ ఒక నియంత్రణ వ్యవస్థలో మార్పు వచ్చింది.

జాతీయ విద్యా విధానం 2020 పై ప్రతిబింబం (A reflection on the National Education Policy 2020)

మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ ఇటీవల ప్రకటించిన జాతీయ విద్యా విధానం 2020, 21వ శతాబ్దపు భారతదేశ అవసరాలను తీర్చే విధంగా విద్యా వ్యవస్థను పరివర్తనం చేయడమే లక్ష్యంగా ఉంది. అయితే, తక్షణ సవాళ్లలో ఒకటి, ఏ విద్యా సంస్కరణ అయినా వివిధ రాష్ట్రాల మధ్య ఏకాభిప్రాయం ద్వారా మాత్రమే అమలు చేయవచ్చు.

NEP 2020 అనేది ఒక హ్యూమంగోస్ మరియు ఇది పెడగోజీ, నిర్మాణం, వివిధ అక్రమాలు మరియు ఇటీవల కాలంలో ఫీజులు, కోర్సు మరియు డిగ్రీల యొక్క విద్యా యొక్క క్రమబద్ధీకరణకు సంబంధించిన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి రూపొందించబడింది.

ప్రాథమిక పాఠశాలల విద్యార్థులు పేలవమైన అక్షరాస్యత నమోదు చేసిన సమయంలో NEP 2020 వచ్చింది, ఇది మిడిల్ మరియు సెకండరీ స్కూళ్లలో డ్రాపవుట్ ల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉంది. ఉన్నత విద్యా రంగంలో, బహుళ క్రమశిక్షణా కార్యక్రమాలను అందించడంలో దాని వైఫల్యం తో బాధపడుతోంది.

NEP 2020 అనేక దృష్టిని ఆకర్షించింది విద్యా వ్యవస్థ యొక్క నిర్మాణ నమూనాలో దాని మార్పు. ఒక పిల్లవాడిని 3 సంవత్సరాల వయస్సు లోపు స్కూలుకు పరిచయం చేస్తారు; పనితీరు మెరుగుదల కొరకు స్కూలు బోర్డు పరీక్షలు సంవత్సరానికి రెండుసార్లు; బట్టీ నుంచి మారడం; గణిత నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం; మరియు లయన్స్ 5+3+3+4 డిజైన్ కు షిఫ్ట్ గా ఉంది, ఇక్కడ అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ కాలేజ్ డిగ్రీ కార్యక్రమం నాలుగు సంవత్సరాలపాటు ఉంటుంది. బోధనా మాధ్యమం కూడా 5వ తరగతి వరకు మాతృభాషగా ఉండాలి కానీ 8వ తరగతి వరకు మాతృభాషగా ఉండాలి. భారతదేశం యొక్క పెద్ద స్పెక్ట్రం భాషతో ప్రారంభం అయ్యే వైవిధ్యభరితమైన దేశం, మరియు కొత్త నిర్మాణ రూపకల్పనలో పునరాలోచన అవసరం. ప్రస్తుత సమస్యలు, సమస్యలు, సవాళ్ల నేపథ్యంలో మన విద్యాలయ బోర్డు, ఉన్నత విద్య పై సమగ్ర చర్చ అవసరం.

కొత్త NEP అన్ని సబ్జెక్టుల్లో కరిక్యులాన్ని దాని యొక్క కోర్ ఆవశ్యకలకు తగ్గించడం ద్వారా, మరియు ఇంటరాక్టివ్ క్లాసుల ద్వారా, క్రిటికల్ థింకింగ్ ని పెంపొందించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఇది తరచుగా బోర్ చేసే తరగతుల నుండి మార్పును కూడా చూస్తుంది, ఇది మరింత ఇంటరాక్టివ్ గా చేస్తుంది, మరియు కోర్సు ఎంపికల యొక్క సరళత్వాన్ని కూడా అందిస్తుంది. ప్రతిరోజూ వివిధ సంస్కృతుల జ్ఞాన ఉత్పత్తి లో, నాలెడ్జ్ ఫిల్టరింగ్ అవసరం మరియు అందువల్ల కంటెంట్ ఫిల్టరేషన్ అవసరం. ఒక సామరస్యమైన అభ్యసనను ప్రభావితం చేసే బదులు, వైవిధ్యభరితమైన దేశంలో '**ఎపిస్టీమిక్ హింస**' జరుగుతుందని వివిధ రూపాల్లో ఉన్న జ్ఞానాన్ని ఒకచోటకు తీసుకురావడం ప్రమాదకరం.

ప్రపంచంలో అత్యుత్తమ విద్యా వ్యవస్థ ఉన్న ఫిన్లాండ్ నుంచి కొన్ని పాఠాలు తీసుకోవచ్చు. వారు అత్యుత్తమ విద్యా విధానాన్ని ఎలా సృష్టించారని ప్రశ్నించవచ్చు. పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధిని చూసే సరళమైన తర్కాన్ని వారు అనుసరించారు. మొత్తం పాశ్చాత్య ప్రపంచంలో వారికి తక్కువ పాఠశాల రోజులు మరియు పాఠశాల సంవత్సరాలు ఉన్నాయి, అంటే వారు తక్కువ పాఠశాలకు వెళతారు కానీ ఇప్పటికీ మెరుగ్గా చేస్తారు. వారు స్టాండర్డైజ్ చేయబడ్డ టెస్ట్ లను కూడా చేస్తారు, ఇది సాధారణంగా ఒక విద్యార్థిని నేర్చుకునేందుకు రూపొందించబడ్డ టెస్ట్ కంటే బాగా స్కోరు చేయడానికి డైరెక్ట్ చేయబడుతుంది. వారికి, ఇంటి పనులు దాదాపుగా పాతవి, అందువల్ల విద్యార్థులు రోజంతా క్లాసులో అలసిపోయిన తరువాత హోంవర్క్ చేయడానికి ఎక్కువ సమయం గడపాల్సిన అవసరం లేదు. ఇది పిల్లలుగా స్వేచ్ఛగా ఎదగడానికి, యంగ్ స్టర్లుగా ఎదగడానికి మరియు జీవితాన్ని పూర్తిగా మరియు నిజంగా ఆస్వాదించడానికి, తద్వారా నేర్చుకోవడానికి మరింత మార్గాలను అందిస్తుంది. స్కూలు మరియు కాలేజీ అభ్యసన మరియు ఇంటివరకు విస్తరించడం వల్ల అభ్యసనను తగ్గించడమే.

NEP 2020 1986 తరువాత మొదటి బ్లాంకెట్ కంపైల్, మరియు 2025 నాటికి సార్వత్రిక అక్షరాస్యత మరియు సంఖ్యాను సాధించడానికి డేట్ లైన్ కలిగి, ఇది సంపూర్ణ అభ్యసన యొక్క అవసరాన్ని మాత్రమే నొక్కి చెప్పబడుతుంది మరియు నాణ్యత మరియు కంటెంట్ పై దృష్టి సారించని పరిమాణంపై దృష్టి కేంద్రీకరించడం. ఈ మౌలిక సమస్యను పరిష్కరించకపోతే, ఏ విద్యా విధానం అయినా ఇప్పటికీ ఇంటి నుంచి దూరంగా ఉంటుంది. (Video Link :-- https://youtu.be/B81jDfrStMk)

NEP 2020 ఎలా స్వీకరించబడుతుంది (How Has the NEP 2020 Been Received)?

NEP యొక్క ముసాయిదా వెనుక ఉన్న కె కస్తూరిరంగన్ మాట్లాడుతూ "ఏ దేశ పురోగతికైనా పరివర్తన మరియు ఒక డైనమిక్ విద్యా వ్యవస్థను సృష్టించడం అనేది మౌలికమైనది "మన మనస్సులను శ్రేష్ఠతకు తెరవడం" మరియు "భారతదేశం విభిన్నంగా లేదు - .అని పేర్కొన్నారు

సహజంగానే ఎన్ని పరిపాలించే పార్టీ నుండి నాయకులు ప్ర.పి.ఇ.శంసించారుకేంద్ర మంత్రి పీయూష్ గోయల్ మాట్లాడుతూ ., "రేపటి నాయకులకు ఉజ్వల భవిష్యత్తుఅని చెప్పారు "ప్రతి బిడ్డ యొక్క ప్రత్యేక ప్రతిభను పోషించండి" మరియు ", స్మృతిఇరానీ, ఒక మాజీ HRD మంత్రి స్వయంగా, "భారతదేశంలో విద్య యొక్క పరివర్తన.అని పేర్కొన్నారు "

మాతృభాషలో నేర్చుకోవడంపై దృష్టి సారించి ఎన్ ఈపీ ద్వారా నేర్చుకోవాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి, తెలుగుదేశం పార్టీ అధినేత నారా చంద్రబాబు నాయుడు కొనియాడారు.

కాంగ్రెస్ నేత శశిథరూర్ కూడా ఈ విధానాన్ని స్వాగతించారు, అయితే, ప్రభుత్వం ముందుగా పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టనందుకు ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించారువరుస ట్వీట్లలో ., అతను కూడా సవాలు "అమలు ద్వారా ఆకాంక్షను సరిపోలేలా చూడటం" .గా ఉంటుందని పేర్కొన్నాడు

ఇదిలా ఉండగా, జామియామిల్లియా ఇస్లామియా వైస్ ఛాన్సలర్ నజ్మా అక్తర్ మాట్లాడుతూ, ఎన్ఈపి భారతదేశాన్ని గ్లోబల్ " నాలెడ్జ్ సూపర్ పవర్.గా మారుస్తుందని చెప్పారు"

అశోకా యూనివర్సిటీ వైస్ ఛాన్సలర్ మాలబికా సర్కార్ మాట్లాడుతూ ,"శాతం స్థూల నమోదు నిష్పత్తి ఒక ముఖ్యమైన 50 .లక్ష్యం మరియు అన్ని విశ్వవిద్యాలయాలు దీనికి దోహదపడాలిNEP కింద ప్రకటించబడ్డ కార్యక్రమాలు ఈ టార్గెట్ ని 2020 సాధించడంలో సహాయపడాలిఅండర్ గ్రాడ్యుయేట్ స్థాయిలో ప్రభుత్వం గుర్తించిన బహుళ ప్రవేశాలు మరియు నిష్క్రమణ ఎంపికలు . .యువతకు మరిన్ని ఎంపికలను అందిస్తాయి

ప్రాంతీయ భాషల్లో ప్రాథమిక విద్యపై దృష్టి సారించడం మరియు సంస్కృతాన్ని ప్రవేశపెట్టడం", మూడు భాషల ఫార్ములాను అనుసరించడం, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో దేశ ప్రజలకు ఒక గొప్ప వరంగా మారుతుందిటుడే డైరెక్టర్ .టి.ఐ.అని ఖరగ్ పూర్ ఐ " .తివారీ చెప్పారు .కె.ప్రొఫెసర్ వి

ప్రాంతీయ భాషల్లో ప్రాథమిక విద్యపై దృష్టి సారించడం మరియు సంస్కృతాన్ని ప్రవేశపెట్టడం", మూడు భాషల ఫార్ములాను అనుసరించడం, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో దేశ ప్రజలకు ఒక గొప్ప వరంగా మారుతుందిటుడే డైరెక్టర్ .టి.ఐ.అని ఖరగ్ పూర్ ఐ " .తివారీ చెప్పారు .కె.ప్రొఫెసర్ వి

సింబయాసిస్ ప్రిన్సిపల్ డైరెక్టర్ విద్యాయెరవ్డేకర్ ది ఇండియన్ ఎక్స్ ప్రెస్ తో మాట్లాడుతూ, "కొత్త NEP చాలా ముందుకు మరియు విద్యార్థిఇప్పుడు కీలకమైనది ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ మరియు కొత్త సవాళ్లకు అనుగుణంగా వారి " కానీ "కేంద్రితమైనది- .అని పేర్కొన్నారు "మైండ్ సెట్ ను మార్చడం

నూతన విద్యా విధానం - చర్చనీయాంశాలు

I. ఎలిమెంటరీ విద్యలో అభ్యసన ఫలితాలు సాధించే దిశగా హామీ ఇవ్వడం

ఎలిమెంటరీ విద్యలో అందుబాటు మరియు నిలుపుదలల్లో పురోగతి ఉన్నప్పటికీ అధిక శాతం విద్యార్థులు కనీస అభ్యసనా స్థాయిలను సాధించడంలో విఫలమవుతుండడం తీవ్రంగా పరిగణించాల్సిన విషయం. ఈ అంశంపై నిర్వహించబడిన అధ్యయనాలు విద్యార్థులు పాఠశాలల్లో కనీస నైపుణ్యాలు నేర్చుకోవడం లేదని సూచిస్తున్నాయి. 5వ తరగతికి చేరుకున్న విద్యార్థుల్లో చాలా మంది సరళమైన దానిని చదవడం మరియు సరళమైన గణిత ప్రక్రియలను చేయలేకపోతున్నారు. పిల్లల పరీక్ష ఫలితాలు చాలా నిరాశాజనకంగా ఉంటున్నాయి. ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో 8 సంవత్సరాలు చదివే విద్యార్థులందరికీ కనీస జ్ఞానాత్మక నైపుణ్యాలు పెంపొందించేలా సమిష్టి కృషి చేయాల్సిన అవసరం ఉన్నది.

ఇందుకోసం రాష్ట్రాల్లో ప్రారంభం నుండే చదువడం, రాయడం, అర్థం చేసుకోవడం, గణితం గురించి వివిధ కార్యక్రమాలను అమలుపరుస్తున్నారు. వీటికి చెందిన వీటికి చెందిన అభ్యసనా ఫలితాలను నిర్ధారించి, వాటిని మూల్యాంకనం చేసే పద్ధతులను నిర్ణయిస్తున్నాయి. జాతీయ విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ (NCERT) జాతీయ స్థాయిలో 3, 5 మరియు 8వ తరగతుల్లో సాధించబడిన లక్ష్యాలపై మూడుసార్లు సర్వే చేసింది. రాష్ట్ర స్థాయిలో సర్వేలు నిర్వహించడానికి రాష్ట్రాలకు నిధులు కేటాయించబడ్డాయి. ప్రస్తుతం ఈ సర్వేలు వివిధ రాష్ట్రాల్లో వేర్వేరు దశల్లో ఉన్నాయి. అనేక సంస్కరణలు కొనసాగుతున్నప్పటికీ ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో బోధన-అభ్యసనను మెరుగుపరిచేందుకు విభిన్న పద్ధతులను అన్వేషించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఎలిమెంటరీ పాఠశాల విద్యలో అత్యల్ప అభ్యసన సాధనకు, కారణాలను నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకన విధానాన్ని మదింపు చేయడాన్ని అర్థం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. తద్వారా బడి పిల్లల అభ్యసనా ఫలితాలను మెరుగుపరిచి, ఎలిమెంటరీ విద్యలో గుణాత్మకతను పెంచేందుకు తగిన సలహాలు ఇచ్చేందుకు వీలవుతుంది. గుణాత్మక సమస్యలు మరియు నిర్ణాయక అంశాలైనటువంటి శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయుల అందుబాటు, సరైన విద్యా ప్రణాళిక, అభ్యసనా ఫలితాలపై ప్రభావం చూపే నూతన బోధనా విధానాలను ప్రాధాన్యత ప్రాతిపదికన పరిష్కరించాల్సిన అవసరం ఉంది.

- మీ ఉద్దేశ్యంలో పాఠశాలల్లో చదివే విద్యార్థుల ప్రమాణాల స్థాయి తక్కువగా ఉండడానికి కారణాలు ఏమిటి?
- విద్యార్థుల్లో భాష మరియు గణితానికి సంబంధించి కనీస నైపుణ్యాలు సాధించడానికి మనం ఏంచేయాలి?
- ఉపాధ్యాయులు తమకు వాస్తవంగా అందుబాటులో ఉన్న సమయంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించేలా చేయడానికి ఏం చేయాలి?

- 1 మరియు 2 తరగతులకు పూర్తిగా ఒకే ఉపాధ్యాయున్ని కేటాయించాలా?
- పాఠశాలల్లో పునాది స్థాయిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను మెరుగుపరిచేందుకు ఉపాధ్యాయ శిక్షణలో ఎలాంటి మార్పులకు నాంది పలకాలి?
- విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులను ఆకర్షించేందుకు ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో, ఫర్నీచర్, జంపఖానాలు, ఆట వస్తువులు, చార్టులు, బొమ్మలు మొదలగు సామగ్రి సమకూర్చడం లాంటి ప్రత్యేక చర్యలు అవసరమా?
- క్రీడలు, కళ మరియు ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పెంపొందించే చర్యలు ప్రాథమిక స్థాయి నుండే పరిచయం చేయాలని మీరు భావిస్తున్నారా?
- విద్యార్థి మదింపు విధానాలు ఏవి ఉండాలి?
- ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి ఎన్ని భాషలు అందుబాటులో ఉండాలి?
- మన దేశంలో పుట్టగొడుగుల్లా పుట్టుకొస్తున్న ప్రాథమిక/ ప్లే స్కూళ్ళ పరిశ్రమకు కారణాలేమిటి?
- అంతర్జాతీయ భాగస్వామ్యాన్ని ఆశించే క్రమంలో రాష్ట్రాలు ఏ అంశాలకు ప్రాధాన్యతనివ్వాలి?

II. సెకండరీ మరియు సీనియర్ సెకండరీ విద్యను విస్తరించడం

సార్వత్రిక ఎలిమెంటరీ విద్య సాకారమైన తరుణంలో సెకండరీ విద్యను సార్వత్రికం చేయడం హేతుబద్ధమైన తదుపరి చర్య. అంతేకాకుండా గుణాత్మక సెకండరీ విద్యను సార్వత్రికం చేయడమంటే ప్రదేశాలు, సంస్థల యాజమాన్యాలతో నిమిత్తం లేకుండా అర్హులైన మరియు సెకండరీ, ఉన్నత సెకండరీ విద్యలో పాలుపంచుకోవాలనే ఉత్సాహం కలిగిన 8 మరియు 10 గ్రేడుల విద్యార్థులందరికీ నిర్ధారించిన ప్రమాణాలు గల సెకండరీ విద్యావకాశాలను కల్పించడం. ఎనిమిది సంవత్సరాలు పాఠశాలకు వెళ్ళడాన్ని నిర్బంధం చేసిన విద్యాహక్కు చట్టం లాంటి సంకల్పాలు, కేవలం ఎలిమెంటరీ విద్యలో పాల్గొనే విద్యార్థుల సంఖ్యను పెంచడమే కాకుండా రాబోయే సంవత్సరాలలో ఎలిమెంటరీ విద్య యొక్క అంతర్గత సామర్థ్యాన్ని గణనీయంగా పెంచి ఇంకా ఎక్కువ మంది సెకండరీ విద్యను కొనసాగించేలా చేస్తాయని ఆశించడమైనది.

అంతేకాకుండా నిలుపుదల మరియు ఉన్నత విద్యలో పాల్గొనే విద్యార్థుల సంఖ్య ముఖ్యంగా అణచివేయబడిన వర్గాలలో పెరుగుతున్నందున ఎక్కువ మంది విద్యార్థులను చేర్చుకోవాల్సిన ఒత్తిడి సెకండరీ పాఠశాలలపై పెరుగుతోంది.

వివిధ సెకండరీ స్కూల్ సంస్థలు కేంద్రం ప్రవేశపెట్టిన విస్తృత పరిధి గల పథకాలను భౌగోళికంగా ఎక్కువ మందికి ప్రయోజనాలు చేకూరేందుకు లింగ భేదం లేకుండా అందరిని కలుపుకొని పోయేందుకు మరియు గుణాత్మకతను పెంపొందించేందుకు ICTని వాడేందుకు ఉపయోగిస్తున్నాయి.

సెకండరీ విద్యలో గుణాత్మకత ఉండేలా మరియు ఎక్కువ మందికి ప్రయోజనం చేకూరేలా దృష్టి పెట్టేందుకు ఒక సమగ్రమైన పథకంలా ఇప్పుడు రాష్ట్రీయ మాధ్యమిక శిక్షా అభియాన్ (ఆర్.ఎం.ఎస్.ఎ.) రూపొందింది.

- లక్ష్యాత్మక వర్గమైన 14 నుండి 18 సంవత్సరాల వయసు గల వారికి గుణాత్మక విద్యను సమకూర్చడం మరియు అందించడం ఏ మేరకు చేయగలిగాం?
- దేశ వ్యాప్తంగా ఎలిమెంటరీ విద్యను పూర్తి చేసిన వారికి విద్యా సౌకర్యాలను అందుబాటులోకి తేవడం ఎలా? బాలుడు/ బాలిక యొక్క సెకండరీ విద్యావకాశాలను నిరాదరణకు గురి కాకుండా చూడడం ఎలా?
- సెకండరీ విద్యా స్థాయిలో సామాజిక మరియు భౌగోళిక అసమానతలను ఎలా ఎదుర్కోగలము?
- గణిత మరియు విజ్ఞానశాస్త్ర పాఠ్యాంశాలలో విద్యార్థులు పాల్గొనేలా చేయడానికి ఎటువంటి చర్యలు అవసరం?
- గణిత, విజ్ఞానశాస్త్ర సబ్జెక్టులలో అర్హులైన వారిని నియమించడానికి ఏం చర్యలు చేపట్టాలి? ప్రాథమిక, ఉన్నత స్థాయిల్లోని గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం బోధించే ఉపాధ్యాయుల అవసరాలను తీర్చడానికి ఏవిధమైన కార్యకలాపాలలో నిమగ్నం చేయాలి?
- సెకండరీ మరియు సీనియర్ సెకండరీ బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను మెరుగుపరిచేందుకు ICTని ఏ మేరకు ఉపయోగించుకోవచ్చు?
- సమస్యల సాధనలోనూ, సునిశితమైన శిక్షణలోనూ విద్యార్థుల సామర్థ్యాలను అంచనా వేయుటకు ఏ ప్రక్రియలను ఉపయోగించాలి?
- సెకండరీ/ సీనియర్ సెకండరీ పాఠ్యపుస్తకాలను మెరుగుపరిచే అవసరం ఉన్నదా?
- ఉపాధ్యాయుల బోధనా పటిమను పెంచడానికి ఏం చేయాలి?
- సెకండరీ/ సీనియర్ సెకండరీ స్థాయిలో ఎన్ని భాషలను బోధించవచ్చు?
- పి.పి.పి. (PPP) ప్రైవేట్ పబ్లిక్ భాగస్వామ్య నమూనా విద్యా స్థాయి/ పాఠశాలకు వెళ్ళే అవకాశాలను విస్తరింపడంలో ఉపయోగించడం సాధ్యమా?
- విద్యా రంగంలో అనుభవాలను కలిగించడంలో, క్షేత్ర సందర్శనలు మొదలగు వాటిలో ICT ఆధారిత ప్రక్రియలు ఏ మేరకు సహాయపడగలవు?

III. వృత్తి విద్యను బలోపేతం చేయడం

ఒక దేశం యొక్క అభివృద్ధికి జ్ఞానాత్మక మరియు నైపుణ్యం గల మానవ వనరులు అవసరం. వృత్తి విద్య మరియు నైపుణ్యాల అభివృద్ధి అనునవి వ్యక్తిగత ఉత్పాదకతను, ఉద్యోగాలిచ్చే వారికి లాభాన్ని మరియు జాతీయాభివృద్ధిని పెంచేలా తోడ్పడుతాయి. వృత్తి విద్య, వైవిధ్యభరితమైన కోర్సుల ద్వారా మానవుల యొక్క

నైపుణ్యాలు పెంపొందించేలా ముఖ్యంగా అసంఘటిత రంగంలోని వారికి మరియు పిల్లల్లో స్వయం ఉపాధికి దోహదపడుతుంది. కేవలం 7 నుండి 10% జనాభా మాత్రమే ఆర్థిక రంగంలో ఉన్నారు. కాబట్టి ఉత్పాదకతను పెంచేందుకు నైపుణ్యాలు గల కార్మిక శక్తిని మనకు అందించేందుకు వృత్తి విద్యను అభివృద్ధిపరచాలి. వృత్తి విద్యను అందుబాటులోకి తేవడం మరియు అందుబాటులో అవకాశాలను కల్పించడం అవసరమని ఎన్నో కమిటీలు నొక్కి వక్కాణించాయి. అంతేకాకుండా విద్యా వ్యవస్థలో వృత్తి విద్యను ఒక భాగం చేసేందుకు సిఫార్సు చేశాయి.

భారతదేశంలో సాధారణ విద్య మరియు వృత్తి విద్య వేర్వురుగా అమలుపరచబడుతున్నాయి. ఇవి రెండూ ఒక దానితో ఒకటికి సంబంధం లేకుండా నడుస్తున్నాయి. దీని వల్ల పై చదువులు చదవడానికి, ఉన్నత అర్హతలు సాధించడానికి వీలు కాదనే భయంతో ఎంతో మంది వృత్తి విద్యా కోర్సులలో చేరడానికి వెనుకంజ వేస్తున్నారు.

ప్రణాళికలు వేయడంలోనూ మరియు అమలుపరచడంలోనూ బలహీనంగా ఉన్న పరిశ్రమల శక్తిపై, ఎదగడానికి ఎటువంటి అవకాశాలు లేకపోవడంపై అనవసరమైన విద్యా ప్రణాళికలు మరియు కోర్సులపై మరియు శిక్షితులైన వృత్తి విద్యా ఉపాధ్యాయుల కొరతపై దృష్టి పెట్టేందుకు ఒకేషనలైజేషన్ ఆఫ్ సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ పథకాన్ని 2014లో సవరించారు. వృత్తి విద్య కార్యక్రమాలపై ఒక సమగ్ర రూపాన్ని తెచ్చేందుకు 2013 డిసెంబర్‌లో NSQF ను ప్రకటించారు.

సాధారణ విద్యలో నైపుణ్యాలను సమైక్యపరిచేందుకు ఎక్కువ కృషి చేస్తున్నారు మరియు సెకండరీ విద్యలో వృత్తి విద్యను సరికొత్త దృష్టితో చూస్తున్నారు. నైపుణ్యాల అభివృద్ధిని విద్యా ప్రణాళికలో ఒక అంతర్గత భాగం చేసేందుకు మన విద్యా వ్యవస్థను అన్ని స్థాయిల్లో పునర్నిర్మించుకోవాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.

- నైపుణ్య ఆధారిత విద్య పిల్లల ఉద్యోగావకాశాలకు తోడ్పడుతుందా?
- పాఠశాలలో వృత్తి విద్యను అమలుపరచడంలో ఎదురయ్యే సమస్యలు ఏవి?
- వృత్తి విద్యా శిక్షకుల లభ్యత మరియు వారికి శిక్షణ ఇవ్వడంలో సమస్యలేంటి?
- కొన్ని రాష్ట్రాలు వారి విద్యా ప్రణాళికలో వృత్తి విద్యను భాగంగా చేసి సమర్థవంతంగా అమలుపరుస్తున్నాయి. మిగిలిన రాష్ట్రాలలో దీనిని అనుసరించాలంటే ఏం చేయాలి?
- 12 లేదా 10 తరగతులకు వృత్తి విద్య 5 లేదా 6 సబ్జెక్టులలో ఒకటిగా ఉండాలా? లేదా దానిని వేరే సబ్జెక్టుగా పరిగణించాలా?
- విద్యార్థులలో వృత్తి విద్య ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకోవాలంటే ఏం చేయాలి?
- ఉత్పత్తి ఆధారిత కోర్సులు కాకుండా సర్వీస్ సెక్టార్ కోర్సులను పరిచయం చేయవచ్చా?
- విజ్ఞానశాస్త్రం, గణితం, అకౌంటింగ్, కంప్యూటర్, చరిత్ర, భౌగోళికశాస్త్రం చదువుతున్న విద్యార్థులకు పై విషయాలతోపాటు వృత్తి విద్యను కలిపి చెప్పడం వలన వారి జ్ఞానం మరియు ఉద్యోగావకాశాలు పెరుగుతాయా?

- పాఠశాల స్థాయిలో విద్యార్థులు తాము ఏ కళ/ పరిశ్రమ/ సేవల వైపు వెళ్ళే నైపుణ్యాలను కలిగి ఉన్నారో తెలుసుకునేందుకు కౌన్సెలింగ్ అవసరమా? ఒకవేళ అవసరమైతే ఏ గ్రేడులో కౌన్సెలింగ్ జరపాలి?

IV. పాఠశాల పరీక్షా విధానాలను సంస్కరించడం

ఎలిమెంటరీ మరియు సెకండరీ స్థాయిల్లో గుణాత్మకతను మెరుగుపరిచేందుకు, సమస్యా సాధన, విమర్శనాత్మక ఆలోచన మరియు కారణాలు చెప్పే నైపుణ్యాలపై దృష్టి సారించే పరీక్షా సంస్కరణలు ఎంతో అవసరం. అలాంటి సంస్కరణలు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను మార్చి అభ్యసన ఫలితాలను మెరుగుపరుస్తాయి. గత కొద్ది సంవత్సరాలలో సి.బి.ఎస్.ఇ. CBSE తన అనుబంధ పాఠశాలల్లో, 10వ తరగతి బోర్డు పరీక్షను ఐచ్ఛికం చేయడం మరియు మార్కుల స్థానంలో గ్రేడులు వేసే పద్ధతి లాంటి విస్తృత పరీక్షా సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టింది.

విద్యార్థుల సంపూర్ణాభివృద్ధికి దోహదపడేలా వారిని ఎప్పటికప్పుడు మదింపు చేసే నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (సి.సి.ఇ.)ను బోలపేతం చేయబడింది. సి.సి.ఇ. ని అమలుపరిచేందుకు ఈ కింది కృత్యాలను తరగతిగదిలో చేయవలసి ఉంటుంది.

- పిల్లల ప్రొఫైల్ మరియు క్యుములేటివ్ రికార్డు తయారీ.
- సహజ్ఞానాత్మక స్థాయిలను మూల్యాంకనం చేయడానికి వివిధ కృత్యాలు.
- పిల్లలను మూల్యాంకనం చేసేందుకు పరిశీలన, తరగతిగదిలో ప్రశ్నించుట లాంటి పద్ధతులను పాటించుట.
- పిల్లలను ఈ ప్రక్రియలో భాగం చేసేందుకు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను మెరుగుపరచాలి. దానికి మన వద్దనున్న సమాచారాన్ని ఉపయోగించాలి.
- ఉపాధ్యాయ-తల్లిదండ్రుల సమావేశాలలో పిల్లల అభ్యసన ప్రగతి గురించిన సమాచారాన్ని పంచుకోవడం కూడా సి.సి.ఇ.లో ఒక భాగం. తదనుగుణంగా రాష్ట్రాల బోర్డులు విద్యా ప్రణాళికలో పరీక్షా విధానాలలో మార్పులను ప్రవేశపెట్టారు. అయినప్పటికీ పరీక్షా విధానాలలో ఇంకా ఎన్నో సమస్యలున్నాయి. శల్యా వ్యవస్థలో ఉన్న ప్రస్తుత విధానాలను తీవ్ర స్థాయిలో పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- సి.సి.ఇ. ని అమలుపరచడంలో ప్రభుత్వ పాఠశాలల అనుభవాలేమిటి?
- సి.సి.ఇ. విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయిని మెరుగుపరిచిందా?
- నాన్ డిటెన్షన్ పాలసీ మరియు సి.సి.ఇ. కి సంబంధించి విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయుల మరియు తల్లిదండ్రుల అభిప్రాయాలేమిటి?

- 10వ తరగతి బోర్డు పరీక్షను నిషేధించడం మన విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయిలను తగ్గించిందా?
- విద్యార్థుల యొక్క మరింత మెరుగైన మదింపు కొరకు ఏ సంస్కరణలను సూచించవచ్చు?
- మన పరీక్షా విధానం కేవలం నోట్స్ నేర్చుకోవడాన్ని లేదా బట్టీ పట్టడాన్ని మాత్రమే మదింపు చేస్తుందా?
- విద్యార్థుల విషయావగాహనను, సమస్యా సాధన దక్షతను మరియు విమర్శనాత్మకమైన ఆలోచనలను మదింపు చేసే ప్రశ్నలుండే విధంగా మన పరీక్షా విధానం మారవచ్చా?
- మదింపు విధానాలు పిల్లల ఆలోచనలను మరియు వారి నవీకరణ శక్తిని ప్రోత్సహించే విధంగా ఎలా మారవచ్చు?

IV. నిష్ణాతులైన ఉపాధ్యాయుల కోసం ఉపాధ్యాయ విద్యను పునస్సమీక్షించడం/ శక్తివంతం చేయడం

ఉపాధ్యాయుల గుణాత్మకత మన దేశంలో ప్రధాన సమస్యగా ఉంటోంది. గుణాత్మకతను మెరుగుపరిచేందుకు మూలమైన వాటిల్లో ఉపాధ్యాయుల గుణాత్మకత ఒక ముఖ్యాంశం. ఉపాధ్యాయుల సామర్థ్యం మరియు వారి ఉన్ముఖీకరణం గుణాత్మకత పెంచేందుకు ఎంతో కీలకమైనవి. ఉపాధ్యాయుల కొరత తీర్చడం సెకండరీ పాఠశాలల్లో గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం మరియు భాషోపాధ్యాయుల కొరత తీర్చడం, ఉద్యోగంలో చేరే ముందు ఉపాధ్యాయుల గుణాత్మకతను పెంచడం, చేరిన తరవాత వృత్తిపరమైన అభివృద్ధికి తోడ్పడడం, ఉపాధ్యాయ వృత్తి యొక్క హోదాను పెంచడం, ఉపాధ్యాయుల ఉన్ముఖీకరణను పెంచడం, అభ్యసన ఫలితాలను రాబట్టడంలో వారిని జవాబుదారులుగా చేయడం, ఉపాధ్యాయ శిక్షణా సంస్థల మరియు ఉపాధ్యాయ శిక్షకుల విద్యావేత్తల గుణాత్మకతను పెంచడం లాంటి అనేక చర్యలను చేపట్టడం జరుగుతోంది. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఎన్ని చర్యలు చేపట్టినప్పటికీ సెకండరీ మరియు ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో అధిక సంఖ్యలో ఖాళీలు, శిక్షణ లేని ఉపాధ్యాయుల సమస్యలు, ఉపాధ్యాయ శిక్షణా సంస్థల్లో వృత్తి పట్ల అంకిత భావం కొరవడడం, శిక్షణ పొందే అంశాలు మరియు తరగతిగదిలో నిజంగా జరిగే వాటికి పొంతన లేకపోవడం, ఉపాధ్యాయుల గైర్హాజరు, ఉపాధ్యాయుల జవాబుదారీతనం మరియు బోధనేతర పనులకు ఉపాధ్యాయులను వినియోగించడం లాంటి అనేక విషయాలపై దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. గుణాత్మక ఉపాధ్యాయులను నియమించాలనే ఉద్దేశంతో CBSE కేంద్ర ఉపాధ్యాయ అర్హతా పరీక్ష Central Teacher Eligibility Test (CTET) ను ప్రవేశపెట్టింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు TET ని ప్రవేశపెట్టాయి.

- ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల్లో ప్రస్తుతం ఉన్న ఖాళీలను భర్తీ చేయుటకు ఏ ప్రత్యేక చర్యలు చేపట్టాలి?
- బోధనాభ్యసన యొక్క గుణాత్మకతను మెరుగులు దిద్దడంలో ప్రస్తుత ఉపాధ్యాయ శిక్షణా కార్యక్రమాలు ఎందుకు విఫలమవుతున్నాయి?
- పాఠశాల రంగంలో, ఉపాధ్యాయ విద్యను చుట్టుముట్టిన సమస్యలకు ఆచరణయోగ్యమైన పరిష్కారాలేవి?

- ఉపాధ్యాయుల్లో జవాబుదారీతనం తేవడానికి ఉపాధ్యాయ మదింపులు అవసరమా? ఉపాధ్యాయుల పనితీరుకు వారి పదోన్నతికి లంకె పెట్టవచ్చా?
- అన్ని బోధన/ బదిలీల పోస్టులకు, హేతుబద్ధీకరణ జరిగే విధంగా ఆటోమేటిక్ కంప్యూటర్ వ్యవస్థ ఉండవచ్చునా?
- అందరు ఉపాధ్యాయులు సంవత్సరానికొకసారి వృత్తిపరమైన శిక్షణ తప్పకుండా పొందేలా ఏ పద్ధతులను రూపొందించాలి?

VI. మహిళలు, ఎస్సీ, ఎస్టీ మరియు అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తూ వయోజన విద్య మరియు సార్వత్రిక పాఠశాల వ్యవస్థ ద్వారా గ్రామీణ అక్షరాస్యతను వేగవంతం చేయడం.

అక్షరాస్యత అనేది విద్యాభివృద్ధి యొక్క అంతర్గత మరియు అమూల్యమైన భాగం. జనాభా పెరుగుదలను శిశు మరణాలను మరియు పేదరికాన్ని తగ్గించడానికి, లింగ సమానత్వాన్ని అందుకోవడానికి, నిలకడైన మరియు సంపూర్ణ పెరుగుదలకు అక్షరాస్యత దారి చూపిస్తుంది. అది ప్రజల్లో ప్రజాస్వామ్య విలువలు మరియు శాంతిని పెంపొందిస్తుంది. చారిత్రాత్మకంగా/ చరిత్ర పరంగా నిర్లక్ష్యం చేయబడిన జనాభా వర్గాలకు ఇది ఎంతో ముఖ్యం. సార్వత్రిక వయోజన విద్య సాధించడమే వయోజన విద్యా కార్యక్రమం మరియు సమయానుసారంగా మారుతున్న ఇతర విద్యా కార్యక్రమాల యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం. 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం 9.2 పాయింట్ల దశాబ్ద అక్షరాస్యతా పెరుగుదల ఉన్నప్పటికీ జాతీయ అక్షరాస్యతా స్థాయిలు 74.1 కంటే పెరగలేదు (2001లో 64.8 నుండి). 2011 జనాభా గణన, పురుషుల కంటే మహిళల అక్షరాస్యతే ఎక్కువగా ఉందని చూపింది. పురుషుల అక్షరాస్యత 6.86% అంటే 2001లో 75.26 నుండి 2011లో 82.14 వరకు పెరిగితే.. మహిళా అక్షరాస్యత 11.79% అంటే అదే కాలానికి 53.67 నుండి 65.46కు పెరిగింది. 2001లో 21.6%గా ఉన్న లింగ భేదం 16.7కు తగ్గింది. అయినప్పటికీ లింగ భేదం లక్ష్యంగా ఉన్న 10% కంటే ఇది చాలా ఎక్కువ. ఆవిధంగా ఈనాటికి కూడా ప్రణాళికా లక్ష్యాలు సాధించబడలేదు. మొత్తం మీద అక్షరాస్యత 5% తక్కువగా ఉంది. లింగ భేదం ఇంకా 6.7% తగ్గించాల్సి ఉంది. దానికి తోడు సామాజిక మరియు ప్రాంతీయ అసమానతలు ఉండనే ఉన్నాయి. వయోజన విద్య, వ్యావహారిక విద్య ద్వారా అక్షరాస్యత స్థాయిలను పెంచి, నిలకడగా ఉండేందుకు తోడ్పడుతుంది కనుక అది ఎంతో అమూల్యమైనది. జాతీయ అక్షరాస్యతా మిషన్ యొక్క కొత్త విభాగంగా 'సాక్షర భారత్' రూపొందించబడింది.

ఈ పథకం వయోజన విద్యను ప్రోత్సహించి, బలోపేతం చేసేందుకు ముఖ్యంగా మహిళలకు విద్యావకాశాలను విస్తరించేందుకు కృషి చేస్తోంది. విద్యావకాశాలు అందుబాటులోకి రాని, అలాంటి విద్యనభ్యసించడానికి ప్రామాణిక వయసుదాటిన వారికి ప్రస్తుతం ఏదైనా విద్యను, వృత్తి విద్యను (నైపుణ్యాల అభివృద్ధి), శారీరక మరియు భావాత్మక అభివృద్ధి, ప్రత్యక్ష కళలు, నియోగిస్తున్న విజ్ఞానశాస్త్రం, క్రీడలు మరియు వినోదం లాంటివి నేర్చుకోవడానికి

అవసరమున్న వారందరికీ అవకాశం కల్పిస్తోంది. పురుషుల మరియు మహిళల అక్షరాస్యతా భేదాన్ని 10%కు మించకుండా ఉంచేందుకు మహిళా వయోజన అక్షరాస్యతపై దృష్టి పెట్టేవిధంగా 2012 నాటికి 80% అక్షరాస్యతను సాధించే లక్ష్యంతో ఈ పథకం రూపుదిద్దుకుంది.

అక్షరాస్యతలో చెప్పుకోదగిన పెరుగుదల ఉన్నప్పటికీ లింగ, సామాజిక మరియు ప్రాంతీయ అసమానతలు ఇంకా ఉన్నాయి. వయోజన విద్యా కార్యక్రమాలు విజయవంతం కావడం వల్ల, ప్రాథమిక పాఠశాలలు మెరుగుపడడం వల్ల అక్షరాస్యతలో పెరుగుదల ఉంది. ఏదేమైనా సామాజికంగా గిరి గీయబడిన వర్గాలు మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉండే వారి అక్షరాస్యతను పెంచే విధంగా వయోజన విద్యా కార్యక్రమాలను మరియు సార్వత్రిక విద్యా విధానాలను తీర్చిదిద్దాల్సిన అవసరం చాలా ఉంది.

- గ్రామీణ, బ్లాకు మరియు జిల్లా స్థాయిలో అక్షరాస్యతా కార్యక్రమాలను అమలుపరచడంలో ఆటంకాలేమిటి?
- పట్టణ నివాస ప్రాంతాల్లో, మురికివాడల్లో వయోజన విద్యా కార్యక్రమాన్ని అమలు చేయడం ఎక్కువ కష్టంగా ఉందా?
- అక్షరాస్యతా కార్యక్రమాలు సామాజికంగా వెనుకబడిన వారిని ఆశించినంత మేరకు ఎందుకు చేరుకోలేకపోతున్నాయి?
- అక్షరాస్యత స్థాయిల్లో ప్రస్తుతం ఉన్న అసమానతలను తగ్గించి, వేగంగా ప్రగతి సాధించాలంటే ఏ ఇతర వ్యూహాలను పాటించవలసి ఉంటుంది?
- వయోజన అక్షరాస్యత కొరకు సార్వత్రిక పాఠశాల విధానాన్ని విస్తరించాలా?
- అక్షరాస్యతా కార్యక్రమాన్ని వ్యాపింపజేయడంలో పాఠశాల విద్యార్థుల సాయాన్ని పొందవచ్చునా?
- వయోజన విద్యా కార్యక్రమంలో ప్రత్యేక నైపుణ్యాలను చేర్చి, జాతీయ జీవనోపాధి పథకంలో కూడా పాల్గొనేలా ఎలా చేయగలం?
- గ్రామీణ, బ్లాకు మరియు జిల్లా స్థాయిలో అక్షరాస్యత కార్యక్రమాలను అమలుపరచడంలో ఆటంకాలేవి?

VII. పాఠశాల మరియు వయోజన విద్యలో ICT వ్యవస్థలను ప్రోత్సహించడం

విద్య యొక్క గుణాత్మకతను మెరుగుపరచడంలో ICT ఎంతో కీలక పాత్ర వహిస్తుంది. చాలా సెకండరీ పాఠశాలల్లో కంప్యూటర్ సౌకర్యాలు పరిమితంగా ఉన్నాయి. ఇది విద్యార్థులు వారి జ్ఞానాన్ని పెంచుకోవడానికి అవసరమైన ICT సంబంధిత నైపుణ్యాలను నేర్చుకోవడంలో అడ్డంకిగా మారుతోంది. ఉపాధ్యాయులు వారి విషయ పరిజ్ఞానాన్ని పెంచుకోవడాన్ని మరియు విద్యార్థులకు అవసరమైన అభ్యసన సామగ్రిని తెచ్చుకోవడాన్ని పరిమితం చేస్తోంది.

పాఠశాల విద్యలో ICT కి సంబంధించిన జాతీయ విధానం, పాఠశాల వ్యవస్థను సమర్థించే ICT చట్రం యొక్క అభివృద్ధి కోసం ఒక దృక్పథం కలిగి ఉంది మరియు దానికై అవకాశాలను కల్పిస్తోంది. Mission Mode Project (MMP) పాఠశాల విద్యారంగం యొక్క సమగ్ర సాంకేతిక సమర్థతను కింద తెలుపబడిన అంశాల ద్వారా పెంపొందిస్తుంది. అన్ని పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయుల, ఉపాధ్యాయుల బోధనేతర సిబ్బంది మరియు విద్యార్థుల ICT నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం; అన్ని సబ్జక్టుల విషయాలను ముఖ్యంగా విజ్ఞానశాస్త్రం మరియు గణితశాస్త్ర విషయాలను ఇంగ్లీష్‌లో, హిందీలో మరియు అన్ని ప్రాంతీయ భాషల్లో డిజిటల్ రూపంలో పదిలపర్చడం; e-విషయాలను ఉపయోగించేలా ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణనిచ్చి ప్రోత్సహించడం, తరగతిగదిలో ICT సౌకర్యాలను కల్పించడం లేక ఒక ప్రొజెక్టర్, మళ్ళీ చార్జ్ చేసుకోవడానికి వీలైన బ్యాటరీని ఇవ్వడం మరియు ICTతో సంధానించబడిన విద్యను అమలుపరచడం; సంస్థ మరియు వ్యవస్థ స్థాయిలో ICTతో అనుసంధానించబడిన పరీక్షలను మరియు e-పాలనను కల్పించడంతోపాటు విద్య పోర్టళ్ళను ఏర్పాటు చేయడం పాఠశాలల్లో ICT అమలుపరిచే విధానాలెన్నో ఉన్నాయి. గుణాత్మకతను మరియు సామర్థ్యాన్ని సాధించడం కోసం లీవరేజ్ సాంకేతికతను మనం ఎక్కువగా వాడాల్సిన అవసరం ఉన్నది.

- ICT ని అమలుపరుస్తున్నప్పుడు పాఠశాలలు ఎదుర్కొనే సాధారణ సమస్యలేమిటి?
- సాధారణ సమస్యలను ఎదుర్కొనేటప్పుడు ఏవైనా విజయవంతమైన పరిష్కారాలు దొరికాయా? ఉన్నాయా?
- దీనికి సంబంధించి రాష్ట్రాల యొక్క వివిధ అనుభవాలేమిటి?
- పాఠశాల మరియు వయోజన విద్యలో సాంకేతికతను ఏవిధంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు మరియు ఏవైనా అత్యుత్తమ పద్ధతులుంటే వాటిని ఏవిధంగా పంచుకోవచ్చు?
- పాఠశాలల్లో ముఖ్యంగా విద్యుత్ కొరత లాంటి సమస్య ఉన్న రాష్ట్రాల పాఠశాలల్లో ICTఅమలు జరుగుతోందని మనమెలా ఖచ్చితంగా చెప్పగలం?

VIII. విద్యార్థుల అభ్యసనా ఫలితాలను మెరుగుపరచడం కోసం, పాఠశాల విద్యలో విజ్ఞానశాస్త్రం, గణితం మరియు సాంకేతికత బోధనకై నూతన జ్ఞానం, బోధనాశాస్త్రాలు మరియు పద్ధతులు

తరగతిగది వాతావరణాన్ని, బోధనా ప్రక్రియలను మెరుగుపరచడం కోసం అదనపు ఉపాధ్యాయులను నియమించడం ద్వారా ఉపాధ్యాయ విద్యార్థి నిష్పత్తిని పెంచడమనేది సెకండరీ విద్యలో గుణాత్మకతను మెరుగుపరిచేందుకు తీసుకున్న చర్యలలో అత్యంత ముఖ్యమైనది.

అంతేకాకుండా సామాన్యశాస్త్రం, గణితం మరియు ఆంగ్లం బోధించడంపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టారు. 10వ తరగతి బోర్డు పరీక్షలలో 80% విద్యార్థులు పరీక్ష తప్పడానికి కారణం గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం మరియు ఆంగ్ల

బోధన సరిగ్గా లేకపోవడమే. ఉన్నత సెకండరీ స్థాయిలో విజ్ఞానశాస్త్రంలో తక్కువ నమోదు మరియు గుణాత్మకత లేని విద్య మన దేశంలో విజ్ఞానశాస్త్రం విజ్ఞానశాస్త్ర వనరులు అభివృద్ధి చెందకుండా అడ్డంకులుగాఉ ఉన్నాయి. గణితం మరియు విజ్ఞానశాస్త్ర విద్యపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ దిశగా తీసుకోవాలనుకుంటున్న చర్యలలో కొన్ని:

- ఇన్నోవేషన్ స్కాలర్‌షిప్‌లు ఇవ్వడం ద్వారా పాఠశాలల్లో ప్రతిభావంతులను, వినూత్న పద్ధతులను అవలంభించేలా ప్రోత్సహించడం.
- విద్యార్థులను వారి తల్లిదండ్రులను లక్ష్యంగాక పెట్టుకొని భారీ ఎత్తును విజ్ఞానశాస్త్ర కార్యక్రమాలను ప్రారంభించడం, సంచార పరిశోధనాశాలలను ఆరంభించడం - విజ్ఞానశాస్త్రం కేంద్రాలను నెలకొల్పడం.

విద్యలో గుణాత్మకత అనేది సహజంగానే కొన్ని విషయాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వాటిలో కొన్ని కరికులమ్ (విద్యా ప్రణాళిక), అభ్యసన లక్ష్యాలు, అభ్యసన సామగ్రి, శాస్త్రీయ బోధనా ప్రక్రియలు, తరగతిగది మదింపు చర్యలు, తరగతిగదుల్లో ఉపాధ్యాయుల మద్దతు, పాఠశాల నాయకత్వం మరియు యాజమాన్య అభివృద్ధి. సమాజంలో ఉద్భవిస్తున్న సమస్యలను గుర్తించడానికి వాటిని పరిష్కరించడానికి సమయానుసారంగా కొత్త విద్యా ప్రణాళికా చట్రం అవసరం. రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయిల్లో అభ్యసనా కార్యక్రమాలను రూపొందించడం అవసరం. ఈ కార్యక్రమాలు క్లస్టర్ మరియు పాఠశాల స్థాయిలో మార్పులు చేసుకోవడానికి వీలుగా ఉండాలి. అందువల్ల ఉపాధ్యాయులకు ఎంపిక చేసుకునే అవకాశం ఉంటుంది. 12వ ప్రణాళికలో సర్వ శిక్షా అభియాన్ ఆధ్వర్యంలో అభ్యసనాభివృద్ధి కార్యక్రమం కొనసాగుతోంది. ప్రతి సంవత్సరం రాష్ట్రాలు తాము చేరవలసిన అభ్యసనా లక్ష్యాలను, వాటిని చేరడానికి అనుసరించాల్సిన వ్యూహాలను (పద్ధతులు, సామగ్రి, నమూనాలు మరియు కొలత) సంధానించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల సంస్థాగత మదింపు:

- మెరుగైన ఫలితాల కోసం బోధనాభ్యసన ప్రక్రియను గుణాత్మకంగా బలోపేతం చేయడానికి అనుసరించాల్సిన, ఆచరణ సాధ్యమైన వ్యూహాలేవి?
- అభ్యసనా స్థాయిలను మెరుగుపరచడానికి విద్యా ప్రణాళిక పునరుద్ధరణ నూతన బోధనాశాస్త్రాలు మరియు సాంకేతికతను ఏ ఏ రకాలుగా ఉపయోగించుకోవచ్చు.
- ఏ స్థాయి నుండి ఏ ఫలితాలను ఆశించాలో తల్లిదండ్రులకు తెలియని పక్షంలో/ సందర్భాలలో వారిని భాగస్వాములను చేయకుండా ఈ ప్రక్రియలు అనుకున్న ఫలితాలను నిజంగానే సాధించగలుగుతాయా? ఈ అంశాన్ని ఏవిధంగా పరిష్కరించగలం?

IX. పాఠశాలలో ప్రమాణాలు, పాఠశాల మదింపు మరియు పాఠశాల నిర్వహణా వ్యవస్థలు

పాఠశాల నిర్వహణ; పాఠ్య, సహపాఠ్యాంశాల నిర్వహణ; పాఠశాలలో భౌతిక వసతులు; అధ్యాపకుల నిర్వహణ; నాయకత్వం; అభ్యసన ఫలితాలు మరియు విద్యార్థుల, వారి తల్లిదండ్రుల/ పాలకుల తృప్తి కారకాలు మొదలగువాటి గురించి తెలుసుకునే ప్రయత్నంలో **'పాఠశాల నాణ్యతా మదింపు మరియు గుర్తింపు వ్యవస్థ'** అనే సంస్థ అవశ్యకత ఎంతో ఉంది.

ఉత్తర్వులు-వాటి సమ్మతింపు, జిల్లా మరియు బ్లాకు స్థాయిలలో పాలనా అధికారులకు మరియు ప్రధానోపాధ్యాయులకు నిర్వహణా పద్ధతులలో శిక్షణ ఇచ్చుట, సేకరించిన సమాచారాన్ని లేదా సిద్ధాంతాలను మెరుగైన పాఠశాల ఫలితాల కొరకు ఉపయోగించుట, స్థానిక వనరులను ఉపయోగించుటకు స్థానిక సంఘాలను ప్రోత్సహించి పాఠశాల బాగు కొరకు పాటుపడుట మొదలగువాటి మరియు వాటి మధ్య సమతుల్యత గురించి ఉన్నతమైె ప్రభుత్వ వ్యవస్థ పాఠశాలల గురించి ఉండవలెను. స్థానిక వర్గాలు మరియు పంచాయతీలు పాఠశాల బాగు కొరకు చురుకైన పాత్ర వహించలేదు. చాలా గ్రామాలలో పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీలు/ గ్రామ విద్యా కమిటీలు ఏర్పడినను సమర్థవంతంగా పని చేయలేదు. మనందరి విశ్వాసం ఏమనగా.. గ్రామ పాఠశాలలో స్థానిక వర్గాలు చురుకైన పాత్ర పోషించిన అవి సఫలంగా పనిచేయును.

- పాఠశాల నిర్వహణలో స్థానిక వర్గాల పాల్గొనతను పెంచుటకు ఏ మార్గాలను సూచిస్తారు?
- పాఠశాల నిర్వహణలో పంచాయతీల పాత్ర ఏమిటి?
- పాఠశాలల మదింపు మరియు గుర్తింపు వ్యవస్థను ఏవిధంగా అమలుపర్చవచ్చు?
- పాఠశాలలకు గ్రేడ్‌లు ఇచ్చుటకు ప్రదర్శనా సూచికలు ఏమిటి?
- ప్రస్తుత అనుభవాలు ఏమిటి? స్పష్టమైన ఫలితాల కొరకు ఏవిధంగా మెరుగుపర్చవచ్చు?
- పాఠశాల అభివృద్ధి మరియు బాగు కొరకు జిల్లా, బ్లాకులలోని విద్యాధికారులను తీర్చిదిద్దే అవసరం ఉందా?

IX. సమ్మిళిత విద్యను సాధ్యపరచడం - బాలికల, ఎస్సీల, ఎస్టీల, మైనార్టీల మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల విద్య

సామాజిక అందుబాటు మరియు న్యాయము అనేవి చాలా క్లిష్టమైన అంశాలు. పాఠశాలలో చేరికకు సంబంధించి ఈ సామాజిక వ్యత్యాసాలను తగ్గించగలిగినాము కాని అభ్యసనా స్థాయిలలో ఇంకా తేడాలు గమనింపదగినట్లున్నాయి. ప్రతికూల వర్గాలైన ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనార్టీలు, బాలికలు మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల

పిల్లల్లో తక్కువ స్థాయిలో ఉన్నాయి. ఈవిధమైన తేడాలు భయాందోళనలు కలిగిస్తున్నాయి. ఎందుకంటే పిల్లలను పాఠశాలల్లో చేర్పించడంలో సాధించిన విజయం వారి నిలుపుదలలో విజయం సాధించలేకపోతున్నాము. అభ్యసనా స్థాయిలలోని తేడాల వల్లనే పిల్లలు ఎక్కువగా బడి మానుటకు దారి తీస్తున్నది. తక్కువ అభ్యసనా స్థాయిలో ఉన్న పిల్లలే డ్రాపవుట్లుగా మారుతున్నారు. కాబట్టి బాలికలు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల పాల్గొనుటను పెంచుటకు ప్రత్యేకమైన Interventions కార్యక్రమాలు చేపట్టడం, ప్రస్తుతమున్న వాటిని పరిశీలించి లైంగిక, సామాజిక, జనిత తేడాలను పూడ్చవలెను. మెరుగైన సమ్మిళితం కొరకు ప్రత్యేకమైన వ్యూహాలను గుర్తించవలెను.

విద్యాహక్కు చట్టం వల్ల పాఠశాల విద్య సార్వత్రికమైనది. కాని ఇంకా కొన్ని వర్గాల పిల్లలు లబ్ధి పొందలేకపోతున్నారు. కొన్ని ప్రత్యేకమైన చర్యలు చేపట్టినను దీన్ని అధిగమించలేకపోతున్నాము.

బాలికలను పాఠశాలకు పంపడం లేదు. అంతేకాకుండా ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యను పూర్తి చేసిన వారిని ఉన్నత మరియు కళాశాల స్థాయిలో విద్యను కొనసాగించుటకు పంపడం లేదు.

- పాఠశాల విద్యలో అట్టడుగు వర్గాల వారి భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడం ఎలా? ప్రధానంగా ఎస్సీ, ఎస్టీ మరియు మైనార్టీ వర్గాల భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడానికి ఏం చేయాలి?
- మన విద్యా సంస్థలు సమ్మిళిత విద్యకై ఏ చర్యలు చేపట్టవలెను?
- మీ అభిప్రాయంలో బలహీనవర్గాల పిల్లలను పాఠశాలలో పాల్గొనునట్లు ఆర్.టి.ఇ. ఏవిధంగా తోడ్పడింది?
- తల్లిదండ్రులు బాలికలను ఎందుకు పాఠశాలకు పంపరు?
- బాలికలు పాఠశాలకు వచ్చునట్లు చేయుటకై ప్రభుత్వం ఆచరించాల్సిన చర్యలేమి?
- బాలికలు పాఠశాలకు వచ్చునట్లు సమాజాన్ని ఏవిధంగా తయారుపర్చగలం? వేటిలో సమాజ తోడ్పాటును ఆశించగలం?
- మైనార్టీ సంస్థలను ఆర్.టి.ఇ. లో చేర్చకపోవడం వలన ఊహించని ఆపదలు ఏమైనా ఉన్నాయా?
- గిరిజన ప్రాంతాలలో ఏవైనా సాంప్రదాయ నైపుణ్యాలను ప్రోత్సహించవలెనా?
- బాలికా/ స్త్రీ విద్యలో చేర్చవలసిన ప్రత్యేక నైపుణ్యాంశాలు మరియు ఆర్థిక మరియు న్యాయ సంబంధిత అంశాలు ఏమైనా ఉన్నాయా?
- భాషా సంబంధిత సవాళ్ళను గుర్తించడం ఎలా? సవాళ్ళను అధిగమించుటకు సాధ్యమైన జవాబులు ఏమి?

XI. భాషలను వృద్ధిపరచడం

బహు భాషా సమాజంలో, భాషా విద్యా ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది. భాషా పండితుల నియామకం మరియు పదోన్నతుల మధ్య వచ్చే ఆటంకములు కొన్ని కలవు. మనకు ఒక సమగ్రమైన భాషా విధానపత్రం లేదు. కావున వీటి మీద దృష్టిసారించవలెను. మన దేశంలో మనం త్రిభాషా సూత్రాన్ని పాటిస్తున్నాం. కనీసం పూర్వ ప్రాథమిక విద్యా దశలోనైనా మాతృభాషాభ్యసనను ప్రోత్సహించాలి. ఆంగ్ల మాధ్యమంలో విద్యనభ్యసించినందువల్ల ఉద్యోగాలు లభిస్తాయని భావించడం సాధారణమైన అంశంగా మారింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ మరియు ఒడిషా రాష్ట్రాలలో బహు భాషా విద్యలో ఒక క్రమానుసారమైన, ప్రణాళికాబద్ధమైన కార్యక్రమాలు అమలులో ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. ఇవి 8 నుండి 10 గిరిజన భాషలను తన జాబితాలో చేర్చుకుంది. అసోం, చత్తీస్‌ఘఢ్, బీహార్ మరియు జార్ఖండ్ రాష్ట్రాలు ఇంటి వద్ద పిల్లలకు ఉపయోగపడే సామగ్రిని (నిఘంటువులు, పఠన కార్డులు మొ॥వి) రూపొందించాయి. ఇవి విద్యా విషయ మాధ్యమానికి సహాయకారిగా ఉంటాయి. ఈ రాష్ట్రాలు మరింతగా అధిక సంఖ్యలో పాఠశాలలను విస్తరిస్తూ ఇతర భాషలను కూడా చేర్చుకుంటూ మరియు తరగతిగది బోధనను ద్విభాషా లేదా బహుభాషా మాధ్యమంలో ఉండేటట్లు తగు కార్యక్రమాలను చేపట్టాయి.

మాతృభాషలో విద్యా బోధన వలన గిరిజన ప్రాంతాల్లో విద్యార్థుల హాజరు శాతం పెరగడం మరియు వారి నిలుపుదల కనిపించింది. అదియేకాక వారి నాగరికతకు సంబంధించిన చిత్రాలు, వస్తువులు వాడడం వలన పిల్లలు బోధనా ప్రక్రియల్లో చురుకుగా పాల్గొనడం జరిగింది.

మాతృభాషలో విద్యా బోధన ద్వారా భాషా విషయ మరియు గణితలో ధనాత్మకమైన ప్రభావం చూపడాన్ని NCERT మూల్యాంకనంలో తెలిసింది. ఈవిధమైన బోధనా పద్ధతి లేని పాఠశాలతో పోలిస్తే భాషకు సంబంధించిన మౌఖిక, రాత పరీక్షలలో మరియు గణితంలో చాలా మెరుగైన ఫలితాలు ఉన్నాయి.

- పాఠశాలలో మీ పిల్లలు ఏయే భాషలను నేర్వాలనుకుంటున్నారు?
- పాఠశాల విద్యలో ఆంగ్లం, హిందీ మరియు ప్రాంతీయ భాషలకు ఏ స్థానాన్ని కల్పించాలి?
- పాఠశాల స్థాయిలో విద్యా విషయ మాధ్యమంగా ఏ భాషను ఎన్నుకోదలిచారు?
- పాఠశాలలో మాతృభాషా మాధ్యమంలో విద్యను ప్రోత్సహిద్దామా? లేదా బహుంభాషా విద్యనా? వీటిని అమలుపర్చుటలో కలిగే ఇబ్బందులు ఏమిటి?
- త్రిభాషా సూత్రం మీద చర్చ జరుగవలెనా?
- ఈ పోటీ ప్రపంచంలో నిలదొక్కుకునుటకు ఏ స్థాయిలో మరియు ఏవిధంగా విదేశీ భాషను పరిచయం చేయాలి?

XII. సమగ్ర విద్య - విలువలు, వ్యాయామ విద్య, కళలు-జీవన నైపుణ్యాలు

విద్య పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి సంబంధితం. పిల్లలు పాఠ్య ప్రణాళిక విషయాలే కాక భౌతిక, సాంఘిక, ఉద్వేగ-జ్ఞానాత్మక విషయాలను కూడా సాధించగలగాలి. వీటిని కూడా మనం మదింపు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. 12వ ప్రణాళిక పిల్లల సంపూర్ణ అభివృద్ధికై వ్యవస్థ కేంద్రీకృతమవ్వాలని ప్రారంభ చర్యలను సూచించింది. పాఠ్యాంశాలతో పాటు సహపాఠ్యాంశాలు కూడా మెరుగుపర్చాలి. సంపూర్ణాభివృద్ధి అనేది కేవలం సమాచారాలతో మరియు ఉపదేశాలతో సాధించలేము. దానికై మన పిల్లల దినచర్యలో వ్యాయామ విద్య, ఆటలు మరియు క్రీడలు కూడా పాఠ్య ప్రణాళికలో చేర్చాలి.

ఆర్.టి.ఇ.-2009 చట్టంలోని పట్టికలో పాఠశాలలు ఆట వస్తువులు మరియు క్రీడా సామాగ్రి సమకూర్చుకోవలెనని ఉంది. పట్టణ ప్రాంత పాఠశాలల్లో తగు వసతులు లేనందున పురపాలక పార్కులు, ప్రభుత్వ మైదానాలు ఈ పాఠశాలలకు నామమాత్రపు రుసుముతో ఆడుకొనే అనుమతి మరియు సౌకర్యం కల్పించవలెను. ఉపాధ్యాయులకు వారి ఉద్యోగ శిక్షణలో భాగంగా సమ్మిళిత వ్యాయామ విద్య మీద కూడా తరగతులు నిర్వహించడం లాంటి కొత్తదనంతో కూడిన కార్యక్రమాలు చేపట్టెను.

పాఠశాల విద్యలో దృశ్య మరియు ప్రదర్శన కళలు కీలక భూమికను పోషిస్తాయి. ఇవి పిల్లల సామర్థ్యాల ప్రదర్శనకు తావునిస్తాయి. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో కళలు ఓ బలమైన ఆయుధంగా ఉపయోగపడతాయి. పిల్లల వ్యూహాలను, భావోద్వేగాలను, ఆలోచనలను స్వేచ్ఛగా తెలియపర్చుటకు కళలు దోహదం చేస్తాయి. ఈ రకమైన స్వేచ్ఛతో వారితో అభ్యసనలో ఉల్లాసంగా పాల్గొని కొత్త విషయాలను కనుగొనే ప్రయత్నం చేస్తారు. కళల ద్వారా జ్ఞానేంద్రియాలు ఉత్తేజం పొంది స్వేచ్ఛగా తమ సందేహాలను నివృత్తి చేసుకొంటూ విద్య నేర్చుకుంటూ నిత్య జీవితంలో అన్వయించుకొంటారు. ఈవిధంగా పిల్లల ఆలోచనలు, ప్రతిస్పందనలు, పరికల్పనలు, అవగాహనలు, సృజనాత్మకతలు వృద్ధి చెందుతాయి. పేరొందిన కళాక్షేత్రాలు/సంస్థలు మరియు కేంద్ర అకాడమీలు పాఠ్య ప్రణాళికలో కళలను సమ్మిళితం చేయుడానికి మరియు తగు సూచనలు, సహకారం అందించడానికి తోడ్పడతాయి.

విలువలు, నీతులు, ప్రశంసాత్మక కళలు, వ్యాయామ విద్య, క్రీడలు మరియు జీవన నైపుణ్యాలు అన్నీ కూడా జ్ఞాన సముపార్జనలో అంతర్లీన భాగాలు.

- పాఠశాల విద్యా ప్రణాళికలో క్రీడలు, వ్యాయామ విద్య, కళలు మరియు చేతిపనులు, వృత్తి నైపుణ్యాలు మరియు విలువలు చేర్చుటకు స్థూల పద్ధతులు మరియు సమ్మిళితపరిచే ఉపకరణాలు ఏమి?
- ఇప్పటివరకు పొందిన అనుభవాలు ఏమి? వీటిని నిర్మాణాత్మకంగా ఏవిధంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు?
- సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించుటలో NCC యొక్క పాత్ర ఏమి?

XIII. పిల్లల ఆరోగ్యానికి ప్రాముఖ్యత

పిల్లల ఆరోగ్య సేవలను మెరుగుపర్చు అవసరం ఎంతో ఉంది. ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని ప్రోత్సహించు చర్యల ప్రాముఖ్యతను గుర్తించింది.

మధ్యాహ్న భోజన పథకం ద్వారా, ప్రస్తుతం, పాఠశాల విద్యా విభాగం మరియు అక్షరాస్యత, MHRD, పాఠశాలలకు వచ్చే పిల్లలు (6 నుండి 14 ఏళ్ళ వయస్సు వారు) పోషకావసరాలను తీరుస్తుంది. బడిఈడు పిల్లలు బడిలో చేరుట, నిలుపుదల మరియు వారి హాజరే గాక పిల్లల పోషక స్థాయిలను మెరుగుపర్చుటకు National Programme of Nutritional Support ని ఆగస్టు 1995లో ప్రారంభించింది. ఇదే కార్యక్రమాన్ని ప్రాథమికోన్నత తరగతులలోని పిల్లల కొరకై విస్తరించి National Programme of Mid Day Meals in Schools అని 2008-09లో పేరు మార్చి చేపట్టారు. ఈ కార్యక్రమం యొక్క ఉద్దేశం (i) 1 నుండి 8 తరగతులలోని పిల్లల పోషక స్థాయిని మెరుగుపర్చుట (ii) బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలు బడికి క్రమం తప్పకుండా వచ్చుటకు మరియు వారు తరగతిగదిలో నిర్వహించే పనులలో ఏకాగ్రతతో పాల్గొనుట (iii) కరువు ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో, వేసవికాలంలో ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులకు పోషకాలు అందించుటకు. ప్రస్తుతం ఈ కార్యక్రమం ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వ సహకార, స్థానిక విభాగ పాఠశాలల్లో 1 నుండి 8 తరగతులలోని పిల్లలకు వర్తిస్తుంది. అయినప్పటికీ పోషకలేమి, ఆకలి మరియు బలహీనమైన ఆరోగ్యం మొదలగు సమస్యలు పిల్లల హాజరు మరియు వారి విద్యా నైపుణ్యాల ప్రదర్శనను ప్రభావితం చేస్తుంది.

స్త్రీ మరియు శిశు సంక్షేమశాఖ చేపట్టిన Integrated Child Development Services (ICDS) పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలోని సవాళ్ళను ఎదుర్కొంటూ మరో ప్రక్క పోషకలేమి యొక్క విష వలయాన్ని ఛేదిస్తూ అనారోగ్యం, తగ్గిన అభ్యసన శక్తులు మరియు మరణక్రమం వాటిని కూడా అధిగమిస్తుంది. 0 నుండి 5+ వయస్సు పిల్లల ఆరోగ్యం మెరుగుపర్చడమే ICDS యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం. తద్వారా పిల్లలు మానసిక, భౌతిక మరియు సాంఘిక అభివృద్ధికి పునాది వేయబడును. మరణాలను, అనారోగ్యాలను, పోషకలేమిని తగ్గించవచ్చు; మరియు పాఠశాల డ్రాపవుట్, పాలసీల అనుసంధానం మరియు పిల్లల అభివృద్ధికై వివిధ విభాగాల మధ్య నిర్వహణ; మరియు స్త్రీలలో పిల్లల పోషణ-పెంపకం మరియు ఆరోగ్య విద్య మొదలగునవి మెరుగుపడును.

- పిల్లల ఆరోగ్యానికై M/O Health, WCD & SEL చేపట్టిన పథకాల (స్కీమ్‌ల) ఫలితాలు ఏమి?
- ప్రస్తుతమున్న స్కీమ్‌లు క్రమరీతిలో సంపూర్ణ ఫలితాలు సాధించుటకు పూర్తి స్థాయిలో అమలవుతున్నాయా? లేనిచో ఏవిధంగా అడ్డంకులను అధిగమించవచ్చు?
- పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపర్చడానికి ఏ చర్యలు చేపట్టవచ్చో సూచించగలరు. రాష్ట్ర స్థాయి అనుభవాలను కేంద్ర స్థాయిలో అనుసరించవచ్చు.
- పాఠశాల విద్యా వ్యవస్థలో ప్రతి ఒక్క పిల్లవాని ఆరోగ్య వివరాలను ఏవిధంగా track చేయవచ్చు? ఆ వివరాలు రాష్ట్రం మరియు కేంద్రంలో అందుబాటులో ఉండవలెను.

7. అకాడమిక్ మానిటరింగ్

కింది వాటి పై మీ స్పందన తెలియజేయండి:-

- మానిటరింగ్ అంటే ఏమిటి ? మానిటరింగ్ ఎందుకు చేయాలి ?
- వేటిని మానిటరింగ్ చేయాలి ?ఎలా మానిటరింగ్ చేయాలి?
- నాణ్యత మానిటరింగ్ అంటే ఏమిటి ? విద్యలో నాణ్యతను పెంచడంలో మానిటరింగ్ ఎలా ఉపయోగపడుతుంది?

అభ్యాసన లక్ష్యాలు (LEARNINGOBJECTIVES):-

ఈ యూనిట్ నందు కింది అభ్యాసన లక్ష్యాలను సాధించగలరు......

- మోనిటరింగ్ వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను వివరించగలరు
- పాఠశాలలు, హాస్టల్స్ మరియు సంబంధిత వ్యక్తుల పనితీరుపై మానిటరింగ్ విధానాలను వ్యాఖ్యానించగలరు
- వివిధ స్థాయిలో జరిగే సమీక్షా సమావేశాలను విశ్లేషించగలరు
- RTE లో పొందుపరిచిన మోనిటరింగ్ విధానానికి ప్రస్తుత మోనిటరింగ్ విధానంతో పోల్చుకోగలరు
- మోనిటరింగ్ చేయాల్సిన రంగాలను గుర్తించగలరు
- మోనిటరింగ్ పత్రాలు పూరించడంలో మరియు నివేదికలు సమర్పించడంలోని అంతరాలను గుర్తించగలరు

నేపథ్యం:

14 సంవత్సరాలలోపు బాల బాలికలకు ఉచిత నిర్బంధ విద్య అందించుటకు బాలల విద్యాహక్కు చట్టం 2009 అమలులోకి వచ్చినది. ఈ చట్టంలో బాలబాలికలు చదువుకోవడానికి వీలుగా తగిన సౌకర్యాలు, గుణాత్మకత, నాణ్యతతో కూడిన విద్య అందించుటకు నియమ నిబంధనలు రూపొందించబడ్డాయి. ఈ చట్టం పటిష్ట అమలు కొరకు ఒక పటిష్టమైన మానిటరింగ్ వ్యవస్థ ఏర్పడాలి. దానికి తగ్గ విధి విధానాలు రూపొందించుకోవాలి. ఈ అధ్యాయంలో ప్రస్తుత మానిటరింగ్ విధానం ఎలా ఉంది? చట్టంలోని వివిధ సెక్షన్లు, సబ్ సెక్షన్లు మానిటరింగ్ వ్యవస్థను ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగాఎలా ప్రస్తావించాయి? చట్టం అమలులో మానిటరింగ్ ఎలా ఉండాలి? ఎవరెవరు ఏ బాధ్యతలు చేపట్టాలి? వివిధ శాఖల బాధ్యతలు ఏమిటి ? తెలుసుకుందాం.

మానిటరింగ్ ప్రస్తుతపరిస్థితి:

ప్రస్తుత మానిటరింగ్ ఎలా ఉందో తెలుసుకుంటే ఉచిత, నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం ఆశించిన విధంగా మానిటరింగ్ చేయటానికి ప్రణాళిక రూపొందించుకోవచ్చు. అనేక కారణాల వల్ల మానిటరింగ్ ఆశించిన విధంగా జరగడం లేదు.

విద్య సంస్థలలో అమలవుతున్న విద్యాపరమైన వివిధ కార్యక్రమాలు ఆశించిన మేరకు మానిటరింగ్ జరగడం లేదు. విద్య విషయకాంశాలను మానిటరింగ్ చేయవలసిన అధికారులు ఇతర పనుల ఒత్తిడి వల్ల పాఠశాల సందర్శనకు, క్షేత్ర సందర్శనకు, ఎక్కువ సమయం కేటాయించలేక పోతున్నారు. వారి సమయం 80 - 90 శాతం పరిపాలనా సంబంధ కార్యకలాపాలకే సరిపోవడం లేదు. కనుక బోధనా నాణ్యత, ఉపాధ్యాయుల తయారీ, పిల్లల అభ్యసన స్థాయిల పరిశీలన తగ్గిపోతున్నది.

పాఠశాల విద్యాకార్యక్రమాలలో సమాజం చురుకైన పాత్ర పోషించడం లేదు. ఎక్కడైతే మానిటరింగ్ జరుగుతుందో అక్కడ తగిన నిర్మాణాత్మక అనుసరణీయ చర్యలు చేపట్టడం లేదు. మానిటరింగ్ పట్ల సరైన వైఖరి లేక పోవడం వల్ల మానిటరింగ్ ప్రాముఖ్యత, ప్రభావం గురించి సరిగా అవగాహన ఏర్పరచు కోలేక పోతున్నారు.

గిరిజన సంక్షేమ శాఖలో మానిటరింగ్ చేయాల్సిన విద్యాధికారుల పోస్టులు లేకపోవడం వల్ల మానిటరింగ్ సరిగా జరగడం లేదు. సరైన దిశానిర్దేశం చేసేవారు లేక పాఠశాలలకు, ఉపాధ్యాయులకు ఆసరా లభించడం లేదు. అందుకే, వీటిని మోనిటరింగ్ చేయడానికి PMRC సిబ్బందిని నియమనిచడం జరిగింది.

R.T.E – 2009 – మానిటరింగ్:

R. T. E – 2009 అధ్యాయం -1 సెక్షన్ (2) లో స్థానిక ప్రభుత్వం అంటే నగర పాలక సంస్థ లేదా జిల్లాపరిషత్ / మండలపరిషత్, నగర పంచాయతీ లేదా పంచాయతీ అని అర్థం. ఇది బడి మీద పరిపాలనా సంబంధ నియంత్రణ కలిగిన సంస్థ అని R.T.E సూచిస్తుంది. కావున గ్రామ స్థాయిలో గ్రామపంచాయతీ, మండల స్థాయిలో మండలపరిషత్, జిల్లా స్థాయిలో జిల్లాపరిషత్ ఆవాస ప్రాంతంలో ఉన్న బాలలందరికి ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యను అందించాలి.

- R.T.E – 2009 యూనిట్ – 4 సెక్షన్ 29 లోని సబ్ సెక్షన్ 1,2 ద్వారా పాఠశాలలో చేరిన పిల్లలందరూ గుణాత్మక విద్యను పొందుటకు చేసిన సూచనలను మానిటరింగ్ చేయాలి.
- సెక్షన్ 29 (2) ఏ లో రాజ్యాంగంలో పొందుపర్చిన విలువలకు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో ఏ మేరకు అవకాశం కల్పించబడింది? పిల్లలు ఎలాంటి విలువలు కలిగి వున్నారు? పిల్లల వైఖరులు, అభిప్రాయాలూ ఎలావున్నాయి అనేవి మానిటరింగ్ చేయాలి.
- స్థానిక ప్రభుత్వం తన పరిసర ప్రాంతంలో బడి ఈడు పిల్లలందరినీ బడికి అందుబాటులో ఉంచి 100% నమోదుకు బాధ్యత వహించడానికి చట్టం కొన్ని సూచనలు చేసింది.
- స్థానిక ప్రభుత్వం చట్టం సిఫార్సు చేసిన విధంగా తన పరిధిలోని వసిస్తున్న 14 ఏళ్ల లోపు బాలలందరి వివరాలకు చెందిన రికార్డులను నిర్వహించాలి.
- ప్రతి బాలుడు లేదా బాలిక బడిలో ప్రవేశం పొంది పాఠశాలకు హాజరవుతూ ప్రాథమిక విద్యను పూర్తిచేసేలా పర్యవేక్షణ బాధ్యత వహించాలి.
- బలహీన వర్గాలకు చెందిన పిల్లలు ఏ విధమైన వివక్షకు గురికాకుండా బడిలో చేరి ప్రాథమిక విద్య పూర్తిచేయటంలో ఆటంకాలు లేకుండా చూడాలి.
- బడిలో ప్రవేశానికి ఎంపిక విధానం, ఎటువంటి ప్రవేశ రుసుము లేకుండా చూడాలి.
- తమ బిడ్డను పరిసర ప్రాంతంలోని పాఠశాలలో చేర్పించి ప్రాథమిక విద్యను అందించడం ప్రతి తల్లితండ్రి లేదా సంరక్షకుని బాధ్యత.
- కావున పైన సూచించిన చట్టంలోని నిబంధనలు అన్నీ పిల్లలందరూ పాఠశాలలో చేరి చదువు కొనసాగించేలా ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు, స్థానిక సంస్థలు బాధ్యత వహించాలని చట్టం సూచించింది.
- సెక్షన్ 4 లో పేర్కొన్న విధంగా ప్రత్యేక శిక్షణా సౌకర్యాలను కల్పించడం స్థానిక ప్రభుత్వం బాధ్యత అని కూడా చట్టం పేర్కొన్నది. పై అంశాల మానిటరింగ్ చేపట్టాలి.
- R.T.E సెక్షన్ 4 ప్రకారం 6, 7 ఏళ్లు నిండిన బాలుడు/ బాలిక బడిలో చేర్చకపోయినా లేదా చేర్చిన తర్వాత ప్రాథమిక విద్యను పూర్తి చేయలేక పోయినా వారిని వారి వయసుకు తగిన తరగతిలో చేర్చుకోవాలి. తరగతికి చెందిన సామర్థ్యాల సాధన కూడా ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతే.
- ప్రాథమిక విద్యలో ప్రవేశం పొందిన బాలలు 14 సంవత్సరాలు నిండిన తర్వాత కూడా విద్యను పూర్తి చేసే వరకు ఉచిత విద్యను పొందే హక్కు కలిగిఉన్నారు.

పై నిబంధనల దృష్ట్యా ప్రతి బాలుడు / బాలిక వయసుకు తగ్గ తరగతిలో ప్రవేశం కోరినప్పుడు స్థాయికి సరిపడు సామర్థ్యాలు లేవని ప్రవేశం తిరస్కరించరాదు. ఆ బాలుడు / బాలిక వయసుకు తగిన తరగతిలో చేర్చాలి. వీరు అభ్యసనలో అందరు పిల్లలతో కలసి చదువు కొనసాగించడానికి వీలుగా ఆస్థాయికి సరిపడే సామర్థ్యాలను పిల్లలు సాధించేలా చూడాలి. అవసరమైన సామాగ్రిని పిల్లలకు అందించాలి. ఇందుకు స్థానిక ప్రభుత్వం లేదా ప్రభుత్వం పిల్లలకు కావలసిన సామాగ్రి అందించే బాధ్యత తీసుకోవాలి. **వీరు వయసుకు తగ్గ తరగతిలో నిర్ధారిత సామర్థ్యాలు కలిగి తరగతిలో కొనసాగుతున్నారా ? లేదా ? మానిటరింగ్ చేయాలి.**

- సెక్షన్ -18(1) ప్రకారం ప్రభుత్వం స్థాపించిన బడి కాకుండా ప్రభుత్వ గుర్తింపు పత్రం పొందకుండా ఏ ఇతర బడి స్థాపించకూడదు.
- పాఠశాలలో చేరిన బాలబాలికలను చదువు పేరుతో దండించరాదు. సెక్షన్ – 17 (1) ఏబాలుడిని, బాలికను కూడా శారీరకదండన, మానసిక వేధింపులకు గురి చేయకూడదని తెలుపుతుంది.
- వెనుక బడిన వర్గాలు, ప్రతికూల పరిస్థితులనుఎ దుర్కొంటున్న పిల్లల పట్ల వీరికి చదువు రాదనే చులకన భావంతో చూడకూడదు.

- చదువు పేరుతో చదువుకు సంబంధించిన ఇతర కార్యక్రమాల పేర్లతో (ఎక్స్కర్షన్లు, ప్రాజెక్టువర్కులు, వార్షికోత్సవాలు మొదలైనవి) ఫీజులు / డబ్బులు వసూలు చేయడం, పిల్లలు కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడానికి ఉత్సాహం చూపినప్పుడు వారిని రుసుము పేరుతో పాల్గొనకుండా అవమాన పరచడం లాంటివి ఏ విద్యాసంస్థ చేయకూడదు.

పై విషయాలను స్థానిక ప్రభుత్వం మానిటరింగ్ చేయాలి.

- పాఠశాలలో చేరిన పిల్లలందరూ గుణాత్మక విద్యను పొందాలి. ఇందు కోసం విద్యాహక్కు చట్టం అధ్యాయం- 5 లోని సెక్షన్ 29 లో 1, 2 సబ్ సెక్షన్ల ద్వారా కొన్ని సూచనలు చేసింది. స్థానిక ప్రభుత్వం గుణాత్మక విద్య అమలులో ఇవి ఏ మేరకు అమలు జరుగుతున్నాయనేది మానిటరింగ్ చేయాలి.
- ఉదాహరణకు సెక్షన్ 29 - 2 ఎ లో రాజ్యాంగంలో పొందుపరచిన విలువలకు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో ఏ మేరకు అవకాశం కల్పించబడింది? పిల్లలు ఎలాంటి విలువలు కలిగి ఉన్నారు? జాతీయ సంపద రక్షణలో వారి పాత్ర ఎలా ఉంది? పిల్లల వైఖరులు, అభిప్రాయాలు ఎలా ఉన్నాయి? అనేవి పర్యవేక్షణ చేయాలి.
- పిల్లలు బట్టీ పట్టి చదవకుండా, భయం ఆందోళన వంటి వాటి నుండి వారిని విముక్తి చేసివారు తమ అనుభవాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించడంలో పాఠశాల తోడ్పడాలి.
- సెక్షన్ 9 లోక్లాజు (ఈ) ప్రకారం 14 సంవత్సరాల వరకు బాలలకు సంబంధించిన రికార్డులను నిర్వహించవలసిన అవసరం గురించి R.T.E – 2009 తెలియజేసింది. దీని ప్రకారం విద్యార్థులు పాఠశాలలో చేరినప్పటి నుండి అతనికి సంబంధించిన అన్ని విషయాలను రికార్డులో చూపించవలసిన అవసరం ఉంది. కావున అటువంటి రికార్డులు పాఠశాలలో నిర్వహించడం జరుగుతుందో లేదో తెలుసుకోవడానికి మానిటరింగ్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది.

కాబట్టి ప్రతి స్థాయిలో రికార్డు మరియు రిజిస్టర్ అందరూ తప్పక నిర్వహించాలి. నిర్వహణ తీరును మానిటరింగ్ చేసి వాటిని సరిగా నిర్వహించేలా చూడాలి. మానిటరింగ్ ప్రాముఖ్యత గురించి ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం 2009 విస్పష్టంగా పేర్కొన్న విషయం మనం గమనించాం. అయితే చట్టం పేర్కొన్న విధంగా మానిటరింగ్ అమలు విధానం ఎలా ఉండాలో తెలుసుకుందాం.

పాఠశాలలు, హాస్టల్స్ మరియు సంబంధిత వ్యక్తుల పని తీరు పై మానిటరింగ్ – విధానాలు:

విద్యా వ్యవస్థలో వివిధ స్థాయిలలో గుణాత్మక అంశాల అమలు మానిటరింగ్ బాధ్యతను పాఠశాల స్థాయిలో ప్రధానోపాధ్యాయులు, మండల స్థాయిలో మండల విద్యాధికారులు, జిల్లా స్థాయిలో జిల్లావిద్యాధికారి మరియు ముఖ్యంగా గిరిజన సంక్షేమ శాఖలోని విద్య సంస్థలకు PMRC సిబ్బంది బాధ్యతలు చేపట్టాలి.

- సెక్షన్ 21 లోని సబ్సెక్షన్ 2 (ఎ) ప్రకారం సమాజం పక్షాన పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ (S.M.C) మానిటరింగ్ బాధ్యతను చేపట్టాలి.
- జిల్లా విద్యాధికారి / ACMOలు / GCDOలు వారంలో కనీసం 2 రోజులు పాఠశాలల పని తీరును మానిటరింగ్ చేయాలి.
- సందర్శించిన పాఠశాలలో గుణాత్మక అంశాలను కనీసం గంట పాటు సమీక్షించాలి. అలాగే ఇతర అధికారుల పరిశీలన రికార్డులను పరిశీలించాలి.
- మండల విద్యాధికారి / స్కూల్ కాంప్లెక్స్ HMs / SCRPలు వారంలో కనీసం 4 రోజులు మండల పరిధిలోని గిరిజన ప్రాథమిక పాఠశాలల పని తీరును మానిటరింగ్ చేసి తన పరిశీలన నమోదు చేయాలి.
- మానిటరింగ్ అధికారులు తమ మానిటరింగ్ బాధ్యతను ఇతర పనుల సాకుతో నిర్లక్ష్యం చేయరాదు.
- పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ విధిగా ప్రతినెల 4వ, శనివారం పాఠశాలను సందర్శించి తన పరిశీలన నునమోదు చేయాలి.
- ACMOలు తన పరిధిలో గల పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయుల సమీక్ష సమావేశం ప్రతినెల మొదటి వారంలో నిర్వహించి పాఠశాలల పనితీరును సమీక్షించాలి. అలాగే, ప్రతినెల 15వ తేదీన మండల విద్యాధికారులు /SCRPలతో సమీక్షసమావేశాన్ని నిర్వహించి పాఠశాలల పరిస్థితిని సమీక్షించాలి.
- ఉచిత నిర్బంధ విద్యకు బాలల హక్కు నియమావళి 2010 సెక్షన్-3 (17) ప్రకారం మండల రిసోర్స్ పర్సన్ / SCRPలు మండల స్థాయి ఎలిమెంటరీ విద్యాకార్యక్రమాలను సమన్వయిస్తూ తన పరిశీలనలను ప్రధానోపాధ్యాయులు సమీక్షసమావేశంలో చర్చించడానికి సమర్పించాలి.

మానిటరింగ్ విధులు బాధ్యతలు:

మానిటరింగ్ తదుపరి చేయాల్సిన కార్యక్రమాల బాధ్యతలు ఎవరిని ఎవరు మానిటరింగ్ చేయాలి ?ఎప్పుడు చేయాలి? ఎక్కడ చేయాలి? మొదలగు వివరాలు ఈ కింది పట్టికలో ఉన్నాయి.

క్ర. సం.	మానిటరింగ్ చేయాల్సినవారు	ఎవరిని మానిటరింగ్ చేయాలి	ఎప్పుడు	ఏ ఏ సంస్థలకు మానిటరింగ్ కు పంపించాలి	పాఠశాలలు/కళాశాలలు /కార్యాలయాలు సందర్శన
1	గిరిజన సంక్షేమ శాఖ మంత్రి / సెక్రటరీ / కమిషనర్	POs / ADs / JDs / DDs /DTDOs / DEOs / OSDs ,..etc.	మూడు నెలల ఒకసారి	ITDAs / DTDOs offices / DEO Offices / Academic cell / Education Cell,..etc.	ITDAs / DTDOs offices / Acadcell/ Hostels // నెలకొకసారి
2	అధనపు లేదా సంయుక్త సంచాలకులు / రాష్ట్రస్థాయిఅధికారులు	జిల్లావిద్యాధికారి /DTDOs/ ACMOలు & GCDOలు	నెలకొకసారి	పాఠశాల/హాస్టల్స్ / P.M.R.C /స్కూల్ కాంప్లెక్స్/PETC	DEO కార్యాలయం/ PMRC/PETC/R.M.S.A కార్యాలయాలు//నెలకొక సారి.
3	DD(Edn) / OSDs(Edn) / రాష్ట్రస్థాయి అధికారులు	ACMOలు, GCDOలు & SCRPలు	నెలకొకసారి	పాఠశాలలు / హాస్టల్స్ P.M.R.C /స్కూల్ కాంప్లెక్స్	స్కూల్స్ / PMRC కార్యాలయాలు //నెలకుఒకసారి.
4	POs / DDs /DTDOs	ACMOలు, GCDOలు, ATDOs , SCRPలు, HMs, HWOs& Teachers	నెలకొకసారి	పాఠశాలలు/హాస్టల్స్ P.M.R.C /స్కూల్ కాంప్లెక్స్	స్కూల్స్ / PMRC కార్యాలయాలు //నెలకుఒకసారి.
5	ACMOలు / డీఈఓ / GCDOs	MEOs/ SCRPలు/HMs / HWOs	నెలకొకసారి	పాఠశాలలు/ హాస్టల్స్ పి ఎంఆర్సి	వారానికి రెండు లేదా మూడు రోజులు.
6	HMs/ MEOs / స్కూల్ కాంప్లెక్స్ HMs / SMC/ SCRPలు	ఉపాధ్యాయులు	నెలకొకసారి	విద్య కార్యక్రమాలు, తరగతి గది ఆచరణలు, పిల్లల విద్యా ప్రమాణాలు స్థాయిలు అమలు, సహ పాఠ్య కార్యక్రమాలు అమలు, వసతి గృహ సౌకర్యాలు	వారానికి మూడు లేక నాలుగు రోజులు.
7	ATDOs / HMs	HWOs / Dy. Wardens / Class IV Employees	నెలకొకసారి	వసతి గృహ సౌకర్యాలు, మెనూ అమలు, విద్య కార్యక్రమాల అమలు	వారానికి రెండు రోజులు / HMs ఐతే ప్రతి రోజు

మానిటరింగ్ చేయాల్సిన రంగాలు – మానిటరింగ్ చేయాల్సిన అంశాలు:

సంబంధిత మానిటరింగ్ అధికారులు పాఠశాల స్థాయిలో వివిధ అంశాలను/ రంగాలను మానిటరింగ్ చేయాల్సి ఉంటుంది. ఒక క్రమబద్ధమైన, పకడ్బందీ ప్రణాళికతో, ఒక విజన్ తో మానిటరింగ్ చేయాలి. అంశాల ప్రగతిని సమీక్షించి తన పరిశీలనను నమోదు చేయుటకు మానిటరింగ్ ఫార్మాట్లను సిద్ధం చేసుకొని ఆయా దశలలో మానిటరింగ్ చేపట్టాలి. నమోదు చేసిన మానిటరింగ్ ఫార్మాట్లు పాఠశాలలను సందర్శించారనడానికి ఒక నిదర్శనం. ప్రతి అధికారి వీటినిపై అధికారుల తనిఖీకి సిద్ధంగా ఉంచాలి.

పాఠశాల స్థాయిలో మానిటరింగ్ చేయాల్సిన అంశాలు/ రంగాలు:

1. నమోదు:

బడి ఈడు పిల్లలందరూ వందశాతం పాఠశాలల్లో నమోదయ్యేలా చూడడం బడి బయటి పిల్లలు బాలకార్మికుల వివరాలు సేకరించి సిద్ధంగా ఉంచుకోవడం వారిని కూడా బడిలో చేర్పించేందుకు ప్రయత్నించడం.

2. హాజరు:

తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, సమాజం, పిల్లలందరూ పాఠశాలకు సక్రమంగా హాజరయ్యేలా చదువుకొనసాగించేలా చేయడం.

3. నిలకడ:

కనీసం 14 సంవత్సరాల వయసు వచ్చే సరికి ప్రతి ఒక్కరు (బాల, బాలికలు) క్రమం తప్పకుండా హాజరు అవుతూ నిర్ధారిత తరగతులు, చదువు పూర్తి చేయడం.

4. మౌలిక సదుపాయం:

పాఠశాల కొనసాగడానికి అవసరమయ్యే ప్రాథమిక సౌకర్యాలు అంటే తరగతి గదులు, ప్రయోగశాల, దృశ్యశ్రవణ ఉపకరణాలు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు తగిన ఏర్పాట్లు, సరిపడు సంఖ్యలో మరుగుదొడ్లు, తాగు నీటి, వసతి గృహాలు, ఆటస్థలం, క్రీడా సామాగ్రి మొదలగునవి సమకూర్చడం, ఉన్న వనరులు వినియోగించుకునేలా చూడడం.

5. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు:

ప్రస్తుతం మనం తరగతి గది నుండి ప్రజాస్వామిక సంస్కృతిని ఆశిస్తున్నాం. దీనికి అనుగుణమైన వాతావరణం తరగతి గదుల్లో ఉండడం. భాగస్వామ్య విధానాలను అవలంభించడం. మన తరగతి గదులలోవి విధస్థాయిలు కలిగిన పిల్లలు ఉంటారు. ఉపాధ్యాయులు సానుకూల దృక్పథంతో అందరి అభ్యసన అవసరాలు తీర్చడం. సమ్మిళిత విద్య అందేలా చూడడం. చర్చలు జరపడం ద్వారా, కృత్యాలు చేయడం ద్వారా, అనుభవాల ద్వారా నేర్చుకోవడం. ఈ ప్రక్రియ తరగతిలో ఉపాధ్యాయుడు సక్రమంగా సాగేలా ఉపాధయులకు సరైన మార్గ నిర్దేశకాలు, వారి వృత్తి నైపుణ్యాన్ని పెంచేలా శిక్షణ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం.

6. ఉపాధ్యాయుల తయారీ మరియు బోధనాభ్యాసన సామాగ్రి:

ఉపాధ్యాయుల నుండి తరగతిగదుల్లో అభ్యసన మిత్ర వాతావరణం కల్పించడాన్ని మనం ఆశిస్తున్నాం. ఇందుకు అనుగుణంగా బోధనా అభ్యసన కృత్యాలు ఉండాలి. తదనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులు అందరూ పాఠ్య ప్రణాళికలతో, సరైన అభ్యసన సామాగ్రితో సంసిద్ధులు అయ్యేలా చూడడం. పరిసరాలలో అందుబాటులో ఉన్న ఖర్చులేని, తక్కువ ఖర్చుగల బోధనాభ్యసన సామగ్రి / ఇంటరాక్టివ్ అభ్యసన సామాగ్రిని రూపొందించుకొని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో ఉపాధ్యాయులు, పిల్లలు వినియోగించేలా చూడడం. ఈ మొత్తం ప్రక్రియలో సమాజ భాగస్వామ్యం కూడా ఉండేలా చూడడం.

7. వనరుల వినియోగం:

వనరులు రెండు రకాలు భౌతిక వనరులు, మానవ వనరులు. బోధనాభ్యాసన సామాగ్రి, చార్టులు, చిత్రాలు, మ్యాపులు, గ్రంథాలయ పుస్తకాలు, నోటు పుస్తకాలు, పాఠ్యపుస్తకములు, నమూనాలు, ఫ్లాష్ కార్డులు ఇవన్నీ పాఠశాలలకు అందేలా చూడటం. వీటిని తమ లక్ష్యసాధనలో ఏ మేరకు పిల్లలు, ఉపాధ్యాయులు వినియోగించుకుంటున్నారో పర్యవేక్షణ చేయడం.

8. నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (CCE) అమలు:

సెక్షన్ 29, సబ్రూల్ 2 (4) ప్రకారం సంప్రదాయ పరీక్షల స్థానంలో నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం జరిగేలా చూడడం. ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు C.C.E రిజిస్టర్ మరియు కుములేటివ్ నిర్వహణ రికార్డ్ నిర్వహణ పర్యవేక్షించాలి. ఆధారాలుపరిశీలించాలి.

9. పాఠశాలయాజమాన్యసమావేశాలు/ ఉపాధ్యాయులు - తల్లిదండ్రులసమావేశాలు :

పాఠశాలలో బాలలందరూచేసే కృత్యాలు, కనబరిచే ప్రతిభా పాటవాలు తల్లిదండ్రులకు, సమాజానికి ఎప్పటికప్పుడు తెలియపరచాలి. దీనికి వేదికగా S.M.C / P.T.A సమావేశాలను వినియోగించుకోవాలి. పాఠశాల పారదర్శకంగా ఉంటే పాఠశాల

కార్యకలాపాల్లో సమాజం చురుకుగా పాల్గొంటుంది. పాఠశాల కార్యక్రమాలు తనదిగా భావిస్తూ కార్యక్రమాలు మరింత బాగా నిర్వహించడాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది. కాబట్టి క్రమం తప్పకుండా ప్రతినెల S.M.C/ P.TA సమావేశాలు ఆశించిన విధంగా జరిగేలా చూడటం.

10. వినూత్న కార్యక్రమాల అమలు:

పాఠశాల అసెంబ్లీ, ఉత్సవాలు, పండుగలు, వినూత్న కార్యకలాపాలు మొదలగు అన్ని కార్యక్రమాలు పాఠశాలల్లో సక్రమంగా, ఆశించిన విధంగా నిర్వహించేలా చూడడం. అంతర కరికులం కార్యకలాపాలు జరిగేటట్లు చూడాలి.

పై అంశాలు / రంగాలలో పాఠశాలల పనితీరును ఎప్పటికప్పుడు మానిటరింగ్ చేయాల్సిన బాధ్యత సంబంధిత అధికారులు, సమాజానికి ఉంది. ఇది నిరంతరం సమగ్రంగా జరగాల్సిన ఒక అత్యంత కీలక ప్రక్రియ. బాగా పనిచేసిన పాఠశాలలను అభినందించాలి. చేయని పాఠశాలలకుస్ఫూర్తిని కలిగించేలా కృషి చేయాలి.

సంబంధిత అధికారులు మానిటరింగ్ చేయాల్సిన అంశాలు / రంగాలు:

- ACMOs / GCDOs / M.E.Os
- గిరిజన పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల ప్రగతి, ప్రగతిలో ముందున్న పాఠశాలలు, వెనుక బడ్డ పాఠశాలలు.
- పాఠశాలల సందర్శన, నింపబడిన మానిటరింగ్ పత్రాలు.
- గ్రంథాలయ నిర్వహణ, మాడ్యూల్స్, స్టాక్ అండ్ ఇష్యూ రిజిస్టర్లు.
- స్టాక్ అండ్ ఇష్యూ రిజిస్టర్లు, టెక్స్టుబుక్స్ , ఎక్యుప్మెంట్, ఫర్నీచర్ మొదలైనవి
- ఫండ్స్ యుటిలైజేషన్, తీర్మానాలు, క్యాష్ బుక్
- నెలవారీ ప్రధానోపాధ్యాయులతో సమీక్షా సమావేశాలు మినిట్స్ బుక్
- పిల్లల అభ్యసనం ప్రగతి కోసం అమలు పరుస్తున్న కార్యకలాపాలు
- రికార్డులు , రిజిస్టర్లు నిర్వహణ
- టూర్ డైరీ

మానిటరింగ్ సందర్భంగా పరిశీలించాల్సిన రికార్డులు, రిజిస్టర్లు:-

పాఠశాల స్థాయి:

- ఉపాధ్యాయుల హాజరు రిజిష్టర్
- పిల్లల హాజరు రిజిస్టర్లు
- నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం రిజిస్టర్లు
- ఉపాధ్యాయుల డైరీలు
- క్యాష్ బుక్
- నిధులు / గ్రాంట్ రిజిస్టర్, ఖర్చు చేసిన తీర్మానాలు, కొన్న సామాగ్రి పరిశీలన
- ప్రగతి నివేదికలు, రిపోర్టులు
- వార్షిక, యూనిట్ పాఠ్య ప్రణాళికలు
- ఎస్ఎంసి సమావేశాల రిజిస్టరు – మినిట్స్ బుక్
- ప్రధానోపాధ్యాయుల సమీక్షసమావేశాలు రిజిస్టరు, మినిట్స్ బుక్
- స్టాక్ రిజిస్టరు
- గ్రంథాలయ పుస్తకాల రిజిస్టర్లు మరియు స్టాక్ ఇష్యూ రిజిస్టర్
- ఉచిత పాఠ్య పుస్తకాల పంపిణీ రిజిస్టర్
- పిల్లల హెల్త్ కార్డులు
- పాఠశా లఅభివృద్ధి ప్రణాళిక
- పాఠశాల కార్యకలాపాల డాక్యుమెంటేషన్ నివేదికలు- రిజిస్టర్
- క్లబ్ ల నిర్వహణ రిజిస్టర్

స్కూల్ కాంప్లెక్స్:

- గ్రాంట్ల వినియోగ రిజిస్టరు తీర్మానాలు
- క్యాష్ బుక్
- స్టాక్ రిజిస్టర్
- స్కూల్ కాంప్లెక్స్ మావేశాల మినిట్స్ రిజిస్టర్
- సమావేశాల ఎజెండా తీర్మానాలు రిజిస్టర్ మొదదలగునవి.

సంస్థల మరియు వ్యక్తుల పనితీరుపై సమీక్షలు – నిర్వహణ:

స్థాయిల వారీగా పనితీరు సమీక్షలు

క్రమ సంఖ్య	స్థాయి	సమీక్షలో పాల్గొనవలసిన వారు	సమావేశ అజెండా	నివేదికలు ఎవరికి సమర్పించాలి?
1	పాఠశాల స్థాయి	ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు, ఎస్ఎంసి	పిల్లల ప్రగతి, నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం, ప్రాబ్లమ్స్ అండ్ ఇష్యూస్, పిల్లల హాజరు, పాఠ్య పథకాలు/ సహ పాఠ్యకార్యక్రమాలు అమలు/ భోజన ఏర్పాట్లు/ విద్యార్థుల అందుతున్న వసతులు	కాంప్లెక్స్ HMs, MEOs, DEOs ACMOs, GCDOs, DTDOs,
2	స్కూల్ కాంప్లెక్స్	ప్రధానోపాధ్యాయులు ఉపాధ్యాయులు, SCRPs	పిల్లల ప్రగతి, పాఠ్య పథకాలు, డైరీలు, విద్య కార్యక్రమాల అమలు, ప్రాబ్లమ్స్, సిసిఈ, సహ పాఠ్య కార్యక్రమాలు అమలు.	MEOs, DEOs ACMOs, GCDOs , DTDOs
3	ATDO డివిజన్ స్థాయి / మండల స్థాయి	MEOs, HMs, ATDOs, SCRPs	పాఠశాలల పిల్లల ప్రగతి, స్కూల్ కాంప్లెక్స్ మావేశాలు, పాఠశాల స్థాయి సమావేశాలు, గ్రాంట్స్ నియోగం, వినూత్న కార్యక్రమాల అమలు, మానిటరింగ్, పాఠశాల సందర్శనలు, ప్రాబ్లమ్స్, సిసిఈ, సహపాఠ్యకార్యక్రమాలు అమలు, వసతి గృహ నిర్వహణ.	DEOs, ACMOs, GCDOs , DTDOs
4	జిల్లా స్థాయి (POs / DTDOs)	DEOs, ACMOs, GCDOs, ATDOs	పాఠశాలలపిల్లలప్రగతి, వసతి గృహ సదుపాయాలు, వినూత్న కార్యక్రమాల అమలు, విద్య ప్రమాణాల సాధన, మోనిటరింగ్, పరిపాలన, విద్య మరియు వసతి గృహ సదుపాయాలలో ఇమిడి ఉన్న సమస్యలు – పరిష్కారాలు, విద్య అభివృధికి ప్రణాళికల రూపకల్పన.	CTW, TWD (Acadcell) & District Collectors
5	రాష్ట్ర స్థాయి	ADs, JDs, DDs, OSDs, POs / DTDOs & other Sectorial Officers of Head Office	విద్య, వైద్యం, వసతి గృహ సదుపాయాలు, వినూత్న కార్యక్రమాల అమలు, విద్య అభివృధి ప్రణాళికలు, పిల్లల ప్రగతి ప్రమాణాలు, గిరిజనులకు అందిచే సంక్షేమ పథకాల అమలు, పరిపాలన సంబంధిత సమస్యలు – పరిష్కారాలు మొదలైనవి.	సెక్రటరీ / గిరిజన సంక్షేమశాఖ మంత్రి / ప్రభుత్వం

మానిటరింగ్ మరియు సమీక్షల నిర్వహణ – అమలుకు సూచికలు, ఆధారాలు:

వివిధ స్థాయిలలో మానిటరింగ్ అధికారులు చేపట్టే మానిటరింగ్ విధానం అమలుకు సూచికలు/ ఆధారాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి. వీటి ఆధారంగా అధికారుల మానిటరింగ్ విధివిధానాలను మూల్యాంకనం చేస్తారు. వీటి ఆధారంగా మానిటరింగ్ సంబంధించిన వివిధ స్థాయిలలో ఉండాల్సిన మానిటరింగ్ అధికారుల పనితీరును అంచనా వేయటం జరుగుతుంది.

అమలుకు సూచికలు / ఆధారాలు:

- అకడమిక్ అటెండెన్స్ రిజిస్టర్లో నమోదు చేసిన సూచనలు సలహాలు.
- పాఠశాలను సందర్శించిన వివిధ మానిటరింగ్ అధికారుల ఫార్మాట్లు.
- ఎస్ఎంసి సభ్యులు సమావేశాలకు హాజరై చేసిన తీర్మానాలు.
- పాఠశాల సందర్శనలో పరిశీలించిన అంశాలు, సూచనలు నమోదు చేసిన మినిట్స్ రిజిస్టర్లు.
- ప్రధానోపాధ్యాయులు నిర్వహిస్తున్న ఉపాధ్యాయుల సమావేశాల రిజిస్టర్లు.
- ACMOs / మండల విద్యాధికారి మానిటరింగ్ సందర్భంగా పూరించిన పాఠశాల మానిటరింగ్ పత్రాలు.
- DTDOs మానిటరింగ్ సందర్భాగా నివేదించిన నివేదికలు
- సిసిఈ మరియు సహపాఠ్యాంశాల అమలు.
- మినిట్స్ రికార్డ్ చేసిన రిజిస్టర్
- మానిటరింగ్ అధికారుల తాత్కాలిక టూర్ ప్రణాళికలు.
- పిల్లల ప్రగతి నివేదికలు, పాఠశాల ప్రగతి నివేదికలు, మొదలైనవి.

వివిధ స్థాయిలలో క్రమం తప్పకుండా జరిగే సమీక్ష సమావేశాలు వాటి మినిట్స్ చేసి తగు చర్యలు గురించి అందరికీ పంపించడం. వాటి అమలు మరియు ప్రగతి తదుపరి సమావేశాలు చర్చ.

మానిటరింగ్ వల్ల ఉపయోగాలు:

- పాఠశాల నుండి రాష్ట్ర స్థాయి వరకు గుణాత్మక మార్పులు చోటు చేసుకుంటాయి.
- చట్టం అమలులో ఎదురవుతున్న సమస్యలు అవరోధాలను గుర్తించడం జరుగుతుంది.
- ఉపాధ్యాయులు తరగతి గదులలో దండన రహిత, స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణం నెలకొల్పగలుగుతారు. పిల్లల భావాలు, అభిప్రాయాలకు విలువ ఇస్తారు.
- పిల్లల చదువుతో ప్రత్యక్ష పరోక్ష సంబంధం ఉన్న ప్రతి ఒక్కరిలో జవాబు దారీతనం పెంపొందుతుంది.
- మానిటరింగ్ ఉపాధ్యాయుల పనితీరు వృత్తి నైపుణ్యానికి మెరుగులుదిద్దుతోంది.
- మానిటరింగ్ను పకడ్బందీగా అమలు చేస్తే పిల్లల సర్వతో ముఖాభివృద్ధి సాధ్యమవుతుంది.
- మానిటరింగ్ తదుపరిచే పట్టే సమీక్షలు అనుసరణీయ చర్యల వల్ల ఉపాధ్యాయులు, అధికారులలో ఆత్మవిశ్వాసం పెంపొందడమేకాకుండా వారికి చక్కటి మార్గదర్శకత్వం లభిస్తుంది.

మోనిటరింగ్ నివేదేకలు సమర్పించడంలో సవాళ్ళు / సమస్యలు – చర్చ:-

- మోనిటరింగ్ పత్రాలపై సరైన అవగాహన లేకపోవడం
- PMRC సిబ్బందికి కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానం లేకపోవడం వలన, నివేదికలు తయారు చేయు సమయంలో డేటా ఎంట్రీ ఆపరేటర్ (DEO) లేకపోతె నివేదికలు పంపడంలో ఆలస్యం అవడం
- ACMO/GCDO లకు పర్యవేక్షణ చేయు సందర్భంలో బాధ్యతగా పనిచేయని వారిపై వెంటనే చర్యతీసుకొనే అధికారం లేకపోవడం వలన, పర్యవేక్షణ నామమాత్రంగానే చేయడం, తద్వారా నివేదికలు ఆశించిన రీతిలో సకాలంలో ఇవ్వకపోవడం
- ఒకవేళ చర్య కొరకు ఉన్నత అధికారులకు సిఫార్సు చేసిన, చర్య తీసుకోకపోవడం వలన నివేదికలు సమర్పించడంలో అలసత్వం ప్రదర్శించడం
- PMRC సిబ్బందిని కేవలం విద్య పరమైన మోనిటరింగ్ అంశాలకే కాకుండా, ఇతరేతర అంశాలకు ఎక్కువగా పరిమితం చేయడం వలన నివేదికలు సకాలంలో ఇవ్వకపోవడం
- పర్యవేక్షణలో ఎటువంటి అంశాలను చూడాలో అవగాహన లేకపోవడం, తద్వారా పై అధికారులు ఎటువంటి రిపోర్ట్స్

అడుగుతారో? ముందుగానే ఊహించి ముందస్తు నివేదికలు తయారు చేసుకోకపోవడం.

- ప్రతినెల స్కూల్స్ నుండి రావలసిన Monthly Reports (MRs) తెప్పించడంలో అలసత్వం, ఒకవేళా తెప్పించిన వాటిని Consolidatation చేసి update చేసుకోకపోవడం కూడా ఒక ముఖ్య సమస్య
- PMRC లో సరిపడా సిబ్బంది లేకపోవడం వలన నివేదికలు తెప్పించడంలో ఆలస్యం అవడం
- ACMOలు మెయిల్/వాట్స్ యాప్ మెసేజెస్ డైలీ చెక్ చేసుకోక పోవడం, తద్వారా నివేదికలు పంపడంలో అలసత్వం వహించడం
- ఏసీఎంవో / జి సి డి ఓ పాఠశాల సందర్శన నివేదికల ఆధారంగా డి టి డి ఓ స్పందించే విధంగా చర్యలు తీసుకోకపోవడం
- కొన్ని PMRC కార్యాలయమునకు పర్యవేక్షణ చేయుటకు ప్రభుత్వ వాహనాలు లేకపోవడం, తద్వారా పర్యవేషణ సకాలంలో చేయకపోవడం మరియు నివేదికలు తయారు చేసి పంపలేకపోవడం
- వినూత్న కార్యక్రమాలు చేపట్టే ముందు మానిటరింగ్ అధికారులకు సరైన శిక్షణా ఇవ్వకపోవడం మరియు రాష్ట్ర స్థాయి అధికారులతో ప్రతినెల సమీక్షా సమావేశాలు లేకపోవడం వలన నివేదికలు సమర్పించడంలో అంతరాయం ఏర్పడటం

కింది వాటిని చర్చించండి

- **మానిటరింగ్ నివేదికలు సమర్పించడంలో ఇంకేమైనా సమస్యలు ఉంటె తెలపండి. వాటిపై మీ స్పందనను తెలియజేయండి.**
- **మానిటరింగ్ నివేదికలోని సమస్యలను అధిగమించాలంటే తక్షణమే చేపట్టాల్సిన చర్యలపై మీ అభిప్రాయాన్ని తెలియజేయండి.**

ముగింపు:

R.T.E – 2009 లో పేర్కొన్న అంశాల అమలును పర్యవేక్షించాల్సిన బాధ్యత సంబంధిత అధికారులతో పాటు స్థానిక సంస్థలపై ఉంది. ఆయా స్థాయిలలో పాఠశాల స్థాయి మొదలుకొని రాష్ట్రస్థాయి వరకు వివిధ దశలలో నిర్దిష్టకాలంలో చట్టం అమలు తీరును మానిటరింగ్ చేయాలి, అనుసరణీయ చర్యలు చేపట్టాలి.

స్వీయ మూల్యాంకనం:-

1. మానిటరింగ్ అధికారులకు ఎలాంటి విషయ నిపుణత ఉండాలి ? దానికి వారు ఎలా తయారు కావాలి ?
2. ఎవరు ఎవరిని మానిటరింగ్ చేస్తారు ? ఎప్పుడెప్పుడు ఏమి మానిటరింగ్ చేస్తారు ?
3. సమీక్ష అంటే ఏమిటి ? సమీక్షలు ఎందుకు చేయాలి ? సమీక్షలు ఎప్పుడు చేయాలి ?
4. ప్రభావవంతమైన మానిటరింగ్ మరియు సమీక్షకు సూచికలు ఏమిటి ?
5. మానిటరింగ్, సమీక్షల రిపోర్టులు ఎవరికి పంపాలి? ఇవి ఎవరికి అవసరం ? వారు వీటిని ఎలా ఉపయోగించుకుంటారు?

COVID-19

SOP/Guidelines for Health and Safety protocols for Reopening of Schools and Learning with Physical/Social Distancing

CONTENTS

Context		Page Number
Introduction		3
PART I – SOPs for Health, Hygiene and Safety		5
I.	Standard Operating Procedures (SOPs)for Health, Hygiene and other Safety Protocols **before** opening of schools	6
II.	Standard Operating Procedures (SOPs) for Health, Hygiene and other Safety Protocols **after** opening of schools.	12
III.	SOPs for serving Mid-day meal in schools	18
PART II Learning with Physical/social distancing		23
IV.	Redefining Teaching, Learning and Assessment to achieve desired Learning Outcomes	24
V.	Ensuring smooth transition of students from home-based schooling during lockdown to formal schooling	34
VI.	Ensuring emotional well-being of students and teachers	35
VII.	Specific roles and responsibilities of State/UT Education Department	36
VIII.	Checklist for Safe school Environment	41
IX.	Capacity building of stakeholders	42
ANNEXURES		
Annexure A- Promoting Emotional Well-Being of students and teach		44
Annexure B -Roles and Responsibilities of Different Stakeholders		48
Annexure C - Checklists for Safe School Environment		52
References		54

INTRODUCTION

The Ministry of Home Affairs vide Order no. 40-3/2020-DM-I (A) dated 30th September, 2020 , has issued guidelines for re-opening, following lockdown measures put in place for containment of COVID-19 in the country under the under the Disaster Management Act, 2005. Among the activities permitted outside the Containment Zones is the re-opening of schools and coaching institutions , **after 15th October, 2020, in a graded manner , for which the State/UT Government may take a decision in consultation with the respective school/institution management, based on their assessment of the situation and subject to the following conditions**:

a. Online/distance learning shall continue to be the preferred mode of teaching and shall be encouraged
b. Where schools are conducting online classes, and some students prefer to attend online classes rather than physically attend school, they may be permitted to do so.
c. Students may attend schools/institutions only with the written consent of parents.
d. Attendance must not be enforced, and must depend entirely on parental consent
e. States/ UTs will prepare their own Standard Operating Procedure (SOP) regarding health and safety precautions for reopening of schools/institutions based on SOP to be issued by Department of School Education and Literacy (DoSEL), Ministry of Education, Government of India, keeping local requirements in view.
f. Schools which are allowed to open, will have to mandatorily follow the SOP to be issued by Education Departments of States/UTs prepared as above.

Accordingly, the Department of School Education and Literacy , Ministry of Education, has prepare the following guidelines/SOP for re-opening of schools. The guidelines are divided into two parts:

a) **Part I refers to the health and safety aspects for reopening schools. These are based on the prevailing instructions of Ministry of Home Affairs and Ministry of Health and Family Welfare with regard to health and safety protocols, and maybe implemented by adopting/adapting in accordance with the local situation in all states/UTs.**

b) **Part II refers to learning with physical/social distancing and the academic aspects related to the delivery of education, such as, curriculum transactions, instructional load, timetables, assessment, etc. These are advisory in nature. States &UTs may use these in the manner deemed fit to prepare their own guidelines.**

Based on these SOP/guidelines, State / UT Governments need to develop their own Standard Operating Procedures for reopening schools and for training different stakeholders as and when the State/Union Territory Governments declare it safe for schools to operate.

The extent and severity of COVID-19 is evolving and changing with time and also varies spatially from region to region. The response and safety protocols will accordingly need to be adjusted to these dynamics by the States/UTs from time to time. States/UTs while adopting the measures suggested may plan additional measures depending on the local situation.

All states/UTs are expected to comply with the COVID-19 related directions issued by Ministry of Home Affairs and Ministry of Health and Family Welfare, Government of India, from time to time.

It is pertinent to note that many schools have been used as quarantine centres, therefore, it is of utmost importance to properly sanitize/deep clean all of these schools before reopening them. School re-opening must be safe and consistent and aligned with India's overall COVID-19 health response, with adequate measures taken to protect students, teachers, other staff, cook-cum-helpers and their families. Teachers and other staff may be encouraged to use Arogya Setu Application for their own as well as others safety.

PART- I

SOPs FOR HEALTH,

HYGIENE

AND

SAFETY

I. STANDARD OPERATING PROCEDURES (SOPs) FOR HEALTH, HYGIENE AND OTHER SAFETY PROTOCOLS BEFORE OPENING OF SCHOOLS

a) Ensure proper cleaning and sanitation facilities in the school

- Arrange for thorough cleaning and disinfecting of all areas, furniture, equipment, stationery, storage places, water tanks, kitchens, canteen, washrooms, laboratories, libraries, etc. on school campus and ensure air flow in indoor space.
- Ensure working hand washing facilities in the school.
- Ensure availability of key supplies like thermometers, disinfectants, soaps, etc., and arrange for availability of these essentials. The thermometer to be used should be a calibrated contact-less infrared digital thermometer.
- Ensure sanitization of school transport before they start plying.
- Guidelines issued by the Ministry of Health and Family Welfare on Disinfection of Common Public Places available at http/www.mohfw.gov.in/pdf/Guidelinesondisinfectionofcommonpublicplacesincludingoffices.pdf may be referred to for suitable follow-up.

b) Form different Task Teams

- Task Teams such as, Emergency Care Support/Response Team, General Support Team for all stakeholders, Commodity Support Team, Hygiene Inspection Team, etc. with earmarked responsibilities will be helpful.
- Teachers, students and other stakeholders deemed fit for being the members of these task forces may be identified to be the members of these task forces who will work collaboratively to take strategic and immediate actions.

c) Seating plan

- As suggested by the Ministry of Health, there must be at least 6 feet distance between students in the revised seating plan. It is advisable to mark the seating that students should occupy.
- If there are single-seater desks, simply providing space between the desks in the classrooms to maintain physical/social distancing of 6 feet will be effective. If benches are used,' one child one bench norm' may be considered.
- Similarly, physical/social distancing shall also be maintained in the staff rooms, office area, and other places of public interaction.
- If available, temporary space or outdoor spaces (in case of pleasant weather) may be utilized for conducting classes, keeping in view the safety and security of the children and physical distance protocols
- Seats may be designated with adequate distance for teachers in the staff room and other available rooms/halls.
- The number of seats in the reception area may be limited with at least 6 feet distance between them.

d) Ensure Physical / social distancing at the Entry and Exit Points of the School

- Staggering the timing of entry and exit for students of different classes.
- Earmarking different lanes for coming and going.
- Opening all the gates at the time of entry and exit, in case school has more than one gate and earmarking classes for each gate to avoid crowding.
- Making announcements through Public Announcement System to guide parents/guardians and students to maintain physical/social distancing.

e) School SOPs based on guidelines from States/UTs

- Schools may be encouraged to make their own SOPs based on the guidelines issued by States/UTs for the following, keeping in view the safety and physical/social distancing norms, and ensuring that the notices/posters/messages/communication to parents in this regard are prominently displayed/disseminated:

- Use of Playground, Library and Laboratory
- Break Time
- Regular Cleaning and Disinfection of school infrastructure
- Use of School Transport
- Private pick up and drop off facility
- Monitor and Plan for Absenteeism of both staff and students
- Information Sharing System with partners
- Dealing with emergency situation
- Visit of service providers, parents and other visitors to school

f) Display Signages and markings for enforcing physical/social distancing and safety protocols -

- Displaying posters/messages/stickers and signage at appropriate places in the school reminding students about maintaining physical/social distancing such as inside the classroom, libraries, outside washrooms, hand washing stations, drinking water areas, school kitchen, halls, classrooms, buses/ cabs parking, entry and exits.
- Ban on spitting shall be strictly enforced.
- Marking circles on ground at different places like reception, water facility stations, hand washing stations, area outside washrooms, and other areas.
- Marking separate lanes with arrows for coming and going at all possible places in school to avoid physical contact.

g) Staggering timetables – some alternatives:

- One way of ensuring physical/social distancing is to have flexible, staggered and reduced timings planned for different classes in such a way that physical /social distancing is maintained along with other guidelines.
- Asking only a certain percentage of the students to attend the school depending on the enrolment, rotationally on alternate days, or every two days in a week and combining with home assignments could be another mechanism.
- Alternatively, there could be a weekly class-wise timetable for attendance. All classes need not attend school every day.
- Odd-Even Formula for classes can also be considered.
- Running school in two shifts in case of high enrolment schools can also be considered by reducing time duration of school hours per shift, such that the school is able to manage with the same set of teachers in the overall school hours.
- In case size of classroom is small, classes may be held in rooms having larger area such as computer room, library, laboratory etc. with physical distance of 6 feet between the students.

h) School events, congregations, meetings, etc.

- Schools should not undertake school events where physical/social distancing is not possible.
- Functions and celebration of festivals should be avoided in schools
- However, school assembly may be conducted by the students in their respective classrooms or outdoor spaces or other available spaces and halls under the guidance of the class teacher.
- Likewise, if possible, virtual parent teacher meetings can be arranged.
- During the process of admission to new classes, only parents/guardians may be consulted. Children need not accompany parents as far as possible.
- Efforts may be made to conduct admissions online wherever possible.

i) Parent's/Guardian's consent

- States/UTs should take the consent t of parents/guardians before their child/ward begins attending schools.
- Students willing to study from home with the consent of the parents may be allowed to do so.
- Follow-up on the progress of the learning outcomes of all such students may be planned appropriately.

j) Sensitize students, parents, teachers, community members and hostel staff on COVID-19 related challenges and their role:

- Schools may share the guidelines issued by the Ministry of Human Resource Development, Ministry of Home Affairs and the Ministry of Health and Family Welfare with all the stakeholders. **Suggestive strategies for sensitizing the stakeholders are given in Annexure B**
- Prior to reopening of schools, arrangements may be made for sensitization of teachers, parents, staff, and members of School Management Committee through online/offline modes such as pamphlets , letters, public announcement systems in villages, urban wards etc. on COVID appropriate behavior such as:

➢ Required do's and don'ts including maintenance of hand hygiene, respiratory hygiene and disinfection of frequently touched surfaces

➢ Maintaining physical distance

➢ Hygienic practices necessary for the prevention of COVID-19

➢ Stigmas attached to COVID-19

➢ Thermal screening for fever detection

➢ Avoiding attending school if having symptoms and seeking medical care

- Staff and students belonging to containment zones shall not attend the school and other educational institutions until the containment zone is denotified.
- Students and staff shall be advised not to visit areas falling within containment zone.
- The recommendations of MoHFW are to be followed, i.e, "All employees who are at higher risk i.e, older employees, pregnant employees and employees who have underlying medical conditions to take extra precautions.. They should preferably not be exposed to any frontline work requiring direct contact with the students."

k) Ensure availability of medical support

- Ensure availability in school or at contactable distance full-time trained health care attendant/nurse/doctor and counsellor to take care of physical and mental health of the students.
- Regular health check-up of students and teachers may be organized.

l) Redefine the school attendance and sick leave policies:

- Attendance must not be enforced, and must depend entirely on parental consent.
- Flexible attendance and sick leave policies may be developed to encourage students and staff to stay at home when sick.
- Awards and incentives for perfect attendance may be discouraged.
- Alternate staff for critical school jobs/roles may be identified and given orientation for their new job roles.

m) Academic Calendar:

- Plan for academic calendar changes for all classes, particularly in relation to breaks and exams.
- See section on Learning with physical/ social distancing for greater detail.

n) Access to Textbooks:

- Ensure all students have access to prescribed textbooks before school reopens.

o) Collect information:

- From students, parents and teachers:

  In the form of self-declaration regarding their health condition, Arogya Setu health assessment, recent travels abroad or inter-state, and decide if the person will require additional time away from school.

- From local administration:

  About the State and district help lines and the nearest COVID Centre and other contact details for dealing with emergency.

p) Ensure Safe Residential Stay at Hostel:

- Temporary partitions may be erected to separate inmates/boarders. Adequate distance between beds may be ensured.
- Physical/social distancing must be maintained all the times in hostels. Signage and messaging at prominent places will be important.
- Alternative space may be arranged to accommodate students to enable physical/social distancing.
- Initial preference for calling students to join back hostels may be given to students who do not have any support at home and also no facility for on-line education.
- Students of higher classes may be called first as per accommodation facility of the school.
- Screening of every boarder needs to be done before they start staying at the hostel. Only asymptomatic boarders should be allowed to join.

  Since students may be coming from different locations by using public transports such as buses, trains, etc., it is important that they should minimize their contact and interaction with others on arrival at hostel, and effectively, maintain quarantine as per State/UT requirement. Their health status should be monitored during the period.

- Arrangement for a regular visit of Counselor teacher or a Counselor needs to be ensured to take care of any mental or emotional health issue of the students.
- Hostel should be out of bound for all persons except essential staff with known health status.
- Visiting medical team may inspect kitchen and mess at least once a week to ensure maintenance of hygiene.
- Capacity building of hostel staff should be done on physical/social distancing norms, health, and hygiene, clean and nutritious food, etc., for the hostellers.
- Availability of good quality Wi-Fi connection, cable connection for Television and Radio may be ensured. These facilities should be used as per norms of physical/social distancing.

II. STANDARD OPERATING PROCEDURES (SOPs) FOR HEALTH, HYGIENE AND OTHER SAFETY PROTOCOLS TO BE FOLLOWED AFTER OPENING OF SCHOOLS

a) Ensure continuous maintenance and monitoring of cleanliness and hygienic conditions in and around school premises

- School campus should be cleaned daily and a daily record of areas cleaned may be maintained.
- Note that students should not be involved in any of the cleaning activities for health and safety reasons.
- Water, sanitation and waste management facilities may be ensured along with compliance of environmental cleaning and decontamination procedures. Waste management (with regards to bio-medical waste including masks, used tissues ,etc.) needs to follow CPCB guidelines (available at https://cpcb.nic.in/uploads/Projects/Bio-Medical-Waste/BMW- GUIDELINES-COVID_1.pdf)
- Frequent cleaning and sanitization of commonly touched surfaces like doorknobs and latches etc., inside and outside the classrooms may be carried out.
- Disinfecting all teaching learning material such as learning materials, teaching aid, sports materials, swings, desks, chairs, computers, printers, laptops, tablets etc. focusing particularly on frequently touched surfaces/object.
- All garbage should be disposed in dustbins and must not be allowed to pile up anywhere else in the school premises.
- All dustbins must be cleaned and covered properly. Protocols must be in place for the final safe disposal of waste.
- Availability of soap and clean water at all hand washing facility may be ensured. This can be monitored by the identified or designated staff/students.
- If possible, alcohol-based hand sanitizer may be placed at prominent places like reception and entrance of the school.
- Frequent cleaning and disinfecting of washrooms during the school hours may be ensured.
- Mandatory hand washing for all students and staff at regular intervals as per the planned protocol following physical/social distancing norms may be ensured. Hand washing time should be a minimum of 40 seconds
- Availability of safe and clean drinking water for students may be ensured. Bringing of water bottles by students may be encouraged.
- Cleanliness and hygiene should be maintained during midday meal preparation, serving, eating, and after eating the place and utensils, etc., should be properly cleaned.
- Sanitization may be done before school and after the students leave classroom and school premises.

b) Making students' stay safe in school

- All students and staff to arrive at school wearing a face cover/mask and continue wearing it all through, especially when in class, or doing any activity in groups, such as eating in the mess, working in the laboratories or reading in the libraries.
- Ensure and educate children not to exchange masks with others.
- To the extent possible schools may adopt contactless process for attendance, classroom participation, assessment and learning including online submissions etc. for both students and staff members.
- Simple health screening of students and staff may be carried out daily, and updates be maintained.
- Every child needs to learn how to cough or sneeze into a tissue or elbow and avoid touching face, eyes, mouth, and nose.
- Sensitize all stakeholders in school about the ban on spitting.
- Availability of necessary equipment like gloves, face cover/ masks, hand washing soaps for sanitation staff/workers.
- Encourage students (to whom mid-day meals are not served) to bring and eat home cooked and nutritious food and avoid sharing food and utensils with others.
- No outside vendor should be allowed to sell any eatables inside the school premises or at the entry gate/point.
- The tender age of children may be kept in mind while giving these instructions and advice, which may be explained gently in a way that they can understand.
- In case some children are not following instructions, parents may be taken into confidence to assist teachers.
- Give responsibility to teachers and willing students (with parental consent from class VI onwards) on a rotation basis to monitor observing of physical /social distancing norms at different places and also students' behavior like frequently touching own face or handshake with other students, etc.

c) Ensure Safe Commuting of Students

- Sanitization of school transportation on regular basis at least twice a day – once before children board the transport and once after.
- School Driver and conductor should maintain physical distance at all times and ensure physical/social distancing among students in the bus/cab.
- A minimum physical distance of 6 feet should be maintained during seating. Staggering of school timings/days/shifts may be essential for ensuring this. Wherever possible, more buses may be arranged.
- If possible, thermal screening of students may be done by the bus conductor at the time of their boarding the bus.
- All commuters to wear face cover/masks in the bus/cab. School transport should not permit children without masks to board buses.
- No curtains on windows in the bus/cab.
- Preferably keep all windows open.
- For air-conditioned buses/cabs, the guidelines issued by CPWD shall be followed which include temperature setting at 24-30°C, relative humidity at 40-70% with provision for intake of fresh air

(available at: https://cpwd.gov.in/WriteReadData/other_cir/45567.pdf.)

- Students may be oriented not to touch surfaces unnecessarily. If possible, hand sanitizer may be kept in the bus/cab.
- Students may be advised to patiently wait for their turn to board or alight from the vehicle keeping a safe distance.
- As far as possible, parents may be encouraged to use their personal transport to drop their children to school.
- Students commuting through public transport should be adequately guided by schools to take all precautions such as – physical/social distancing, covering nose and mouth with up face cloth/masks, sanitizing hands when touching any surface etc.
- As far as possible, parents of students of classes I- V may be encouraged to drop and pick up their children.
- Private cabs or carpooling may be discouraged as far as possible.

d) Implement Safe School Practices for safe arrival and departure of staff and students

- Physical/social distancing norms should be followed, both, during arrival and departure time, to and from school. Minimum 6 feet physical distance should be maintained when queuing up for entry and inside the school.
- Students to attend schools on rotation basis or on alternate days or as per the schedule prepared by the school, as already mentioned.
- Have staggered arrival and departure timings for different classes.
- If the school has more than one gate, then all the gates be used for entry and exit.
- Assistance of Traffic Police or Volunteers from the community may be taken to regulate traffic outside schools to avoid congestion of vehicles.
- Screening of all including staff members before entering the school without fail for fever/cough and breathlessness.
- Self-monitoring of health by all and disclosure about any illness at the earliest to State and district helpline and school authorities.
- School heads to allow staff who want to remain on leave due to sickness, with the advice that they resume duties as soon as they are recovered as the school needs their services in this tough time for children who have started coming to school for education. However , MoHFW recommendations as mentioned at Chapter I (j) for employees at higher risk should be followed.
- Parents may be sensitized about personal hygiene, personal health, and cleanliness of uniform and this information may be circulated well in advance through letters, emails, or any other social media.
- Parents to be sensitized that they must not send their wards to school if the child or any family member living in the same household suffers from fever/cough/breathlessness etc. Similarly, children with underlying medical conditions are to take appropriate precautions as advised by their respective medical practitioners.
- States may also consider obtaining declaration forms from the parents saying that no one in the family is suffering from COVID-19 or from fever/cough/breathlessness etc., before their wards start coming to school.
- Children, parents and staff members having mobile phone may be advised to download the **Arogya Setu App.**
- Announcements may be made to sensitize students and accompanying parents to follow all safety norms.
- School attendance may be monitored to keep track of student and teacher absence and to compare

against usual absenteeism patterns. Close track to be kept of absence due to respiratory illnesses.

e) Ensure safety norms in classrooms and other places

- A proper crowd management in the school as well as in outside premises shall be ensured.
- Teachers may ensure students sit at marked/allocated seats maintaining physical/social distancing and wearing face covers /masks in the classes, laboratories, libraries, playground or any other part of school premise.
- Group activities in games, sports, music, dance or other performing art classes may be allowed only if it is feasible to maintain physical distance and following health safety norms.
- Practical work should be done in small groups maintaining physical distance.
- Students should not share any material (textbooks, notebooks, pen, pencil, eraser, tiffin box, water bottles, etc.) with each other.
- If possible, school bag for students of lower primary classes (I to V) may be discouraged. All the necessary learning material may be kept in the classroom.
- Different break times may be provided for different classes.
- No sharing of food among students should be allowed.
- Teachers to wear face covers/ masks while correcting written assignments of students. As far as possible online assignments may be encouraged.
- Windows and doors of the classrooms and other rooms to be kept open for ventilation.
- Number of people in the elevators and passages shall be restricted. Use of stairs with one person on alternate steps may be encouraged.
- Specific focus on avoiding over-crowding in washrooms should be encouraged.
- Students to sanitize hands before and after lunch/snacks, each time they use the washroom and any other outdoor activities. Hand sanitizers with 70% alcohol can be an alternative.
- For air conditioning within the school, CPWD norms shall be followed which prescribes temperature setting in the range of 24-30°C, relative humidity in the range of 40-70% and provision for intake of fresh air and cross- ventilation.
- All physical/social distancing norms are to be implemented as per the defined protocols/SOPs.

f) Protocol to be followed in case of detection of a suspected case of COVID-19

- Place the ill student or staff in a room or area where they are isolated from others
- Provide a mask/face cover till such time as he/she is examined by a doctor.
- Immediately inform the nearest medical facility (hospital/clinic) or call the State or district helpline.
- A risk assessment will be undertaken by the designated public health authority (district Rapid Response Team/treating physician) and accordingly further action be initiated regarding management of case, his/her contacts and need for disinfection.
- Disinfection of the premises to be taken up if the person is found positive.
- For a suspect or a case detected in hostel, the student/staff shall not be sent back to his/her home as it may lead to spread of the disease. He/She should be isolated and State/district health officials shall be informed to suitable follow- up.
- All protocols as advised by Ministry of Health and Family Welfare should be followed.

g) Physical/social distancing during distribution of Mid-Day Meal

- Methods of safe distribution can be employed by the schools which may include staggered distribution.
- Physical/social distancing norms may be observed in the kitchen as well. No other person may be allowed in the kitchen except minimum essential staff. Cleanliness of kitchen and its staff may be ensured.
- Staggered timing for having midday meals to avoid crowding.
- Detailed guidelines for Mid-Day Meal in schools are given in the following section of these guidelines.

III. SOPs FOR SERVING MID- DAY MEAL IN SCHOOLS

a) Background:

- To meet the nutritional requirements of children and safeguard their immunity during the COVID-19 outbreak, States / UTs were advised to provide hot cooked Mid-Day Meal or its equivalent Food Security Allowance to eligible children during closure of schools and summer vacations.
- These broad guidelines are aimed at helping State/district/block authorities to prepare for resuming the normal cooking and serving of Mid-Day Meal in schools with focus on food safety, health, and hygiene along with physical/social distancing.

b) Entry of Cook-cum-Helpers (CCH) in schools

- It shall be the responsibility of District/block administration related to MDM to ensure that the CCH is not COVID positive.
- All CCH to also give a self-declaration with regard to the wellness of self and family members before starting their work in school.
- Thermal scanning of the CCH may be carried out at the entry of the school to check the temperature. The temperature may be recorded on daily basis.
- The CCH must sanitize/ wash their hands for minimum 40 seconds upon entering in the school following the prescribed methods (https://covid.aiims.edu/steps-of-handwash/).
- Wearing face cover/mask will be mandatory during cleaning, washing cutting, cooking and serving of meals. If handmade face covers are used, it should be ensured they are washed daily.
- Nail polish or artificial nails should not be worn because they can become foreign bodies and may compromise on food safety.
- No watches, rings, jewelry and bangles should be worn during cooking, serving and distribution as there is a danger of contamination of product.
- Spitting and nose blowing should be strictly prohibited within the premises by CCH or any other person during school hours and especially while handling food.
- The CCHs should be provided adequate and suitable clean protective apron, and head gear for covering hair and gloves. It must be ensured that the CCHs at work wear only clean protective apron and head covering.
- The CCHs should wash their hands at least each time work is resumed and whenever contamination of their hands has occurred; e.g. after coughing / sneezing, visiting toilet, using telephone. Hand washing time should be a minimum of 40 seconds.
- CCH must be cautious to avoid certain hand habits - e.g. scratching nose, running finger through hair, rubbing eyes, ears and mouth, scratching beard, scratching parts of bodies etc.- that are potentially hazardous when associated with handling food products, and might lead to food

contamination through the transfer of microbes. When unavoidable, hands should be effectively washed before resuming work after such actions. Soap must be available at all times at the wash basin/handpump/tap water for frequent hand cleaning by CCH.

- Capacity building of CCH and teachers through digital mode can be used to update them on hygiene, safety and physical/social distancing in schools.

c) Cleaning Kitchen cum Store or the place of cooking:

- The kitchen cum store/place of cooking must be deep cleaned and sanitized before 24 hours of actual cooking after reopening of schools.
- The kitchen should be cleaned before the actual preparation and cooking of MDM on daily basis.
- The floors of kitchen and the cooking top should be cleaned every day before and after the food is cooked.
- Special attention should be paid to the cleaning of difficult to reach areas including cooking areas and at the junction of floors and walls.
- It is important that surfaces in direct contact with food must be both clean and dry before use.
- Cracks, rough surfaces, open joints etc. must be repaired as soon as possible.
- There should be efficient drainage system with adequate provisions for disposal of refuse. Potential sources of contamination like rubbish, waste water, toilet facilities, open drains and stray animals should be kept away from kitchen.
- Ventilation systems natural and /or mechanical including windows, exhaust fans etc. wherever required, should be designed and constructed so that air does not flow from contaminated areas to clean areas.

d) Cleaning of utensils for cooking and serving of MDM

- Cleaning accessories such as cloths, mops and brushes carry a very high risk of cross contamination. They must therefore be thoroughly washed, cleaned and dried after use.
- Cleaning accessories used in the cooking area should not be used in other parts of the kitchen.
- Sun drying of the cleaning accessories in a clean and tidy place should be done.
- Tables, benches and boxes, cupboards, glass cases, etc. should be clean and tidy. Cooking utensils and crockery should be clean and in good condition. These should not be broken/ chipped. All kitchen utensils and devices should be washed and sun-dried before using. Preferably use hot water (above 60 degrees Celsius) for washing and sanitizing.
- Clean cloths should be used for wiping utensils, wiping hands and for clearing surfaces. Cloth used for floor cleaning should not be used for cleaning surfaces of tables and working areas and for wiping utensils.
- Leftovers or crumbs from plates or utensils should be removed into dustbin by using cloth or wiper. Every utensil or container containing any food or ingredient of food should at all times be either provided with a properly fitted cover/lid or with a clean gauze net or other material of texture sufficiently fine to protect the food completely from dust, dirt and flies and other insects.

e) Checking of old stock of food grains, oil & fat and condiments before use:

- Use of left out food grains, oil & fat and condiments should only be done after careful inspection of quality and shelf life if any, as they are left in schools for the last few months due to closure of schools.
- Use of ingredients should be subject to FEFO (First Expire First Out) or FIFO (First in, First Out) stock rotation system as applicable.

f) Washing & cutting of vegetables and cleaning of food-grains and pulses etc.

- Vegetable, fruits and perishable food commodities should be procured fresh and storing for long time/duration should be avoided.
- The vegetables once procured should be thoroughly cleaned with water before use. Vegetables may be washed thoroughly with a combination of salt and haldi (turmeric) / 50 ppm chlorine (or equivalent solution) and clean potable water to remove the dirt and other contaminants.
- The food grains, pulses need to be washed properly before using.
- Outer sealed package /cover of condiments, pulses etc., should be thoroughly washed with soap solution and sun dried before transferring the material to the jars followed by washing of hands with soap for a minimum of 40 seconds.
- No raw material or ingredient should be accepted if it is known to contain vermin, undesirable micro-organisms, pesticides, veterinary drugs or toxic items, decomposed or extraneous substances, in other words, material which cannot be reduced to an acceptable level by normal sorting and/or processing.

g) Cooking of the Mid-Day Meals

- Wherever possible, kitchen activities may be performed maintaining appropriate distance between activities e.g., there should be defined separations for raw material procurement area, cutting of vegetables and cleaning of grains/ pulses, cooking area, cooked food area.
- The cooks cum helpers may work with their faces in the opposite direction to maintain physical distance.

h) Serving of Mid-Day Meals

- The serving and dining area should also be well sanitized before and after food consumption.
- The serving of MDM to the school children may be done in a spread-out manner in batches to follow physical/ social distancing norms.
- In case staggering the distribution is not possible, children could be served the Mid-day meal in their respective class rooms.
- However, in case the meals are served in school verandah/dining halls, clear markings should guide the children to the seating arrangement.
- The CCH, while distributing the food should wear personal protective equipment such as hand gloves, face mask, head cover and shall maintain appropriate distance from the school children.
- The school children should also wear face cloth/ masks while the food is being served and at all times in the dining area except while eating/drinking.
- Temperature of the mid-day meal when served should be maintained at least at 65°C. Therefore, food should be served to children immediately after being cooked.

i) Hand washing by School Children before and after having MDM

- Hand wash with soap for a minimum of 40 seconds before and after eating MDM should be vigorously promoted.
- The schools should define an area for hand washing where children can wash their hands while maintaining physical/social distancing. For this purpose, empty plastic bottles can be filled with liquid soap and diluted with water.
- Children should wash their hands for minimum 40 seconds.
- The teachers need to monitor the process of hand washing carefully.
- Wherever proper hand washing facilities are either not available or inadequate for all children,

buckets and mugs can be used to supplement the available facilities.

j) Drinking Water supply

- Continuous supply of potable water should be ensured in the school premises. In case of intermittent water supply, adequate storage arrangement for water used in food or washing should be made. Water used for cleaning, washing and preparing food should be potable in nature.
- Water storage tanks, if available, should be thoroughly cleaned before the reopening of schools and further periodical cleaning should be done.
- Non potable water pipes should be clearly distinguished from those in use for potable water.

k) Management of waste

- Adequate waste disposal systems and facilities should be provided and they should be designed and constructed in such manner that the risk of contaminating food or the potable water supply is eliminated.
- Waste storage/tanks should be located in such manner that it does not contaminate the food process, storage areas, the environment inside and outside the kitchen and waste should be kept in covered containers and removed at regular intervals.
- Periodic disposal of the refuse/waste may be made compulsory.
- Eco friendly measures like vermi-composting may be encouraged for food waste management.
- Applicable food waste management rules of respective States / UTs shall be adhered to by all schools.

l) Involving stakeholders

- Under the prevailing circumstances, active positive involvement of parents, community, SMC members and teachers is of crucial importance in providing nutritious meals to children in a safe and hygienic manner.

In order to effectively implement these guidelines, State and UTs are advised to prepare their own detailed Standard Operating Procedures (SoPs) in local language based on these guidelines, and carry out training of teachers and Cook cum-Helpers before resumption of hot cooked mid-day meal in schools.

PART – II

LEARNING WITH PHYSICAL/SOCIAL DISTANCING

IV. REDEFINING TEACHING, LEARNING AND ASSESSMENT TO ACHIEVE DESIRED LEARNING OUTCOMES

Online / distance learning shall continue to be the preferred mode of teaching and should be encouraged. However, the following SOPs may be followed for face to face classes in schools and online learning:

A. BEFORE SCHOOL REOPENING

a) Preparation of Teaching-Learning: Making a Comprehensive Alternative Calendar of Activities for the Whole Year with focus on learning outcomes

- States may consider dividing the total school hours between school and home. It is suggested that broad categories such as the following could be considered.

(i) Number of hours at school
(ii) Number of hours spent at Home School Hours (active learning)
(iii) Number of hours spent on keeping physically and mentally healthy
(iv) Number of hours spent on creative activities related to art, and art- integration.

- States/UTs may like to consider rationalizing the curriculum into 3 components:

(i) Classroom lessons – which could include, essential topics that are conceptually difficult to understand
(ii) Self-learning lessons – which could include essential but conceptually easier to understand
(iii) Not a part of the core area of curriculum or learning Outcomes – which could be kept aside this year

For Elementary level, flexibility may be given at school level depending on the number of academic days available. For secondary and senior secondary level, the respective boards maybe advised to consider revisiting their curriculum.

- Academic calendar may be realigned for the whole year in accordance with the emerging situation. Comprehensive academic plan can be prepared as per the guidelines received from the concerned Directorate of Education.
- School calendar needs to make syllabus learning outcome-based rather than theme-based; decentralized planning may be at the school level for blended/diverse mode learning, and also a clear policy on assessment of children.
- The comprehensive academic plan should clearly depict the topics to be covered at school and activities to be covered at home by the students along with the proper methods and rubrics of assessment.
- This plan may follow guidelines of **Alternative Academic Calendar** prepared by the NCERT.

Looking at the current pandemic situation, inequitable access to infrastructure for online teaching and internet connectivity and non- availability of smart phones with all parents, NCERT has come out with ALTERNATIVE ACADEMIC CALENDAR which only expects a basic mobile to make a connection between child or parent with a school teacher, so that teacher can initially guide parent or student. Later, students can do self-study with the help of parents or siblings.

The Alternative Academic Calendar is based on multiple pedagogies- guided learning followed by self-study and are available on the web link http://ncert.nic.in/aac.html

- Fun activities may be planned for each class as students might not be going out for playing.

- Pedagogical interventions may be included which emphasize linking classroom activities with the experience children are undergoing or have gained in their day-to-day life in COVID-19 situation. For example, prepare age appropriate awareness posters relating to COVID-19 precautions, to be displayed in every classroom. These posters may be in local language/Hindi/English or all these languages. Some posters involving graphs, data on how corona spreads may not only be useful for awareness but also serve as a teaching tool in higher classes. This will help the teachers to link the students' day to day experiences with the subject areas like environmental studies, languages, mathematics and science.
- Arrangements may be made for community radio and audio classes by the teachers on this medium through schools whenever possible.
- Receive-only-Terminals (ROT), Television, Projectors, Computer, etc., if available, may be repaired and functional before reopening of the school. Students can be engaged with these gadgets in case of shortage of teachers.
- Assessment plans may be prepared along with rubrics.
- The formats for periodic tests, mid-term and final exams may be designed as per the demand of the situation and keeping in view number of days and adjusted curriculum.
- It is advisable that the school should not plan any assessment of student learning in the first two-three weeks of reopening of schools in order to ensure emotional well-being of the students.
- Moreover, non-stressing assessments may be planned to identify the learning gaps, i.e., to find out how much the students have learned during home-based schooling.
- Assessments in the form of role plays, choreography, class quiz, puzzles and games, brochure designing, presentations, journals, portfolios, etc., may be preferred over routine pen-paper testing.

B. AFTER SCHOOL REOPENING

a) Teaching Learning Process: Create Learner-friendly School and Classroom Environment

- Reintegration of students into school may be taken on priority after reopening.
- Teachers must talk and sensitize all students about COVID-19 and related myths, social stigma, and fears.
- There can be flexibility with attendance until such time that the situation eased. As one of the important activities in each class, students themselves may be asked to prepare and take an innovative pledge focusing on Dos and Don'ts for school entry/exit/duration, and for following at their homes. Time may be allocated during the school schedule daily to reflect on it.
- Care should be taken to ensure health, social, and emotional bonding despite having to maintain physical/physical/social distancing.
- Children may be discouraged from sharing books, copies, etc., and how they will help each other in this way to reduce risk of spreading the disease may be explained to them. Mock safety drills may be conducted on how to keep safe from COVID-19 on regular basis (for a few days) to ensure complete sensitization and awareness.
- Some yogic exercises may be practiced in the classroom to make children comfortable. For example:

➢ Micro yogic practices like the rotation of the head and shoulder, touching toes and stretching for primary children.

➢ Some simple asanas like Tadasana, Vrikshasanafor children in classes 6 onwards-)

- If sitting place is available Swastikasana, Vajrasana, etc. can be organized for children in classes 6 onward)
- Other breathing practices like Kapalbhati, Anuloma-Viloma, Pranayama can also be organized
- Children can also be sensitized about the pandemic by integrating various concepts into the teaching of various subject areas such as EVS, languages, science and social science, arts; here are a few examples:
- Use posters, visuals, video or other media to show how to protect themselves from being infected and teach them about the value of media and how to distinguish true news from fake news.
- promote good hand washing practices of minimum 40 seconds judiciously (wash hands with soap after reaching school, after going to the toilet, before taking food, handling garbage, touching pets and other animals, caring for sick people coughing and sneezing) and make them aware of the composition of soap and how it is able to disinfect from the virus.
- eating healthy food, fruits, and doing regular yoga to boost immunity and the role these have in reducing immune-suppressants in the body
- proper and hygienic use of the toilet, and how it aids in the spread of illness of not used properly.
- share their experience of the lockdown period and understand the importance of physical/social distancing.
- Provide children with all important information to protect themselves and their families. This may require discussing with children about work their parents do, and discussion on this aspect may lead to the theme- 'Work People Around Us Do'- this theme is inbuilt from classes 3 to 8in EVS and Social Sciences.

An Example

- With children at the primary stage, the discussion can happen in the following manner:
- Can anyone show how we cough? (or teacher can demonstrate)
- Has he/she done it rightly?
- Yes! Do all of you cough like this?
- No, why is it wrong?
- Why do we keep our mouth covered while coughing?
- While sneezing, what should we do?
- Why are we using masks nowadays? Or Why do we use masks every day?
- Do you have any queries regarding the present situation?

(Teachers may start discussions and observe children's participation, interest, and also the information they have already collected from outside. The teacher must observe every student on the following rubric-

1. Participation in discussion
2. Interest level
3. Fear/anxiety
4. Alertness about Corona Virus spread
5. Feeling the need to work to save corona infected people
6. Actions they take at their level
7. Creating some subject-specific rubric will help teachers to make the class engaging and also help in assessing children on their learning outcomes

- When students start feeling comfortable in schools with the present situation and also with teachers and peers, teachers may start teaching-learning process based on syllabus focusing on learning outcomes.

b) Teaching-Learning when students are in School

- Teachers must polish their skills for integrating ICT in class as far as possible. Training modules may be prepared for the same.
- It is possible that all students may not attend school regularly, until the pandemic situation is over. Therefore, teachers should be prepared for teaching in classroom as well as following up with students at home, and also for adapting their teaching mechanisms accordingly.
- Right in the beginning, teachers must discuss with the students the clear roadmap of the curriculum, the modes of learning to be adopted (through face to face instruction/individual assignments or portfolios/group-based project work/group presentations, etc.) to be covered, the time to be taken for the same, dates of school based assessments, breaks, etc.
- Teachers must also clarify those topics and themes, which are required to be explained by the teacher through classroom transactions/activities and those that are to be covered by the students at home, though assessed at school.
- Divergent use of teaching resources shall have to be relied upon keeping physical/social distancing and other safety norms in mind. Resources could include peer teaching and learning, use of workbooks and worksheets, use of technology-based resources in class, empowering parents/grandparents/older sibling to teach, using the services of volunteers from the community, etc.
- There should be greater emphasis on collaborative learning in class. This will also impact positively on the mental well-being of children.
- Mechanisms should be put in place to get constant feedback from parents.
- Life skills must be integrated with all teaching and learning processes, as now, more than ever, these will be required in learners. Life skills, such as communication and collaboration can be developed through group presentations as a method for learning. Creativity and critical thinking skills can be developed in specific home-assignments, project work, etc.
- Routine homework assigning should be discouraged; instead work that will develop curiosity and problem-solving abilities in the child should be encouraged. For example, diversity is a theme, which cuts across the subject areas and classes. Homework can be interdisciplinary in such a case.

  Similarly, the concepts of chemical reactions, gravitational laws, etc. can be introduced as a concept by the teacher and later on projects and assignment related to it can be done at home.

c) Address Concerns of Children with Special Needs along with other Children

- Focus on the most vulnerable students (homeless/migrated students, students with disabilities, and students directly affected by Covid-19 through a family death or hospitalization) to prioritize their needs.
- Ensure provision of assistive devices and learning content as per the needs of the CwSN.
- Ensure that safety guidelines are available as far as possible in multiple and accessible formats to meet the needs of all children, such as:

➢ JAWS software, large print and high contrast for children who are blind or have low vision;
➢ Easy-to-read version for children who have intellectual disabilities;
➢ Digital formats with text captioning
➢ Sign language for Children with hearing impairment

- ➢ Accessible web content for those using assistive technologies such as screen readers
- ➢ Useful Apps related to COVID 19 such as AarogyaSetu are usable with assistive technologies such as the screen reading software.
- ➢ Ensure Content Accessibility Guidelines 2.1 (WCAG 2.1) for the web pages, digital documents, and apps user interface.

- **Make use of free online resources on the NCERT website under "Accessibility" (http://www.ncert.nic.in/accesstoedu.html) in the school curriculum icon:**

- ➢ Barkhaa: A Reading Series for All based on UDL& IE principle. These stories can be linked with the content of textbooks at Primary and Upper Primary Level
- ➢ E-pathshala Digital Textbooks (Class 1- 12) in all subjects
- ➢ E-pathshala Mobile App- "Text To Speech (TTS)" for children with Visual Impairments
- ➢ The E-Pathshala mobile scanner app
- ➢ E-Pathshala AR/VR programs through the dedicated app
- ➢ Tactile Map Book with Audio programs
- ➢ Audio Books

- **Make use of the NIOS prepared material for visually-impaired and hearing-impaired students in secondary and senior secondary level.**
- Introduce strict preventive measures for children who are more susceptible to infection due to the respiratory or other health complications caused by their impairment.
- Train teachers and other school staff on signs of distress to enable them to identify and refer children who may have specific psychosocial support needs, or for signs of violence who may require protection and assistance.

d) Prepare Students for Learning at Home

- As only a fraction of students on roll might attend school on rotational basis as per the decision of the State/UT, it is important that all students have their textbooks as well as details of the curriculum to be covered in the given time.
- Teachers and parents/students must have some form of communication at least 2 to 3 times a week.
- In case blended approach is to be used, students will require various technological tools to support the blended model.
- PRAGYATA Guidelines on digital and online education can be used to orient teachers and students in this regard.
- If the State/UT has Energized Textbooks, inform students and parents how to download the e-content behind the QR on DIKSHA, codes and use the same in offline mode, thereon.

NCERT has also developed PRAGYATA, the guidelines for digital and online education for teachers and students containing useful information on how to switch over to online education. These guidelines also compile numerous links of online resources available in India and abroad. These will be made available on MHRD and NCERT website.

- Project-based assignments, portfolios, creative work, etc. are the best ways to continue effective learning from home. More details are given in the next para.
- Audio-visual e-content may can be loaded onto pen-drives, CDs etc and taken to far-flung and interior areas where there is neither any internet / mobile / TV network.

e) Project-work, Assignments to be done at home under the guidance of teachers and parents

- Teachers may select various themes on which interdisciplinary and multidisciplinary project work

and assignment are done by students at home with the support of the parents

- Very creative methods could be used to ensure learning. For example,
  - Record interview of your mother of her experiences at the workplace or home. Listen to this recording and write its highlights (for class VI-VIII students). This can be done under subject areas Hindi, Urdu, English, Social Sciences, etc.
  - Make an expenditure chart of your home for last one month. Make a summary of the money spent on different categories of items and savings, Also, write how can this be improved in the next month (Upper- Primary- Mathematics, Languages, Social Sciences).
  - Collect different materials such as toys, pen, pencils, empty small medicine containers, etc. Immerse them in water and write your observations (EVS, Science, languages, for class V-VIII).
  - Children of classes 1 and 2 can undertake projects related to drawing and painting.
  - For children of classes 3 to 5, projects and assignments may focus around family, work and food, etc.

f) Promote Learner-Friendly Assessment

- Teachers, parents, and administrators need to focus on formative assessment to ensure achievement of learning goals by all learners.
- However, the format of assessment must undergo change. Typical pen-paper tests must be discouraged at all levels.
- In school, assessment can take different formats, such as, role plays, choreography, class quiz, puzzles and games, brochure designing, presentations, journals, portfolios, etc.
- At home, multiple modes of assessments such as individual projects/reflections/ experimentation/portfolios should be promoted.
- The assessment should not focus on what students have memorized, but instead it should focus on application of learning and critical and creative thinking in situations relating to daily life. It is not important whether they have solved a problem, it is more important what steps they take to solve it, or how they have tried to solve it.
- For students studying from home, explore low-cost or no-cost options for students to be able to submit responses/ tasks on which they get feedback to teachers, perhaps benefitting from collective if not individual feedback once the teacher has a chance to review all responses. For example, empower the learners to self-check and peer review whether their responses are correct.
- Guidelines of SCERT/NCERT may be used to sensitize parents to improve their understanding of and appreciation for formative assessment.
- Teachers may use text-or audio-based messages to send brief quizzes to parents/caregivers to use for informally assessing their progress against the curricular contents for their grade, or even their emotional and mental well- being.
- Open book examination system may be introduced for a few selected subjects/ topics

g) Customizing assessment practices

Keeping the availability of infrastructural facilities, schools/teachers can customize assessment practices in line with the strategies suggested below: -

1. Schools, where reasonably good ICT enabled environment is existing and students are undertaking online classes through desktop, laptops, and smart phone

- Replace Pen-paper test by alternative methods of assessment like individual assignments, project work, and portfolios.
- Credit to these assessments needs to be shared with the students in advance. Students may be involved in framing the assessment criteria.
- Teachers may encourage using peer assessment and self-assessment through class wise/subject wise groups.
- Students after learning a few concepts/subtopics may reflect on their learning and keep it as a record.
- Teachers may use ICT enabled assessment using existing tools, analyse the responses and share it with students.
- Assessment based on discussion forums may be practiced.

2. Schools having partial facilities for conducting online classes and students are occasionally engaged in online classes

- Teachers may use tools to develop quizzes and seek responses of students through social media or mobile platforms.
- Teachers may create peer groups and encourage them to give appropriate feedback.
- Students may keep a record of their work like composing a poem, copy of the notes, small drawings, self-framed questions, and creative answers. This material can be shared in the group to seek appropriate feedback.
- A quick review of the concepts/topics may be carried out. Quiz and MCQs for each topic may be administered to know the readiness of students for the forthcoming concepts/topics.

3. Schools, where there is no ICT, enabled environment and there is no engagement of students in the learning process

- Teachers may interact with students and parents telephonically about the on-going learning in the class and keep track of students through interview mode.
- Teachers and children together can also suggest ways to go for other alternative modes that suit them better such as sending worksheets to the homes of students, answers to which can be provided in the next round.
- Children may be asked to reflect on their lockdown days and narrate stories/ write memoirs/ write poems, share their experiences, etc. This can be part of assessment especially in the areas of languages.
- Students may interact with the parents/elders on various topics and can record their observations. This may also be part of the assessment.
- Students may be encouraged to conduct small experiments at home with the help of parents.
- Schools may rationalize their syllabus and prioritize learning outcomes. Suitable strategies need to be adopted for assessment to avoid physical/environmental shortcomings being considered as shortcomings in learning.

V. ENSURING SMOOTH TRANSITION OF STUDENTS FROM HOME-BASED SCHOOLING DURING LOCKDOWN TO FORMAL SCHOOLING

- In order to ensure smooth transition of students from home-based schooling during lockdown to formal schooling and ensuring emotional well-being of students, the schools may consider taking the following actions:
- ➢ Implement re-adjusted school calendar and redesigned Annual Curriculum Plan (ACP) to make up for the lost instructional time.
- ➢ Assess each student upon return to school, by adopting informal methods to enable teachers to adjust their teaching plans accordingly.
- ➢ Plan and implement remedial actions like individualized instructional plans for the students with special needs and also those students who were not able to access online classes during lockdown in order to help them catch up and mitigate learning loss. Activities may also be planned/designed to fill the learning gaps as per individual student's needs.
- ➢ It is advisable that during the first two-three weeks after the resumption of classes, students are to be allowed gradually get used to school life again, either by focusing on review of lessons which have been taught online, or through any other activity.
- ➢ "Back to School" campaign may be may be initiated, with particular focus on the out of school and marginalized children especially girls, children with disabilities, children of migrant workers and children belonging to SC/ST communities.
- ➢ Vocational Educational and career guidance programs may be expanded to facilitate the school to work transition of adolescents upon completion of school, keeping in mind the economic fall-out of the COVID-19 pandemic.
- ➢ Open learning programs may be supported for over-aged out of school children.

VI. ENSURING EMOTIONAL WELLBEING OF STUDENTS AND TEACHERS

- It is natural to feel stress, anxiety, grief, and worry during and after a disaster/pandemic and children are indeed the most vulnerable ones at such times.
- Therefore, the schools are advised to take note of any symptoms of stress in their students and take appropriate action in collaboration with parents.
- It is advisable that the teachers, school counselor and school health workers should work in unison to ensure emotional safety of their students.
- Moreover, these tough times might have also impacted the well-being of the teachers which in turn might affect their ability to lead and manage their students along with responding to the change when schools reopen. So, it is of paramount importance that the mental well-being of teachers should also be taken care of in equal measure. Teachers can be guided to take proactive steps to promote their own mental wellbeing.
- Online training modules can be developed for teachers with special emphasis on counseling competency of general teachers
- Similarly, concise module on counseling can be developed to ensure emotional stability, removal of anxiety and building up self-confidence of children once they come back to school after a long gap.
- **Suggestive guidelines for promoting emotional wellbeing of the students andteachers are**
- **given in Annexure- A.**

The Ministry of Human Resource Development, Government of India has initiated a programme called 'MANODARPAN' covering a wide range of activities to provide psychosocial support to students, teachers and families for Mental Health and Emotional Wellbeing during the COVID outbreak and beyond.

The services include:

- **A webpage https://mhrd.gov.in/covid-19 on the website of MHRD containing advisories and motivational posters, and**
- **A National Toll-free helpline 8448440632 to provide tele-counselling for students, parents and teachers to help cope with the situation.**

VII. SPECIFIC ROLES AND RESPONSIBILITIES OF STATE/UT EDUCATION DEPARTMENT

Before the announcement of reopening of schools, it is very important to define the roles and responsibilities of all the organizations and stakeholders, i.e. **State/UT Education Department, School Principal, Teachers, Students and Parents** to ensure safe and smooth functioning of the schools after reopening.

The complete list of the roles and responsibilities of the above-mentioned stakeholders is given in **Annexure-B.** The roles and responsibilities of the state/UT education department are briefly as follows (for detailing, this document may be read in its entirety):

a) State/UT SOPs or guidelines:

- States/UTs may proactively take note of all the guidelines/SOPs issued from time to time at the National level, including this one, and adopt/adapt them and issue their own SOPs/guidelines and inform District and School Administration in a timely manner.
- **State/UT SOPs for school reopening**: States/UTs may prepare a comprehensive set of SOPs before the opening of schools, which may include:

➢ **Phase-wise opening of schools**: as per the directions issued by the Ministry of Home Affairs and the Ministry of Health and Family Welfare and State Health Departments and a detailed health risk assessment in consultation with the local health authorities. No school shall be allowed to resume operations if they fall in containment zones. Restriction of movement of staff and students from contained zones shall be adhered to.

➢ **Suggest staggered timetables/shifts**: for attending schools by different classes, alternate days of schooling (if required) and also double shifts in school (if required) with reduced school hours.

➢ **Staggering timetables – some alternatives:**

- One way of ensuring physical/social distancing is to have flexible, staggered and reduced timings planned for different classes in such a way that physical/social distancing is maintained along with other guidelines.
- Asking only a certain percentage of the students to attend the school depending on the enrolment, rotationally on alternate days, or every two days in a week and combining with home assignments could be another mechanism.
- Alternatively, there could be a weekly class-wise timetable for attendance. All classes need not attend school every day.
- Odd-Even Formula for classes can also be considered.
- Running school in two shifts in case of high enrolment schools can also be considered by reducing

time duration of school hours per shift, such that the school is able to manage with the same set of teachers in the overall school hours.

- **Database of teachers**: belonging to different zones may be prepared by the State Department with the information of every teacher residing in containment zones particularly.
- **Children of migrant labourers**: Directions to all government and government-aided schools to give automatic admissions to children of migrant labourers.
- **Suspension of activities**: that require the gathering of children such as science fair, book fair, annual function of the school, extended remedial teaching classes, excursion, field trips, etc., till the COVID-19 situation normalizes.
- **Continuation of certain activities:** safe procurement of books for the school library, sports equipment, sanitization material, stationery items, e-content related equipment, mid-day meal, scholarship, etc., which do not involve a gathering of children or teachers.
- **Flexible time- tables of the school:** Rather than a period of 45 minutes, there could be short 30 minutes periods or there could be long periods of one hour each for every subject area with the integration of arts and health activities so that children should not feel tired and stressed.
- **Classroom arrangements**: In view of physical/social distancing measures, flexibility in conducting classes must be introduced. This will require a policy to be spelled out clearly by the States/UTs which would take into consideration the following:
- **Number of students per class** keeping in view the physical size of the classroom following physical/social distancing norm of 6 feet in all four directions.
- **Seating arrangement** in the class and sanitization of walls, floors, and furniture.

b) Instructional load

- States may consider dividing the total school hours between school and home and rationalization of syllabus.

c) School Academic Calendar

- School Academic Calendar needs to be overhauled, making syllabus learning outcome-based rather than theme-based, providing for decentralized planning at the school level for blended/diverse mode learning, and also a clear policy on assessment of children. States &UTs may encourage pedagogies that promote socio-emotional and foundational learning skills among children.

d) Volunteer parents/community members:

- Those having adequate qualifications may also be involved in the teaching- learning of students with proper verification from the school side, particularly, regarding health and safety aspects.

e) Safe transport

- Wherever possible, safe transport facilities may also be made available for teachers and students, in case students and teachers are coming from far off places to school.

f) District level task force

- A District Level Task Force may be created involving DIETs, DEOs and other identified stakeholders for making random visits to schools for observing their preparedness and safe operations. This task force can also prepare a database on the requirements of schools for safe functioning and adequate learning achievements.

g) Dialogue with school education boards

- This may be initiated on conduct and assessment of board examinations.

h) Capacity building of teachers for digital education

- Arrangements may be made for online/digital education capacity building through television

channel, radio and other online and social media tools, on COVID-19 infection, preventive measures, tackling students and parents in this situation, teaching-learning with new perspectives limitations of physical distance, etc., with modules and videos.

i) Checklists

Make role and responsibility charts for SCERT, DIETs, DEOs, BEOS, Schools, and other education related functionaries

j) Responsibility of States/UTs with regard to children of migrant labourers:

- While the States/UTs prepare for schools' reopening, many will also have to prepare for certain special circumstances.
- In view of the lockdown due to COVID 19 a large number of migrant labourers are returning to their homes and are likely to stay there for varying periods. Along with the migrant workers, their families and children are also returning to their homes. For these children this will lead to a disruption in their studies and learning.
- As a result, some states may see a reduction in numbers of children enrolled in their schools or they will be reported as absent, while others will see a surge in children requiring admissions.
- In order to ensure that there is no loss of learning or academic year for all such children, it is suggested to that the following steps may be carefully implemented by all states/UTs.
- In the States where there is out/reverse migration, a database may be prepared of children who have left the local area for their homes in other States/UTs or other parts of the same State/UT. Such a database may be prepared by each school by personally contacting parents/guardians of all children studying in their school, through phone/WhatsApp/neighbor /peer group, etc. Their tentative place of stay during this period may also be noted. Such children, who have left, may be shown separately in enrolment as temporarily unavailable/migrated. While all care must be taken to ensure that their names are not struck off the rolls (as the possibility of their return anytime is always there), their numbers may be reported class-wise to Directorate of Education to compensate for any input costs to be incurred by the school such as mid-day meals, distribution of textbooks and uniforms if not already completed, etc.
- For States/UTs where there is more in-migration/influx, the State government may direct all schools to give admission to any child who has recently returned back to the village without asking for any other documents, except some identity proof. They should not ask for transfer certificates or proof of class attended earlier. The information provided by the child's parents may be assumed to be correct and taken as such for giving admission to the child in the relevant class in his/her neighbourhood government/government-aided school.
- State/UT government should facilitate the above process by giving adequate publicity and involving the district administration and local gram panchayats. The State/UT will also prepare a database preferably in digitized form for such children who are thus admitted in schools, and share it with the states from where they have come.
- Children who are thus admitted may be facilitated to continue their learning by providing remedial learning support through the school and allowed to adjust to the new school environment. They may be provided books from the book banks/ libraries maintained by the schools. Peer learning may also be encouraged for such children. They may also be provided Mid-day Meals along with the other children of their school.
- For States maintaining a digitized child wise data, the same may be updated for every in-migrated or every out-migrated child's detail. For every out-migrated child, data maybe shared with the

States where the children have migrated to.

k) State/UT to arrange for documentation of the pandemic experience:

- States/UTs may encourage innovative documentation of the pandemic experience at all levels of schooling/administration and governance, through the eyes of the children, teachers, education administrators and functionaries, for posterity.
- These documentations can be compiled at the school, CRC/BRC, district and State levels.
- Schools can undertake this exercise with their students not only to inculcate a sense of history, but also to understand the science behind it, the geography, the mental-emotional responses, how the pandemic has brought in all-around changes in the way we live, interact, learn, travel and how there has been a resurgence of values of empathy, compassion and minimalism.
- Block/District and State level offices may document their initiatives/responses/stakeholders/changed attitudes/changes in workplace, etc., related to school education. The State/UT may compile a mix of documentation at all levels and the same may also be shared with DoSEL, MHRD. Virtual field support call center to receive , record and manage COVID-related queries from the field may be set up by the States/ UTs.

VIII. CHECKLISTS FOR SAFE SCHOOL ENVIRONMENT

a) For different stakeholders

- **Checklists** can be prepared by the states/UTsfor each of the different personnel/stakeholders on the basis of planning done to ensure proper implementation and monitoring of the plans.
- Suggestive 'Checklists on Safe School Environments' for Schools, Parents and Students to contain the spread of COVID-19 adopted from UNICEF guidelines, are placed at **Annexure-C.** The schools can contextualize them as per their needs/plans/procedures.
- State MIS systems need to be updated with COVID-related checklists

b) For building resilience

- Since the outbreak of COVID-19, much change in the functions and roles of traditional schools and education has been witnessed.
- The schools can see this crisis as a challenge which can help them establish a **resilient and sustainable education system** which can prepare us for any change of any scale in future.

c) For academic planning and school operations

- Meticulous academic planning and its implementation will be the key for continuing learning effectively. States/UTs are encouraged to develop checklists for schools, teachers, DIETs, etc. in this regard.
- With defined and established roles and responsibilities, clear guidelines and standard operating procedures; and customized plans in accordance with local conditions, the schools will be able to function safely after reopening. Checklists may be devised for these by the states/UTs.
- Measures taken by schools can effectively reduce the chances transmission of COVID-19 by students and staff that might have been exposed to it, while minimizing disruption and protecting students and staff from discrimination.

IX. CAPACITY BUILDING OF STAKEHOLDERS

In order to sensitize all the stakeholders on COVID -19 and build their capacity to ensure safety of all the stakeholders, the State/UT Education Departments may conduct awareness and capacity building programmes for DIET faculty members, School Heads, Teachers, and Parents before the opening of the schools.

A) Awareness Programme for SCERT and DIET faculty member, School Heads, Teachers, SMC members, Parents, and Students

1. **Objective:**

a. To provide information in the local language with contextual examples about the virus, disease, its spread, etc.

b. To interact with them on taking preventive measures for its spread and also to improve mental health.

2. **Process:**

Step I: Awareness module may be prepared by NCERT/SCERT/SIE on the following aspects:

a. Information about the virus in the state/regional language in simple form.
b. Information about the symptoms of the COVID-19 disease
c. How the disease spreads
d. How strong immunity helps make us less vulnerable
e. Why we should not panic, based on half information
f. How to keep ourselves mentally healthy in this situation
g. How to maintain health and hygiene in homes and schools
h. Why physical/social distancing is important
i. How to convince small children about physical/social distancing
j. Why COVID-19 is declared as a pandemic
k. What is Epidemic Diseases Act and National Disaster Management Act
l. What precautions all schools need to take before reopening in and during school hours.
m. What is ArogyaSetuApp. How to download and use it
n. Interaction on FAQs

Step -2 Selecting mode of transaction suitable for different target groups Suggestive modes of transaction for this awareness programme:

a. DTH channel – (SWAYAMPRABHA) or local channel in the State/UT
b. Radio- Community Radio
c. Podcasts
d. Recorded video/audio to be sent to all the school heads, teachers and parents who can send questions through email.
e. Videos on SOPs may be prepared for training and IEC
f. On-line using Google meet, hangout, Skype, etc. for webinars and broadcasts

Step 3: Conduct of the Programme

a. SCERTs may conduct the programme for DIETs and School Heads
b. DIETs and School Heads may conduct the program for Teachers and Parents

B) Capacity Building Programme for School Heads, Teachers, Hostel Staff and SMC members

1. Objectives:

a. To develop an understanding of various aspects of the school which need preparation before it's reopening –such as physical/social distancing at the entry, in the class, etc.
b. To empower them to operate the schools safely and provide each child and staff safe stay.
c. To equip them with multiple pedagogies for making learning happen in a conducive and stress-free environment so that children learn in a joyful manner with progress on learning outcomes.
d. To empower them to handle an emergency if any arises during school operation.

2. Process

Step 1: Preparation of module, containing guidelines for taking actions for preparation before reopening of schools, safe school operation, learning and assessment, roles and responsibilities of key stakeholders, etc., by SCERT/SIE.

Step 2: Selection of appropriate online medium for the transaction of module like DTH, Radio, etc., based on the accessibility of these mediums with the target group.

Step 3:

a. SCERT/SIE will conduct programmes for faculty members of DIETs and School Heads
b. School Heads and DIET faculty members will conduct a capacity building programme for teachers, SMC members, and parents.

c.

Step4: Online certification for teachers' training programmes may be considered.

Annexure A

PROMOTING EMOTIONAL WELL-BEING OF STUDENTS ANDTEACHERS

(Guidelines for Students at Elementary and Higher Stages)

A. SUGGESTIONS FOR STUDENTS

1. Mental well-being Activities for Elementary Stage Students Students may:

a. Share their feelings and emotions with parents, teachers and other family members, respecting others' emotions

b. Engage in activities that help to feel positive

c. Communicate with teachers and friends

.

d. Spend time with parents, siblings and other family members by involving in activities like indoor games, antakshari, reading stories together, solving puzzles and crosswords, dancing etc.

2. Activities for Coping with Stress and Anxiety: Strategies for Students at Secondary Stage

a. **Acknowledge feelings:** It is important to recognize one's feelings and acknowledge that it is okay to have such feelings.

b. **Reflection**: Give time to self to reflect on what one has been doing during the phase of lockdown for self and for others, which aspects one would like to change, what kind of effort/thinking/action it would require to bring that desired change. Becoming aware of one's sensations and expressions may help to understand one's feelings.

c. **Positive thinking:** The key to avoid, manage, and reduce stress is a positive mindset and a positive attitude. Never lose hope, begin from yourself and pass it around to all. Be persistent in keeping positive thoughts.

d. **Schedule your routine and manage time:** Scheduling a routine helps to create discipline and can have a positive effect on one's thoughts and feelings. Students may modify their time table by reducing the time spent on daily activities that they were engaging in during the lockdown. This will help to transit to normalcy.

e. **Take care of your mind and body**: Make sure to eat a healthy and well-balanced diet, practice meditation, yoga, or breathing exercises after school hours to calm the mind and for building better mental and physical health. Also, get enough sleep every day.

f. **Become aware** of your thoughts, feelings, and actions.

g. **Maintain a diary.** Every day write down how you could follow your plan of action. Note down changes in your feelings every day and share with your best friend.

B. GUIDELINES FOR TEACHERS FOR PROMOTING EMOTIONAL HEALTH OF THEIR STUDENTS

a. **Initiate conversational activities in the classroom:** It is important to focus on bringing back the normalcy in the classroom environment again. Teachers may start a conversation with the students on what they did during the Lockdown period to engage themselves in interactive sessions.
b. **Indoor individual games:** Mental maths games, word antakshari, make words, etc. and music and dance activities may be conducted in the classroom linking these with subject areas under proper guidance. This will help in keeping children happy and stress-free besides being healthy.
c. **Make students feel safe:** Teachers need to make their students feel safe and be able to share anything and everything with them. They may emphasize the fact that child fatalities due to Covid-19 are negligible but children can get it and transmit it if they behave unsafely.

2. **Help students to engage in collaborative activities in the classroom:** Conduct and encourage students to participate in various deep breathing exercises, activities that will help the students to be mindful. Teachers have to create an environment of emotional togetherness among students by

i. precluding of social out casting of anybody recovered from COVID-19
ii. Encouraging students to make small gifts for their friends as a token of love and appreciation.
iii. Assigning caring activities to students like keeping water for birds, helping to keep the premises clean etc., to build positive feelings of sharing and being responsible.

3. **Acknowledge the change and offer help**: Accept and help the students to accept that the present times are difficult. Make sure that the students know that you are there for them if they require any assistance or have any concerns to share.

4. **Conduct reflective activities in the classroom**: Reflective activities have huge benefits in increasing self-awareness in an individual and in developing a better understanding of others as well. Reflective practice can also help us to develop creative thinking skills and encourages active engagement in the classroom.

5. **Tell Life stories**: This activity will help the students get to know something significant about each other in a very short time. Students rarely get a chance to talk about themselves without interruption, (and without advice or judgment). Each student may speak without interruption for 5 minutes about his/her experiences during lockdown that has shaped her/him in significant ways.

6. **Three-Minute Pause**: The Three-Minute Pause activity can be used in the classroom at the end of the day. It provides a chance for students to stop, reflect on the concepts and ideas that they have learned, make connections to prior knowledge or experience, and seek clarification. Students have to ask themselves: 'I empathized with…'; 'I changed my attitude about…'; 'I am more aware of …'; 'I was surprised about…'; 'I felt…etc'.

C. GUIDELINES FOR PARENTS FOR PROMOTING EMOTIONAL HEALTH OF THEIR CHILDREN

1. **Get the child mentally ready for a new routine:** Point out the positive aspects of starting school. Reassure children that if any problems arise at school, parents will be there to help resolve them.
2. **Be patient:** Exercise patience and refrain from using punishment as transitioning once again from home to school may be challenging for the students.
3. **Encourage children to extend Positive offerings:** Children may be asked to draw and colour cards for their friends, teachers, and also family members as preparation for school reopening thus setting a positive tone and hope.
4. **Collect Motivational resources:** Students can be asked to collate good audio(podcasts) songs developed for and during the Covid-19 that they find motivating for sharing with school mates
5. **Ensure their emotional safety:** Parents need to make children feel safe and wanted by giving them the feeling that they can share anything and everything with them as they prepare to go to school as well their concerns while they are in school.
6. **Acknowledge their emotions:** Stay calm especially when the children are anxious. Pay attention to their feelings and give them space to share their fears, if any. Ensure that there is adequate time for sitting together and talking freely at different times.
7. **Encouragement:** Parents also need to encourage and guide their children to plan their daily schedule for school, studies at home, play, sleep, activities to maintain good health and hygiene, etc.
8. **Appreciate your child:** Recognize and praise even small accomplishments and efforts made by children. This not only develops confidence and self-esteem but will lead to the formation of good habits and better performance in different tasks. □
9. **Set a good example:** Before expecting children to be disciplined, empathetic, healthy, and hygienic, parents need to practice such things. Parents need to manage their stress by getting good sleep, exercise, healthy diet, connected with friends and family.
10. **Acknowledge your feelings:** Understanding and recognizing one's own emotions is vital for one's well-being. As a parent one can help himself/herself and their children to navigate each one of their emotions and responses.
11. **Focus on the things that can be controlled:** Focusing on things that are out of one’s control can make one feel drained, overwhelmed, and anxious. So, focus on what can be controlled.
12. **Taking care of the self:** Make sure to indulge in physical exercises like yoga. Have a healthy diet and take care of your body.

D. SUGGESTIVE ACTIVITIES FOR TEACHERS TO TAKE CARE OF THEIR MENTAL HEALTH

1. **Maintain a reflective diary:** Make a habit of writing your experiences every day before going to bed.
2. Take time to engage in observing your surroundings by identifying the smells, textures, and visuals.
3. Perform any activity which helps you to connect with your own self - meditation, yoga, walking, reading, etc.
4. Think of the small changes which you can bring in your life.
5. Make sure to take care of your physical health as well by sticking to regular meals with the correct nutritional variety, maintain healthy sleep habits, and engage in pleasant and relaxing activities.
6. Engage yourself in such activities which challenge your creativity and make you feel productive like writing, drawing, or something else of your interest.
7. Attend such online courses which enhance your professional abilities.
8. Ask for help from a colleague or expert when needed.

In order to promote the mental health of students and teachers, the schools can develop well-being policy or plan with a specific focus on promoting resilience among them. Students, teachers and schools may also be encouraged to visit the website https://mhrd.gov.in/covid-19 of MHRD and avail of the tele-counselling services to be provided on National Toll-free helpline 8448440632 under the MANODARPAN initiative of MHRD to provide psychosocial support for mental health and emotional wellbeing of students, teachers and families during the COVID-19 outbreak and beyond.

Annexure B

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF DIFFERENT STAKEHOLDERS

I. State Education Department

II. School Heads

1. The Head of the Institution needs to create a preparedness plan for reopening of the school including physical/social distancing, health and hygiene, and teaching-learning based on the guidelines issued at the National and State levels. This detailed plan should be worked out with SMC members, local health authorities, and community leaders and depending on the availability of space, weather and Teacher Pupil ratio, etc. The plan may include the following:

a. The comprehensive academic calendar for conducting classes in the school as well at home.

b. Assessment and Examination plan for all the classes and subject areas.

c. A detailed plan for safe operation and safe stay of students and teachers in the school.

d. Sharing of this plan through Whatsapp or email or sanitized hard copy with teachers before reopening of school. Their feedback should also be sought.

e. Making a duty chart for every teacher besides their routine teaching- learning activities as follows:

- One teacher can be assigned duty at the entry point of the school in the morning.
- One teacher can stay at the exit point of the school during the closing of the school.
- One teacher along with some selected senior class students on rotation can take continuous rounds for observing physical distance among children, their health, their sanitization, etc.
- One teacher to observe mid-day meal cooking and distribution.
- One teacher to talk to students on their queries on corona and to keep an eye on their mental health likewise- other teachers need also to be given other duties as per school requirement.

2. Calling every teacher on the mobile phone asking them, to prepare a new time- table based on the guidelines – for the execution of an alternative comprehensive calendar mentioned in an earlier section.
3. Collecting all the essential emergency contacts.
4. In case of most marginalized children having no technological tool at home for connecting to school, school heads can plan some innovative way to reach out to them to reduce the gap in their education with those who are using technological tools and can come to school.
5. Schools can create a dedicated task team and ensure adequate manpower is deployed for managing COVID related issues with teachers, members of the SMC, volunteers from the community for the implementation of a comprehensive plan for the reopening of the school.
6. Before reopening the school, the head needs to work with local health officials to execute the plan including actions for prevention and control of COVID 19.
7. All teachers and school heads must be made aware and sensitized of all aspects mentioned above through briefing, visuals, and ICT resources.
8. Maintaining cleanliness and hygiene in school premises and in school transport facility. Sarpanch (in rural areas) and NGOs or some corporate houses (in urban areas) can be roped into this endeavour.
9. It is advised that schools have greater collaboration with parents and enhance communication to obtain their support

III. TEACHERS

Teacher may take the following steps:

1. Before reopening of the school

a. Prepare a comprehensive plan for subjects and classes he/she teaches and time-table as well as interesting activities for the execution of this plan. While preparing this plan, teachers need to keep in mind the arrangement being made by schools related to physical/social distancing and maintaining health and hygiene, as these need to be linked with the syllabus and learning outcomes.

b. Prepare posters on precautions related to COVID-19, on physical/social distancing, about COVID-19, etc.

c. Survey availability of technological tools(smartphone with the internet, television, radio, laptop, tablets, etc.) at the home of the students and their accessibility to students; parents'/guardian's or sibling's educational details, etc.,and make a database of the same for the students of every class (this will help them make a plan of their study at school and home).

d. Develop flexible attendance and sick leave policies; discourage awards for perfect attendance.

2. On re-opening of schools:

a. Allow children to attend school with written consent of their parents.

b. Advise, instruct, suggest, explain about the COVID-19, precautions to be taken, safe stay at home, commuting, etc., repeatedly by conducting fun activities involving students and focusing on learning outcomes even if they are awareness activities.

c. Study alternative academic calendar by NCERT/SCERTfor making classroom plans and also giving home tasks.

d. In case of availability of technological equipment in the school, utilize the following resources:

- e-contents and e-textbooks for students learning and for the professional development of teachers link: https://ciet.nic.in/ict- initiatives.php?&ln=en
- Energized Textbooks and e-content through Diksha app and portal
- DTH - TV channel of NCERT #31 Kishore Manch under SWAYAMPrabha network telecast video programmes based on Alternative Academic Calendar (AAC)
- Local Radio and TV stations for the development and delivery of e-contents and sensitizing stakeholders on prevention of COVID- 19.

  Capacity building of teachers on use of these resources should be done through online modes like MOOCs, TV Channels, Web portals, and Apps.

e. Make use of Flipped learning pedagogy where students have access to TV at home. The upcoming dedicated class wise TV channels can be used for that wherein students attend the TV programs at home and only discussions and formative assessment happens in class.

f. Observe every child in the class continuously for physical health and mental health issues. In case of any symptom of this kind, parents may be informed and seek medical help for the child.

g. Prepare and disseminate posters, banners, brochures, infographics, etc., on cyber safety and security to keep students safe in cyberspace. Cyber safety is an international concern.

h. Maintain students' medical record including a history of infection of the disease in the family/community.

IV. PARENTS / GUARDIANS

Parents /guardians may take the following steps:

1. Provide written consent for their children to attend school if they wish to send to school.
2. Ensure that their ward goes to school wearing a maskand sensitise them not to exchange masks with others. Masks can be made at home also. Face masks made of cloth may be reused after thorough washing with soap. Disposal face masks are to be disposed safely.
3. Encourage their ward to wear full-sleeved clothes to minimize the interaction with any public surface.
4. Parents may take care not to send their ward to school if the child is not feeling well.
5. Drop and pick children from school, as far as possible. If sent by school bus then maintain physical/social distancing and ensure that everyone is wearing a mask.
6. Ask their ward to practice physical/social distancing at all times once she/he leaves home.
7. Clean and sanitize their ward's uniform and other belongings daily.
8. Ensure that their ward maintains personal hygiene such as bathing, brushing teeth properly twice a day (in the morning and before sleeping) and trimming of nails.
9. Provide two clean small napkins/clean cloth daily with their ward for wiping hands.
10. Give healthy food, fresh fruits, and clean water in their lunch box or send a tiffin box for mid-day meal and advise their ward not to share their tiffin and water bottle with others.
11. It is advisable that parents/guardians download the AAROGYASETU APP and let their ward commute only when the App shows safe and low-risk status.

Annexure -C

CHECKLIST FOR SAFE SCHOOL ENVIRONMENT

1. Checklist for School Administrators, Teachers and other Staff

S. No.	Task	Yes/No
A	**Healthy Hygiene Practices are promoted and ensured**	
1	Students and Staff have been sensitized on good personal hygiene practices and proper hand washing technique (minimum 40 seconds)	
2	Signages on Healthy Hygiene Practices have been displayed at prominent places in the school like classrooms, corridors, washrooms, reception area, etc. • Stop handshaking – use other noncontact methods of greeting • Wash hands at regular intervals (wash for at least 40 seconds) • Avoid touching face cover coughs and sneezes	
3	Adequate, clean and separate toilets for girls and boys	
4	Soap and safe water are available at age appropriate hand washing stations	
5	Key supplies like thermometers (calibrated contact-less infrared digital thermometer), disinfectants, soaps, hand sanitizers, masks, etc., are available in adequate quantity in the school	
6	Health and hygiene lessons are integrated in every day teaching	
7	School building, classrooms, kitchen, water and sanitation facilities, school transport facilities, surfaces that are touched by many people (desks, railings, door handles, switches, lunch tables, sports equipment, window handles, toys, teaching learning material etc. are cleaned and disinfected at least once a day	
8	Adequate cleaning staff is available in the school	
9	There is enough air flow and ventilation in the school premises	
10	Regular health screening of all staff and students in the school	
11	Trash is removed daily and disposed of safely	
12	There is full time nurse or doctor and counsellor available in the school.	
13	The school has tie up with the nearby hospital for dealing with emergency.	

B	**Physical / Social distancing Measures have been implemented**	
1	School arrangements have been adjusted to avoid crowded conditions.	
2	Enough space has been created between the desks of the students.	

2. Checklist for Parents

S. No.	Task	Yes/No
1	Regular monitoring of child's health.	
2	Keeping of child at home if s/he is ill or has any specific medical condition that may make them more at risk.	
3	Teach and model good hygiene practices at home. • Wash your hands with soap and water frequently or use an alcohol-based hand sanitizer with at least 70% alcohol • Ensure availability of safe drinking water • Ensure clean and safe toilets at home • Ensure safe collection, storage and disposal of waste • Cough and sneeze into a tissue or your elbow and avoid touching your face, eyes, mouth, nose	
4	Ensure emotional safety of your child through different means.	
5	Prevent stigma by using facts and teach your children to be considerate of one another.	
6	Coordinate with school to receive information.	
7	Offer support to the school to strengthen school safety efforts.	

3. Checklist for Students

S. No.	Task	Yes/No
1	You avoid stressful situation by talking and sharing with others and help keep yourself and your school safe and healthy.	
2	You protect yourself and others by: • Washing hands frequently, always with soap and safe water for at least 40 seconds	

	• Not touching face • Not sharing cups, eating utensils, food or drinks with others	
3	You act as a leader in keeping yourself, your school, family and community healthy by: • Sharing what you have learnt about preventing disease with your family and friends, especially with younger children • Model good practices such as sneezing or coughing into your elbow and washing your hands, especially for younger family members.	
4	You don't stigmatize your peers or tease anyone about being sick.	
5	You tell your parents, another family member, or a caregiver, if you feel sick, and ask to stay home.	

REFERENCES:

1. https://www.mha.gov.in/sites/default/files/MHAOrderDt_30092020.pdf
2. https://www.mohfw.gov.in/pdf/ImmunityBoostingAYUSHAdvisory.pdf
3. https://nroer.gov.in/welcome
4. http://epathshala.nic.in/https://diksha.gov.in/
5. https://www.india.gov.in/spotlight/fight-against-covid-19https://www.mygov.in/
6. http://ncert.nic.in/aac.html
7. https://www.youtube.com/playlist?list=PLUgLcpnv1YieVe-Epsww-engrBFlntgBh

****

CHECK LISTS

CHECK LISTS

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

Tribal Welfare - Education - School Complexes in I.T.D.As. - Guidelines for organisation, functioning and monitoring for school complexes - Orders - Issued.

SOCIAL WELFARE (TW.EDN.) DEPARTMENT

G.O.Rt.No.173 DED/395/2000 Dated:25-03-2000.
Read the followingt:

1. Govt. Memo.No.9300/TW.Edn.I./99-4, dt.20-10-99.
2. From the CTW, Hyd. Lr.Rc.No.D1/18801/98, dt. 5-11-99 and even No.dt.25-02-2000.

***

ORDER:

Government have issued orders for construction of school complexes in the reference first read above.

2. In the reference second read above, the Director of Tribal Welfare, Hyderabad has furnished the guidelines for organisation, functioning and monitoring of school complexes in I.T.D.As of the State.

3. Government after acreful examination hereby approved the guidelines at annexure enclosed to this order. The Director of Tribal Welfare is instructed to take further necessary action.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

C.R.BISWAL
SECRETARY TO GOVERNMENT

To
The Director of Tribal Welfare, A.P., Hyderabad..
Copy to:
The P.S. to Minister(Tribal Welfare).
The P.S. to Secretary to Govt.(Social Welfare).
The P.S. to Secretary to Govt. (Tribal Welfare).
SF/SCs.

//Forwarded::By Order//

Section Officer

PROJECT OFFICER ITDA ADILABAD Hq. UTNOOR 26/4/2000
OFFICE OF THE COMMISSIONER OF SOCIAL WELFARE A.P. HYD.
Govt. of Andhra Pradesh UTNOOR
Director of Tribal Welfare 28 MAR 2000 Tank Bund Hyd-28

ANNEXURE

(G.O.Rt.No.173, SW(TW.Edn) Dept., dt.25-03-2000)

GUIDELINES ON ORGANISATION, FUNCTIONING AND MONITORING OF SCHOOL COMPLEXES.

School complex is a compact administrative and monitoring unit constituting of few community schools, Girijan Vidya Vikas Kendras (GVVKs), aided schools, primary schools, upper primary schools of different management's located in a geographically contiguous area having one Ashram High School or Ashram Upper Primay school as nodal center school for all administrative, academic and management purposes. Since there are a large number of schools in tribal areas, spread over in difficult terrain, it is very difficult for any single agency to plan, implement and monitor education related activity in schools. Hence, there is every need to bring all the schools under different managements within the fold of school complex system. The concept of School Complex was recommended by the Kothari Commission in 1964 and was also incorporated in the New Education Policy, 1986.

The Head Master of the headquarters High School/Upper Primary School would be ex-officio administrator of the School Complex. The powers, functions and responsibilities of the School Complex Administrator would be as indicated in these guidelines and also as may be revised or entrusted from time to time by the competent authority. Three efficient and experienced teachers should be appointed, based on open selection, as School Complex Resource Persons (SCRP). The resultant vacancies of teachers may be filled with contract teachers to be appointed by the ITDA. The functions, responsibilities and facilities of the SCRPs would be as indicated in these guidelines and also as may be revised or entrusted from time to time by the competent authority.

OBJECTIVES OF SCHOOL COMPLEX:

1. Improve educational standards and administrative efficiency of schools functioning in the area of the School Complex.
2. Facilitate supportive supervision to the teachers working in the schools under the School Complex for improving the efficiency of the teachers.
3. Organise regular in-service training to the teachers to improve their competency.
4. Develop appropriate methodologies for effective teaching aimed at higher enrolment and retention of tribal children.
5. Ensure comprehensive planning based on systematic survey of habitations and ensuring that the children do not drop out of the school by working out vertical linkages between the various Institutions and ensuring a smooth system of feeder institutions.
6. Close monitoring of the performance of the students at the pre-matric stage.
7. Conducting surveys for identifying School-less habitations and taking steps to open schools in such habitations.
8. Creating awareness among villagers about education and encouraging them to participate in the day to day administration of village/community school.
9. Organising training programmes for other community based functionaries such as VTDA functionaries, Community Health Workers (CHWs), Liaison workers etc.

CONSTITUTION AND LOCATION OF SCHOOL COMPLEX

1. A School Complex shall ordinarily consist of about 30 to 40 schools including the schools under the management of ITDA, GVVKs, MAABADIs, Panchayat Raj, Government, aided and other schools functioning in the Tribal Sub-plan area.
2. The school complexes should be opened in the mandals having more than 50% TSP villages but restricting the number of schools under one school complex to 30 schools.

3. The Project Officer, ITDA shall prepare a map including all the schools coming under the School Complex so that the schools are easily accessible from the School Complex and as far as possible the School Complex is located centrally.
4. The School Complex should be preferably located in a place, which is connected by all weather road and accessible by bus and is preferably having a PHC or close to a PHC.
5. There should be enough land for taking up further construction of buildings and also to hold gatherings of people in the School Complex premises.
6. The School Complex shall have electricity facility and also adequate supply of drinking water for the students and also for an additional strength of about 100 others who may be visiting the School Complex for training purpose.
7. Each School Complex will be provided with the equipment and material as shown at annexure I

FUNCTIONS OF THE SCHOOL COMPLEX ADMINISTRATOR

1. Organising kalajathas on education, health, nutrition and other related topics once in a year as per the instructions of the Project Officer, ITDA.
2. Conducting annual survey of the children in the school-going age group of 5-14 years as per the guidelines given at annexure II and ensuring that a specific school is identified and tied up for each student to pursue education as per the instructions given by the Government in this regard from time to time. The Project Officer, ITDA will issue necessary guidelines, supply formats and registers for the purpose of Survey every year.
3. Working out a system of identifying drop outs and taking steps to bring them back to school.
4. Arranging for payment of salaries of the teachers of GVVKs and Community Schools (MAABADIS).
5. Organising two-day orientation training programme for all teachers of primary schools, GVVKs and Community Schools every month.
6. Organising training programmes for the office bearers of VTDA, CHWs, Liaison workers etc. as per the instructions of the Project Officer, ITDA.

7. Proper upkeep and maintenance of the equipment and material of the School Complex
8. Any other work entrusted by the Project Officer, ITDA or by the Government.

FUNCTIONS OF THE SCHOOL COMPLEX RESOURCE PERSONS (SCRP)

The Job content of the School Complex Resource Person consists of:

- Academic improvement functions
- School Environment improvement functions
- Community Mobilisation functions

ACADEMIC IMPROVEMENT FUNCTIONS:

- SCRP shall visit the Primary schools in his area at the rate of one school per day and ensure 100% coverage of all schools in his area in order to provide on –job /on-site guidance to the teachers to ensure a qualitative teaching –learning process in the class rooms.
- Extending guidance for a duration of 120 minutes duration per visit by:
    - Observing the class room practices and identifying the strengths and short comings
    - Taking up a model lesson in order to propose the ideal options to the class room specific the teacher and the school visited by him on that particular day of visit.
    - Taking up demonstration lessons in the School Complex Review meetings keeping in view the general requirements of the teacher in his area.
- Furnishing a detailed report on the observations to the school complex Administrator so that necessary job improvement programs can be taken up by the School Complex
- Reporting on the progress of Minimum Academic Program (M A P) in all primary schools
    - Coverage of syllabus as per annual action plan of curricular activity.
    - Continuous comprehensive evaluation through monthly and terminal exams
    - Identification of slow learners and special coaching for them.

SCHOOL ENVIRONMENT IMPROVEMENT FUNCTIONS:

-139-

Interaction with teacher and community for a duration of 60 minutes per visit for:

- Reporting on 100% enrolment through enrolment drives and kalajatas.
- Reporting on participation of children due to timely supply of incentive , inputs and conversion of raw rice in to cooked food.
- Reporting on School Beautification , cleanliness of the surroundings ,development of school infrastructure
- Reporting on school health check up.

COMMUNITY MIBILISATION FUNCTIONS:

While visiting the habitations in his jurisdiction , the SCRP shall collect the following reports.

- Report on the functioning of School Education Committee /VTDAs/Thrift Groups/VSS
- Report on the functioning of C H Ws
- To report on the Utilization /Maintenance of identified community structures of the VTDA.

PROJECT RESOURCE CENTER (PRC)

1. Each ITDA shall have one PRC located at the ITDA head quarters.
2. The PRC will be headed by the Agency DEO/Agency Dy. DEO.
3. The DEO/Dy. DEO will be assisted by one administrative officer (ADO), one academic officer (ACO) and one training officer (TRO). In the ITDAs of Seethampeta, Parvathipuram, KR Puram, RC Varam, Eturnagaram and Srisailam the academic and training functions are to be looked after by an academic-cum-training officer.
4. The above positions will be filled by senior panel grade head masters taken on deputation by selection through a Committee consisting of P.O., RDO/Sub-Collector, DO/APO and DEO/Dy.DEO. In case panel grade head masters are not available, senior School Assistants with at least 10 years' experience or Post Graduate Teachers with at least 5 years' experience may also be selected for this purpose.
5. The vacancies arising due to such deputation will be filled with contract teachers to be engaged by the ITDA.

SECTION OFFICER

PROCEEDINGS OF THE COMMISSIONER OF TRIBAL WELFARE, TELANGANA STATE, DSS BHAVAN, MASAB TANK, HYDERABAD.

Present: R.Laxman, IRS

Rc.No.1012/AcadCell/2016 Dt. 15.12.2016

Sub:- CTW – Re-organisation of PMRCs/Mini-PMRCs and Establishment of PMRCs in (10) new Districts in view of re-organisation of districts in Telangana State – Issue of Orders - Reg.

Ref:- 1. G.O.Rt.No.173/social welfare (TW.Edu) department, Dt: 25-03-2000.
2. Memo.Rc.NO.D2/8356/2010 of the CTW, Hyderabad, Dt:04-11-2010.
3.Rc.No.D2/1012/2016, Dt. 29.04.2016 of the CTW, Hyderabad.
4.Rc.No.D2/AcadCell/1012/2016, Dt. 23.07.2016 of the CTW, Hyderabad.
5.Rc.No.D2/AcadCell/1012/2016, Dt. 25.07.2016 of the CTW, Hyderabad.

<<>>

ORDER:

In the ref.1st cited, Schools Complexes and Project Resource Centres (PRCs), which are now known as PMRCs(Project Monitoring Resource Centres), have been established to monitor academic activities in Agency Areas and detailed guidelines have been issued on organizing, functioning of school complexes in ITDA districts.

In the reference 2nd cited clear guidelines have been issued for strengthening the PMRCs in ITDA Districts with the following posts.

TABLE – A

SNO	Name of Post	Qualification prescribed
1	Academic and Training Officer	PGHM of Ashram School or equivalent cadre teachers from APTWREIS with a minimum of 5 years experience in the same cadre.
2	Community Mobilization Officer	Serving or Retired School Asst./PGT/1st Level Gazetted Officer with a minimum of 5 years experience.
3	Girl Child Development Officer	1.Serving or Retired School Asst./PGT/1st Level Gazetted Officer with a minimum of 5 years experience. 2.Should invariably be a lady teacher.

In the reference 3rd cited, Mini PMRCs have been established in plain area erstwhile districts of Karimnagar, Nalgonda, Mahabubnagar, Rangareddy & Hyderabad, Medak and Nizamabad Districts and in ITDA, Mannanur, Mahabubnagar District with the following staff on deputation for effective functioning of TW Schools in Plain Area districts.

TABLE – B

S.No.	Districts	Total No.of TW Institutions in the districts	No.of Posts to be taken on deputation/out sourcing basis
1	Karimnagar	18	1.One Academic Training Officer 2.One Community Mobilization Officer for Coverage of Out-of-School Children 3.Data Entry Operator(DEO) **(Out sourcing)**
2	Nalgonda	19	1.One Academic Training Officer 2.One Community Mobilization Officer for Coverage of Out-of-School Children 3.Data Entry Operator(DEO) **(Out sourcing)**
3	Mahaboobnagar	21	1.One Academic Training Officer 2.One Community Mobilization Officer for Coverage of Out-of-School Children 3.Data Entry Operator(DEO) **(Out sourcing)**
4	Rangareddy & Hyderabad	07+03=10	One Academic Training Officer
5	Medak	07	One Academic Training Officer
6	Nizamabad	06	One Academic Training Officer
7	ITDAMannanur (GP Schools)	56	1.One Academic Training Officer 2.One Community Mobilization Officer for Coverage of Out-of-School Children 3.Data Entry Operator(DEO) **(Out sourcing)**
	Total	**137**	

The Government of Telangana have re-organised the districts from (10) to (31) w.e.f. 11.10.2016. In this regard, there is a need to restructure the above staff of PMRCs/Mini PMRCs mentioned in Table-A and Table-B based on the number of TW Ashram Schools/Hostels/GP Schools in each district for effective monitoring of Academic Activities in TW Ashram Schools/Hostels/GP Schools.

After careful examination of the number of TW Ashram Schools & Hostels and GP Schools in each district, the above staff (Mentioned in Table-A & Table-B) have been re-structured as shown in Annexure-I.

The qualifications of candidates willing to work on deputation basis in PMRCs of the districts are fixed as follows

SNO	Name of Post	Qualification prescribed
1	Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO)	PGHM/Sr.School Asst.- Serving in TW Ashram schools with a minimum of (5) years experience in the same cadre.
2	Girl Child Development Officer (GCDO)	1.School Assistant/Sr.SGT serving in TW Ashram Schools with a minimum of (5) years experience. 2.Should invariably be a lady teacher.
3	Data Entry Operator (DEO)	Minimum (2) years experience as (DEO) in any Govt. Offices (On Out Sourcing Basis only)

The following instructions have been issued for establishment of PMRCs in the new districts.

a) The PMRCs shall be headed by DTDO of the concerned district
b) The DTDO shall immediately issue a circular with the approval of the District Collector to the Head Masters of TW Ashram schools for calling applications to fill the posts of Academic & Community Mobilizing Officer and on deputation basis.
c) During selection, care should be taken to ensure that no school suffers seriously due to the above mentioned deputations and alternate arrangements to be made by DTDO as per existing norms.
d) Mathematics, Science and English teachers should not be considered for the above deputations because TW Educational Institutions have serious dearth of teachers in these subjects and most of the failures at 10th are in Maths, Science and English.
e) ST's should be given preference during selection.
f) No individual against whom disciplinary cases are pending / punishments are awarded shall not be selected.
g) After calling for the applications, a Committee under the Chairman ship of District Collector, DEO(Member) & DTDO(Member Convener) shall select the eligible TW Head Masters/School Assts/SGTs and take them on deputation.
h) The Data Entry Operator shall be taken on Out Sourcing basis as per norms in vogue.
i) The entire process should be completed by 31/12/2016.

The budget for maintenance charges of PMRCs and salaries to the DEOs will be released in the due course. The DTDOs in the address entry are directed to take necessary action in this regard and compliance the report by the end of Dec'2016 in the following format.

S.No.	Name and address of the PMRC	Name of Post	Name of the Person deputed with his original designation	Name of the school from which he was deputed.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1				
2				
3				

Sd/-Commissioner of Tribal Welfare

(Dr.E.Naveen Nicholas)
Joint Director(A&E)

OSD

To
All the DTDOs of Adilabad, Asifabad, Bhadradri Kothagudem, Jayashankar Bhupalapalli, Mahabubabad, Nagarkurnool, Mancherial, Nirmal, Khammam & Nalgonda for necessary action.

Copy to the District Collectors of Adilabad, Asifabad, Bhadradri Kothagudem, Jayashankar Bhupalapalli, Mahabubabad, Nagarkurnool, Mancherial, Nirmal, Khammam & Nalgonda for information..

ANNEXURE-I

RE-STRUCTURING OF PMRCs/MINI PMRCs IN VIEW OF RE-ORGANISATION OF THE DISTRICTS

(Rc.No1012/AcadCell/2016, Dt.15.12.2016)

S.No.	District	No.of ASs	No.of Hostels	GPS	Total	Status	Name of the staff to be taken in PMRCs	Mode of taking services
1	Adilabad	51	3	486	540	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Girls Child Development Officer(GCDO) 3.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	ACMO & GCDO on deputation basis and DEO on Out Sourcing basis
2	Asifabad	46	0	320	366	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Girls Child Development Officer(GCDO) 3.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
3	Bhadradri Kothagudem	46	18	217	281	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Girls Child Development Officer(GCDO) 3.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
4	Jayashankar Bhupalapally	37	14	105	156	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Girls Child Development Officer(GCDO) 3.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
5	Mahabubabad	19	8	100	127	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
6	Nagarkurnool	13	11	56	80	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Girls Child Development Officer(GCDO) 3.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
7	Manchirial	16	1	55	72	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
8	Nirmal	14	3	44	61	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
9	Khammam	11	7	14	32	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	
10	Nalgonda	9	22	0	31	PMRC	1.Academic and Community Mobilizing Officer(ACMO) 2.Data Entry Operator(DEO)(Out Sourcing)	

Sd/-Commissioner of Tribal Welfare

(Dr.E.Naveen Nicholas)
Joint Director(A&E)

ANNEXURE-II

Rc.No.1012/AcadCell/2015, Dt.15.12.2016

Roles and Responsibilities of PMRC Staff

The PMRCs in the districts will have the following staff under the control of the DTDOs of the district based on the no.of TW Institutions in the district. The PMRCs at Adilabad, Asifabad, Bhadradri Kothagudem and Nagarkurnool have been sanctioned with the following (3) staff.

1) ACMO(Academic and Community Mobilising Officer) 2) GCDO(Girl Child Development Officer)(On deputation) 3) DEO (Data Entry Operator)(On Out Sourcing basis)

Whereas the PMRCs at Mahabubabad, Manchiriyal, Nirmal, Khammam and Nalognda Districts have been sanctioned with only (2) staffi.e., 1) ACMO(Academic and Community Mobilising Officer) on deputation and 2) DEO (Data Entry Operator) on Out Sourcing Basis.

ACMO and GCDO have to work on deputation basis and DEO is to be taken on Out Sourcing basis.

The Primary role of the PMRC is to coordinate with district and state offices of RVM (SSA) and RMSA and Academic Cell of CTW for optimum interventions and programmes for strengthening of education in Tribal area. They should have the list of all habitations and the total demographical profile of the districts.

The DTDO of the district will be the head of the PMRC for all administrative purposes. The ACMO and GCDO will visit the field not less than 15 days alternatively on all working days. They will visit the O/o RVM (SSA) and DEO at least once a month for convergence.

The officers of the PMRCs will submit the tentative tour programme and action plan for the forth coming month to the DTDO by 25th of each month. They will submit the tour dairy of the preceding month to the DTDO by 5th of every month. As per the approved tentative tour dairy, TA/DA for the tour programme will be paid by the DTDO once every month. All of them should be available on the grievance day of the district.

Job Chart for Academic & Community Mobilizing Officer (ACMO)

1. Thorough with RVM (SSA)/RMSA guidelines. Ensuring that all TW Ashram Schools have requisite infrastructure laid down in RVM(SSA)/RMSA guidelines. If not, he will prepare the proposals for it and submit it to the RVM(SSA)/RMSA through DTDO.
2. ACMO is the head of the team of PMRC.
3. ACMO is the in charge of quality of education in the schools in Tribal area under the jurisdiction of the district concerned.
4. Preparing annual action plan of trainings, inspections and monitoring of schools in consultation with and submit to the DTDO for approval.
5. Assisting the DTDO for the implementation Academic activities, Meetings, Review of teachers , HMs, SCHMs, MEOs, etc., and conducting work shops and seminars at District/Mandal/School Complex level

6. Collecting and maintaining the data in co-ordination with GCDO of all schools, teachers, HWOs, CRTs, Grants, of all the schools functioning under TW Department.
7. Identifying the needs of trainings to teachers, CRTs, HMs, HWOs, Community etc., and submit proposals for conducting special training programmes at District, Mandal and complex level.
8. Monitoring & assessing different programmes organised by RVM (SSA)/RMSA/CTW for improvement of quality of education in TWA Schools/Hostels/GP Schools.
9. Visiting the primary schools, Upper Primary Schools, School Complexes, and MRCs every month by giving special concentration to C & D Schools. Making tour for at least 15 days to visit schools.
10. Attending 5 School Complex meetings & 3 MRC meetings every month and providing academic guidance on to gear up quality education. ACMO will monitor the receipt and utilization of School Grant, School Maintenance Grant and Teacher Grant.
11. Inspection / checking of the records and registers in the schools / School Complexes.
12. Formation of District subject forums, providing trainings to them and make use of their services in different programmes.
13. Conducing academic meetings with DIET/B.Ed faculty and other educationists in the district for the improvement of quality of education in the Tribal Area.
14. Monitoring all programmes planned by TWD like ES-Club, Digitalisation of Classes, Mana TV, Summer Summit, Sports & Games etc.,

15 Adoption of School, changing it as a model school by utilizing all the resources for implementing modern educational techniques.

16 Collecting the data of schools-age children, Out of School Children, conducting surveys, updating data on out of school children, progress in admissions regularly.

17 Organising training programmes to School Management Committee Members of all schools functioning under TWD.

18 Involving community in improvement of quality education among children.

19 Liberation of child labour from work and enroll them in schools with the help of community.

20 Organising the enrollment drives and enroll out of school children in to schools.

21 Monitor the inclusive education – conducting review meetings with the Inclusive Education Personnel of RVM, reporting to the DTDO, SPD (RVM) and CTW.

22 Organising programmes for regular attendance of irregular children.

23 Any other work endorsed by the DTDO

Job chart for Girl Child Development officer (GCDO):

1. Coordinating with the DTDO Project officers of RVM for inclusion of Primary education, Girl child education
2. Collection, analysis and maintenance of 0 to 14 age girls.
3. Formulation and implementation of Special programmes for the development of girls
4. Giving directions for the development of education to girl children
5. Conduct of community mobilization activities for the enrolment, retention and quality education to girls.
6. Visiting Girls Schools and giving directions for their effective functioning
7. Take action for the enrolment of out of schools girls in to TW Ashram Schools(G), KGBVs, Mini Gurukulas, TTWREI Schools(G) etc.,
8. Taking action to enroll, drop-outs girls in to KGBVs.
9. Conducting co-ordination meetings for mother committees and women committees for development of girls' education.
10. Visiting TW Ashram Girls Schools & Hostels alternative days in every month.
11. Conduct of seminars in Girls TW Ashram Schools on safety and Security of Girls and personality development with experts.
12. Check the health records and regular menstruation records of girls in the girl schools.
13. Submission of tentative tour programme for the coming months by 25th of every month to the DTDO of the district.
14. Submission of tour dairy by 5th every month.
15. Check the clean maintenance of toilets, bathrooms, dormitories and dining hall.
16. Only lady teacher should be taken on deputation as GCDO and male staff should not be considered.
17. Any other work endorsed by the DTDO.

Sd/-Commissioner of Tribal Welfare

(Dr.E.Naveen Nicholas)

Joint Director(A & E)

GOVERNMENT OF TELANGANA
TRIBAL WELFARE DEPARTMENT

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF PMRC STAFF

The PMRCs in the districts will have the following staff under the control of the DTDOs of the district based on the no.of TW Institutions in the district. The PMRCs at Adilabad, Asifabad, Bhadradri Kothagudem and Nagarkurnool have been sanctioned with the following (3) staff.

1) ACMO(Academic and Community Mobilising Officer) 2) GCDO(Girl Child Development Officer)(On deputation) 3) DEO (Data Entry Operator)(On Out Sourcing basis)

Whereas the PMRCs at Mahabubabad, Manchiriyal, Nirmal, Khammam and Nalognda Districts have been sanctioned with only (2) staffi.e., 1) ACMO(Academic and Community Mobilising Officer) on deputation and 2) DEO (Data Entry Operator) on Out Sourcing Basis.

ACMO and GCDO have to work on deputation basis and DEO is to be taken on Out Sourcing basis.

The Primary role of the PMRC is to coordinate with district and state offices of RVM (SSA) and RMSA and Academic Cell of CTW for optimum interventions and programmes for strengthening of education in Tribal area. They should have the list of all habitations and the total demographical profile of the districts.

The DTDO of the district will be the head of the PMRC for all administrative purposes. The ACMO and GCDO will visit the field not less than 15 days alternatively on all working days. They will visit the O/o RVM (SSA) and DEO at least once a month for convergence.

The officers of the PMRCs will submit the tentative tour programme and action plan for the forth coming month to the DTDO by 25th of each month. They will submit the tour dairy of the preceding month to the DTDO by 5th of every month. As per the approved tentative tour dairy, TA/DA for the tour programme will be paid by the DTDO once every month. All of them should be available on the grievance day of the district.

Job Chart for Academic & Community Mobilizing Officer (ACMO)

1. Thorough with RVM (SSA)/RMSA guidelines. Ensuring that all TW Ashram Schools have requisite infrastructure laid down in RVM(SSA)/RMSA guidelines. If not, he will prepare the proposals for it and submit it to the RVM(SSA)/RMSA through DTDO.
2. ACMO is the head of the team of PMRC.
3. ACMO is the in charge of quality of education in the schools in Tribal area under the jurisdiction of the district concerned.
4. Preparing annual action plan of trainings, inspections and monitoring of schools in consultation with and submit to the DTDO for approval.
5. Assisting the DTDO for the implementation Academic activities, Meetings, Review of teachers , HMs, SCHMs, MEOs, etc., and

conducting work shops and seminars at District/Mandal/School Complex level

6. Collecting and maintaining the data in co-ordination with GCDO of all schools, teachers, HWOs, CRTs, Grants, of all the schools functioning under TW Department.
7. Identifying the needs of trainings to teachers, CRTs, HMs, HWOs, Community etc., and submit proposals for conducting special training programmes at District, Mandal and complex level.
8. Monitoring & assessing different programmes organised by RVM (SSA)/RMSA/CTW for improvement of quality of education in TWA Schools/Hostels/GP Schools.
9. Visiting the primary schools, Upper Primary Schools, School Complexes, and MRCs every month by giving special concentration to C & D Schools. Making tour for at least 15 days to visit schools.
10. Attending 5 School Complex meetings & 3 MRC meetings every month and providing academic guidance on to gear up quality education. ACMO will monitor the receipt and utilization of School Grant, School Maintenance Grant and Teacher Grant.
11. Inspection / checking of the records and registers in the schools / School Complexes.
12. Formation of District subject forums, providing trainings to them and make use of their services in different programmes.
13. Conducing academic meetings with DIET/B.Ed faculty and other educationists in the district for the improvement of quality of education in the Tribal Area.
14. Monitoring all programmes planned by TWD like ES-Club, Digitalisation of Classes, Mana TV, Summer Summit, Sports & Games etc.,
15. Adoption of School, changing it as a model school by utilizing all the resources for implementing modern educational techniques.
16. Collecting the data of schools-age children, Out of School Children, conducting surveys, updating data on out of school children, progress in admissions regularly.
17. Organising training programmes to School Management Committee Members of all schools functioning under TWD.
18. Involving community in improvement of quality education among children.
19. Liberation of child labour from work and enroll them in schools with the help of community.
20. Organising the enrollment drives and enroll out of school children in to schools.
21. Monitor the inclusive education – conducting review meetings with the Inclusive Education Personnel of RVM, reporting to the DTDO, SPD (RVM) and CTW.

22 Organising programmes for regular attendance of irregular children.

23 Any other work endorsed by the DTDO

Job chart for Girl Child Development officer (GCDO):

1. Coordinating with the DTDO Project officers of RVM for inclusion of Primary education, Girl child education
2. Collection, analysis and maintenance of 0 to 14 age girls.
3. Formulation and implementation of Special programmes for the development of girls
4. Giving directions for the development of education to girl children
5. Conduct of community mobilization activities for the enrolment, retention and quality education to girls.
6. Visiting Girls Schools and giving directions for their effective functioning
7. Take action for the enrolment of out of schools girls in to TW Ashram Schools(G), KGBVs, Mini Gurukulas, TTWREI Schools(G) etc.,
8. Taking action to enroll, drop-outs girls in to KGBVs.
9. Conducting co-ordination meetings for mother committees and women committees for development of girls' education.
10. Visiting TW Ashram Girls Schools & Hostels alternative days in every month.
11. Conduct of seminars in Girls TW Ashram Schools on safety and Security of Girls and personality development with experts.
12. Check the health records and regular menstruation records of girls in the girl schools.
13. Submission of tentative tour programme for the coming months by 25th of every month to the DTDO of the district.
14. Submission of tour dairy by 5th every month.
15. Check the clean maintenance of toilets, bathrooms, dormitories and dining hall.
16. Only lady teacher should be taken on deputation as GCDO and male staff should not be considered.
17. Any other work endorsed by the DTDO.

GOVERNMENT OF TELANGANA
TRIBAL WELFARE DEPATMENT

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF COMPLEX RESOURCE PERSONS (SCRPs)

The job content of the School Complex Resource Person Consists of

A. Academic improvement functions
B. School Environment improvement functions
C. Community Mobilization factions.

A. ACADEMIC IMPROVEMENT FUNCTIONS:

1. SCRP shall visit the GP Schools in his area at the rate of one school per day and ensure 100% coverage of all schools in his area in order to provide on job/on-site guidance to the teachers to ensure a qualitative teaching-learning process in the class rooms.
2. Extending guidance for a duration of 120 minutes duration per visit by-
   - Observing the class room practices and identifying the strengths and short comings.
   - Taking up a model lesson in order to propose the ideal options to the class room specific the teacher and the school visited by him on that particular day of visit.
   - Taking up demonstration lessons in the School Complex/PC Review meetings keeping in view the general requirements of the teacher in his area.
3. Furnishing a detailed report on the observations to the HM of the school complex /PC so that necessary job improvement programs can be taken up the School Complex/PC
4. Reporting on the progress of Minimum Academic Program (MAP) in all GP Schools.
   - Coverage of Syllabus as per annual action plan of Scholastic & Co-scholastic activities.
   - Continuous and Comprehensive Evaluation through FAs and SAs.
   - Identification of slow learners and special coaching for them.

B. SCHOOL ENVIRONMENT IMPROVEMENT FUNCTIONS

1. Interaction with teacher and community for duration of 60 minutes per visit for-
   - Reporting on 100% enrollment though enrollment droves and kalajatas
   - Reporting on participation of children due to timely supply of incentive, inputs and Midday Meals programme.
   - Reporting on School Beautification, cleanliness of the surroundings, development of school infrastructure.
   - Reporting on School health check up.

C.COMMUNITY MOBUILISATION FUCTIONS:

While visiting the habitations in his jurisdiction, the SCRP shall collect the following reports.

- Report on the functioning of School Management Committee / VTDAs/Thrift Groups/VSS.
- Report on the functioning of CHWs
- To report on the Utilisation / Maintenance of identified community structure of the VTDA.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము
గిరిజన సంక్షేమశాఖ

అకాడమిక్ కమ్యూనిటి మొబిలైజేషస్ ఆఫీసర్ (ACMO): మానిటరింగ్ రిపోర్ట్

1. ACMO పేరు :	2.హోదా:	
౩. PMRC పేరు :	4.మండలము :	
5. సందర్శించిన పాఠశాల పేరు :	6.జిల్లా :	
7. సందర్శించిన తేది:	8.సమయము:	

మానిటరింగ్ అంశాలు

I] ఉపాధ్యాయుల ఉపస్థితి వివరాలు:

విషయము	హెచ్.యం. గ్రేడ్ -II	ఎస్.ఏ.లు	పి.ఎస్. హెచ్.యం.	పి.డి. గ్రేడ్-II	ఎస్.జి.టి	పి.ఇ.టి	తెలుగు పండిట్	హింది పండిట్	క్రాఫ్ట్ / డ్రాయింగ్	సిఆర్టిలు
1. మంజూరైన పోస్టులు										
2. ఉపస్థితి										
3. అనుపస్థితి										
4. అనుపస్థితికి కారణం										
5. ఖాళీలు										

II) విద్యార్థుల ఉపస్థితి వివరాలు :

విషయము	౩ వ	4 వ	5 వ	6 వ	7 వ	8 వ	9 వ	10 వ	మొత్తం
1. విద్యార్థుల సంఖ్య									
2. ఉపస్థితి									
3. అనుపస్థితి									
4. అనుపస్థితికి కారణాలు									

III) డ్రాప్ అవుట్ /దీర్ఘ కాలిక అనుపస్థితి విద్యార్థుల వివరాలు :

తరగతి	౩ వ	4 వ	5 వ	6 వ	7 వ	8 వ	9 వ	10 వ	మొత్తం
విద్యార్థుల సంఖ్య									

IV) గతనెల ACMO సందర్శించినపుడు ఉన్న డ్రాప్ అవుట్ విద్యార్థులను బడిలో చేర్పించిన /TC ఇచ్చిన వివరాలు :

గతనెలలో ACMO సందర్శించిన తేది	అప్పటి డ్రాప్ అవుట్ విద్యార్థుల సంఖ్య	వారిలో బడిలో చేరిన విద్యార్థుల సంఖ్య	TC లు ఇచ్చిన విద్యార్థుల సంఖ్య	మిగిలిన విద్యార్థుల సంఖ్య	మిగులుటకు గల కారణాలు

V) ప్రధానోపాధ్యాయుల గదిలో

1. తరగతి వారీ, ఉపాధ్యాయుల వారీ కాలనిర్ణయ పట్టిక :	ఉంది	లేదు
2. సిబ్బంది సివిల్ లిస్టు	ఉంది	లేదు
3. విద్యార్థుల తరగతివారి, ఉప కులము వారీగా లిస్టు	ఉంది	లేదు
4. గత 5 సంవత్సరముల పదవ తరగతి పరీక్షా ఫలితాల లిస్టు,మొదటి,రెండవ ర్యాంక్ విద్యార్థుల పేర్లు, గ్రేడ్	ఉంది	లేదు
5. బిల్డింగ్ మ్యాప్ గదుల కొలతలు ఉన్న లిస్టు	ఉంది	లేదు
6. విద్యార్థులకు వచ్చిన బహుమతుల మేమొంటోలు,/షీల్డ్స్ ప్రదర్శించబడినవా ?	అవును	లేదు
7. స్కూల్ కౌన్సిల్ లిస్టు	ఉంది	లేదు
8. ప్రధానోపాధ్యాయుల పేర్లు , పదవీకాలం	ఉంది	లేదు
9. క్రీడలలో విద్యార్థులకు వచ్చిన బహుమతుల లిస్టు	ఉంది	లేదు
10. డిజిటల్ తరగతుల నెలవారీ కాలనిర్ణయ పట్టిక	ఉంది	లేదు
11. గోడ గడియారం	ఉంది	లేదు

VI) ప్రతి తరగతి గదిలో : (ఉన్నాయి, ఉంది / లేవు, లేదు)

విషయము	౩ వ	4 వ	5 వ	6 వ	7 వ	8 వ	9 వ	10 వ
1. కాలనిర్ణయ పట్టిక								
2. వార్షిక ప్రణాళికలు								
3. విద్యార్థులు గీసినచార్టులు వాల్ హోర్డిన్గ్స్								
4. తరగతి ఆకర్షణీయం గా								

VII)	**విజ్ఞాన శాస్త్ర ప్రయోగశాల :**			
	ఇంఛార్జి ఉపాధ్యాయుల పేరు :		హోదా:	
	1. ప్రయోగశాలకు ప్రత్యేకంగా గది కేటాయించారా?		అవును	కాదు
	2. గదిలో కెమికల్స్ ,మోడల్స్ ,స్పెసిమన్స్,చార్ట్స్ క్రమపద్ధతిలో అమర్చియున్నాయా ?		అవును	కాదు
	3. అన్ని తరగతుల విద్యార్థులు ప్రయోగశాల ను సందర్శించారా?		అవును	కాదు
	4. సరఫరా చేయబడిన ల్యాబ్ మెటీరియల్ ను రిజిస్టర్ లో నమోదు చేసారా లేదా?		అవును	లేదు
VIII)	**గ్రంధాలయము :**			
	ఇంఛార్జి ఉపాధ్యాయుల పేరు :		హోదా:	
	1. గ్రంధాలయమునకు ప్రత్యేకంగా గది కేటాయించారా?		అవును	కాదు
	2. గదిలో పుస్తకాలు, మ్యాగజైన్స్ ఒక క్రమపద్ధతి లో అమర్చియున్నాయా?		అవును	కాదు
	3. గ్రంధాలయములోని రిజిస్టర్ లో నమోదైన మొత్తం పుస్తకాల సంఖ్య			
	4. ఈనెలలో ఎంతమంది విద్యార్థులు పుస్తకాలను తీసుకొని చదివారు			
	5. ఏయే దినపత్రికలు తెప్పిస్తున్నారు.			
	6. ఏయే మాస పత్రికలు తెప్పిస్తున్నారు			
	7. గ్రంధాలయ రిజిస్టర్ లో పుస్తకాలు తీసుకున్న విద్యార్థుల పేరు నమోదు ఉందా, లేదా?		ఉంది	లేదు
IX)	**క్రీడలు :**			
	ఇంఛార్జి ఉపాధ్యాయుల పేరు :		హోదా:	
	1. క్రీడలకు ప్రత్యేకంగా గది కేటాయించారా?		అవును	కాదు
	2. క్రీడాపరికరాలు గది లో ఒక క్రమపద్ధతిలో అమర్చారా?		అవును	లేదు
	3. క్రీడా పరికరాలను స్టాక్ రిజిస్టరు లో ఎంట్రీ చేసారా ?		అవును	లేదు
	4. ఉదయం,సాయంత్రం క్రీడలు & ఎక్సర్సైజులు నిర్వహిస్తున్నారా?		అవును	లేదు
	5. ఈనెలలో విద్యార్థులు ఏ యే క్రీడలలో పాల్గొని బహుమతులు పొందారు			
X)	**కంప్యూటర్లు:**			
	1. అందుబాటులో ఉన్న కంప్యూటర్లు			
	2. పనిచేస్తున్నవి			
	3. ఉపయోగిస్తున్నారా ?		అవును	లేదు
XI)	**డిజిటల్ తరగతులు :**			
	1. TW Dept 42" ఎల్సిడి టీవీ వచ్చినదా?		వచ్చినది	రాలేదు
	2. TW Dept ROT/ MANA టీవీ డిష్ వచ్చినదా?		వచ్చినది	రాలేదు
	3. పాఠశాలలో LCD ప్రొజెక్టర్ ఉందా?		ఉంది	లేదు
	4. డిజిటల్ పాఠాలు విద్యార్థులకు చూపిస్తున్నారా ?		అవును	కాదు
	5. K-Yon		ఉంది	లేదు
	6. ఉంటేపనిచేస్తున్నదా?		అవును	లేదు
	ACMO సలహాలు:			
	1			
	2			
	3			
XII)	**KARADI PATH / ES Club:**			
	1. Karadi Path /ES క్లబ్ సక్రమముగా నిర్వహిస్తున్నారా ?		అవును	లేదు
XIII)	**పాఠశాల ఉదయపు అసెంబ్లీ ప్రార్థన నిర్ధారించిన స్టెప్స్ ప్రకారంగా జరిగింది**		అవును	లేదు
	లేదు? ఐతే మీరిచ్చే సూచనలు :			
		1		
		2		
XIV)	**సిలబస్ : గతనెల వరకు ( ) వార్షిక ప్రణాళిక ప్రకారము తరగతివారీ సిలబస్ పూర్తి అయినదా! తరగతి గదిలో విద్యార్థులను అడిగి తెలుసుకున్న వివరాలు**			

తరగతి	సిలబస్ పూర్తిగాని సబ్జెక్ట్	ఆ సబ్జెక్టు ఉపాధ్యాయుని పేరు	ACMO సూచనలు
3 వ			
4 వ			
5 వ			
6 వ			
7 వ			
8 వ			
9 వ			
10 వ			

XV)	**పరిక్షలు :**		
	అ) ఈనెలలో నిర్వహించాల్సిన పరిక్ష : F1 / F2/SA1/ F3/ F4/ SA2/ ఏదీలేదు		
	బి) నిర్వహించిన పరిక్ష జవాబుపత్రాలు దిద్ది పిల్లలకు చూపించినారా?	అందరు	కొందరు
	సి) చూపించనిచో?		

క్ర.సం.	**ఉపాధ్యాయుల పేరు**	**తరగతి**	**విషయము**	**ACMO సూచనలు**
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

XVI)	**పదవ తరగతి:**		
	1. ప్రాధాన్యతా విద్యార్థుల సంఖ్య		
	2. వారికి నిర్వహిస్తున్న రేమిడియల్ క్లాస్ టైం టేబుల్ అమలు చేస్తున్నారా?	అవును	లేదు
	(రేమిడియల్ క్లాస్ టైం టేబుల్ ప్రతి జతచేయాలి)		
	3. ప్రతి సబ్జెక్ట్ ఉపాధ్యాయులు రెమిడియల్ క్లాసు రిజిష్టరు నిర్వహిస్తున్నారా లేదా?	అవును	లేదు
	4. ప్రాధాన్యతా విద్యార్థులకు వారాంతపు పరీక్షలు నిర్వహించి ఫలితాలు నమోదు చేస్తున్నారా లేదా?	అవును	లేదు
XVII)	**నైట్ స్టడీ:**		
	1. నెలవారీ నైట్ సూపర్ విజన్ స్టడీ చార్ట్ ఉందా?	అవును	లేదు
	2. ఆ చార్టు ప్రకారము ఉపాధ్యాయులు డ్యూటీ చేస్తున్నారా ?	అవును	లేదు
	3. చేయనిచో -ఉపాధ్యాయుల వివరాలు :		

క్ర. సం.	**ఉపాధ్యాయుల పేరు**	**హోదా**	**ACMO సూచనలు**
1			
2			
3			
4			
5			
6			

XVIII)	**పాఠ్యపథకాలు / టీచింగ్ నోట్స్ :**				
	అ) ఉపాధ్యాయులందరూ పాఠ్యపథకాలు / టీచింగ్ నోట్స్ రాస్తున్నారా?		అవును	లేదు	కొందరు రాయాడంలేదు
	బి) రాయని వారి వివరాలు :				

క్ర.సం.	**ఉపాధ్యాయుల పేరు**	**హోదా**	**ACMO సూచనలు**
1			
2			
3			
4			
5			
6			

XIX)	**పాఠశాలలో సహ పాఠ్య కార్యక్రమముల రిజిస్టర్లు సక్రమంగా నిర్వహిస్తున్నారా లేదా?**	అవును	లేదు
	1. ఆరోగ్య వ్యాయామవిద్య	అవును	లేదు
	2. పని అనుభవము / కంప్యూటర్ విద్య	అవును	లేదు
	3. విలువలు జీవననైపుణ్యాలు	అవును	లేదు
	4. కళలు సాంస్కృతిక విద్య	అవును	లేదు
XX)	**స్కూల్ కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేసారా ? లేదా?**	అవును	లేదు

XXI)	**ప్యానల్ ఇన్స్పెక్షన్లు:**		
	అ) గతం లో ప్యానల్ ఇన్స్పెక్షన్ జరిగిన తేది?		
	ఆ) ప్యానల్ ఇన్స్పెక్షన్ తదుపరి HM తీసుకున్న అభివృద్ధి చర్యలు?		
	1)		
	2)		
XXII)	**క్రీడలు :**		
	అ) ఈ అకడమిక్ ఇయర్ లో విద్యార్థులు పాల్గొన్న క్రీడా పోటీలు ?		
	ఆ)గెలుచుకొన్న పతకాలు? స్థాయి?		
XXIII)	**రిజిస్టర్లు :**		
	1.హెచ్.ఎం. మరియు స్టాఫ్ మూమెంట్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	2. CL రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	3.సిక్ బోర్డర్ & హెల్త్ చెకప్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	4. ఎస్. ఎం.సి. రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	5. CCE , మార్క్స్ గ్రేడింగ్ రిజిస్టర్,సెంట్రల్ మార్క్స్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	6. **ఫండ్స్**: RVM / RMSA / ఇతర /CTW	ఉంది	లేదు
	7. సబ్స్టిట్యూట్, ఆల్టర్నేట్ అరెంజేమేంట్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	8. హరిత హారం రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	9. విజిటర్ రిజిస్టర్ , ఇన్స్పెక్షన్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
	10. అకాడమిక్ గైడెన్స్ రిజిస్టర్	ఉంది	లేదు
XXIV)	**పాఠశాల విద్యాభివృద్ధి కి ACMO చేయు సూచనలు**		
	1		
	2		
	3		
	4		
	5		

ప్ర.ఉ. సంతకము **ACMO సంతకము**

తెలంగాణ ప్రభుత్వము

గిరిజన సంక్షేమశాఖ

బాలికల అభివృద్ధి అధికారి (GCDO): మానిటరింగ్ రిపోర్ట్

1. GCDO పేరు :		2.హోదా:	
౩. PMRC పేరు :		4.మండలము :	
5. సందర్శించిన పాఠశాల పేరు :		6.జిల్లా :	
7. సందర్శించిన తేది:		8.సమయము:	

మానిటరింగ్ అంశాలు

I) ఉపాధ్యాయుల ఉపస్థితి వివరాలు:

విషయము	హెచ్.యం. గ్రేడ్ -II	ఎస్.ఏ.లు	పి.ఎస్. హెచ్.యం.	పి.డి. గ్రేడ్-II	ఎస్.జి.టి	పి.యి.టి	తెలుగు పండిట్	హింది పండిట్	క్రాఫ్ట్ / డ్రాయింగ్	సిఆర్టిలు
1. మంజూరైన పోస్టులు										
2. ఉపస్థితి										
3. అనుపస్థితి										
4. అనుపస్థితికి కారణం										
5. ఖాళీలు										

II) పనిచేస్తున్న పురుష ఉపాధ్యాయుల వివరాలు :

అ)

క్ర. సం.	ఉపాధ్యాయుల పేరు	హోదా	CRT / రెగ్యులర్	వయస్సు
1				
2				
3				
4				
5				

ఆ) పురుష ఉపాధ్యాయులు పాఠశాల,వసతిగృహము ఆవరణలోని క్వార్టర్లలో రాత్రి పూట నివసిస్తున్నారా? అవును ఐతే? | **అవును** | లేదు

క్ర. సం.	ఉపాధ్యాయుల పేరు	హోదా	CRT / రెగ్యులర్	వయస్సు
1				
2				
3				
4				
5				

III) విద్యార్థుల ఉపస్థితి వివరాలు :

విషయము	౩ వ	4 వ	5 వ	6 వ	7 వ	8 వ	9 వ	10 వ	మొత్తం
1. విద్యార్థుల సంఖ్య									
2. ఉపస్థితి									
3. అనుపస్థితి									
4. అనుపస్థితికి కారణాలు									

IV) డ్రాప్ అవుట్ /దీర్ఘ కాలిక అనుపస్థితి విద్యార్థుల వివరాలు :

తరగతి	౩ వ	4 వ	5 వ	6 వ	7 వ	8 వ	9 వ	10 వ	మొత్తం
విద్యార్థుల సంఖ్య									

V) గతనెల GCDO సందర్శించినపుడు ఉన్న డ్రాప్ అవుట్ విద్యార్థులను బడిలో చేర్పించిన /TC ఇచ్చిన వివరాలు :

గతనెలలో GCDO సందర్శించిన తేది	అప్పటి డ్రాప్ అవుట్ విద్యార్థుల సంఖ్య	వారిలో బడిలో చేరిన విద్యార్థుల సంఖ్య	TC లు ఇచ్చిన విద్యార్థుల సంఖ్య	మిగిలిన విద్యార్థుల సంఖ్య	మిగులుటకు గల కారణాలు

VI) పాఠశాలలో ANM ఉందా?ఉంటే వివరాలు | ఉంది | లేదు

ANM పేరు	HQs లో ఉంటున్నదా?లేదా?	సెలవు రోజుల్లో అందుబాటు లో ఉంటున్నదా? లేదా?

VII)	**సిక్ రూమ్ నిర్వహణ :**		
అ)	సిక్ రూమ్ కు ఒక గది కేటాయించి , పేరు రాయబడడినదా? (అవును / కాదు)	ఉంది	లేదు
ఆ)	సిక్ రూమ్ లో		

క్ర. సం.	వివరాలు	అవును /కాదు ,ఉంది /లేదు
1	టేబుల్. కుర్చీ, రాక్స్	
2	మందుల స్టాక్ -ఇష్యూ రిజిస్టర్	
3	రెడ్ రిజిస్టరు	
4	ఉంటే తేదీలు నమోదు చేస్తున్నారా?	
5	సిక్ బాలికల చికిత్స రిజిస్టర్	
6	మలేరియా టెస్టింగ్ కిట్	
7	మందులు క్రమపద్ధతి లో అమర్చబడినవా?	
8	సిక్ రూమ్ లో వ్యాధులు-నివారణ-వాడాల్సిన మందుల ఛార్ట్ ఉందా?	
9	ఫ్యాన,మంచం,దోమతెర	
10	అల్ అవుట్,మరిగించిన త్రాగు నీరు,విండో మెష్	
11	సిక్ రూమ్ నీట్ గా ఉందా	

VIII)	**సానిటరీ నాప్కిన్ లు సరఫరా ఐనవా?**	అవును	లేదు
అ)	ఐతే? సరఫరా అయిన తేది?		
IX)	**INCENARATORS** (సానిటరీ నాప్కిన్స్ కాల్చివేయు మిషన్) సరఫరా ఐనవా? లేదా?	అవును	లేదు
అ)	ఐతే? సరఫరా అయిన తేది?		
ఆ)	ఉపయోగించిన నాప్కిన్ లను INCENARATORS ద్వారా కాల్చివేయుచున్నారా?	అవును	లేదు
ఇ)	INCENARATORS (సానిటరీ నాప్కిన్స్ కాల్చివేయు మిషన్) సరఫరా కానిచో?ఉపయోగించిన నాప్కిన్ లను టాయిలెట్ లో పడవేయకుండా ANM /HWO తీసుకున్న చర్యలు		

1	
2	

X)	**CALL HEALTH** : కాల్ హెల్త్ ద్వారా విద్యార్థినులకు వైద్య పరీక్షలు నిర్వహించాబడినవా? లేదా?	అవును	లేదు
అ)	సమస్యలు ఏవైనా గుర్తించారా?	అవును	లేదు
ఆ)	అవును అయితే తీసుకున్న చర్యలు?		

1	
2	

XI)	**బాలికల ఆరోగ్యం :**		
	1.నెలసరి సమయంలో కడుపు నొప్పితో యున్న బాలికలను HM/HWO/ANM గుర్తిస్తున్నారా?	అవును	లేదు
	2.వారికి సరి అయిన మందులు ఇస్తున్నారా?	అవును	లేదు
	3.వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత గూర్చి బాలికలకు ఉపాధ్యాయులు,ANM బోధిస్తున్నారా?	అవును	లేదు

XII) రక్తహీనత (Aneemia) గల బాలికల వివరాలు:

క్ర. సం.	బాలిక పేరు	తరగతి	హిమోగ్లోబిన్ %	రక్తం ఎన్ని యునిట్స్ అవసరము	HM/HWO/ANM తీసుకున్న చర్యలు	GCDO తీసుకున్న చర్యలు
1						
2						
3						
4						
5						

XIII) GCDO బాలికలతో మాట్లాడి తెలుసుకున్న ప్రత్యేక సమస్యలు?

1	
2	
3	
4	
5	

XIV) బాలికల విద్యాభివృద్ధి ,ఆరోగ్య విషయమై GCDO చేసే సూచనలు?

1	
2	
3	
4	
5	

ప్ర.ఉ. సంతకము **GCDO సంతకము**

విస్తృత శిక్షణా కార్యక్రమం (ITP-TWD)

పి.యం.ఆర్.సి.సిబ్బంది శిక్షణా కరదీపిక

శిక్షణా లక్ష్యాలు:-

ఈ శిక్షణానంతరం పి.యం.ఆర్.సి.సిబ్బంది కింది లక్ష్యాలను సాధించగలుగుతారు........

(1) PMRC స్థాపన యొక్క ప్రాముఖ్యతను వ్యాఖ్యానించగలరు

(2) పి.యం.ఆర్.సి.సిబ్బందికున్న విధులు మరియు బాద్యతలను వివరించగలరు

(3) పాఠశాలలో సమాజ భాగాస్వమ్యమును పెంచుటలో చేపట్టే కార్యక్రమాల జాబితను రాయగలరు

(4) పర్యవేక్షణ చేయు సమయంలో CCE రిజిస్టర్ రాయడంలో ఉపాధ్యాయులు చేయు తప్పులను గుర్తించగలరు

(5) పాఠశాల విద్యలో విద్యాహక్కు చట్టం ప్రభావంను వ్యాఖ్యానించగలరు

(6) నూతన జాతీయ విద్యావిధానం (NNEP) - 2020 వరకు విద్యా వ్యవస్థలో పరివర్తన సంస్కరణలు – ఒక ఆత్మావలోచనం చేసుకోగలరు

(7) మానిటరింగ్ చేయాల్సిన అంశాలను/రంగాలను గుర్తించగలుగుతారు

(8) ఒత్తిడి మరియు సమయ నిర్వహణ యొక్క అభిజ్ఞా మరియు ప్రవర్తనా వ్యూహాలను నిజ జీవితంలో అన్వయించగలరు

Dr. Marri Channa Reddy
Human Resource Development Institute of Telangana
Road No. 25, Jubilee Hills, Hyderabad – 500033
Phone: +91 40 2354 8487
www.mcrhrdi.gov.in

Tribal Welfare Department, Telangana State
DSS Bhavan, Masab Tank, Hydearabad,
Phone: 040-23317126
E-mail: ctwtgs@gmail.com